

NÁRODNÍ STRATEGICKÝ REFERENČNÍ RÁMEC ČR 2007-2013

Červenec 2007

OBSAH:

Úvod: Příprava dokumentu a realizace principu partnerství	4
1. Pozice ČR v Evropské unii	6
2. Národohospodářský vývoj ČR v kontextu EU.....	6
2.1. Ekonomická výkonnost.....	6
3. Socioekonomická analýza.....	8
3.1. Podnikání, výzkum, vývoj a inovace.....	8
3.2. Rozvoj lidských zdrojů a situace na trhu práce, informační společnost.....	10
3.3. Dostupnost dopravou	15
3.4. Životní prostředí.....	17
3.5. Cestovní ruch a kultura.....	21
3.6. Veřejná správa.....	22
4. Regionální rozvoj	23
4.1. Sídlní struktura, urbánní problematika.....	23
4.2. Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit.....	25
4.3. Shrnutí regionálních disparit a klasifikace regionů.....	26
5. SWOT analýza.....	27
Silné stránky.....	27
Slabé stránky	27
Příležitosti.....	28
Hrozby	29
6. Zhodnocení dopadů realizace programů 2004-2006.....	31
7. Strategie pro období 2007-2013.....	33
7.1. Východiska pro formování strategie.....	33
7.2. Strategie	35
I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika	38
II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	43
III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí	53
IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území.....	57
8. Operační programy	71
<i>Cíl Konvergence</i>	71
8.1. Operační program Podnikání a inovace.....	71
8.2. Operační program Výzkum a vývoj pro inovace	71
8.3. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.....	72
8.4. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost	72
8.5. Operační program Životní prostředí	73
8.6. Operační program Doprava.....	73
8.7. Integrovaný operační program	74

8.8. Regionální operační programy	75
8.9. Operační program Technická pomoc.....	76
<i>Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.....</i>	<i>76</i>
8.10. Operační program Praha – Konkurenceschopnost	77
8.11. Operační program Praha – Adaptabilita	77
<i>Cíl Evropská územní spolupráce</i>	<i>77</i>
8.12. OP Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013	77
8.13. OP Svobodný stát Sasko – Česká republika 2007-2013	78
8.14. OP Rakousko – Česká republika 2007-2013.....	78
8.15. OP Slovenská republika – Česká republika 2007-2013.....	78
8.16. OP Česká republika – Polská republika 2007-2013	79
8.17. Operační program nadnárodní spolupráce	79
8.18. Operační program meziregionální spolupráce	79
8.19. Nastavení technických rozhraní operačních programů.....	79
9. Zaměření politiky hospodářské a sociální soudržnosti a její vazba na rozvoj venkova a rybářskou politiku.....	86
9.1 Zemědělská politika rozvoje venkova.....	86
9.2 Aktivity Evropského rybářského fondu	88
9.3. Koordinace a spolupráce řídicích orgánů.....	89
10. Makroekonomický model	90
11. Řízení a koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti	92
11.1 Instituce koordinace	92
11.2 Koordinační mechanismy.....	92
11.3 Činnost institucí	94
11.4. Monitorování a výměna dat.....	96
11.5 Administrativní kapacita 2007-2013.....	98
11.6 Implementační soustava operačních programů	99
12. Systém finančních toků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.....	101
13. Adicionalita pro cíl Konvergence v období 2007-2013	102
14. Ex-ante hodnocení NSRR	105
15. Posouzení vlivů NSRR na životní prostředí	117
15.1. Postup a výstupy posouzení	117
15.2. Zapojení veřejnosti do SEA	118
15.3. Závěry SEA NRP/NSRR	119

ÚVOD: PŘÍPRAVA DOKUMENTU A REALIZACE PRINCIPU PARTNERSTVÍ

Národní strategický referenční rámec 2007-2013 byl připravován při respektování principu partnerství v souladu s článkem 11 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (dále jen „obecné nařízení“).

MMR zajišťovalo celkovou koordinaci přípravy ČR na programové období 2007-2013 včetně zpracování Národního rozvojového plánu (NRP) a Národního strategického referenčního rámce (NSRR). V průběhu tohoto procesu byl kladen důraz na zajištění funkčního partnerství jako jednoho z klíčových předpokladů efektivního využívání pomoci ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU. Nejvýznamnějším nástrojem koordinace se stal Řídící a koordinační výbor (ŘKV), jehož prostřednictvím jsou do procesu přípravy na čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti zahrnuti všichni relevantní partneři. Předsedou výboru se stal ministr pro místní rozvoj, členy pak jsou zástupci věcně příslušných resortů, územní samosprávy (reprezentované kraji, včetně hl. města Prahy a zástupci Svazu měst a obcí), hospodářských a sociálních partnerů, vzdělávacích institucí a neziskového sektoru. Jako hosté se jednání ŘKV pravidelně zúčastňují také zástupci Svazu českých a moravských výrobních družstev, Agrární komory ČR a Akademie věd ČR. Jednotlivé instituce jmenovaly své zástupce na tak vysoké úrovni, aby byl ŘKV schopen přijímat důležitá rozhodnutí. Od května 2005 do dubna 2007 se ŘKV sešel ke svému jednání devětkrát.

Jmenovaní zástupci partnerských organizací se aktivně zapojili do přípravy strategických dokumentů pro programové období 2007-2013, a to především formou připomínkování předložených verzí strategických a programových dokumentů. Připomínky byly prezentovány na jednání pracovních skupin. Následně byly zapracovány do příslušných dokumentů, jež v konečné fázi podléhaly schválení ŘKV.

Partneři se účastnili i závěrečného připomínkového řízení. Mezi jejich hlavní připomínky patřil požadavek, aby sociální partneři byli zastoupeni v nově se tvořících strukturách řízení a koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR, neboť i v minulém období se tento přístup prokázal jako přínosný. Se zapojením partnerů se počítá v rámci Monitorovacích výborů i Pracovních skupin pro řešení jednotlivých otázek implementace. Partneři vnesli také požadavek na lepší provázanost analýzy a strategie dokumentu. Další připomínky byly formálního či formulačního charakteru (doplnění SWOT analýzy, využití aktuálnějších dat, lepší formulace cílů). Všechny tyto připomínky byly akceptovány a do dokumentu zapracovány. U připomínek jdoucích nad rámec NSRR a týkajících se konkrétněji operačních programů bylo doporučeno další jednání s řídicími orgány.

Velmi uspokojivě probíhala spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi. V rámci projektu Technické pomoci Rámce podpory Společenství „Oponentura a doporučení k návrhům NRP a NSRR 2007-2013 realizované neziskovým sektorem a informační kampaň pro neziskový sektor“, který realizovalo Centrum pro komunitní práci, probíhal proces připomínkování strategických dokumentů členy nestátních neziskových organizací. Součástí projektu byly například workshopy, kulaté stoly, semináře a pracovní jednání dotčených a zainteresovaných partnerů realizované v jednotlivých regionech ČR.

Dne 16. ledna 2006 se konalo veřejné projednání NRP 2007-2013. Veřejné projednání NSRR proběhlo 27. listopadu 2006. Tyto dokumenty jsou dostupné na stránkách věnovaných strukturálním fondům a Fondu soudržnosti (www.strukturalni-fondy.cz) či na dalších internetových stránkách partnerských organizací.

Rovněž nastavení kritérií pro výběr projektů bude prováděno na základě konzultačního procesu s hospodářskými a sociálními partnery. S partnery jsou dále organizovány semináře a školení pro žadatele, jejich prostřednictvím jsou představovány operační programy široké veřejnosti, informace jsou vyvěšovány také na internetových portálech NNO.

Mezi partnery se řadí zástupci NNO, dále Hospodářská komora, Český statistický úřad, Agrární komora, Svaz měst a obcí, Družstevní asociace, Svaz průmyslu a dopravy, Českomoravská komora odborových svazů, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů, Česká konference rektorů, Rada vlády pro NNO, Rada vlády pro výzkum a vývoj, Rada vlády pro rozvoj lidských zdrojů (poslední dvě zmiňované instituce byly nově včleněny do struktur MŠMT).

1. POZICE ČR V EVROPSKÉ UNII

Desetimilionová ČR patří v rámci Evropské unie ke středně velkým zemím (viz *Tabulka 1 v příloze*) a zaujímá v ní geograficky, ekonomicky i politicky významnou polohu¹. Její průmysl, doprava a osídlení podstatnou měrou ovlivňují životní prostředí v řadě dalších evropských států, její dopravní síť má bezprostřední význam pro hospodářské propojení států střední Evropy a jejich konkurenceschopnost i pro rozvoj velkých průmyslových a inovačních klastrů.

ČR v rámci EU

Po roce 1989 prošla ČR významnými politickými, ekonomickými a sociálními změnami, jejichž vyvrcholením byl vstup do Evropské unie 1. května 2004. Zapojení ČR do evropského prostoru zrychlilo její ekonomický růst. ČR konverguje směrem k vyspělejším zemím světa. ČR byla v roce 2005 Světovou bankou překvalifikována z rozvojové na rozvinutou zemi. Přes tyto úspěchy se ČR potýká s řadou vážných problémů, které dlouhodobě ohrožují její konkurenceschopnost a sociální soudržnost i plné využití jejího lidského a hospodářského potenciálu. Jejich řešení je předmětem systematických kroků české vlády, jež jsou obsaženy zejména v „Konvergenčním programu“², v „Národním programu reform“³ (Národní Lisabonský program 2005-2008, z října 2005, NPR) a v „Národním rozvojovém plánu pro období 2007-2013“⁴ (únor 2006).

Bariéry konkurenceschopnosti

V části B přílohy je uveden popis vazby strategických cílů NSRR a opatření NPR.

Vazby na NPR

2. NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ ČR V KONTEXTU EU

2.1. Ekonomická výkonnost

Aktuální analýza hospodářského vývoje ČR v kontextu EU a světové ekonomiky je obsažena v Konvergenčním programu ČR. NSRR se na Konvergenční program plně odvolává a zdůrazňuje jen několik podstatných bodů.

Česká ekonomika

ČR se řadí do skupiny zemí EU s nižší ekonomickou výkonností, měřeno HDP/osobu v paritě kupní síly (viz *Graf 1 v příloze*), která se však postupně zvyšuje (viz *Tabulka 2 v příloze*). Česká ekonomika je ekonomikou s vysokou mírou otevřenosti a je charakterizována výraznou orientací zahraničního obchodu na členské země EU. Obchodní bilance se od roku 2002 postupně zlepšuje, přičemž růst exportní výkonnosti je nadále silně závislý na výkonnosti firem vlastněných zahraničními investory a není zatím dostatečně podpořen malými a středními podniky.

Struktura ekonomiky

Silný příliv přímých zahraničních investic za posledních sedm let podstatně změnil charakter české ekonomiky a zvýšil její konkurenceschopnost. Budoucí ohrožení spočívá v tom, že nízkonákladová strategie některých zahraničních investorů může vést k jejich odchodu z ČR, což by přineslo vážné sociální důsledky. Zhodnocování české měny také klade tvrdé nároky právě na konkurenceschopnost

PZI, MSP, exportní potenciál

¹ Česká republika hraničí s Polskem (761,8 km), Německem (810,3 km), Rakouskem (466,3 km) a Slovenskem (251,8 km).

² Convergence Programme of the Czech Republic (an updated version) – March 2007, http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/conv_program.html

³ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/NPR_CZ_102005_pdf.pdf

⁴ <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1141122325.materi-l-nrp---iii.-nrp-upraveny---str-113-a-124.pdf>

oborů s nízkou produktivitou práce a nízkonákladovou strategií, využívající převážně domácí zdroje. Pro udržitelnost růstu je nutné změnit stávající strategii a zaměřit se na posilování konkurenceschopnosti a jejích zdrojů.

Mezi pozitivní faktory se silným vlivem na dynamiku české ekonomiky patří nebo pravděpodobně budou patřit zejména:

Příležitosti

- synergické efekty realizace politik a opatření NPR a NRP a dalších záměrů vlády, využití prostředků z evropských fondů, dopady modernizace infrastruktury, rozvoj znalostí a dovedností české populace, zvýšení její zaměstnatelnosti a počtu aktivních let, zefektivnění institucionální struktury a modernizace veřejné správy i správy podniků,
- přijetí eura, jež sice krátkodobě může vyvolat některé problémy, ale dlouhodobě vytvoří podmínky pro prohloubení a završení ekonomické integrace ČR do eurozóny a intenzifikaci vzájemné kooperace ekonomických subjektů, odstraní náklady na měnovou konverzi a umožní bezproblémové přenášení cenových informací a posílí fiskální a nominální měnovou disciplínu,
- doposud nižší cenová hladina a nižší personální náklady ve srovnání s vyspělými zeměmi EU, avšak tato výhoda se ekonomickým růstem, nárůstem bohatství a prosperity a postupující liberalizací trhu neustále snižuje a musí být nahrazována kultivací faktorů ovlivňujících dlouhodobou konkurenceschopnost.

Mezi stále přetrvávající negativní faktory ovlivňující dynamiku české ekonomiky patří především:

Bariéry

- špatná vymahatelnost práva a nedostatečně rozvinuté institucionální struktury podporující moderní podnikání v globálním kontextu,
- nedostatečný soulad mezi potřebami zaměstnavatelů a kvalifikací pracovní síly i nabídkou vzdělávacích institucí,
- nedostatečně rozvinuté inovační procesy ovlivňující konkurenceschopnost podniků,
- málo efektivní veřejná správa,
- regionální disparity a postupné zhoršování rozvojového potenciálu některých regionů,
- nedostatečné vybavení dopravními a dalšími infrastrukturními sítěmi,
- nedostatečné využívání alternativních finančních zdrojů ve fázích zakládání a nastartování podnikatelských aktivit.

Zásadním problémem, který silně ovlivňuje schopnost ČR realizovat dlouhodobé záměry reforem a opatření na podporu naplnění cílů Lisabonského procesu, je dlouhodobá udržitelnost veřejných financí. Tento problém je podrobně analyzován v Konvergenčním programu a je třeba upozornit, že bude právě v příštím plánovacím období silně ovlivňovat schopnost ČR financovat potřebné národní programy v plném rozsahu.

3. SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

3.1. Podnikání, výzkum, vývoj a inovace

3.1.1. Podnikání

Podnikatelské prostředí prošlo od roku 1989 zásadními změnami. Prakticky byla ukončena privatizace a pokračuje tržně determinovaná restrukturalizace celé komerční sféry. Přesto v české ekonomice existuje velký rozdíl v produktivitě práce oproti nejrozvinutějším zemím (*viz*

Podnikatelské prostředí a obory

Graf 2 v příloze). Strukturu české ekonomiky zásadně formoval příliv přímých investic (*viz Tabulka 3 v příloze*) do sféry průmyslu (strojírenství – automobilový průmysl, elektronika a elektrotechnika, chemie) i služeb (především telekomunikace a finančnictví). Podíl podniků pod zahraniční kontrolou na tvorbě HDP dosáhl v roce 2005 37,7 % a má zásadní vliv na růst produktivity práce v komerční sféře.

Významnou roli v české ekonomice hrají malé a střední podniky (MSP), které podle údajů z prosince 2004 tvoří 99,85 % všech subjektů podnikajících v ČR a zaměstnávají 61,5 % celkového počtu zaměstnanců. V roce 2004 vytvořily 35 % HDP, podílely se 50,5 % na veškerých investicích vynaložených v ČR a 34,3 % na celkovém objemu exportovaného zboží a služeb⁵. V ČR se projevují příznaky duální ekonomiky, jejíž stinnou stránkou je zaostávání MSP kontrolovaných domácími subjekty, což se projevuje jejich slabou úrovní inovací, nízkým podílem tržeb na domácím trhu, malou úspěšností na zahraničních trzích a nedostatečnou intenzitou vazeb se zahraničními firmami doma i v mezinárodních sítích. V případě existence duální ekonomiky je hospodářství taženo zejména segmentem velkých podniků, často se zahraničními vlastníky. V případě malých podniků jde o významnou hrozbu do budoucnosti, kterou se daří jen velmi pomalu překonávat.

Role MSP

Rozvoj podnikatelských aktivit (*viz Tabulka 4 v příloze*) oslabuje nedostatečná spolupráce mezi podnikatelským sektorem a výzkumnými institucemi a školami, neuspokojivá podpora rozvoje aplikovaného výzkumu a s ním spojené infrastruktury, slabá podpora rozvoje transferu technologií a vývoje vlastních technologií, nedostatečná úroveň znalostí spojených s moderními metodami řízení a fungování firem, nedostatečná flexibilita a problémy s kvalifikací pracovní síly v důsledku nedostatečné provázanosti vzdělávacího systému a požadavků trhu práce.

Problémy inovačního procesu

Novým impulsem pro posílení konkurenceschopnosti MSP je budování tzv. technologických inovačních center. Kromě toho, že nabízejí specializovaná pracovní místa pro kvalifikované a vysoce kvalifikované pracovníky, umožňují difuzi nejmodernějších technologií a měkkých typů inovací do ČR a poskytování vysoce specializovaných služeb nejen pro zahraniční, ale i české subjekty, a to včetně poradenství.

Inovace a MSP

V průběhu roku 2005 a 2006 dochází ke zlepšení právních a institucionálních podmínek pro podnikání. I nadále je však souhrnný index podmínek pro podnikání v ČR výrazně pod průměrem EU (*viz Graf 3 v příloze*).

⁵ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2004.

3.1.2. Výzkum a vývoj a inovace

Situaci v oblasti výzkumu a vývoje (V&V) významně charakterizuje relativně nízký podíl celkových výdajů na V&V na celkové výši HDP. Vyspělé země EU vydávají na výzkum a vývoj 2 - 3 % HDP, zatímco v roce 2005 vydávala ČR na výzkum a vývoj celkem cca 1,42 % HDP.

*Výdaje na
V&V*

O celkové situaci svědčí pozice ČR v souhrnném hodnocení inovačního prostředí⁶ (viz *Graf 4 v příloze*). ČR s hodnotou souhrnného inovačního indexu 0,26 významně zaostává za průměrem EU-25 (0,42).

*Srovnání se
světem*

Zapojení domácích soukromých zdrojů je nedostatečné a zvláště negativně se projevuje nízký podíl zahraničních zdrojů na financování V&V, který v roce 2005 činil necelá 4 %, tj. poloviční hodnotu průměru EU-25. Jednou z příčin je nedokončená restrukturalizace průmyslu. Výdaje veřejného sektoru do oblasti V&V se vzhledem k nejvyššímu zastoupení výzkumných kapacit výrazně koncentrují v Praze (viz *Tabulka 5 v příloze*), zatímco konkurenceschopnost a zaměstnanost řady krajů je oslabena přílišnou vzdáleností od výzkumných a vývojových kapacit.

*Kapacity
V&V v Praze*

Negativně působí stav kapacit ve V&V včetně výzkumné infrastruktury a lidského kapitálu a jeho motivace. Českou republiku v oblasti výzkumu podobně jako řadu jiných zemí ohrožuje tak zvaný „brain drain“. V oblasti „high-tech“ chybí systematické propojení univerzit a akademických ústavů s podniky, schází skutečná centra excelence využívající akademické a firemní kapacity k rozvoji technologických oborů s vysokým růstovým potenciálem.

*Stav kapacit
V&V*

Tuzemské firmy také většinou nemají o kvalitě vědeckých pracovišť potřebný přehled. Důvodem je zejména nedostatek motivace k patentování a hledání patentovatelných a dalších v praxi uplatnitelných výsledků vzhledem k častému nezájmu podnikové sféry o inovace a zavádění zejména náročných technologií, dále malá podpora inovativního podnikání (absence rizikového kapitálu a dalších sofistikovaných finančních nástrojů podpory podnikání), nedostatečné manažerské znalosti a schopnosti efektivně hospodařit s duševním vlastnictvím u akademických i výzkumných institucí a v podnicích, finanční náročnost patentové procedury a zejména při udržování uděleného patentu.

*Nástroje pro
inovace*

V ČR je nedostatečná infrastruktura v oblasti transferu technologií. Existuje pouze několik center, která plní svou funkci při transferu technologií odpovídajícím způsobem. Přestože v minulých letech byl podporován vznik vědeckotechnických a technologických parků, kterých vzniklo přibližně 30, tyto parky dosud neposkytují služby na stejné úrovni a ve stejné kvalitě jako ve vyspělých zemích, kde se zaměřují na přenos technologií a poznatků, zakládání nových „start-up“ nebo „spin-off“ firem.

*Transfer
technologií*

V ČR se rozvoj inovačních klastrů a jeho podpora nachází v začátcích. Skutečně inovační klastry, které by zvýšily možnosti MSP dosáhnout jak na vlastní, tak i na „zakázkový“ výzkum a vývoj i na výchovu odborných i vedoucích pracovníků a na dlouhodobou kooperaci s výzkumnými institucemi a vysokými školami, v ČR téměř neexistují. Vážným problémem některých českých univerzit a výzkumných institucí i podniků je jejich nedostatečné zapojování do mezinárodních sítí

*Infrastruktura
pro V&V a
inovace*

⁶ Podle tzv. souhrnného inovačního indexu, zahrnující 17. indikátorů ze čtyř oblastí (European Innovation Scoreboard, 2004).

výzkumu a inovací a v jejich rámci nízká schopnost využívat nejen finanční zdroje, ale i přístrojové vybavení špičkové úrovně. Mimo velká centra (zejména Praha, Brno, Ostrava) je mimořádně obtížné nejen zvýšit tuto schopnost na srovnatelnou úroveň, ale vytvářet i další regionální inovační systémy. V menších centrech (např. Liberec, České Budějovice, Zlín) je možno nalézt dílčí pracoviště, jejichž další rozvoj je podmíněn zapojením do inovačních sítí.

V ČR není rozvinut systém financování inovačního podnikání prostřednictvím rizikového kapitálu, téměř neexistují investice typu „pre-seed“, „seed“ a „start-up“ kapitál, které jsou klíčové pro vznik a rozběh činností spin-off a podobných firem. Business Angels, eventuálně jejich sítě (Business Angels Network), se vyskytují v ČR jen výjimečně.

*Financování
inovací*

3.2. Rozvoj lidských zdrojů a situace na trhu práce, informační společnost

3.2.1. Demografický vývoj a zdravotní stav populace

Za posledních 11 let se celkový počet obyvatel snížil o více než 100 000 (v roce 2006 se pohybovala na úrovni 10,2 mil. obyvatel). Vážným problémem je stárnutí obyvatelstva a s tím spjatá nutnost zejména důchodové reformy a potřeby zvyšování zaměstnanosti starších ročníků.

*Demografický
pokles*

Dalším problémem je nerovnoměrná věková struktura, charakteristická posunem silných poválečných ročníků k důchodovému věku, a přetrvávající nízká fertilita nezabezpečující úroveň prosté reprodukce obyvatelstva (viz Tabulka 6 v příloze). Účelným dlouhodobým opatřením i z pohledu sanace veřejných financí je zajištění změny chování populace ve smyslu preference zdravého životního stylu a efektivní fungování systémů zdravotní a sociální péče.

*Stárnutí
populace a
veřejné
finance*

Naděje dožití po roce 1990 výrazně vzrostla a blíží se úrovni vyspělých zemí (viz Graf 5 v příloze). Zdravotní stav populace, který významně ovlivňuje délku pracovní aktivity, je nepříznivě omezen zvyšováním četnosti invalidizujících chronických neinfekčních onemocnění⁷. Přestože poskytovaná zdravotní péče je v současné době na odpovídající odborné úrovni, je třeba systém modernizovat a zefektivnit jak z pohledu ekonomického, tak odborného a široce uplatnit moderní poznatky ve zdravotnické praxi (vytvoření systému přenosu poznatků V&V do sféry péče o lidské zdraví). Celkové výdaje na zdravotní péči v roce 2005 dosáhly 7,0 % HDP (průměr EU-25: 8,9 %), vyjádřeno absolutní částkou uváděnou v paritě kupní síly na obyvatele dosáhly 57,4 % průměru EU-25.

*Veřejné
zdraví*

Perspektivou pro zlepšení zdraví populace je důraz na preventivní opatření, včetně rehabilitací a propagace zdravého životního stylu, která pozitivně ovlivňují reálně dosažitelnou délku aktivního pracovního života, což je nezbytné pro udržení a další zajištění důchodového systému.

Prevence

Problematika rozvoje lidských zdrojů úzce souvisí s vývojem mezinárodní migrace, počet cizinců s povoleným pobytem po roce 1990 s výjimkou roku 2000 výrazně vzrostl, v současnosti je evidováno cca 250 000 cizinců s povoleným pobytem. Česká společnost ale dosud byla národnostně mimořádně homogenní a přítomnost většího počtu cizinců na jejím území je pro ni novou skutečností, na

Imigrace

⁷ ČR má jednu z nejvyšších úmrtností na rakovinu u obyvatel v produktivním věku (25 - 64 let), nejvyšší prevalenci cukrovky (6,5%), nejčetnější hospitalizace pro onemocnění oběhové soustavy a v jejich důsledku také nejvyšší úmrtnost. Dalším závažným faktorem ohrožujícím zdraví jsou úrazy, vysoká spotřeba alkoholu a tabákových výrobků.

kterou bude muset adekvátně reagovat.

3.2.2. *Vzdělávání*

Tradiční silnou stránkou české populace je vysoký stupeň dosaženého zejména vyššího středního vzdělání a velmi nízký počet občanů jen s ukončeným základním vzděláním (*viz Graf 6 v příloze*). Naopak slabinou je poměrně nízké zastoupení vysokoškolsky vzdělaných osob v populaci, a to i přes vzestupný trend a rozšiřující se přístup k terciárnímu vzdělávání v současné době.

*Vzdělání a
trh práce*

Z hlediska současných a zejména budoucích požadavků trhu práce dosavadní systém a struktura vzdělávání a odborné přípravy vykazují řadu závažných nedostatků, zejména:

*Nedostatky
vzdělávání*

- nesoulad mezi poptávkou na trhu práce a nabídkou učebních a studijních oborů a vzdělávacích programů, který je do značné míry také způsoben absencí kvalifikovaných kapacit pro předvídání změn poptávky na trhu práce, případně také nedostatečným uplatňováním znalostí při řízení intervencí v oblasti trhu práce;
- úroveň dosažených znalostí a zejména dovedností neodpovídá současným nárokům a snižuje budoucí adaptabilitu na změny trhu práce, přetrvává vzdělávání zaměřené spíše na objem znalostí, míra individualizace je nízká, absolventi nedisponují klíčovými kompetencemi zásadními pro trh práce;
- dlouhodobě omezená kapacita terciárního vzdělávání, které se postupně otvírá rostoucí poptávce⁸. Vážným problémem nadále zůstává struktura a obsah terciárního vzdělání a jeho internacionalizace (*viz Graf 7 v příloze*). Počet absolventů technických a přírodovědných oborů je nedostatečný. Neefektivní a komplikovaný je proces vstupu absolventů škol do prvních zaměstnání, jenž je doprovázen zcela nedostatečnou součinností a komunikací mezi školami a zaměstnavateli;
- vážným problémem vzdělávacího systému je nedostatečně rozvinuté a málo efektivní jazykové vzdělávání, které vážně brzdí nejen internacionalizaci českého podnikání, výzkumu a vývoje, inovační a marketinkovou úspěšnost podniků, ale také integraci české populace do struktur i neformálních vztahů v rámci EU. S přibývajícím počtem cizinců dlouhodobě žijících na území ČR se do popředí dostává rovněž problematika efektivní výuky českého jazyka pro cizince;
- nedostatečným způsobem je podporováno vzdělávání pro rozvoj podnikatelských dovedností ve znalostní ekonomice, zejména klíčových kompetencí zaměřených na schopnost podnikatelského myšlení a iniciativy;
- systém dalšího vzdělávání je nedostatečně rozvinut a není přizpůsoben potřebám a možnostem dospělých ani potřebám zaměstnavatelů⁹; obecně účast dospělých na dalším vzdělávání je nízká;
- celkové výdaje na vzdělání silně limitují realizaci reformních záměrů v této oblasti. ČR zaostává za rozvinutými zeměmi ve veřejných výdajích na vzdělávání. Podíl těchto výdajů se pohyboval v roce 2004 na úrovni 4,4 % HDP, zatímco průměr EU-15 cca 5,4 %.

⁸ V akademickém roce 2004 – 2005 počet zapsaných studentů VŠ dosáhl již téměř 50 % věkové skupiny.

⁹ Na dalším vzdělávání se v současnosti účastní zhruba 6 % obyvatel ve věku od 25 do 64 let, což je jeden z nejnižších podílů v EU. ČR si připojila k cílům Lisabonské strategie, které mj. stanovují,

Od roku 2006 jsou nastartovány zásadní změny v systému vzdělávání:

*Příležitosti
v oblasti
vzdělávání*

- program zvýšení počtu gymnázií a lyceí, které mají umožnit lepší přípravu na vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání a navazující celoživotní učení;
- kurikulární reforma vzdělávání a odborné přípravy, která již byla zahájena a která má přinést podstatnou modernizaci a zpružnění obsahu i metod vzdělávání, zejména z hlediska vybavení absolventů klíčovými kompetencemi (dovednostmi);
- posílení jazykového vzdělávání všech skupin osob s ohledem na významnou roli angličtiny – viz Národní plán výuky cizích jazyků;
- vyšší a efektivnější využití veřejných kapacit školství pro další vzdělávání a odbornou přípravu, což je stimulováno též snížením počtu narozených dětí v posledních letech;
- přijetí zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, který umožňuje zhodnotit vzdělání dosažené mimo vzdělávací soustavu transparentním a objektivním způsobem ověřuje dosažené vzdělání mimo vzdělávací systém a vytváří účastníkům dalšího vzdělávání předpoklady pro lepší uplatnitelnost na trhu práce;
- vytvoření efektivního systému prostupného terciárního vzdělávání, který má umožnit vyšší flexibilitu studia (kratší cykly, možnost přestupů, přístup ke studiu v kterémkoli věku a na kterékoliv úrovni).

Pro realizaci těchto záměrů bude nezbytná masivní finanční, řídicí a intelektuální podpora – zejména racionální využití „best practices“ úspěšných zemí EU.

3.2.3. Situace na trhu práce

Zaměstnanost

Míra zaměstnanosti se pohybuje nad průměrem EU (v roce 2005 dosahovala hodnoty 64,8 %, muži 73,3 % a ženy 56,3 %¹⁰), od poloviny 90. let klesá, v posledních letech spíše stagnuje. K výrazným změnám došlo od roku 1990 ve struktuře zaměstnanosti, nejvýraznější pokles zaměstnanosti byl zaznamenán v primárním sektoru (zemědělství), který v současnosti zaměstnává 4,3 % pracovníků, v sekundárním sektoru pracuje 39,2 % pracovníků, terciární sektor pak tvoří 56,5 % celkové zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti starších ročníků (od 55 do 64 let) je zhruba na průměrné hodnotě EU-15, nižší u žen (28,4 % ČR a 32,2 % EU) a vyšší u mužů. V důsledku očekávaného nerovnoměrného demografického vývoje je třeba se zaměřit na zvyšování zaměstnanosti starších ročníků, zlepšování zdravotního stavu populace a na obezřetnou imigrační politiku. Podle údajů MPSV představovali ekonomicky aktivní cizinci na konci roku 2006 3,36 % celkové pracovní síly¹¹. Další důležitou oblastí, ve které ČR zaostává za průměrem EU-25, je oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

*Struktura
zaměst-
nanosti*

že do roku 2010 by měla být účast na celoživotním učení alespoň 12,5 % dospělé populace v produktivním věku.

¹⁰ Údaje ČSÚ, *mezinárodní srovnání viz Graf 8 v příloze a Tabulka 7 v příloze.*

¹¹ Ke konci roku 2006 bylo evidováno celkem 185 000 ekonomicky aktivních cizinců.

Nezaměstnanost

Průměrná míra registrované nezaměstnanosti činila v roce 2005 podle nové metodiky 8,97 % a je nižší než je průměr zemí EU-25 (9 %). Snižování míry nezaměstnanosti, které se prosazuje v posledním období, má především cyklický charakter. Dochází však k časovému zpoždění za dynamickým hospodářským růstem, což je mimo jiné způsobeno růstem produktivity práce, tlakem na udržení konkurenceschopnosti a strukturálním nesouladem nabídky a poptávky po práci i horší zaměstnatelností znevýhodněných skupin.

*Úroveň
nezaměst-
nanosti*

Na trhu práce přetrvávají výrazné rozdíly mezi muži a ženami. Společnost na ženu nahlíží genderově stereotypně především jako na pečovatelku a matku. Zaměstnavatelé zatím nevycházejí ženám příliš vstříc ve sladování profesního života a péče o děti úpravou pracovní doby, podíl žen pracujících na částečný pracovní úvazek je velmi nízký¹².

*Skupiny na
trhu práce*

Nadále přetrvávají problémy s dlouhodobou nezaměstnaností, spojené s marginalizací a exkluzí početných skupin osob, kterými jsou zejména osoby se zdravotním postižením, mládež a mladí dospělí, senioři, příslušníci etnických menšin (především romských komunit¹³), imigranti a azylanti, bezdomovci, osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody apod. Významnou příčinou tohoto stavu jsou do značné míry nedostatečně rozvinuté institucionální struktury sociálních služeb a sociální ekonomiky, které by podpořily jejich začlenění do společnosti a návrat na trh práce. Významnou roli v této oblasti sehrávají organizace neziskového sektoru.

*Dlouhodobá
nezaměst-
nanost*

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku vykazuje nejnižší hodnoty u věkové skupiny 25 – 29 let (12,9 %), v ostatních věkových skupinách se pohybuje mezi 21 – 22,2 %. Specifické míry nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání prudce klesají s úrovní dosaženého vzdělání. Za osm let klesl počet volných pracovních míst, zejména v regionech s vysokou nezaměstnaností. V posledních měsících došlo k určitému zlepšení. Ve struktuře volných míst i nadále výrazně převažují místa určená pro dělnické profese¹⁴.

*Struktura
nezaměst-
nanosti*

V ČR jsou významným problémem regionální disparity v míře nezaměstnanosti, které se neustále zvyšují. Tyto regionální rozdíly jsou silně ovlivněny kvalifikačním nesouladem nabídky a poptávky po práci, nízkou regionální mobilitou pracovní síly a nedostatečnou a nákladnou dopravní obsluhností. Nejhorší je situace v regionech soudržnosti Severozápad (Ústecký kraj) a Moravskoslezsko. V roce 2004 překročila nezaměstnanost v některých mikroregionech 30 % a způsobuje vážné sociální problémy (viz *Tabulka 8 a Mapa 3 v příloze*). Naopak nejlepší situace z pohledu nezaměstnanosti je dlouhodobě v regionu hlavního města Prahy. K významným rysům trhu práce patří i trend

*Regionální
rozdíly
v nezaměst-
nanosti*

¹² V roce 2004 pouze 8,3 % žen ve srovnání s 34 % žen v EU (2003).

¹³ Podle současných odhadů pouze 26 % ekonomicky aktivní romské populace nemá dosud s nezaměstnaností zkušenost, dalších 35 % trpí opakovanou nezaměstnaností a až 39 % je opakovaně a dlouhodobě nezaměstnaných. Dlouhodobě je nezaměstnaných asi 75 % ze všech nezaměstnaných Romů, z toho 30 % je bez zaměstnání déle než 4 roky. Nezaměstnanost Romů je výrazně vyšší v některých lokalitách (Mostecko, Ostravsko, severní Čechy), kde vznikají vyloučené enklávy a ghetta. Odhaduje se, že nezaměstnanost romských žen je 90 %. Příčiny marginálního postavení Romů na pracovním trhu jsou především v nízké a nedostačující kvalifikaci, v koncentraci Romů v průmyslových městech a v diskriminaci Romů na trhu práce.

¹⁴ Je však třeba vzít v úvahu skutečnost, že počty evidovaných volných pracovních míst podle odhadů pokrývají cca 30 – 50 % skutečně volných míst.

vzrůstající migrace uvnitř regionů oproti migraci mezi regiony. Dle údajů ČSÚ se s vyšším vzděláním (a tedy vyššími průměrnými výdělky) zvyšuje také intenzita migrace - dojíždka za prací i stěhování na delší vzdálenost. V ČR chybějí kapacity na předvídání strukturálních změn a budoucích pracovních a kvalifikačních požadavků na celostátním i regionálních trzích práce.

3.2.4. Informační společnost

Podmínkou pro budování informační společnosti je jednak možnost využívat výkonné prostředky informačních a komunikačních technologií, včetně dostatečně kapacitních přenosových sítí umožňujících přenos a sdílení dat a informací (infrastruktura), jednak vytvoření systému vzdělávání pro dosažení schopnosti těchto technologií plně využívat. Rozšíření a smysluplné využívání těchto technologií musí zabezpečit efektivní fungování všech služeb informační společnosti na vyšší výkonnostní i kvalitativní úrovni, zejména pak v oblasti elektronické veřejné správy (eGovernment). Výsledky dosavadních analýz však v současnosti mj. ukazují na nízkou míru a nedostatečnou koordinaci využívání moderních metod a nástrojů informačních a komunikačních technologií, na nízký stupeň standardizace, integrace a malou typovost využívaného aplikačního programového vybavení, duplicitu a nekonzistentnost dat a databází, na neexistující či nedostatečně propracované modely fungování služeb informační společnosti, roztržité, nejednoznačné a nedostatečně popsané datové zdroje.

*Stav
informační
společnosti*

Dosavadní výsledky šetření ČSÚ týkající se penetrace vysokorychlostního přístupu k internetu ukazují na stále nízké procento pokrytí domácností (1,5 %). U firemních subjektů byla penetrace vysokorychlostního přístupu v ČR na úrovni cca 20 %, což je zhruba polovina průměru EU (39 %). Přes široké uplatnění a oblibu moderních technologií (např. mobilní telefony) je dlouhodobě velmi nízký podíl domácností připojených k internetu. Tento stav je důsledkem vysoké ceny služeb nastavené poskytovateli a uzavřenosti příslušného trhu (*viz Graf 9 v příloze*).

*Vysoko-
rychlostní
internet*

Objem služeb poskytovaných prostřednictvím internetu (eLearning, eGovernment, eHealth, eBusiness, eCommerce, eEntertainment) je doposud velmi malý a s výjimkou eCommerce v podstatě nerozvinutý. Podíl eBusiness na celkovém obrátu firem ani zdaleka nedosahuje úroveň Německa (4,4 % proti zhruba 10 %), ale ve srovnání s řadou vyspělých zemí EU naznačuje značný růstový potenciál (*viz Graf 10 v příloze*). Poptávku po on-line službách rovněž snižuje nedostatečná počítačová gramotnost obyvatelstva, zejména u osob ve vyšším a středním věku a osob s nižším vzděláním. Problémem je rovněž integrita služeb elektronických komunikací a celková bezpečnost přenosu dat.

*Elektronické
služby*

Základním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje informační společnosti je Státní informační a komunikační politika, která stanovuje čtyři prioritní oblasti: **Dostupné a bezpečné komunikační služby** (rozvoj trhu elektronických komunikací, dostupnost služeb elektronických komunikací, bezpečnost elektronických komunikací), **Informační vzdělanost** (informatizace vzdělávacích institucí, informační gramotnost, eLearning, řešení problému digital divide), **Moderní veřejné služby on-line** (eGovernment, eProcurement a eHealth) a **Dynamické prostředí pro elektronické podnikání**. V současné době se připravuje vznik Rady vlády pro Informační společnost, jejímž úkolem bude vytváření strategie v oblasti informační společnosti a eGovernmentu.

*Regulatorní
rámec*

Na tuto strategii navazují dokumenty Národní politika pro vysokorychlostní přístup, Národní strategie informační bezpečnosti a Koncepce zahájení digitálního vysílání, které upřesňují jednotlivé oblasti.

V souladu s usnesením vlády č. 1085 ze 20. září 2006 o souboru opatření pro urychlení rozvoje eGovernmentu, lze stanovit tři priority rozvoje:

- zjednodušení elektronické komunikace jak mezi občany a úřady, tak mezi úřady samotnými, čemuž by mělo napomoci vedení elektronických spisů ve správních řízeních;
- zřízení, správa a užívání centrálních registrů veřejné správy vytvořením jednotného univerzálního kontaktního místa občana s úřady a v počáteční fázi umožnění občanům získat na tomto místě výpis z katastru nemovitostí, obchodního rejstříku, rejstříku trestů či živnostenského rejstříku (projekt CZECH POINT),
- přijímání právních předpisů, včetně povinnosti provádět veřejné připomínkové řízení za použití elektronických nástrojů.

Problematika rovného přístupu k ICT ve smyslu Národního akčního plánu o sociálním začleňování 2004-2006 i eInclusion jako jednoho ze tří pilířů i2010, základního koncepčního materiálu EU o rozvoji informační společnosti se zaměřuje na:

- poskytování služeb Portálu veřejné správy občanům, kteří nemají přístup k internetu (prostřednictvím informačních kiosků, obecních úřadů, poboček České pošty, úřadů práce, škol, knihoven, telefonů apod.);
- přístupnost stránek Portálu veřejné správy na základě Dokumentace zásad přístupnosti www stránek pro těžce zdravotně postižené uživatele;
- umožnit osobám se zdravotním postižením komunikaci s veřejnou správou prostřednictvím výpočetní techniky a veškeré weby veřejné správy připravit tak, aby umožňovaly přístup handicapovaným občanům.

3.3. Dostupnost dopravou

3.3.1. Doprava a dopravní infrastruktura

Poloha ČR určuje její dopravní význam v rámci Evropy, což předznamenává důležitou roli tranzitu, a to jak ve směru severojižním, tak také západovýchodním. Hustota dopravních sítí patří k nejvyšším v Evropě, ale dopravní infrastruktura vykazuje řadu závažných nedostatků, zejména nízkou kvalitu a propustnost, často havarijní stav, nedostatečné propojení k sousedním státům a řadě důležitých regionálních center, zejména torzovitý charakter sítě dálnic a rychlostních silnic (viz *Mapa 1 v příloze*) bez odpovídajících technických opatření vedoucích k minimalizaci zdravotních rizik způsobených nadměrným zatížením hlukem a emisemi z pozemní dopravy, nedostatečnou dopravní obslužnost v rámci regionů a mikroregionů – a to jak z hlediska dopravy osob tak i zboží. Stav silnic II. a III. třídy neodpovídá hospodářským potřebám a bezpečnosti provozu. Chybějí bezpečná spojení a stezky pro pěší a cyklisty. Naprosto nedostatečně jsou rozvinuty inteligentní dopravní systémy zvyšující bezpečnost a plynulost silniční dopravy.

Hustota a dostupnost železniční sítě je sice jedna z největších v Evropě, využívání

Stav dopravní infrastruktury

Silnice, dálnice

Silnice II. a III. třídy a další cesty

Železnice

železnice však dlouhodobě klesá. Důvodem je zanedbaný technický stav, parametry neodpovídající současným požadavkům a zastaralé sdělovací a zabezpečovací zařízení, což způsobuje nízkou přepravní rychlost na většině mimokoridorových tratí. Je nutná modernizace hlavních tratí¹⁵ a přestavba železničních uzlů tak, aby se železniční přeprava stala alespoň na těchto tratích konkurenceschopnou vůči silniční a umožnila rozvoj a ekonomickou rentabilitu kombinované dopravy. Trvalým problémem železniční dopravy je nevyhovující stav vozového parku a jeho nutná obnova. Závažným nedostatkem je také nepružnost provozovatele při zajištění nákladní přepravy po železnici, což významně omezuje schopnost železnice konkurovat silniční přepravě nákladů.

S ohledem na rozvoj energeticky efektivních a environmentálně šetrných dopravních systémů má pro ČR velký význam zvyšování podílu železniční dopravy na přepravním trhu a rozvoj kombinované dopravy, u níž roční nárůst objemu zboží přepraveného v kontejnerech po železnici ve výši 11 % je nedostačující. Jedním z účinných opatření je podpora vzniku veřejných překladišť, otevřených všem provozovatelům i operátorům.

Environmentálně šetrná doprava

Letecká doprava vykazuje v ČR nejrychlejší nárůst. Dominantní postavení má letiště Praha-Ruzyně, neboť zajišťuje přes 94 % výkonů v osobní a 84 % výkonů v nákladní dopravě. Mezi další letiště s mezinárodním významem patří Brno, Ostrava, Karlovy Vary, Pardubice, jejichž kapacita je však využívána pouze v omezené míře. Většímu využití brání většinou zastaralé technické vybavení a malá kapacita odbavovacích prostor a nedostatečná provázanost na ostatní části dopravní infrastruktury, především na osobní kolejovou dopravu.

Letecká doprava

Délka využívaných vodních cest na území je 663,6 km, z toho pro dálkovou vodní dopravu je využitelných 303 km souvislé labsko-vltavské vodní cesty. Jen malá část vodní sítě může být zařazena do odpovídajících mezinárodních kategorií.

Vodní cesty

3.3.2. Veřejná doprava a dopravní dostupnost

Podíl veřejné dopravy k individuální automobilové dopravě se změnil z hodnoty 4:1 v 90. letech na současný podíl 1:1. Tato situace značnou měrou přispívá ke zhoršování stavu životního prostředí a to především v urbanizovaných oblastech. V ČR je z důvodu veřejného zájmu garantována tzv. základní dopravní obslužnost, tj. přiměřené zajištění dopravy po všechny dny v týdnu.

Pokles podílu veřejné dopravy

Pouze v některých krajích jsou realizovány integrované dopravní systémy spojující více druhů dopravy, nejčastěji veřejnou autobusovou, železniční dopravu a systémy městské hromadné dopravy. Často absentuje využití moderních odbavovacích systémů. Je nezbytné strategicky rozvíjet integrované dopravní systémy i jejich propojení, ve městech a městských aglomeracích budovat integrované dopravní systémy s výraznějším uplatněním environmentálně šetrnějších druhů dopravy, včetně možnosti využívání biopaliv a zemního plynu v dopravě, a podporovat systémy „park-and-ride“ a „bike-and-ride“.

Potenciál integrované dopravy

¹⁵ V návaznosti na evropské rozdělení byly stanoveny trasy následujících železničních koridorů: *I.* (Berlin - Dresden) - Děčín - Praha - Pardubice - Česká Třebová - Brno - Břeclav - (Wien/Bratislava - Budapest). *II.* (Gdaňsk - Warszawa - Katowice) - Petrovice u Karviné - Ostrava - Přerov - Břeclav; odbočná větev Přerov - Olomouc - Česká Třebová. *III.* (Le Havre - Paris - Frankfurt a.M.) - Cheb - Plzeň - Praha - Ostrava - (Žilina - Košice - Lvov); odbočná větev Plzeň - Domažlice - (Nürnberg). *IV.* (Stockholm - Dresden) - Děčín - Praha - Tábor - Veselí nad Lužnicí - České Budějovice - Horní Dvořiště - (Linz - Salzburg - Ljubljana - Rijeka - Zagreb).

3.4. Životní prostředí

3.4.1. Složky životního prostředí

V devadesátých letech 20. století došlo k výraznému zlepšení téměř u všech složek životního prostředí ČR. Vysoké emise znečišťujících látek, zejména do ovzduší, byly významně sníženy investicemi do koncových zařízení ke snižování emisí. Také v letech 2000 – 2006 pokračovalo snižování emisní zátěže, a to zejména v oblasti vod. V oblasti ovzduší však množství emisí v letech 2000-2006 stagnuje a to se negativně promítá do kvality ovzduší v ČR, které se v tomto období již nezlepšuje a v případě některých znečišťujících látek (zejména PM₁₀ a benzo(a)pyren) se zhoršuje.

*Stav ŽP,
dynamika
změn a
investice*

Současný stav životního prostředí v ČR nelze považovat za uspokojivý, neboť ze sledovaných trendů vyplývá, že v posledních letech dochází ke zpomalení, zastavení nebo i ke zvrácení některých velmi pozitivních trendů, které byly charakteristické pro počátek 90. let 20. století. Hodnoty základních standardních indikátorů stavu životního prostředí ve srovnání s průměrem EU-15 (před rozšířením k 1. květnu 2004) a OECD-30 nevykazují řádové odchylky, ale ve srovnání s okolními státy jsou na horší úrovni. Dynamika změn v současnosti je z důvodu oslabení aktivity při přijímání opatření na ochranu životního prostředí a k výraznému poklesu investic do ochrany životního prostředí ovšem pomalejší. Další zlepšování životního prostředí si tudíž vyžádá vyšší investice, především do modernizace technologických procesů a inovací výrobních technologií.

Pro kvalitu životního prostředí představují hlavní problémy a rizika následující faktory:

*Negativní
faktory*

- překračování imisních limitů a cílových imisních limitů pro ochranu lidského zdraví a ochranu ekosystémů a vegetace;
- negativní vliv růstu automobilové dopravy na zdraví obyvatel (zvláště ve městech bez obchvatů, přes která vedou nejdůležitější dopravní komunikace státu a regionů);
- negativní vliv výroby energie (včetně vytápění domácností) na lidské zdraví (vysoké úrovně znečištění ovzduší, tzn. i na venkově);
- znečišťování životního prostředí nebezpečnými látkami z průmyslových podniků, zemědělství, domácností a aglomerací, havarijní úniky nežádoucích látek do povrchových a podzemních vod;
- špatný stav vodních toků z hlediska ekologických funkcí, nízká retenční schopnost krajiny a s tím spojené poměrně vysoké riziko vzniku povodní;
- vysoká míra fragmentace krajiny;
- vysoký počet lokalit se starými ekologickými zátěžemi;
- vysoký podíl půdy ohrožené vodní erozí;
- vysoká míra výstavby na nových plochách;
- ohrožení lesů atmosférickými depozicemi a degradovanými půdami a jejich neuspokojivý zdravotní stav;
- nebezpečí dalšího poklesu biodiverzity;
- z hlediska životního prostředí nevhodná struktura tradičních paliv, kde rozhodující místo zaujímá ekologicky nejméně přijatelné hnědé uhlí.

Odběry vod i vypouštění odpadních vod jsou v zásadě stabilizovány. U všech

Voda

aglomerací nad 10 000 obyvatel byly vybudovány čistírny odpadních vod. Ty z nich, které nevyhovují limitům směrnice Rady 91/271/EHS, je nutno přestavět a intenzifikovat včetně doplnění kanalizace do konce přechodného období, tj. 31. prosince 2010. Podobně všechny obce s počtem 2 000 – 10 000 EO (ekvivalentních obyvatel) musejí být do konce přechodného období vybaveny čistírnami odpadních vod. U aglomerací do 2 000 EO s funkčním kanalizačním systémem je nezbytné zajistit přiměřené čištění odpadních vod. Dále je také nutná obnova a modernizace systémů úpraven a rozvodů pitné vody (*viz Tabulka 9 v příloze*).

Emise všech základních znečišťujících látek v období 2000 - 2005 stagnují. To má mimo jiné za následek, že v roce 2005 došlo na 35 % území k překročení imisních limitů pro PM10 (tzn., že více než 65 % populace ČR bylo vystaveno nadlimitním úrovním znečištění ovzduší) a přibližně na 5 % území ČR došlo k překročení hodnoty cílového imisního limitu pro polycyklické aromatické uhlovodíky, vyjádřené jako benzo(a)pyren (což představuje expozici přibližně 35 % populace). Plošným problémem jsou i dlouhodobě vysoké úrovně znečištění ovzduší troposférickým ozonem, které překračují cílový imisní limit stanovený pro ochranu zdraví lidí (cca 99 % území). Úroveň znečištění ovzduší jemnými prachovými částicemi (PM2,5) překračovala navrženou limitní úroveň v uplynulých dvou letech přibližně na polovině lokalit, kde byly úrovně znečištění ovzduší PM2,5 měřeny.

Současná situace v kvalitě ovzduší přináší kromě zvýšených zdravotních rizik také nedodržování legislativy národní i evropské.

Na všech úrovních jsou díky systémovým programovým nástrojům identifikována konkrétní opatření, která povedou ke zlepšení stávajícího stavu. Realizace těchto opatření závisí především na disponibilních finančních zdrojích.

Celková produkce odpadů vykazuje pokles, ale produkce komunálních odpadů od roku 1995 mírně roste. Dosud nedostatečná pozornost je věnována sběru tříděného odpadu a biologicky rozložitelné složce komunálních odpadů i materiálovému a energetickému využití komunálních odpadů. Nejsou vytvořeny či uplatněny efektivní nástroje bránící neekologickému nakládání s odpady, což přináší zátěž krajiny vznikem nekontrolovaných a neřízených skládek odpadů.

Stále více obyvatel je vystaveno nadměrnému hluku, zejména ve větších městech a v okolí exponovaných komunikací. Výstavba protihlukových opatření a uplatňování hlukových limitů u výrobců je pomalá.

Přírodní prostředí a vývoj krajiny jsou ohroženy starými zátěžemi, zejména problémy s těžbou zdevastovaných rozsáhlých území (uhlí, uran) a rozsáhlými nevyužívanými průmyslovými plochami (brownfields). Vznikají nové zátěže, zejména skládky komunálních odpadů kontrolované i černé, odkládání toxických materiálů bez návazných likvidací, narůstají havárie ohrožující životní prostředí jak v průmyslu, tak v silniční dopravě. Likvidace starých zátěží vyžaduje finančně náročné investice dlouhodobého charakteru. Stále dochází k záborům půdy pro novou výstavbu přitom míra revitalizace a následného využívání brownfields je nízká. Situace v oblasti přírody a krajiny je rovněž nepříznivě ovlivňována zemědělskou výrobou, lesním hospodářstvím a rozvojem osídlení, dopravy a průmyslu. Významným prvkem v ochraně přírody bylo zavedení soustavy NATURA 2000, ale snižování úrovně biodiverzity je stále problémem. Nadále trvá nedostatek odborných podkladů včetně monitoringu stavu jednotlivých složek životního prostředí.

Ovzduší

Odpady

Hluk

*Krajina,
staré zátěže a
NATURA
2000*

3.4.2. Úspora energií

Úspory energií

Česká ekonomika, především český průmysl, se dlouhodobě vyznačuje vysokou energetickou náročností a nízkým podílem obnovitelných energetických zdrojů (viz Graf 11 v příloze). Výroba a spotřeba energie má proto spolu s dopravou největší podíl na emisích znečišťujících ovzduší a významně ovlivňuje i ostatní složky životního prostředí. Pomalu se rozvíjejí alternativní, především obnovitelné, zdroje energií a zvyšování energetické účinnosti zdrojů tradičních. Jeden z největších potenciálů úspor energie je kromě dopravy a průmyslu v bytovém sektoru. Snížení emisí skleníkových plynů v souvislosti s úsporami energie je prioritní cíl mimo jiné v důsledku platnosti Kjótského protokolu o změně klimatu¹⁶. Také podpora obnovitelných zdrojů energie představuje významné opatření v boji proti změnám klimatu¹⁷.

Státní energetická koncepce do roku 2030, schválená vládou, konkretizuje státní priority a stanovuje cíle, jichž chce stát dosáhnout, při ovlivňování vývoje energetického hospodářství ve výhledu příštích let, v podmínkách tržně orientované ekonomiky. Při volbě priorit, cílů a souboru nástrojů Státní energetické koncepce byla respektována hlediska energetická, ekologická, ekonomická a sociální.

Tato koncepce je založena na bezpečnosti, nezávislosti a udržitelném rozvoji, což je plně v souladu s novou energetickou politikou pro Evropu, kterou Evropská unie v současné době začíná realizovat. Koncepce má 4 hlavní cíle – maximalizace energetické efektivity, zajištění efektivní výše a struktury spotřeby primárních energetických zdrojů, zajištění maximální šetrnosti k životnímu prostředí a dokončení transformace a liberalizace energetického hospodářství.

Maximalizace energetické efektivity bude znamenat významné snížení spotřeby energie na jednotku HDP, které by v roce 2030 mělo dosáhnout cca 37,5 % úrovně roku 2000 – předpokládané snížení by mělo dosáhnout 62,5 %. Zajištění efektivní výše a struktury spotřeby primárních energetických zdrojů znamená zachování rozmanitosti tuzemského energetického mixu, který by měl být budoucnosti tvořen hnědým uhlím (i přes trvalý pokles jeho produkce) a dále zvyšujícími se podíly jaderného paliva, zemního plynu a obnovitelných zdrojů energie. Významný a trvale se zvyšující charakter bude mít podíl tzv. nespotřebované energie – na úspory energie je a bude kladen mimořádný důraz. Největší ekonomický potenciál úspor je ve velkých podnicích, budovách pro bydlení a při výrobě, přenosu a transformaci energie. Zajištění maximální šetrnosti k životnímu prostředí znamená především trvalý pokles veškeré emisní zátěže. Velmi významný je pokles emisí základního skleníkového plynu - CO₂. Vlivem rostoucího významu a zvyšujícího se podílu tzv. bezemisních zdrojů v české energetice (jaderná energetika a obnovitelné zdroje) se v roce 2030 předpokládá jeho pokles o 30 % proti roku 2000, proti roku 1990 je to o téměř 40 %. Ostatní emise budou rovněž významně sníženy. Cíl dokončení transformace a liberalizace energetického hospodářství je rovněž průběžně plněn ve vazbě na záměry Evropské unie v této oblasti.

¹⁶ Česká republika se zavázala k prvnímu kontrolnímu období (2008 - 2012) snížit emise skleníkových plynů nejméně o 8 % v porovnání se stavem v roce 1990.

¹⁷ Na základě směrnice 2001/77/EC o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů ČR přijala jako indikativní cíl dosáhnout 8 % podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů na spotřebě elektřiny v roce 2010.

Při uplatnění věcných a systémových opatření Státní energetické koncepce, stimulací a komunikací státu s podnikatelskou sférou bude energetické hospodářství směřovat k vysokému zhodnocení energetických vstupů. Významně se zlepší všechny kvalitativní parametry energetického hospodářství, zvýší se zhodnocování spotřebované energie na tvorbu HDP a zvýší se úspory a hospodaření s energií. Oba faktory společně přispějí k rychlému přibližování se parametrům původních zemí Evropské unie. Dále se sníží zatěžování životního prostředí a ČR dodrží všechny závazky z mezinárodních smluv v oblasti energetického hospodářství a životního prostředí. Při jen minimálním přírůstku spotřeby primárních energetických zdrojů se bude dále měnit struktura primárních zdrojů energie. Spotřeba i těžba hnědého uhlí klesnou v průběhu sledovaného období vůči roku 2000 o cca 40 %. Do roku 2030 se také významně sníží trh černého uhlí, na tomto trhu bude stále větší roli hrát dovozové černé uhlí. Veškerá potřeba koksu bude zajišťována dovozem. Na polovinu by měla klesnout spotřeba ropy. K nárůstu významu ve struktuře primárních energetických zdrojů dojde u zemního plynu, jaderného paliva a především u obnovitelných zdrojů energie. Diverzifikace spotřeby primárních energetických zdrojů se v důsledku těchto změn dále zvýší. Spotřeba elektřiny poroste, ale pomaleji než dosud. Jaderná energie se stane nejvýraznější technologií výroby elektřiny a rovněž vzroste výroba elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů energie, jako významného tuzemského energetického zdroje.

3.4.3. Plnění Kjótského závazku

Projekce emisí dokazují, že ČR splní Kjótský závazek s dostatečnou rezervou, přičemž „non-EU ETS“ sektory jsou součástí celkových emisí CO₂. Navíc ČR plánuje rozvoj politik a opatření, která se vztahují i na snižování emisí skleníkových plynů mimo EU ETS. Důležitým opatřením je například zavedení ekologické daňové reformy nebo implementace směrnice o energetické náročnosti budov. Hlavní cíl pro budoucí období je omezit strmý nárůst emisí ze sektoru dopravy. ČR podpořila cíle snížení emisí skleníkových plynů v rámci EU o nejméně 20 %, resp. 30 % v roce 2020. Na základě usnesení vlády č. 187/2004 byly zahájeny práce na vyhodnocení a aktualizaci Národního programu na zmírnění dopadů změny klimatu.

*Kjótský
závazek*

3.4.4. Environmentální a technologická rizika

V ČR silně vzrostlo riziko živelních pohrom, průmyslových havárií a havarijních úniků nebezpečných látek. Četnost živelních pohrom, průmyslových havárií, dopravních nehod spojených s únikem nežádoucích látek, požárů a dalších ohrožení se v posledních letech výrazně zvyšuje a roste také rozsah celkových škod.

*Výčet rizik a
infrastruktur
a k jejich
eliminaci*

Negativní dopady bývají velké až destruktivní¹⁸. V případě živelních pohrom (zejména povodní) je základním předpokladem snižování rizik jejich vzniku realizace environmentálně šetrných opatření v krajině (zvyšování retenční

¹⁸ V průběhu velkých povodní v ČR v červenci a srpnu 1997 bylo zasaženo území 33 okresů, celkem evakuováno 29 358 osob; srpnu 2002 bylo zasaženo 43 okresů v rámci 10 krajů, zatopeno bylo 99 měst a obcí, částečně voda poškodila dalších 347 měst a obcí, bylo evakuováno 123 200 osob.

schopnosti krajiny atd.). Ke slabinám systému ochrany proti rizikům a ochrany životního prostředí dále patří nedostatek moderního technického vybavení integrovaného záchranného systému a prostředků k ochraně obyvatelstva. Také environmentální vzdělávání a výchova obyvatel jako nástroj prevence jsou málo rozvinuté a jsou trvale limitovány citelným nedostatkem finančních prostředků.

3.5. Cestovní ruch a kultura

3.5.1. Cestovní ruch

Cestovní ruch jako významný segment ekonomiky se (dle propočtu World Travel & Tourism Council pro rok 2005) podílí na celkové zaměstnanosti v ČR 12,9 %, na tvorbě HDP 3,1 %. Po roce 1990 došlo k výraznému nárůstu počtu zahraničních návštěvníků (v roce 2006 více než 100 mil. příjezdů).

ČR disponuje značným historickým, přírodním a kulturním potenciálem¹⁹ pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. Většina historických objektů je v neuspokojivém stavu, a proto je potřeba intenzivně se věnovat jejich rekonstrukci a revitalizaci a umožnit v nich rozvoj souvisejících služeb. V zemi je hustá a dobře značená síť vzájemně propojených turistických stezek a tras, která skýtá potenciál pro cestovní ruch a rekreační, resp. volnočasové aktivity.

Potenciál cestovního ruchu však není dostatečně využíván, což je způsobeno především nedostatečnou úrovní infrastruktury a nízkou kvalitou základních i doplňkových služeb, včetně kvality řízení a propagace na národní úrovni. Velkým problémem cestovního ruchu je nerovnoměrná koncentrace turistů a návštěvníků v jednotlivých regionech²⁰ a nevyužití potenciálu regionů, který je navíc často omezen na příslušnou část sezóny: výzvou je tak překonání sezónnosti. Dalšími důvody jsou zejména výrazné rozdíly v úrovni vybavenosti jednotlivých regionů (viz *Tabulka 10 v příloze*), nedořešené rozdělení pravomocí mezi aktéry, nedostatek finančních prostředků na údržbu a obnovu kulturního dědictví, omezené zdroje na podporu MSP v cestovním ruchu. ČR má významnou příležitost uplatnit se na trhu cestovního ruchu nabídkou nových produktů jako např. městského, kongresového a incentivního cestovního ruchu, sportovní turistiky a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a širokého souboru produktů, které jsou šetrné k přírodě. Dobré podmínky nabízí rovněž venkovská turistika.

Významným problémem je přetrvávající nízká úroveň partnerství mezi veřejnoprávními subjekty a podnikatelskými subjekty, obcemi, kraji a státem a nedostatečný rozvoj přeshraničního partnerství, zejména s partnery v turisticky vyspělých zemích, při rozvoji potenciálu cestovního ruchu v území, dále nedostatek kvalifikovaných pracovníků v cestovním ruchu a omezené jazykové dovednosti v některých regionech.

3.5.2. Kultura

¹⁹ V současné době je v ČR přibližně 44 000 nemovitých kulturních památek (z toho je 191 národních kulturních památek), 900 000 movitých kulturních památek a 575 památkových rezervací a památkových zón městského, vesnického, krajinného, popř. archeologického typu (dle Ústředního seznamu kulturních památek).

²⁰ Kolem 40 % celkové návštěvnosti připadá na hlavní město Prahu, dalšími nejnavštěvovanějšími cíli jsou západočeské lázně, Krkonoše a Jizerské hory, Šumava a další oblasti jižních Čech, vybrané destinace ve středních Čechách, z velkých měst především „veletržní“ Brno. K nejvíce navštěvovaným cílům patří lokality zařazené na seznam přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

*Role
cestovního
ruchu*

*Potenciál
cestovního
ruchu*

*Rozložení
potenciálu
v ČR*

Česká republika má hustou síť kulturních památek a památkově chráněných historických sídel a kulturních institucí. Velká část bohatého kulturního dědictví však vzhledem k nedostatku zdrojů není ve stavu, který by umožnil jeho využití. V řadě případů dokonce hrozí jeho zánik. Unikátní je síť muzeí a galerií, síť knihoven a počet divadel a kin, v nichž v posledních letech počet návštěvníků opět stoupá. Nabídka kulturních služeb však není diverzifikovaná. Výrazně převažuje tradiční zaměření před současnými progresivními formami, oslovujícími širší veřejnost včetně mládeže. Role kultury pro socioekonomický rozvoj společnosti je podceňována.

*Kulturní
potenciál*

Kulturní infrastruktura se koncentruje do velkých měst a v menších sídlech dochází ke snižování její úrovně nebo přímo k jejímu zániku. Značná část kulturní infrastruktury je z důvodu zastaralosti ve špatném technickém stavu. Chybí technologicky vybavená infrastruktura pro různorodou nabídku současného umění. Celkově je situace v oblasti kultury negativně poznamenána dlouhodobým nedostatkem investic, nedostatečně vyjasněným vztahem k rozpočtům regionů a obcí a v neposlední řadě i nízkou úrovní stimulace partnerství veřejného a soukromého sektoru.

*Kultura
v regionech*

3.6. Veřejná správa

ČR na počátku této dekády realizovala 1. a 2. fázi reformy územní veřejné správy s cílem její decentralizace, posílení územní samosprávy a přiblížení veřejných služeb občanovi. V oblasti institucionální se na úrovni územní veřejné správy již proto nechystají v nejbližší době žádné výrazné změny. Tato reforma však nebyla dostatečně doprovázena zvýšením kvality, efektivnosti a transparentnosti veřejné správy. ČR zaujímá v hodnocení kvality veřejných institucí EU-25 jedno z posledních míst. Nejhůře je hodnocena efektivnost veřejných výdajů a regulační zátěž na centrální úrovni, v menší míře rovněž transparentnost vládních politik. V průměru je pozice ČR nejhorší ve skupině ukazatelů efektivnosti vlády, kdy zaujímá předposlední místo v rámci EU-25²¹. Podobné výsledky přináší rovněž alternativní pojetí hodnocení kvality správy, které se soustřeďuje na vybrané aspekty fungování veřejných institucí - ochrana a vynutitelnost vlastnických práv a rozsah efektivnosti vládních aktivit a politik. Na nízké úrovni je dosud i rozvoj eGovernment (viz Graf 12 v příloze). V současnosti se proto rozebíhá reforma kvality veřejné správy a reforma ústřední státní správy, která by dle schváleného koncepčního materiálu měla proběhnout do roku 2012.

*Stav a
srovnání
kvality
veřejné
správy*

Klíčové současné problémy veřejné správy lze shrnout do těchto bodů:

- absence systému efektivního řízení a hodnocení kvality veřejné správy;
- málo rozvinutý systém péče o lidské zdroje, včetně eLearningu, a to jak zaměstnanců veřejné správy, tak i volených představitelů (profesní a manažerské vzdělávání, platný nikoliv však účinný zákon o státní službě);
- nutnost posílit administrativní kapacitu veřejné správy na úrovni krajů a nových mikroregionů (obcí s rozšířenou působností);
- omezený stupeň elektronizace veřejné správy, a to ve styku s občany, v kontaktu s podnikateli a mezi jednotlivými institucemi;

*Problémy
veřejné
správy*

²¹ World Economic Forum – Global Competitiveness report 2004-2005, Palgrave MacMillan, 2004, Czesaná, V., Kadeřábková, A., Spěvák, V. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti ČR, CES 2005.

- nedostatečné využívání inovativních přístupů ve veřejné správě na místní úrovni vedoucí k zajištění dostupnosti, kvality a transparentnosti veřejných služeb pro všechny občany,
- absence komplexních systémových změn ve veřejné správě na místní úrovni ve venkovských obcích vedoucí k zajištění dostupnosti a kvality veřejných služeb pro všechny občany,
- velkým, relativně samostatným problémem, je i pomalé fungování soudního systému a problémy s vynutitelností práva,
- nemalým problémem je i nedostatek adekvátních dat a územně analytických podkladů pro kvalitní rozhodování (o území).

4. REGIONÁLNÍ ROZVOJ

4.1. Sídlní struktura, urbánní problematika

ČR je charakteristická rozdrobenou sídelní strukturou s historicky daným vysokým počtem obcí (*viz Tabulka 11 v příloze*). V ČR je velký počet obcí (k 31. prosinci 2006 to bylo 6248), z nichž pouze malou část lze na základě mezinárodních standardů označit za města²². Nicméně urbánní oblasti hrají významnou roli v rozvoji celých regionů. Z hlediska funkčního lze vysledovat následující urbanizované prostory: *Pražská aglomerace, Východočeská aglomerace, Severočeská konurbace, Liberec – Jablonec nad Nisou, Plzeň, České Budějovice, Karlovy Vary, Ostravská aglomerace, Brněnská aglomerace, Středomoravské seskupení, Zlín.*

*Sídlní
struktura*

Agglomerace

Na úrovni jednotlivých sídel je možno hovořit o následující hierarchii. Mezinárodní metropolí nižšího řádu je hlavní město Praha, která se dlouhodobě profiluje jako přirozené centrum Čech i celé ČR. Regionální metropolí vyššího řádu je Brno – přirozeně integrující oblast jižní Moravy, nižšího řádu pak Ostrava jako přirozené centrum severní Moravy a Slezska. Mezuregionálním centrem vyššího řádu je Plzeň, ostatními mezoregionálními centry – přirozenými středisky příslušných krajů, jsou Hradec Králové, Pardubice, Liberec, Ústí nad Labem, České Budějovice, Olomouc a Zlín. Posiluje se úloha Karlových Varů a Jihlavy jako správních středisek krajů. Většina obcí s rozšířenou působností plní úlohu mikroregionálních center, z nichž Mladá Boleslav a Opava aspirují na pozici mezoregionálních center.

Z hlediska dalšího rozvojového potenciálu lze definovat v souladu s Politikou územního rozvoje 12 hlavních rozvojových oblastí, kde se projevují zvýšené požadavky na změny v území z důvodu soustředění aktivit mezinárodního nebo republikového významu: Praha, Ostrava, Brno, Hradec Králové – Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec, Olomouc, Zlín, České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary. Tyto rozvojové oblasti jsou dále propojeny 11 rozvojovými osami.

*Hlavní
rozvojové
oblasti*

Praha patří v současné době k nejdynamičtějším a nejúspěšnějším centrům střední Evropy. Potýká se však s řadou závažných problémů. Stále patří k českým regionům s nejvíce narušeným životním prostředím, její dopravní infrastruktura zdaleka neodpovídá současným, natož budoucím potřebám a kvalitní lidský a

*Hlavní město
Praha*

²² I přes neustálenost mezinárodních definic se v mezinárodním kontextu za městské obyvatelstvo považuje obyvatelstvo obcí s více než 2 000 obyvateli. V zákoně o obcích je jako jedna z podmínek pro přiznání statutu města uváděna hranice 3 000 obyvatel. V roce 2006 bylo v ČR 529 obcí se statutem města. V ČR je pouze 5 měst, která počtem svých obyvatel převyšují hranici 100 000 obyvatel - Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc.

inovační potenciál města je využit jen zčásti. Na druhé straně dosažený stupeň socioekonomického rozvoje vymezuje Prahu jako hlavní rozvojový pól ČR se schopností produkovat a přenášet inovační impulsy do ostatních regionů. Praha je přirozeným těžištěm středních Čech; budování kapacitní infrastruktury, která propojuje území obou regionů, vyžaduje úzkou kooperaci a speciální přístup.

HDP na obyvatele v paritě kupní síly je v Praze 143 % průměru EU 25, zatímco za celou ČR je tato hodnota 70,9 %. Jednotlivé regiony vykazují méně než poloviční hodnotu (58,2 – 66,4 %). Míra registrované nezaměstnanosti v Praze je (2,9 % v září 2006) zhruba třetinová vzhledem k ukazateli za celou ČR (7,8 %) a skoro pětina ve srovnání s regiony s nejvyšší nezaměstnaností (Moravskoslezsko, Severozápad). Výrazně se prosazuje komparativní výhoda Prahy v oblasti terciárního vzdělávání a rozvoje výzkumných a vývojových kapacit. Zaměstnanost v terciárním sektoru v Praze (79,1 %) vysoce převyšuje hodnotu za celou ČR (56,5 %) a další jednotlivé regiony. Podíl pražských vysokých škol na celkovém počtu studentů ve školním roce 2004/2005 byl 40 %, u soukromých škol dokonce 68 %. Jsou zde lokalizovány zhruba dvě třetiny veřejných institucí výzkumu a vývoje a jedna třetina kapacit soukromého výzkumu a vývoje (má zde sídlo 40 pracovišť Akademie věd a 50 výzkumných ústavů), v roce 2004 směřovalo do Prahy 37,9 % celkových výdajů na výzkum a vývoj a více než 63 % výdajů veřejného sektoru.

*Odlišnosti
v socioeko-
nomické
charakteris-
tice*

Hustá síť malých a středních měst brání vzniku silnějších rozvojových pólů, které by se mohly stát klíčovými póly rozvoje regionů a umožnily by vytvořit síť rovnoměrně pokrývající celé území. Pozice krajských center je slabší ve srovnání se zahraničím a tudíž při stimulaci regionálních rozvojových pólů je nutné zohlednit komplexní rozvoj výše uvedených urbanizovaných prostorů. Přesto některé oblasti nedisponují potřebnou kritickou masou a gravitační síla urbánních struktur neumožňuje integraci příslušného území (např. oblast Českomoravské vysočiny). Pro přenos rozvojových impulsů z národního centra a z rozvojových center okolních států je potřebné stimulovat rozvoj vazeb mezi urbanizovanými prostory, které umožní vznik síťového efektu a přispějí k polycentrickému rozvoji. Při podpoře rozvoje městských oblastí je třeba zohlednit také řešení sociálních problémů, s nimiž se města v současnosti potýkají – sociální a ekonomický úpadek vybraných čtvrtí (restrukturalizace ekonomiky města, transformace dopravních služeb a infrastruktury, kultivace sídlišť).

*Nedostatek
pólů růstu*

Sítování měst

V rámci osídlení existují rovněž periferní regiony v úrovni mikroregionů zejména v příhraničních a hornatých oblastech na severovýchodě republiky, případně na Českomoravské vysočině a rozptýleně po celém území. Značné problémy způsobuje periferním regionům nedostatečné dopravní napojení na regionální centra. Odlehlost se podílí na udržování nadprůměrné nezaměstnanosti a celkovém útlumu ekonomických aktivit v území, který není plně kompenzován příjmy z cestovního ruchu a zemědělství. Periferní regiony trpí nezájmem investorů.

Periferie

Systém regionální politiky na národní (případně krajské) úrovni klasifikuje podporované regiony a mikroregiony jako strukturálně postižené, hospodářsky slabé a s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. K podpoře jejich rozvoje existuje i odpovídající systém regionálně cílených intervencí. Pro období 2007-2013 zahrnují tyto problémové oblasti 30 % území a žije na nich 30 % obyvatel (viz *Mapa 2*).

*Regiony se
soustředěnou
podporou
státu*

4.1.1. Venkovský prostor

Venkovský prostor podle metodiky EU k 1. lednu 2003 tvořily na úrovni NUTS II, s výjimkou hlavního města Prahy a Moravskoslezska, všechny regiony soudržnosti²³.

*Definice
venkova*

Nárůst počtu obyvatel ve venkovských obcích není územně rovnoměrný a úzce souvisí s procesem suburbanizace. Zastoupení ekonomicky aktivního obyvatelstva roste s velikostní kategorií obce. Ve venkovských oblastech se koncentrují problémy z hlediska dostupnosti environmentální infrastruktury a dlouhodobě se projevuje zaostávání dopravní infrastruktury. Nedostatečná je kapacita a kvalita místní veřejné správy a dostupnost veřejných služeb. Zhoršování demografické struktury má dopady do sociální infrastruktury ve venkovských oblastech, jejíž provozování není ekonomicky efektivní.

*Struktura
venkovského
prostoru*

V ČR lze identifikovat tři typy venkovských oblastí, ve kterých se prosazují odlišné trendy:

*Typy
venkovských
oblastí*

- venkovské oblasti v zázemí velkých měst – jsou ovlivněny převážně suburbanizací a zaznamenávají výrazný nárůst populace, což ovlivňuje jejich rozvojové a zvláště investiční priority;
- průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center, ale s dobrým dopravním spojením (rekreační potenciál);
- periferní venkovské oblasti, řídce obydlené, izolované od spádových měst a hlavních dopravních sítí.

Příhraniční oblasti byly v rámci národních států dlouhodobě periferními ve smyslu vzdálenosti od rozvojových center. Tato zákonitost platí obzvláště vzhledem k výrazně koncentrickému tvaru území republiky. Vzdálenost od center rozvoje a zejména od centra nejvýznamnějšího, tj. hl. m. Prahy byla dlouhodobě, na základě uspořádání území Evropy jako národních států, jednou z bariér rozvoje. Tento handicap je daný a pouze omezeně řešitelný, např. budováním infrastruktury (dopravní, IT apod.), která tyto oblasti časově či virtuálně centru státu přiblíží.

*Příhraniční
regiony*

Rozvojový potenciál se nabízí i směrem k oblastem sousedních zemí a jejich centrům, navazujícím z druhé strany hranice. Předpokladem pro takto integrovaný rozvoj je nejen odstranění bariér hraničních (např. rozšíření Schengenského prostoru), infrastrukturních (pozemní komunikace přes hranici zajišťující dosažitelnost budoucích společných center přeshraničního prostoru z obou stran hranice, ICT sítě apod.), ale i bariér psychologických, historických nebo jazykových apod.

*Integrovaný
rozvoj*

4.2. Shrnutí příčin hlavních regionálních disparit

Vývoj v jednotlivých regionech ČR úzce souvisel s územně diferencovanou hospodářskou dynamikou. Hlavní příčiny nerovnovážného rozvoje regionů a vzniku regionálních disparit jsou převážně tyto:

*Analýza
disparit*

- Regionální rozdíly v ekonomické struktuře a její diverzitě – *výrazný pokles výroby a zaměstnanosti v těžkém průmyslu* – Moravskoslezsko a Severozápad; *pokles výroby textilního a elektrotechnického průmyslu* - Severovýchod a *odvětví oděvního a obuvnického průmyslu* - Severovýchod

²³ Podle této definice venkov zahrnoval 92,4 % rozlohy státu, obce v takto vymezeném venkovském regionu představovaly 95,2 % všech obcí a žilo v nich 76,2 % obyvatel ČR.

(Pardubický kraj), Střední Morava (Zlínský kraj) a Jihovýchod (Vysočina); výrazný pokles počtu pracovníků v zemědělství, zejména v tradičních agrárních regionech - Jihovýchod a Střední Morava (Olomoucký kraj); rozvoj terciárního sektoru, který se s větší intenzitou koncentroval do velkých měst a aglomerací. Velké regionální rozdíly jsou i v oblasti inovačního potenciálu.

- *Kvalita lidských zdrojů* (vzdělanost, podnikatelská tradice) a *místní samosprávy* (nedostatečná kapacita administrativy v malých obcích – více než 80 % obcí, neefektivnost, absence systematického a komplexního rozvoje místního potenciálu, orientace na koncepční přístupy, strategické plánování apod.), *zhoršená dostupnost veřejných služeb, nízká meziregionální mobilita pracovních sil.*
- *Přetrvávající neuspokojivý stav životního prostředí* – Moravskoslezsko a Severozápad, velká města – Praha, Brno, Plzeň, Ústí nad Labem, Pardubice-Hradec Králové atd. *Nerovnoměrná vybavenost území technickou infrastrukturou. Existence řady územně-technických specifíků a problémů.*
- Rozdílná geografická poloha regionů v rámci ČR i EU.

4.3. Shrnutí regionálních disparit a klasifikace regionů

Podstatu regionálních disparit, pomineme-li ovšem zásadní rozdíl mezi socioekonomickou úrovní a stupněm rozvoje hl. m. Prahy a ostatních regionů soudržnosti, vyjadřují následující typy regionů soudržnosti:

Klasifikace regionů

- ***Regiony rychle se rozvíjející*** – Praha.
- ***Regiony rozvíjející se*** – Jihozápad a Střední Čechy.
- ***Regiony s nízkou dynamikou růstu*** – Jihovýchod a Severovýchod.
- ***Regiony zaostávající*** – Střední Morava.
- ***Regiony upadající*** – Moravskoslezsko a Severozápad.

Ještě výraznější disparity lze identifikovat na úrovni krajů a zvláště pak mikroregionů, kde jsou významné rozdíly v ekonomické výkonnosti. Ty souvisejí s dostupností a obsluhou území zejména periferních oblastí, a to včetně dostupnosti veřejných služeb, dále s mírou nezaměstnanosti ovlivněnou mimo jiné schopností obyvatel přizpůsobit se změnám na trhu práce, rozvíjet své znalosti a dovednosti a případně zahájit a provozovat podnikatelskou činnost. Zaostávání v těchto charakteristikách vede ke stagnaci či snižování kvality života a v důsledku toho k oslabení místních komunit (participace občanů na veřejných záležitostech, rozvoj kulturních a sociálních aktivit apod.) a k celkovému podlomení jejich udržitelného rozvoje. V takto postižených mikroregionech dochází k výrazným změnám v demografické struktuře, odchodu perspektivních a pro rozvoj mikroregionů nezbytných skupin obyvatel – osob vzdělaných a v produktivním věku. Důsledkem všech těchto procesů je pokles ekonomické výkonnosti území a vznik bariér bránících nastartování potřebné regenerace takto postižených regionů.

Mikro-regionální disparity

5. SWOT ANALÝZA

Silné stránky

Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost

- makroekonomická stabilita a rychlý ekonomický růst ve vztahu k EU
- masivní příliv přímých zahraničních investic podpořený systémem investičních pobídek
- exportní orientace výroby
- existence kvalitních vědeckých pracovníků a vědeckých týmů ve vybraných oborech schopných obstát v mezinárodní konkurenci

Moderní společnost a konkurenceschopnost

- trvajících sociální dialog a výsledný sociální smír
- dostatek kvalifikované pracovní síly za konkurenční cenu schopné využívat moderní technologie
- vysoký podíl absolventů, kteří dosáhli vyššího sekundárního vzdělání s maturitou
- vysoká penetrace prostředky mobilní komunikace

Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost

- vysoká hustota silniční a železniční sítě, síťový charakter železnic
- vyšší výkony veřejné dopravy ve srovnání s EU, vysoký podíl MHD na přepravních výkonech v osobní dopravě
- zlepšující se celkový stav životního prostředí
- přiměřený podíl chráněných území, implementace evropsky významných lokalit a ptačích oblastí (soustava NATURA 2000)

Rozvoj regionů a konkurenceschopnost

- minimální rozdíly v HDP na obyvatele mezi regiony soudržnosti (s výjimkou Prahy)
- významná socioekonomická pozice Prahy v evropské hierarchii sídel
- významný endogenní potenciál příhraničních regionů

Slabé stránky

Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost

- nedokončená reforma veřejných financí
- nižší produktivita práce a dalších výrobních faktorů v porovnání s vyspělými zeměmi
- zastaralá výrobní základna s vysokou energetickou a materiálovou náročností výroby
- nízká využitelnost výsledků výzkumu a vývoje podnikatelským sektorem (s problémy na straně nabídky i poptávky), rigidita některých V&V institucí, malá otevřenost mezinárodními sítěmi a podnikům
- nízký podíl soukromých i veřejných výdajů na financování aplikovaného výzkumu a vzdělávání pracovníků, nedostatečná infrastruktura a kapacity V&V
- nízká kvalita služeb a nevyhovující infrastruktura cestovního ruchu
- nedostatečné využití přírodního a kulturního potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu (kromě Prahy)

Moderní společnost a konkurenceschopnost

- dlouhodobě negativní vývoj přirozené měny obyvatelstva, stárnutí obyvatelstva
- nedostatečná vazba vzdělávacích systémů na měnící se potřeby trhu práce, nedostatečná spolupráce škol a zaměstnavatelů (celoživotní učení)
- v evropském srovnání podprůměrné výdaje z veřejných i soukromých zdrojů na vzdělávání, aktivní politiku zaměstnanosti, zdravotní péči a kulturu
- málo efektivní jazykové vzdělávání
- nižší podíl studujících v terciárním vzdělávání při porovnání s průměrem zemí s dlouhodobě fungující tržní ekonomikou
- nedostatečné znalosti a kompetence k podnikání
- regionálně diferencovaná vysoká míra nezaměstnanosti s výraznými prvky strukturální nezaměstnanosti a s vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných

- dlouhodobě pomalá a nedostatečná integrace specifických skupin obyvatelstva
- nedostatečné využívání informačních a komunikačních služeb MSP a domácnostmi
- nedostatečná míra uplatňování moderních způsobů řízení a ICT ve veřejné správě
- celkově nízká efektivita a kvalita výkonu veřejné správy v malých obcích - absence rovnosti přístupu všech občanů k základním místním veřejným službám

Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost

- nedobudovaná síť TEN-T, nedostatečná síť dálnic a rychlostních komunikací
- nízká úroveň čištění odpadních vod v obcích do 2000 a od 2001 do 10000 ekvivalentních obyvatel
- dlouhodobé zatížení vysokého procenta obyvatel nadlimitními úrovněmi znečištění ovzduší
- zatížení vysokého počtu obyvatel hlukem
- málo kapacitní a nekvalitní propojení sídel v regionech, nedostatečná dopravní obslužnost v některých regionech
- kriticky se zhoršující situace v údržbě dopravních sítí
- pomalý rozvoj kombinované přepravy a logistických center
- nedostatečná dopravní obslužnost v některých regionech
- velký podíl starých ekologických zátěží, nízká míra využívání ploch brownfields
- nedostatečná prevence rizik, zejména živelních pohrom a technologických havárií
- nízký podíl obnovitelných zdrojů energie, nižší míra energetické výtěžnosti tradičních zdrojů

Rozvoj regionů a konkurenceschopnost

- vysoké regionální rozdíly v dynamice ekonomického výkonu a z hlediska podílu a koncentrace strukturálních problémů
- regionální rozdíly v oblasti kvality životního prostředí, zhoršování kvality životního prostředí ve městech
- nedostatek pracovních a rekvalifikačních příležitostí na venkově a odliv obyvatel v produktivním věku
- ekonomická a sociální problémovost příhraničních a periferních regionů
- zanedbaná dopravní infrastruktura napojující příhraniční oblasti na centra uvnitř státu, ale i na rozvojová centra příhraničních regionů sousedních zemí
- podcenění socioekonomické role kultury, jednostranně a tradičně orientovaná nabídka kulturních služeb

Příležitosti

Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost

- intenzivnější zapojení do společného trhu EU
- možnosti oživení evropské ekonomiky, globální růst dynamiky ekonomiky, růst východní Evropy
- posílení progresivních segmentů ekonomiky – prorůstových odvětví, a využití ekologických inovací
- posílení internacionalizace podnikání, rozvoj mezinárodní spolupráce a expanze podniků na zahraničních trzích
- navýšení výdajů na V&V minimálně na úroveň vyspělých zemí
- propojení domácí V&V kapacity s mezinárodními, především evropskými strukturami
- rozvoj spolupráce vědeckovýzkumných institucí, škol, inovačních center a podniků, vytváření sítí
- rozvoj průmyslových služeb a poradenství, zvláště pro MSP
- využití prostředků ze SF v období 2007-2013 umožňující urychlenou realizaci strategických investičních akcí
- možnost dalšího rozvoje a zkvalitnění služeb pro cestovní ruch
- rozmanitost krajiny s vysokou přírodní diverzitou a kulturně-historickým potenciálem atraktivní pro cestovní ruch, rekreaci, trávení volného času obyvatel a jejich dalšího vzdělávání

Moderní společnost a konkurenceschopnost

- rozvoj a další zlepšování systému vzdělávání, zvýšení otevřenosti a prostupnosti, kvality a efektivity vzdělávání, včetně jazykového
- navýšení výdajů na vzdělávání a zdravotní péči jak z veřejných, tak ze soukromých zdrojů,

minimálně na průměr vyspělých států

- zavedení systému celoživotního učení, posílení motivace k zapojení do dalšího vzdělávání
- rozvoj kvality a nabídky technického a přírodovědného vzdělávání a jeho diverzifikace, zapojení absolventů do V&V
- tvorba podmínek pro rozvoj informační společnosti, zvýšení penetrace ICT v podnikovém sektoru a domácnostech a rozvoj bezpečných elektronických služeb
- prodlužování střední délky života mužů i žen
- posílení vnitrostátní migrace za prací v souvislosti s uvolněním trhu s byty a růstem mezd
- dokončení modernizace veřejné správy a zvyšování efektivity jejího řízení, posílení administrativní kapacity na všech úrovních veřejné správy
- uplatnění partnerství veřejné správy s podnikateli, sociálními partnery a NNO na všech úrovních řízení veřejných záležitostí

Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost

- urychlené dobudování sítě dálnic a rychlostních komunikací
- zlepšování kvality životního prostředí - snižování zatížení a zátěží a prevence
- rozšíření integrovaných systémů dopravy osob včetně moderních odbavovacích systémů a budování přestupních terminálů
- rozvoj kombinované dopravy, posílení významu železniční dopravy
- rozvoj podmínek pro soukromé investice do veřejných infrastruktur (PPP a koncese)
- racionální hospodaření s energií – energetické úspory, podpora alternativních zdrojů
- udržitelný rozvoj - zvýšení konkurenceschopnosti vlivem modernizace výroby vedoucí ke zvýšení energetické a materiálové účinnosti
- předcházení vzniku odpadů, zvýšení podílu recyklace odpadů
- předcházení environmentálním a technologickým rizikům

Rozvoj regionů a konkurenceschopnost

- posílení úlohy velkých měst a urbanizovaných oblastí jako rozvojových pólů regionů zlepšením jejich dopravního napojení na síť dálnic a modernizovaných tratí, posilování jejich inovační kapacity
- potenciál Prahy stát se významným ekonomickým a řídicím centrem Evropy, možnost ostatních regionů soudržnosti využít dynamického rozvoje Prahy
- posilování aplikovatelného inovačního potenciálu na regionální úrovni, využití inovativních akcí
- posílení úlohy mikroregionálních center jako místních rozvojových pólů
- rozvoj udržitelných technologií a podnikatelských aktivit ve venkovském prostoru
- povzbuzení rozvoje vnitřního potenciálu příhraničních oblastí prostřednictvím posílení spolupráce jako zdroje nových pracovních míst a ekonomického rozvoje

Hrozby

Ekonomická situace, inovace a konkurenceschopnost

- hospodářská stagnace světových ekonomických center – zejména EU
- vývoj veřejných financí a veřejného dluhu
- nedokončená restrukturalizace ekonomiky
- riziko nepřipravenosti ČR v případě předčasného přijetí eura
- přílišná orientace na oblasti produkce s nízkou přidanou hodnotou, riziko přestěhování významných zaměstnavatelů a investorů do jiných zemí
- výrazně nižší podíl inovujících podniků oproti zemím EU-15
- nedostatečná spolupráce mezi vysokými školami, výzkumnými institucemi a soukromým sektorem v oblasti inovací
- nedostatek pracovišť s efektivně fungujícími systémy pro transfer výsledků V&V
- nedostatečná ochrana duševního vlastnictví
- pokles zájmu o ČR jako destinaci cestovního ruchu

Moderní společnost a konkurenceschopnost

- dopad zvyšování podílu poproduktivní a zdravotně handicapované složky obyvatelstva na

celkovou hospodářskou situaci, na sociální a zdravotní systém státu

- možná destabilizace v případě omezování sociálního dialogu
- politizace veřejné správy, přetrvávající korupční a klientské jednání
- nízká vymahatelnost práva a pomalá činnost soudů
- personální destabilizace veřejné správy
- zaostávání v rozvoji znalostní společnosti
- absence komplexního systému celoživotního učení (především z hlediska propojenosti počátečního a dalšího vzdělávání), absence právního rámce
- místní nedostatek specificky kvalifikované pracovní síly ovlivněný její omezenou mobilitou
- Digital Divide - rozdělení společnosti podle možnosti a schopnosti přístupu k ICT, především k internetu, narušování bezpečnosti a ochrany soukromí při užívání ICT
- pokles kvality lidských zdrojů ve zdravotnictví, školství a veřejné správě v důsledku neadekvátních mzdových podmínek a dlouhodobé podfinancovanosti těchto systémů
- dlouhodobá až vícegenerační nezaměstnanost, pokračující diskriminace určitých skupin znevýhodněných na trhu práce
- nízký zájem všech osob (včetně nezaměstnaných) o další vzdělávání (včetně rekvalifikačních kurzů)
- prohlubující se rozdíly mezi dosaženým vzděláním Romů a majoritní společnosti

Životní prostředí, dopravní dostupnost a konkurenceschopnost

- zhoršení kvality ovzduší kvůli nárůstu podílu spalování tuhých paliv ve výrobě energie
- opoždění výstavby klíčových dopravních koridorů a cest, zejména dálnic a rychlostních komunikací
- další nárůst tranzitní dopravy přes území ČR, přetížení pozemních komunikací
- snížení mobility v regionech s nízkou úrovní dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti
- pokles podílu osobní železniční přepravy z důvodu morálního a technického zaostávání
- zvyšování antropogenní zátěže prostředí v souvislosti s hospodářským rozvojem
- podcenění rizikového managementu, prevence a řešení environmentálních a technologických rizik, nedostatečná ochrana proti některým přírodním živlům

Rozvoj regionů a konkurenceschopnost

- narůstání rozdílů v základních socioekonomických charakteristikách na regionální úrovni
- regionální rozdíly v zaměstnanosti, další zaostávání problémových regionů a narušení sociálního smíru
- koncentrace některých odvětví pouze v určitých regionech, možnost nestability regionální ekonomiky
- přetrvávající negativní image některých regionů
- absence regionálních inovačních politik a podpory rozvoje inovačního potenciálu v regionech
- zvyšování rozdílů v kvalitě života mezi metropolitním a ostatními regiony
- prosazení prostorové sociální segregace ve městech
- znehodnocení kulturního potenciálu, ztráta kulturních tradic a regionálních specifik
- nepříznivá věková struktura obyvatel na venkově, pokračování procesu vylidňování periferních oblastí

6. ZHODNOCENÍ DOPADŮ REALIZACE PROGRAMŮ 2004-2006

ČR před vstupem do Evropské unie zpracovala programy čerpání pomoci ze strukturálních fondů EU pro období 2004-2006. Téměř celé území (s výjimkou hl. m. Prahy) bylo zařazeno do Cíle 1: podpora zaostávajícím regionům. Pro podporu těchto regionů jsou určeny operační programy: Průmysl a podnikání, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Rozvoj lidských zdrojů, Infrastruktura a Společný regionální operační program. Pro hl. m. Prahu, která byla zařazena do pomoci v rámci Cíle 2 a 3 regionální a strukturální politiky EU, byly zpracovány příslušné jednotné programové dokumenty.

Implementace operačních programů začala po vstupu do EU, tzn. že v současnosti ještě není možné hodnotit dopady těchto intervencí. Do určité míry se dá usuzovat z dosavadního průběhu čerpání strukturálních fondů, které je na základě monitorovacích údajů vyhodnocováno v měsíčních intervalech.

Průběh čerpání strukturálních fondů k 31. lednu 2007

Tabulka 12 v příloze vyjadřuje průběh čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti k 31. lednu 2007. Dosud uzavřené smlouvy více než trojnásobně převyšují alokaci na rok 2004. Uskutečněné výdaje překračují tuto částku a certifikované žádosti o prostředky jsou na úrovni 7,5 miliardy korun. Česká republika byla schopna vyčerpat veškerou alokaci na rok 2004, čímž beze zbytku naplnila pravidlo n+2.

Hodnocení střednědobého pokroku realizace Rámce podpory Společenství/operačních programů klasifikovalo míru pravděpodobnosti dosažení specifických cílů RPS. Vycházelo přitom z finančního čerpání a dosažených hodnot indikátorů výstupů a výsledků k 15. prosinci 2005 u jednotlivých opatření směřujících svou realizací k plnění příslušného dílčího cíle.

Tab. 1 Předpoklad naplnění specifických cílů podle vývoje implementace k 15. prosinci 2005

Specifický cíl	Hodnocení a předpoklad dosažení
I. Specifické cíle pro „Vytváření podmínek pro podnikatelské prostředí“	
Zlepšování podnikatelské infrastruktury	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání	Část opatření významně pod plánovanými hodnotami a s malým podílem projektů s očekávaným přínosem, část přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků; byla přijata opatření ke zvýšení absorpce. Lze předpokládat, že může být dosaženo cíle.
Zlepšování zařízení pro transfer technologií	Část opatření přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků, část se vyvíjí podle plánu. Lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Posilování mechanismů spolupráce mezi výzkumnými pracovišti a průmyslem	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Podpora inovativní kapacity soukromého sektoru a zvyšování přidané hodnoty a produktivity práce	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
II. Specifické cíle pro „Zvyšování flexibility trhu práce“	
Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu	Část opatření významně pod plánovanými hodnotami a s malým podílem projektů s očekávaným přínosem, část přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků, některá opatření téměř podle plánu. Lze předpokládat, že může být dosaženo cíle.
Modernizace školicí infrastruktury s cílem efektivně se přizpůsobit požadavkům pracovního trhu	Část opatření přes pozdní start směřuje ke splnění cíle a lze předpokládat postupné vyšší čerpání prostředků, část se vyvíjí podle plánu. Lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.

III. Specifické cíle pro „Zlepšování kvality infrastruktury“	
Zlepšování kvality dopravní infrastruktury	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Zlepšování kvality infrastruktury ŽP	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.
Zlepšování kvality další technické infrastruktury	Vývoj podle plánu, lze předpokládat, že bude dosaženo cíle.

Zdroj: Evaluace střednědobého pokroku realizace Rámce podpory Společenství

Uvedené hodnocení, byť velmi předběžné a indikativní, naznačuje, že přes pomalý rozjezd implementace a její komplikace je možné zamýšlených cílů dosáhnout. Určitá míra rizika, že nemusí být naplněny, existuje jen u dvou z uvedených cílů: „Zlepšování institucionální infrastruktury pro rozvoj podnikání“ a „Zmenšení propasti mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu“. Řídící orgány obou programů však snížily toto riziko provedením změn a úprav dotčených, málo výkonných, opatření, které by měly pozitivně ovlivnit čerpání a vývoj věcného pokroku.

Závěry pro období 2007-2013

Z výsledků evaluace střednědobého pokroku a dílčích evaluačních studií i z praktických zkušeností s implementací jsou jasně patrné určité společné problémy v průběhu čerpání prostředků ze strukturálních fondů. Pro příští programové období z toho plyne nutnost řešit identifikované problémy komplexními opatřeními, která:

- povedou k jednoduché a přehledné implementační struktuře, v níž se budou žadatelé snadno orientovat;
- zjednoduší složité administrativní procesy a tím přispějí k jejich urychlení;
- připraví dostatečnou administrativní kapacitu včetně přípravy kvalitních a kvalifikovaných pracovníků, schopných pružně reagovat na potřeby klientů²⁴;
- zajistí dostatečnou absorpční kapacitu pro čerpání fondů EU prostřednictvím realizace kvalitních projektů.

Jak bylo uvedeno výše, významným problémem při realizaci a naplňování cílů politiky soudržnosti jsou nedostatky v organizaci řízení na úrovni veřejné správy. Současné problémy veřejné správy mají navíc negativní důsledky i mimo vlastní sféru politiky soudržnosti, tj. pro celou ekonomiku a společnost. Z obou těchto důvodů je klíčovou záležitostí odstraňování bariér oslabujících administrativní kapacitu v oblasti politiky soudržnosti, posilování absorpční kapacity a přesun od administrace k aktivní realizaci bude řešeno prostřednictvím technické pomoci.

Strategie a z ní vycházející cíle a priority operačních programů je odpovědí na současné potřeby ČR a EU, které jsou v globálním měřítku vystaveny zvýšené konkurenci, jež se negativně projevuje v řadě odvětví a oblastí, vymezených věcně i územně s využitím pozitivních zkušeností mimo jiné v oblasti podpory podnikání, podnikatelské infrastruktury, revitalizace měst, rozvoj dalšího profesního vzdělávání a integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí. S využitím příkladů zahraniční dobré praxe a s ohledem na specifické podmínky v ČR, byla na základě strategie, SWOT analýzy a evaluačních studií navržena konkrétní opatření.

Uplatnění zásad efektivního řízení ve sféře politiky soudržnosti by tak mělo sehrát úlohu modelu pro ostatní orgány veřejné správy. Vlastní reforma systému veřejné správy bude podpořena prostřednictvím samostatné priority „Smart Administration“.

²⁴ Viz Příčiny pomalého čerpání finančních prostředků strukturálních fondů EU a doporučení k urychlení čerpání.

7. STRATEGIE PRO OBDOBÍ 2007-2013

7.1. Východiska pro formování strategie

ČR akcentuje zásady EU pro naplňování lisabonské strategie a zároveň reflektuje i česká specifika, mj. hrozbu narůstajících regionálních a částečně i sociálních disparit.

„Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj růstový potenciál a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu“.

„K dosažení těchto cílů musí Unie zmobilizovat všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i Společenství - včetně politiky soudržnosti – ve třech rozměrech strategie (hospodářském, sociálním a environmentálním), aby se tak více využilo jejich součinnosti v obecném rámci udržitelného rozvoje“²⁵.

Při nastavení strategie politiky soudržnosti se vychází z následujících zásad:

- strategie musí reflektovat otevřenost české ekonomiky a její zapojení do společného trhu EU, což povede k využití vhodné kombinace endogenních i exogenních faktorů konkurenceschopnosti;
- nasměrování intervencí do oblastí s vysokým růstovým potenciálem, definovaných věcně i územně;
- zaměření podpory do hnacích sil růstu a zaměstnanosti s výrazným multiplikačním efektem. Politika soudržnosti se zaměří na investice hmotného charakteru – rozvoj infrastruktury v oblasti podnikání, V&V a inovací, technické, sociální a zdravotní péče, na systémové změny (veřejná správa, trh práce, rozvoj vzdělávacích systémů, kultury, zdravotnictví) a do rozvoje lidského kapitálu;
- zlepšení řízení veřejných záležitostí. Politika soudržnosti zaměří své intervence rovněž na modernizaci a zefektivnění veřejné správy, a to na všech úrovních. Vzhledem k tomu, že efektivní výkon veřejné správy významným způsobem ovlivňuje účinnost intervencí národních a evropských politik na národní, regionální a místní úrovni, včetně politiky soudržnosti, je tato oblast pokládána za nedílnou součást strategie NSRR;
- podpora aplikace komplexního přístupu k územní soudržnosti. Politika soudržnosti sleduje vyvážený a harmonický rozvoj území tím, že koncipuje územně vymezené strategie umožňující horizontální provázání intervencí realizovaných prostřednictvím jednotlivých priorit či operačních programů. Prostřednictvím komplexního a strategického přístupu rozvíjí místní potenciál, optimalizuje intervence v území a přispívá tak k udržitelnosti ekonomických a sociálních struktur v jednotlivých typech území (funkční regiony, mikroregiony, městské a venkovské oblasti);
- udržitelnost hospodářského růstu v úzké souvislosti se zlepšováním stavu životního prostředí. Strategie NSRR pro období 2007-2013 vychází z respektu k životnímu prostředí jako základu udržitelnosti rozvoje. Kvalitní životní prostředí je nezbytným předpokladem udržitelnosti hospodářského růstu;
- rozvojová strategie je komplementární s ostatními evropskými politikami realizovanými v ČR i s vlastními politikami ČR. Národní dotační tituly budou postupně harmonizovány tak, aby byly komplementární vůči strategii NSRR, resp. vůči intervencím realizovaným prostřednictvím operačních programů.

Předpokladem naplnění evropského cíle posílení konkurenceschopnosti EU je zvýšení konkurenceschopnosti jednotlivých členských zemí a jejich regionů. Dlouhodobá

²⁵ Viz Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS).

konkurenceschopnost umožní dosáhnout udržitelného ekonomického růstu, jenž je nezbytným předpokladem postupného snižování výkonnostní mezery mezi ČR a nejnávštějšími zeměmi, resp. regiony. Pouze rychlejší růst české ekonomiky než je průměrný růst EU odstraní dlouhodobé zaostávání a napomůže dosáhnout primárních cílů politiky soudržnosti.

Základním hodnotovým hlediskem pro formování strategie je udržitelný rozvoj ve všech jeho dimenzích, tj. ekonomické, sociální a environmentální, tj. zejména:

- konkurenceschopnost spojená s modernizačním úsilím EU (Lisabonská strategie) chápána jako nástroj ekonomické a sociální přeměny (znalostní ekonomika a znalostní společnost). Strategie NSRR navazuje na NPR, který implementuje ve vybraných oblastech;
- ekonomická soudržnost, tj. snižování výrazných nerovností v ekonomické výkonnosti mezi členskými státy i mezi regiony, jako dlouhodobý strategický cíl politiky soudržnosti;
- sociální soudržnost jako další dlouhodobý strategický cíl politiky soudržnosti zaměřený na kvalitu života obyvatel;
- územní soudržnost usilující o komplexní přístup k rozvoji území;
- rovnost příležitostí pro všechny, s důrazem na rovnost příležitostí mužů a žen. Téma rovných příležitostí se promítá do všech oblastí, ve kterých je potenciálně přítomno riziko diskriminace z hlediska pohlaví, věku, rasy, zdravotního stavu, sexuální orientace či náboženství. Klíčovou roli má toto téma v souvislosti se zaměstnaností, řešení problémů nezaměstnanosti a při zajišťování rovných příležitostí pro ženy a muže na trhu práce;
- zlepšování stavu životního prostředí jako základního předpokladu pro udržitelný hospodářský růst a kvalitu života obyvatel.

NPR je závazným politickým dokumentem o prioritách a opatřeních v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti pro období 2005 – 2008, jehož cílem je posílit politickou odpovědnost za naplňování obsahu Lisabonské strategie a umožnit vyhodnocení plnění stanovených reformních kroků. NPR byl vypracován na základě metodických vodítek - Integrovaných směrů pro růst a pracovní místa (2005 – 2008). Při zpracování NPR se vycházelo ze Strategie udržitelného rozvoje a Strategie hospodářského růstu. Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec politiky hospodářské a sociální soudržnosti, v období 2007-2013, reflektují relevantní priority NPR.

Nejdůležitějšími reformními kroky NPR, na které reaguje NSRR, je vytvoření prostředí stimulačního výzkum, vývoj a inovace včetně jejich komerčního využití v ekonomické praxi, modernizace a rozvoj dopravních, informačních a komunikačních sítí a vytváření kvalitního podnikatelského prostředí usnadňujícího zakládání nových společností a vykazujícího celkově nízkou administrativní zátěž pro podnikatele, v oblasti zaměstnanosti pak zejména flexibilita trhu práce. V oblasti začleňování osob na trhu práce je soustředěna pozornost na osoby stojící na počátku a na konci profesní kariéry. Reformy z oblasti rozvoje vzdělávání zvýší kvalitu pracovní síly, rozšíří možnosti vzdělávání a podpoří schopnost vyrovnat se s náročnými podmínkami měnícího se trhu práce.

Od začátku tvorby NSRR byl brán zřetel na úzkou souvislost s opatřeními NPR, tak aby nedocházelo k nekonzistenci či neslučitelnosti navržených priorit. Celkem 30 z celkových 46, resp. 41 (části mikroekonomická a zaměstnanost) opatření NPR je součástí strategických cílů NSRR a lze je spolufinancovat ze SF a FS. Provázanost se týká pouze opatření v mikroekonomické oblasti a v části věnované zaměstnanosti a vzdělávání, neboť makroekonomickou oblast NSRR nezahrnuje. Vzájemná synergie při stanovování priorit NSRR byla zajištěna v první řadě kompetencemi spolugestorů definovaných v kompetenčním zákoně (MMR a MF), dále kompetencí MMR v koordinaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti dané zákonem o podpoře regionálního rozvoje. Za účelem koordinace a implementace NPR byla vytvořena Horizontální pracovní skupina

a meziresortní pracovní skupiny, kterých se účastnili také zástupci resortů, kteří se podíleli i na tvorbě NSRR.

Vzájemná synergie při stanovování priorit NSRR byla zajištěna mimo jiné intenzivní činností ŘKV a jeho pracovními skupinami. Prostřednictvím tohoto výboru byli do procesu přípravy NSRR zahrnuti relevantní partneři (klíčová ministerstva, představitelé místních a krajských samospráv, hospodářství a sociální partneři, vzdělávací instituce, reprezentace neziskového sektoru atd.) a byl tak důsledně respektován princip partnerství, který byl uplatněn i v případě vyhodnocení NPR v roce 2006.

Obecné nařízení stanoví limity pro příspěvek politiky hospodářské a sociální soudržnosti k naplňování cílů Lisabonské strategie. Tyto limity jsou však závazné pro země EU-15, nikoliv pro země, jež přistoupily k EU 1. května 2004 a později. ČR přesto neopomíná zdůraznit soulad navržené strategie s NPR a Lisabonskou strategií. Provázanost s NPR budou odrážet i jednotlivé operační programy na období 2007-2013, kde je plánován vyšší podíl Lisabonských intervencí než tomu bylo v minulém období. Některé operační programy budou přímo zaměřeny na podporu transferu inovací, budou naplňovat evropský rozměr intervencí a zaměří se na rozvoj kvality lidských zdrojů pro potřeby znalostní ekonomiky. Všechny operační programy obsahují část věnující se vztahu s NPR a souladu s Lisabonskou strategií. Lze předpokládat, že podíl Lisabonských aktivit by měl blížit, zejména v závěru programovacího období, podílům stanoveným Evropskou radou pro státy EU-15.

Vazba témat NPR se strategií politiky hospodářské a sociální soudržnosti je uvedena v popisu jednotlivých strategických cílů NSRR, celkový přehled je pak v části B přílohy.

7.2. Strategie

7.2.1. Vize ČR po roce 2013

ČR a její regiony patří mezi nejrozvinutější země a oblasti Evropy i světa. Společnost i ekonomika prokazují svoji konkurenceschopnost v globální soutěži. Posiluje se postavení ČR ve středoevropském a evropském kontextu. ČR disponuje vyspělou strukturovanou občanskou společností s fungujícím sociálním a občanským dialogem, je atraktivním místem pro své obyvatele, pro občany EU a dalších rozvinutých zemí, domácí i zahraniční investory.

Struktura ekonomiky je zaměřena na progresivní odvětví, ve kterých si ČR vydobyla významné postavení. Motorem konkurenceschopnosti se staly vzdělanost, kulturnost, podnikavost a výzkum a vývoj. ČR je atraktivní turistickou destinací.

Otevřená a vysoce vzdělaná společnost, s rozvinutým, efektivně fungujícím systémem zdravotně-sociální péče, umožňuje plnohodnotné zapojení dříve marginalizovaných skupin obyvatelstva, garantuje rovnost příležitostí a vykazuje vysokou míru soudržnosti, úspěšně řeší důsledky nepříznivé demografické situace v populaci, včetně jejich důsledků na důchodový a zdravotní systém. Trh práce umožňuje hladké vyrovnávání se nabídky po práci s poptávkou a pružné řešení místních problémů. Zvyšuje se zaměstnanost, podstatně klesla míra nezaměstnanosti.

Kvalita životního prostředí se výrazně zvýšila. Byly odstraněny významné staré zátěže, společnost získává a využívá potřebnou energii efektivnějším způsobem, produkuje podstatně méně odpadů a výrazně snížila znečištění životního prostředí. Byl zastaven pokles biodiverzity.

Byly dobudovány hlavní dopravní spojnice, celkově se zvýšila dopravní dostupnost. Kvalita národních a regionálních dopravních komunikací odpovídá standardu nejrozvinutějších zemí. Významná část přepravy je realizována prostřednictvím efektivních a k životnímu prostředí ohleduplnějších způsobů.

Diverzifikovaný rozvoj území jednotlivých regionů, není v rozporu s posilováním konkurenceschopnosti ani se snižováním neodůvodněných regionálních rozdílů. Došlo k posílení přirozených

center na regionální a mikroregionální úrovni, která se stala hnacím motorem růstu regionální a místní ekonomiky a zdroji inovací pro svá zázemí. Došlo k eliminaci trendů vedoucích ke vzniku novodobých neodůvodněných regionálních disparit, které by vedly k zaostávání rozvoje vybraných regionů, nežádoucím migračním vlnám a oslabování rozvojového potenciálu.

Stát v partnerství s krajskými a obecními samosprávami garantuje minimální úroveň služeb, které jsou poskytovány obyvatelstvu ve veřejném zájmu. Regionální aktéři se prostřednictvím partnerství podílejí na formování a realizaci místních rozvojových strategií.

Na všech úrovních správy byl vytvořen efektivní systém veřejné správy, který aplikuje moderní způsoby řízení a využívá nejmodernějších informačních a komunikačních technologií pro správu veřejných záležitostí, je schopen aktivně odhalovat a analyzovat problémy a nalézat optimální řešení.

7.2.2. Globální cíl

Globálním cílem je přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Konkurenceschopnost a schopnost dosáhnout udržitelného růstu je dosažitelná kombinací vnitřních a vnějších faktorů, tj. schopnosti eliminovat vnitřní bariéry a slabá místa a efektivně využít příležitostí vyplývající z členství ČR v EU a globalizované ekonomiky.

Faktory konkurenceschopnosti jsou:

Konkurenceschopná česká ekonomika

- otevřené podnikatelské prostředí (systém),
- moderní struktura ekonomiky (progresivní průmyslová odvětví, sofistikované služby, aplikační inovační centra),
- moderní systém V&V a inovačních aktivit, jehož výstupy jsou využívány v podnikatelské sféře (technologická centra, póly excelence),
- uplatnění progresivních technologií a moderních forem řízení (růst produktivity).

Výše uvedené faktory se projeví v růstu produktivity práce a dalších výrobních faktorů, v posílení výroby s vyšší přidanou hodnotou, v posílení konkurenceschopnosti podniků na zahraničních trzích a v přechodu na znalostní ekonomiku (změna stávající strategie „low road“ na „high road“²⁶).

Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

- inkluzivní a pružný trh práce s kvalifikovanou a flexibilní a zdravou pracovní silou, který je schopen využívat příležitostí generovaných na globální a evropské úrovni,
- společnost, která pružně a soustavně zvyšuje svůj vzdělanostní potenciál (celoživotní učení) přizpůsobený potřebám moderní ekonomiky a nabývá tak charakteru znalostní společnosti,
- společnost, která usiluje o prevenci svých vnitřních problémů, dokáže je aktivně řešit (mobilita pracovní síly, migrace, stárnutí, prevence nemocí) a garantuje rovnost příležitostí (sociální vyloučení),
- efektivní systém správy veřejných záležitostí, včetně zajišťování veřejných služeb a infrastruktury na všech úrovních.

²⁶ Viz např. doporučení projektu Východiska budování strategie NRP a NSRR, Ecorys.

Atraktivní prostředí

- ochrana a zlepšování životního prostředí, péče a využívání krajinného potenciálu, prevence a řešení rizik,
- rozvoj environmentální infrastruktury,
- dostupnost území, existence dopravních a komunikačních spojení a napojení.

Vyvážený rozvoj území

- stimulace rozvojového potenciálu regionů,
- posilování role měst jako center růstu a rozvoje regionů, řešení jejich vnitřních problémů,
- harmonický rozvoj území a snižování existujících disparit (řešení strukturálních problémů),
- udržitelný rozvoj venkovských oblastí (podpora nových ekonomických aktivit).

Vzhledem k významné územní variabilitě je nutné při provádění intervencí zohledňovat místní podmínky (přírodní, ekonomické, sociální, kulturní) a zaměřit strategii na systematický rozvoj místního potenciálu.

7.2.3. Horizontální témata a „gender mainstreaming“

Horizontální témata jsou průřezové oblasti, které se prolínají celou strategií a jako takové se odrážejí v relevantních prioritách NSRR. Obě témata jsou implicitně obsažena již v globálním cíli.

V souladu s články 16 a 17 obecného nařízení patří mezi horizontální témata:

- rovné příležitosti a
- udržitelný rozvoj.

Horizontální témata mají v rámci programování politiky hospodářské a sociální soudržnosti strategický a dlouhodobý význam. Rovné příležitosti a udržitelný rozvoj patří mezi cíle EU a jako takové jsou i hlavním cílem strukturálních fondů. Jejich začlenění do priorit NSRR přispívá k vylepšení zvolené strategie a rozšiřuje plánované intervence o přidanou hodnotu, kterou horizontální témata představují.

Rovné příležitosti

Princip rovných příležitostí znamená potírání diskriminace na základě pohlaví, rasy, etnického původu, víry, zdravotního postižení, věku či sexuální orientace. Téma rovných příležitostí se vztahuje i na další osoby ohrožené sociálním vyloučením jako jsou migranti, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalifikací, osoby z obtížně dopravně dostupných oblastí, drogově závislí, propuštění vězni, absolventi škol; souhrnně skupiny ohrožené sociálním vyloučením. Velký důraz na osoby se znevýhodněním (zdravotním, sociokulturním atd.) bude položen v rámci operačních programů financovaných z ESF. Důležitým tématem v této oblasti je otázka rovnosti mužů a žen. Problematika rovných příležitostí se odráží v obtížném přístupu vybraných skupin obyvatel na trh práce, v jejich přístupu ke vzdělání, v případě žen v přístupu k vyšším řídicím a vědeckým pozicím, v oblasti podnikání, informační společnosti, ale i v oblasti dopravy nebo rozvoje měst.

Spolu se zásadami nediskriminace tvoří nedílnou součást tohoto horizontálního tématu princip „gender mainstreaming“. Tento princip je zohledňován nejen během přípravy operačních programů u relevantních intervencí, ale nachází své uplatnění i v rámci posilování genderové kompetence implementační struktury.

Intervence strategické části NSRR lze z pohledu horizontálních témat rozdělit na:

- aktivity, kterých se problematika rovných příležitostí dotýká přímo, kam patří priority Vzdělávání, Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti, Posilování sociální soudržnosti a

- aktivity, u kterých není souvislost jednoznačná, kde však je rovné příležitosti rovněž nutno brát v úvahu, kam lze zařadit priority „Smart Administration“, Zlepšení dopravní dostupnosti a Vyvážený rozvoj regionů.

Udržitelný rozvoj

Hlavními tématy udržitelného rozvoje jsou především témata životního prostředí, neboť právě mezi jednotlivými složkami životního prostředí a ekonomickými aktivitami dochází nejčastěji ke konfliktu s důsledky pro udržitelnost rozvoje. Ekologické hledisko je významným parametrem přijímání politik, sociálně ekonomických koncepcí či rozhodování o investicích.

Jednotlivé problematické okruhy životního prostředí jsou podrobně popsány v analytické části NSRR, v kapitole 3.4., strategie se na životní prostředí zaměřuje přímo svou prioritou Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí.

Na tomto místě je však třeba zdůraznit průřezovost problematiky, tedy zohlednění udržitelného rozvoje i u těch intervencí, které nejsou přímo zacíleny na životní prostředí. Jedná se zejména o snižování energetické náročnosti, zavádění nových a současně environmentálně šetrných technologií. Další důležitou oblastí, kde hraje udržitelný rozvoj zásadní roli, je priorita vzdělávání.

7.2.4. Strategické cíle

I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika

Posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru zvyšováním jeho produktivity a urychlením udržitelného hospodářského růstu založeném na systematicky rozvíjeném inovačním potenciálu silné a progresivně strukturované české ekonomiky, generující robustní a udržitelný ekonomický růst.

Významné vazby na SOZS

Strategický cíl Konkurenceschopná česká ekonomika zohledňuje SOZS pro soudržnost v oblasti podpory rozvoje inovací a inovačního podnikání, spolupráce podnikatelských subjektů s vědeckovýzkumnými institucemi, podporu vytváření podmínek pro zakládání nových a rozvoj stávajících podnikatelských subjektů, včetně přístupu k finančním zdrojům, a vzájemnou spolupráci podnikatelských subjektů.

Zaměřuje pozornost na posílení úrovně výzkumu a technologického rozvoje, na rozvoj spolupráce veřejných a soukromých výzkumných a vývojových center, uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v podobě výrobních a výrobných inovací, systémovou pomoc pro V&V v MSP a pro transfer technologie, zvýšení investic do lidských zdrojů v oblasti V&V.

Respektuje roli cestovního ruchu jako důležité rozvojové aktivity diversifikující ekonomiku, napomáhající rozvoji podnikání, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a tvorbě nových pracovních míst.

Vazby na NPR

Strategický cíl Konkurenceschopná česká ekonomika přispívá k realizaci NPR prostřednictvím dvou priorit Konkurenceschopný podnikatelský sektor a Podpora kapacit V&V pro inovace, které reagují na osm, resp. devět priorit NPR. Priorita Zajistit lidské zdroje ve V&V byla nově zařazena v roce 2006.

Tab. 2 Strategický cíl Konkurenceschopná česká ekonomika a vazba na NPR

Strategický cíl/priorita NSRR	Opatření NPR
Konkurenceschopná česká ekonomika	
<ul style="list-style-type: none"> - Konkurenceschopný podnikatelský sektor - Podpora kapacit V&V pro inovace 	<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovat meziročně veřejné výdaje na V&V - Podporovat investice do výzkumu - Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky - Rozvíjet inovační infrastrukturu - Zlepšit přístup inovačních firem k finančním zdrojům - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Podporovat další vzdělávání ve firmách - Zajistit lidské zdroje ve V&V

NPR přispěje především ke zvyšování kvality podnikatelského prostředí, včetně odstraňování administrativních bariér. Za významný faktor, který může ovlivnit podnikatelské prostředí, je označeno vytvoření moderní daňové správy s vysokou efektivitou a produktivitou. Důležitými tématy jsou zjednodušení vstupu do podnikání, rozvoj inovační infrastruktury (vědeckotechnické parky, podnikatelské inkubátory a centra transferu technologií) a služeb pro posílení inovačního prostředí, přístup firem k finančním zdrojům, snižování materiálové a energetické náročnosti průmyslu.

V oblasti V&V je zdůrazněno zvýšení intenzity využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví.

Klíčové vazby na další strategické cíle

Dosažení cíle **Konkurenceschopná česká ekonomika** je podmíněno klíčovými vazbami s dalšími strategickými cíli:

- se strategickým cílem **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** prostřednictvím rozvoje lidských zdrojů pro potřeby ekonomiky a především pro flexibilní kvalitní trh práce, dále prostřednictvím motivace osob pro zahájení podnikatelské činnosti. Úzká vazba je nutná v oblasti spolupráce podnikatelské sféry se vzdělávacími a výzkumnými institucemi při podpoře růstu konkurenceschopnosti. Je nutné praktické zaměření vzdělávacích programů a také propojení potřeb trhu práce a adaptace aktivní politiky zaměstnanosti,
- se strategickým cílem **Atraktivní prostředí** prostřednictvím vytváření podmínek pro podnikání a investice. Je nezbytné dosáhnout takové kvality prostředí, která nastartuje proces umístění a vzniku nových podnikatelských subjektů, podpoří rozvoj odvětví zařazených do oblasti ekoprůmyslu a umožní využívat environmentálně šetrné technologie; bezprostředně reaguje na prosazení udržitelného využívání energií podporované cílem Atraktivní prostředí, a to prostřednictvím stimulace aktivit podnikatelů v oblasti snižování energetické náročnosti výroby a spotřeby fosilních primárních energetických zdrojů a podporou začínajících podnikatelů v aktivitách vedoucích k vyššímu využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie a zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie. Řešení překryvů v oblasti energetické účinnosti a OZE mezi OPPI a OPŽP je řešeno smlouvou mezi MPO o MŽP o překryvech v oblasti OZE a úspor energie.

- se strategickým cílem **Vyvážený rozvoj území** prostřednictvím posilování místní ekonomiky ve snaze přeměnit strukturu regionální ekonomiky – podpořit rozvoj progresivních odvětví ve městech a diversifikovat venkovské oblasti, urychlit přeměnu hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů a mikroregionů.

Strategický cíl **Konkurenceschopná česká ekonomika** bude realizován prostřednictvím priorit s následujícími dílčími cíli:

A) Priorita Konkurenceschopný podnikatelský sektor

Cíl priority: *Konkurenceschopný, silný a inovující český podnikatelský sektor, dosahující vysoké přidané hodnoty a produktivity práce, schopný prosadit se jak na vnitřním trhu EU, tak i ostatních mezinárodních trzích.*

Kontext: Zvyšování konkurenceschopnosti českých podniků a odstranění bariér růstu. Systematická podpora investic posilujících inovační potenciál české ekonomiky prostřednictvím rozvoje infrastruktury na podporu podnikání provázané s podporou konzultačních a strategických služeb pro posílení podniků, jejich produktivity, efektivitu řízení prostřednictvím inovací.

Zlepšení přístupu MSP k finančním zdrojům a odstranění dalších překážek ve finanční oblasti prostřednictvím nástrojů na podporu začínajících podniků (zvýhodněné půjčky, fondy rizikového kapitálu, záruky atd.) a dalších opatření vedoucí ke zlepšenému přístupu MSP k finančním nástrojům zvláště ve vztahu k inovačním procesům.

Zaměření klíčových intervencí: Implementace strategického cíle v oblasti první priority se zaměřuje na zvýšení **motivace k podnikání** vytvořením nabídky zvýhodněného financování a zvýhodněných služeb k zahájení a provozování podnikatelské činnosti. Součástí podpory bude vytváření a uplatnění nových finančních nástrojů, jako jsou fondy mikropůjček a fondy rizikového kapitálu, poskytování zvýhodněných úvěrů, zejména podřízených, a záruky usnadňující přístup malých a středních podnikatelů k externím zdrojům financování, zejména bankovním úvěrům. Dále fungování sítě „Business Angels“ zaměřených především na nově vznikající firmy a firmy ve fázi rozvoje, jako jsou „spin-off“ a „start-up“ firmy inkubované v daném „Business Innovation Centre“ a urychlení rozvoje podniků střední velikosti. Součástí podporovaných finančních nástrojů budou i patentové fondy pro podporu ochrany duševního vlastnictví pro MSP, firmy působící v daném podnikatelském inovačním centru aj.

Bude podporován proces zakládání, činnosti a dalšího rozvoje **podnikatelské infrastruktury**, především stávajících průmyslových parků, regenerace stávajících brownfieldů pro podnikání, podnikatelských inkubátorů, resp. podnikatelských inovačních center, vytvářejících podmínky pro vznik a rozvoj malých a středních inovačních firem zaměřených na realizaci nových a environmentálně šetrných technologií a na produkci konkurenceschopných výrobků a služeb. Pozornost bude věnována snižování materiálové náročnosti výroby.

V ČR je nedostatečně rozvinut systém **kvalitních poradenských služeb**, který by napomohl zejména MSP využít všech tržních příležitostí, zvýšit jejich produktivitu zaváděním progresivních metod řízení, přenosu „best practices“, poskytovat vzdělávací, asistenční a informační služby a poradenství v oblasti mezinárodního obchodu a realizaci společných účastí podniků na veletrzích, výstavách a misích, vyhodnocoval dostupné informace o ověřených vývojových trendech nových poznatků V&V a inovačních procesů a aspektů jejich uvádění do průmyslové praxe, o nejlepších formách podnikání a obecně metodách a systémech managementu uplatňovaných ve světě a v ČR.

Bude stimulován zájem podnikatelů na kooperaci a společném postupu usnadňujícím jejich přístup na trhy, zvláště zapojování MSP do podnikatelských sítí, které umožní zvýšit jejich

konkurenceschopnost, i do subdodavatelských řetězců velkých podniků. Nadále bude podpora směřovat na vytváření a rozvoj regionálně koncentrovaných odvětvových seskupení podnikatelských subjektů a podpůrných institucí – inovativních klastrů. Posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru se odrazí v růstu produktivity práce. V rámci naplňování horizontálního tématu rovné příležitosti bude podpořena snaha podniků vytvářet takovou organizaci práce, která umožní skloubení profesního a rodinného života a dále snahy podniků o vytváření potřebných institucí na zajištění péče o dítě.

Implementace: Priorita Konkurenceschopný podnikatelský sektor je implementována prostřednictvím prioritních os Vznik firem, Rozvoj firem, Efektivní energie, Prostředí pro podnikání a Služby pro rozvoj podnikání **Operačního programu Podnikání a inovace**.

V ČR bude využito nástrojů finančního inženýrství. ČR dále zvažuje účast v **iniciativě JEREMIE**, která je zaměřena na podporu přístupu MSP k financím a finančním nástrojům.

K naplňování cílů této priority přispějí rovněž **Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a Operační program Praha Adaptabilita** prostřednictvím svých prioritních os (OP LZZ Adaptabilita a OP PA Podpora rozvoje znalostní ekonomiky) zaměřených na podporu adaptability a konkurenceschopnosti podniků a podnikatelů.

B) Priorita Podpora kapacit V&V pro inovace

Cíl priority: Posílení a zvýšení efektivnosti kapacit v oblasti V&V a pro tvorbu inovací, a to v úzké funkční vazbě na podnikatelskou sféru. Soustavné zvyšování podílu znalostní ekonomiky v národním hospodářství.

Kontext: Posílení a přizpůsobení kapacit veřejného aplikovaného výzkumu v úzké provázanosti s potřebami podniků a spolupráce s nimi ve specifických oblastech výzkumu, které jsou podstatné pro budování dlouhodobé konkurenceschopnosti české ekonomiky v kontextu evropského výzkumného prostoru a celosvětových trendů.

Zaměření klíčových intervencí: Bude podporován **rozvoj kapacit V&V pro posílení inovací** v regionech, tj. adaptace a rozvoj veřejných kapacit V&V, jejich začlenění do Evropského výzkumného prostoru a zapojení do mezinárodních inovačních aktivit. Cílem je usnadnit spolupráci s domácí i zahraniční podnikatelskou sférou, která se zaměří na vytvoření podmínek pro rozvoj aplikovaného výzkumu a posílení inovačního procesu. Bude podporován rozvoj infrastruktury pro aplikovaný výzkum, technologický rozvoj, šíření výsledků V&V a jejich praktickému uplatnění v podobě inovací. Budou vytvářeny podmínky pro úzkou spolupráci mezi výzkumnými a vzdělávacími středisky a podnikatelskou sférou při vytváření inovačních sítí, inovačních center a center přenosu technologií. Systematicky budou podporována centra excelence a jejich zapojení do inovačních klastrů.

Podpora bude směřována na vznik národních technologických platforem, spolupráci veřejného a soukromého sektoru v rámci Dlouhodobých základních směrů výzkumu²⁷, zapojování českých výzkumných institucí a podniků do mezinárodních technologických platforem, které umožní nárůst veřejných a soukromých investic do oblasti V&V a inovací.

Implementace: Priorita Podpora kapacit V&V pro inovace je implementována prostřednictvím prioritních os Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje a Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji **Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace**. Posilování inovační kapacity na straně podnikatelských subjektů je řešeno prostřednictvím prioritní

²⁷ Dlouhodobé základní směry výzkumu byly definovány usnesením Vlády ČR č. 1192 ze dne 18. října 2006. Tyto směry jsou následující: Udržitelný rozvoj, Molekulární biologie, Energetické zdroje, Materiálový výzkum, Konkurenceschopné strojírenství, Informační společnost, Bezpečnostní výzkum a Společenskovední výzkum.

osy Inovace **Operačního programu Podnikání a inovace**. Synergických efektů bude dosahováno směrem k prioritní ose Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, kde bude podporována motivace ke studiu exaktních oborů, působení ve výzkumné činnosti a k rozvoji lidských zdrojů ve výzkumné činnosti a vývoji. K naplňování cílů této priority přispěje rovněž **Operační program Praha Adaptabilita** prostřednictvím prioritní osy Podpora rozvoje znalostní ekonomiky.

Následující opatření mají zajistit nezbytný soulad u relevantních operačních programů. U prioritních os 1 a 2 OP VaVpI (které se zaměřují na Dlouhodobé základní směry výzkumu²⁸) by měla být koordinace a soulad mezi OP VaVpI a OP PI zajištěna následujícími opatřeními:

- specifické oblasti intervencí (Dlouhodobé základní směry výzkumu), výběrová kritéria a výzvy by měly být rozhodovány monitorovacím výborem OP VaVpI po diskuzi a dohodě s monitorovacím výborem OP PI,
- projekty řízené OP PI, které navazují na projekty již financované z OP VaVpI, by měly profitovat z bonifikace odsouhlasené oběma řídicími orgány a schválené oběma monitorovacími výbory,
- společní představitelé hodnotících komisí,
- společná databáze hodnotitelů,
- koordinační setkání těchto dvou řídicích orgánů předsedané Národním Orgánem pro Koordinaci by se mělo konat pravidelně (např. každých 6 měsíců).

Podobný koordinační mechanismus zajistí rovněž synergii mezi OP PA, resp. OP PK na jedné straně a OP VaVpI a OP PI na straně druhé.

Za efektivnost této koordinace je zodpovědný NOK.

C) Priorita Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství

Cíl priority: *Zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých regionů i ČR jako celku lepším využitím potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu, včetně rozvoje kulturního dědictví.*

Kontext: Podpora kroků vedoucích k efektivnímu využívání možností udržitelného rozvoje cestovního ruchu, včetně využití kulturního dědictví a s tím souvisejících služeb s cílem vytvořit z ČR dlouhodobě atraktivní destinaci.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **cestovního ruchu** bude pozornost zaměřena na udržitelný rozvoj stávajících atraktivit, využívání přírodního a kulturního bohatství při respektování přírodních hodnot území a podmínek jeho ochrany a kulturního dědictví, odstraňování bariér, bránících jejich efektivnímu a udržitelnému využívání, výstavbu základní a doprovodné infrastruktury. Podporována bude tvorba a nabídka produktů, programů a aktivit, regionálního a nadregionálního významu, které budou atraktivní pro domácí i zahraniční turisty.

Investice se rovněž zaměří na obnovu a využití movitého i nemovitého kulturního dědictví, na rozvoj infrastruktury pro kulturní služby a na zlepšení nabídky kulturních služeb. V obou oblastech budou podporovány především aktivity s přímým růstovým ekonomickým a sociálním efektem (vytváření pracovních míst, tvorba HDP) a s nepřímým efektem (posilování sociální koheze regionů a zatraktivnění regionů pro obyvatele, návštěvníky a investory).

²⁸ Dlouhodobé základní směry výzkumu v současné době zahrnují následujících sedm prioritních oblastí: Udržitelný rozvoj, Molekulární biologie, Energetické zdroje, Materiálový výzkum, Konkurenceschopné strojírenství, Informační společnost, Bezpečnostní výzkum a Společenskovední výzkum.

Doposud nedostatečná šíře a kvalita služeb cestovního ruchu omezuje jeho rozvoj v regionech ČR. Pozornost bude tedy zaměřena na kultivaci nabídky, na zahájení a rozvoj podnikání v oblasti cestovního ruchu, zlepšování konkurenceschopnosti jednotlivých subjektů, zlepšování vlastního řízení a rozvoj destinačního managementu. Podpora se zaměří rovněž na vytváření sítí spolupráce pro propagaci příslušných atraktivit, rozvoj cestovního ruchu v území a přenos „best practices“.

Implementace: Priorita Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství je implementována prostřednictvím prioritních os Rozvoj cestovního ruchu **Regionálních operačních programů** a dále prioritních os Národní podpora cestovního ruchu **Integrovaného operačního programu**. Implementace bude rozdělena do následujících oblastí: (i) v oblastech organizace a řízení cestovního ruchu a zajištění standardizace kvality služeb cestovního ruchu a zkvalitnění marketingové podpory České republiky v sektoru cestovního ruchu, (ii) v oblastech revitalizace kulturních památek, modernizace objektů a jejich vybavení pro uchování, ochranu a další využití národního kulturního dědictví a modernizace kulturních sužeb.

II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

Vytvoření moderní občanské společnosti otevřené vnějším příležitostem, společnosti která je schopná reagovat na tyto impulsy. Cílem je podpořit rozvoj vnitřně různorodé sociálně citlivé a soudržné společnosti a přispět ke zvyšování kvality života obyvatel, vytvořit moderní vzdělávací systém, který by přispěl k rozvoji znalostní ekonomiky, a stal se zdrojem efektivity a flexibility trhu práce, což vyústí ve vytvoření silné schopnosti ekonomiky vytvářet nová a kvalitní pracovní místa.

Vazba na SOZS

Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost odráží cíle SOZS v oblasti investic do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace, podporou aktivních nástrojů zajišťujících včasnou identifikaci potřeb v oblasti vzdělávání, spolupráci mezi vzdělávacími a výzkumnými institucemi, výzkumnými a technologickými centry, příp. podnikatelskými subjekty a NNO. Současně zabezpečuje rozvoj lidských zdrojů pro V&V. Dále zaměřuje pozornost na inovační vzdělávací reformy, které umožní jednotlivcům i celým skupinám zapojit se v průběhu svého života do dalšího vzdělávání.

V oblasti zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti reaguje strategický cíl na snahu zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce, zlepšit koordinaci a implementaci aktivních nástrojů zajišťujících včasnou identifikaci potřeb v oblasti zaměstnanosti. Zaměřuje se na zvyšování počtu let strávených ekonomicky aktivním, produktivním životem, na předcházení sociálních vyloučení v důsledku zhoršení zdravotního stavu nebo vyššího věku, podporu začleňování osob čelících riziku sociálního vyloučení z trhu práce, zvyšování jejich zaměstnatelnosti prostřednictvím jejich zapojení do odborného vzdělávání a přípravy, ale i nezbytné sociální podpory a pečovatelských služeb a na posilování rovného přístupu ke službám informační společnosti. NSRR je zároveň navržen tak, aby intervence v rámci jeho priorit zohledňovaly a reagovaly na specifika jednotlivých regionů, zejména regionální rozdíly v míře zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Na úrovni operačních programů bude v rámci OP LZZ podpořena tvorba a rozvoj systému pro předvídání změn na trhu práce a zvládání postupných a náhlých změn v zaměstnanosti, tj. očekávaných budoucích pracovních a kvalifikačních požadavků. Tato kapacita umožní predikovat změny na trhu práce jak v rámci celé ČR, tak v rámci jednotlivých regionů a odvětví. Díky těmto informacím bude možné přesněji zacílit intervence OP LZZ ale i dalších operačních programů. Zvláštní důraz bude kladen na intervence v regionech nejvíce postižených strukturální nezaměstnaností, tj. zejména v regionech NUTS II Moravskoslezsko a Severozápad.

Strategický cíl dále reaguje na ty části SOZS, kde jsou členské země vyzývány k budování efektivní veřejné správy a veřejných služeb na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Zaměřuje se na posílení institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb na národní, regionální a místní úrovni.

Vazba na NPR

Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost přispívá k realizaci NPR všemi svými dílčími prioritami. Reaguje na 18 priorit NPR.

Tab. 3 Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost a vazba na NPR

Strategický cíl/priorita NSRR	Opatření NPR
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	
<ul style="list-style-type: none"> - Vzdělávání - Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti - Posilování sociální soudržnosti - Rozvoj informační společnosti - Smart Administration 	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu - Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT - Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací - Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb - Modernizovat politiku zaměstnanosti - Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let - Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce - Zvýšit participaci starších osob na trhu práce - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Realizovat kurikulární reformu - Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Zlepšit propojení systémů počátečního a dalšího vzdělávání - Podporovat prostupnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání - Podporovat další vzdělávání ve firmách - Zvýšit informační vzdělanost - Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy - Snížení administrativní zátěže podnikatelů minimálně o 20 %

NPR zdůrazňuje v oblasti vzdělávání potřebu podpory reformy obsahu školního vzdělávání (kurikulární reforma) pro zkvalitnění a modernizaci vzdělávání – zvýšení kvality, efektivity a inovativnosti vzdělávání na všech úrovních. Dalšími tématy jsou zvyšování podílu osob s vyšším a vysokoškolským vzděláním, podpora spolupráce zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí a institucí odborně-profesních, a to prostřednictvím zapojení zaměstnavatelů do vzniku školních vzdělávacích a studijních programů, účasti odborníků z praxe na výuce, zajišťování praxe a podpory mobility studentů a pedagogů. Pozornost je věnována propojení systémů počátečního a dalšího vzdělávání a

prostupnosti mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání. Průřezovými tématy NPR jsou podpora rozvoje informačních a jazykových znalostí.

V oblasti zvyšování zaměstnanosti a aktivní politiky na trhu práce NPR zdůrazňuje posilování územní mobility zaměstnanců, potřebu modernizovat politiky zaměstnanosti, zaměřit se na problematiku nezaměstnanosti mladých na trhu práce a zohlednit oblast zaměstnanosti starších osob. Podporovanými tématy je zvyšování profesní mobility především prostřednictvím rekvalifikací a slučitelnost profesních a rodinných rolí a zapojení cizinců na trhu práce.

V oblasti rozvoje informační společnosti podporuje široké využívání ICT ve veřejných službách, u MSP a domácností, dále dobudování konzistentní celorepublikové sítě pro využití vysokorychlostního internetu, konvergenci komunikačních sítí a služeb a zvyšování informační bezpečnosti.

NPR zdůrazňuje potřebu snížit administrativní zátěž, která dopadá jak na adresáty regulace, tak na veřejnou správu, s důrazem na zjednodušení administrativního prostředí pro podnikatele.

Klíčové vazby na další strategické cíle

Dosažení cíle **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** je podmíněno klíčovými vazbami s dalšími strategickými cíli:

- se strategickým cílem **Konkurenceschopná česká ekonomika** prostřednictvím vazby na efektivní trh práce a kvalitu lidských zdrojů v podnikání,
- se strategickým cílem **Atraktivní prostředí** prostřednictvím vytvoření podmínek jak pro podnikání, tak pro práci a život. Tento strategický cíl chce dosáhnout takové kvality prostředí, která je atraktivní pro práci obyvatelstva a umožní prostorovou a kvalitativní mobilitu pracovní síly,
- se strategickým cílem **Vyvážený rozvoj území** prostřednictvím vazby na rozvoj místních společenství a stabilizace venkovského osídlení. Cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost přispívá cílům Vyváženého rozvoje území ve snaze rozvinout místní společenství, zabránit sociálnímu vyloučení a vzniku kapes chudoby ve městech, stabilizovat venkovské komunity, rozvíjet místní vzdělanost a podpořit adaptaci místní infrastruktury pro vzdělávání, rozvíjet místní kulturu, podpořit modernizaci místních sociálních a zdravotních zařízení.

Strategický cíl **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** bude realizován prostřednictvím následujících priorit:

A) Priorita Vzdělávání

Cíl priority: *Cílem této priority je zvýšení adaptability českého lidského potenciálu pro zajištění zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky a podporu aktuální zaměstnanosti i budoucí zaměstnatelnosti, včetně zlepšení lidských zdrojů pro podnikání.*

Kontext: Adaptace vzdělávacího systému integrovaná s přizpůsobením systému dalšího vzdělávání do komplexního systému celoživotního učení prostřednictvím institucionalizovaného dialogu mezi hospodářskou sférou, vzdělávacími institucemi a institucemi trhu práce. Podpora spolupráce vzdělávacích a výzkumných institucí se zaměstnavateli, podnikatelskou sférou a veřejným sektorem s cílem posílit konkurenceschopnost a akcelarovat růst ekonomiky, včetně regionálního rozvoje.

Rozvoj lidských zdrojů v oblasti V&V. Podpora účinné spolupráce mezi výzkumnými a vývojovými pracovišti a podniky. Rozvoj znalostní ekonomiky prostřednictvím modernizace, zkvalitňování a diverzifikace terciárního vzdělávání propojeného s V&V.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **vzdělávání** se intervence zaměří na vytvoření komplexního a pro všechny otevřeného systému celoživotního učení, který poskytuje kvalitní vzdělání a odbornou přípravu pro úspěšné uplatnění na trhu práce včetně klíčových kompetencí pro trh práce. Pozornost bude proto věnována podpoře kurikulární reformy orientované na rozvoj osobnosti a klíčových kompetencí uplatnitelných v praxi; na inovaci vzdělávacích programů; podporu hodnocení výsledků vzdělávání a systému poradenství. V této souvislosti bude podporována spolupráce škol všech úrovní vzdělávacího systému se zaměstnavateli, firmami a jejich asociacemi, příp. úřady práce. V tomto programovém období bude věnována tedy větší pozornost přechodu jedince ze světa školy do světa práce s tím, že zájmem bude rovněž sledovat trendy a budoucí potřeby trhu práce a v návaznosti na ně tvořit a upravovat vzdělávací programy škol. S tím také souvisí rozvoj dalšího vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků škol s ohledem na potřebu zatraktivnění učitelského povolání a nezbytná materiální obnova vzdělávacích zařízení.

V oblasti terciárního vzdělávání bude pozornost věnována adaptaci studijních programů pro potřeby znalostní společnosti s důrazem na rozvoj progresivních oborů a V&V pro posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky. Především se bude jednat o zvýšení kvality vzdělávání využíváním nejnovějších poznatků v jednotlivých oblastech lidské činnosti. Úsilí bude zaměřeno na rozšiřování přístupu k terciárnímu vzdělávání, zvýšení prostupnosti vzdělávacího systému, což umožní studentům flexibilně reagovat na očekávané změny na trhu práce, a na posílení motivace a zvýšení atraktivnosti studia technických a přírodovědných oborů. Výzvou je rovněž rozšíření možností využití kapacit institucí poskytujících terciární vzdělání pro rozvoj programů celoživotního vzdělávání. Důraz bude kladen také na zkvalitnění přípravy budoucích i stávajících akademických pracovníků a přípravu lidských zdrojů pro V&V. Je nezbytné podpořit personální kapacitu terciárního vzdělávání a vytvořit motivační systém pro mladé začínající pracovníky v oblasti V&V.

Intervence se zaměří na podporu rozvoje koncepce a strategie (resp. systémového rámce) dalšího vzdělávání²⁹, a to zejména prostřednictvím přípravy a implementace právních předpisů, zajišťování prostupnosti mezi počátečním a dalším vzděláváním (vytváření Národní soustavy kvalifikací kompatibilní s Evropským rámcem kvalifikací), zkvalitňování systému ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, monitorování a analýzy stavu dalšího vzdělávání. Z hlediska racionality systému je potřebné dokončení systémové podpory pro rozvoj dalšího vzdělávání (např. certifikační systém, informační systém o vzdělávacích možnostech v oblasti dalšího vzdělávání, hodnocení kvality služeb, zajišťování akreditace vzdělávacích zařízení k provádění rekvalifikací).

V programovém období 2007-2013 bude velký důraz položen na spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců, vzdělávacích institucí a institucí trhu práce. Na základě rozboru stávající a očekávané poptávky na trhu práce budou indikovány vzdělávací potřeby a podporováno další vzdělávání realizované ve školách (včetně vysokých škol) a školských zařízeních. Podporovány budou rovněž programy a kurzy, které směřují do rozvojových směrů a nabízejí nové formy vzdělávání, jež zvyšují jejich dostupnost (kombinované, distanční, eLearning, časově a organizačně dostupné). Rozvoj celoživotního učení bude podporován bez ohledu na věk osob tak, aby starší lidé nebyli

²⁹ Oblast dalšího vzdělávání v rámci kompetencí MŠMT a MPSV byla rozdělena pro účely implementace strukturálních fondů následovně: priorita *Vzdělávání* je zaměřena na vytvoření **systémového rámce dalšího vzdělávání, formování koncepcí, strategií a souvisejících právních předpisů** v této oblasti a na nabídku dalšího vzdělávání realizovaného ve školách a školských zařízeních. Priorita *Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti* je zaměřena na **podporu dalšího vzdělávání** v podnicích a organizacích a bude vycházet ze systémového rámce vytvořeného v rámci priority *Vzdělávání* MŠMT.

vzhledem ke svému věku diskriminování a aby jim celoživotní vzdělávání umožnilo udržet krok s rozvojem společnosti, včetně oblasti informačních technologií.

Z hlediska horizontálního tématu rovné příležitosti se prioritou zaměří na intervence umožňující genderově spravedlivé vzdělávání a snížení segregace v jednotlivých oborech zejména díky lepšímu přístupu žen k odbornému vzdělávání v dosud výhradně mužských oborech. Priorita bude obsahovat osvětové intervence k možnostem sladění profesního a rodinného života.

Průřezovými tématy v rámci celoživotního učení bude podpora vzdělávání v cizích jazycích a rozvoj podnikatelských dovedností, zejména prostřednictvím nabývání klíčových kompetencí zaměřených na schopnost podnikatelského myšlení a iniciativy, což jsou klíčové aspekty pro motivaci k samostatnému podnikání. Rozvoj vzdělávacího systému bude podpořen také investicemi do fyzické infrastruktury pro vzdělávání.

Implementace: Priorita Vzdělávání je implementována prostřednictvím prioritních os Počáteční vzdělávání, Další vzdělávání a Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, prioritní osou Adaptabilita **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**. Podpora fyzické infrastruktury pro vzdělávání bude prováděna prostřednictvím **Regionálních operačních programů** a dále prostřednictvím prioritní osy Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání **Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace**. Operační program Podnikání a inovace v rámci oblasti podpory Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů směřuje podporu na zlepšení podmínek pro vzdělávání a rozvoj klíčových dovedností v oblasti dalšího profesního růstu lidských zdrojů podnikatelských subjektů.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Modernizace počátečního vzdělávání **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

B) Priorita Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti

Cíl priority: *Zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti především posílením adaptability lidských zdrojů a zvýšení flexibility trhu práce.*

Kontext: Zlepšování efektivity trhu práce prostřednictvím rozvoje a pěstování klíčových trhů požadovaných kompetencí zvláště ve vztahu k budování znalostní a informační společnosti, modernizace aktivní politiky zaměstnanosti.

Zaměření klíčových intervencí: Aktivita se zaměří především na zlepšení přístupu k zaměstnání a prevenci nezaměstnanosti prostřednictvím efektivně zaměřených a modernizovaných nástrojů aktivní politiky trhu práce a na zvyšování adaptability pracovní síly. V rámci zlepšení přístupu k zaměstnání bude kladen důraz na jednotlivce a na výběr takových nástrojů, které nejlépe podpoří jeho integraci do udržitelného zaměstnání. K tomu je nutné podporovat intervence zaměřené na modernizaci veřejných služeb zaměstnanosti zvýšením kvality informačních, poradenských, vzdělávacích, zprostředkovatelských a ostatních služeb poskytovaných institucemi na trhu práce. Nedílnou součástí bude dále tvorba systémů pro předvídání změn na trhu práce pro zvládání postupných i náhlých změn v zaměstnanosti, tj. očekávaných budoucích pracovních a kvalifikačních požadavků. V rámci této priority bude zvyšována profesní mobilita, a to zejména prostřednictvím rekvalifikací, které řeší nerovnováhu mezi kvalifikační strukturou uchazečů a zájemců o zaměstnání.

V rámci zvyšování adaptability pracovní síly a předcházení nezaměstnanosti budou intervence zaměřeny na podporu investic do lidských zdrojů ze strany podniků a organizací, rozvoje odborných znalostí, kvalifikací a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů. Pozornost tak bude zaměřena zejména na podporu dalšího vzdělávání v návaznosti na systémový rámec dalšího

vzdělávání, na analýzu vztahu mezi profesní přípravou a požadavky trhu práce, motivaci k dalšímu vzdělávání, monitorování a analýzy stavu dalšího vzdělávání. Důležitým aspektem je i podpora vzdělávacích aktivit zaměstnavatelů, spolupráce podniků a vzdělávacích zařízení při přípravě, realizaci a vyhodnocování vzdělávacích programů, vytváření podmínek pro další vzdělávání osob se ztíženým přístupem k zaměstnání a ohrožených sociálním vyloučením. Dále se aktivity zaměří na rozšiřování možností pro uplatňování pružnějších forem zaměstnávání.

Podpořen bude rovněž rozvoj specifických služeb v oblasti zaměstnanosti, odborné přípravy a podpory zaměstnanců v souvislosti s restrukturalizací podniků a odvětví. Intervence budou dále zaměřeny na zlepšení bezpečnosti práce, podporu zdravého životního stylu, zlepšení ochrany zdraví a prevenci nemocí, což umožní zvýšit podíl zdravé pracovní síly v populaci a také počet aktivních let strávených v práci. Podporovány budou dále intervence zaměřené na zvyšování dostupnosti a kvality nabídky dalšího vzdělávání z hlediska potřeb trhu práce a znalostní společnosti.

Podporovány budou územní (regionální a místní) iniciativy zaměřené na aktivizaci sociálních partnerů, posílení sociálního dialogu pro řešení místních problémů trhu práce a vytváření sítí pro přenos a sdílení poznatků a zkušeností.

Při realizaci této priority budou respektovány regionální odlišnosti a intervence nastaveny tak, aby rozvíjely potenciál jednotlivých regionů³⁰.

Implementace: Priorita Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti je implementována prostřednictvím prioritních os Adaptabilita, Aktivní politiky trhu práce a Mezinárodní spolupráce **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**. Podpůrné hmotné investice budou financovány prostřednictvím prioritní osy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu**.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Podpora rozvoje znalostní ekonomiky **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

Z pohledu dvou výše uvedených priorit NSRR - Vzdělávání a Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti je významná strategie pro podporu klíčových oblastí důležitých pro dlouhodobý rozvoj ČR. V programovém období 2007-2013 je oproti předcházejícímu období položen jasný důraz na aktivity směřující k posílení vzdělanostní úrovně české populace, k vybudování kvalitní základny pro V&V a k rozvoji kvality a nabídky celého primárního a terciárního vzdělávání. Systematicky bude podpořena oblast dalšího vzdělávání a tvorby legislativního a systémového rámce pro jeho realizaci. Z toho vyplývá rovnocenné rozdělení podílu ESF v rámci celkové alokace SF, který byl stanoven ve výši 14 % mezi OP LZZ a OP VK (viz Tabulka 27 Indikativní roční alokace podle fondů a programů). Poměr rozdělení prostředků mezi operační programy OP VK a OP LZZ sleduje vyváženost investic do rozvoje i do zachování sociální soudržnosti. Rozdělení finančních prostředků mezi OP VK a OP LZZ rovněž respektuje trend vývoje míry nezaměstnanosti, která se snižuje (březen 2007 – 7,3 % oproti březnu 2004 – 10,7 %), a kdy se začíná projevovat větší potřeba sladování nabídky kvalifikace a poptávky po ní na pracovním trhu než potřeba zaměřená pouze na tvorbu pracovních míst. To dokládá i nárůst pracovních míst, která jsou obsazena cizinci.

Záměrem pro rozdělení finančních prostředků mezi tyto operační programy je využití relativně dobré ekonomické situace v ČR a položení důrazu na financování a rozvoj perspektivních a dlouhodobě atraktivních a potřebných oblastí, které zahrnuje OP VK. Jedná se především o rozvoj vzdělávání a školských zařízení, potřeba inovace a rozšíření dostupnosti i kvality terciárního

³⁰ Viz Strategie regionálního rozvoje a NRP, 2007-2013

vzdělávání, včetně nutnosti transformace VOŠ a rozšíření možností bakalářských studií. Je nutné posílit investice do klíčových dovedností populace (jazyky, ICT, podnikatelské dovednosti). Podporován bude rozvoj výzkumné činnosti a motivace studentů k výzkumné činnosti a v neposlední řadě je nutné vybudovat systém dalšího vzdělávání, který je doposud v ČR budován velmi fragmentovaně a nekoncepčně.

Plošná účinnost systémových aktivit OP LZZ a OP VK je zajištěna vícecílovým charakterem obou operačních programů. Specifikace vícecílovosti OP LZZ a OP VK je blíže vysvětlena v kapitolách 8.3 a 8.4 NSRR.

C) Priorita Posilování sociální soudržnosti

Cíl priority: *Společnost vytvářející rovné šance pro všechny, napomáhající odstraňovat překážky integrace skupin ohrožených nebo vystavených sociálnímu vyloučení, která garantuje dostupnost sociální infrastruktury pro všechny obyvatele.*

Kontext: Řešení dlouhodobé nezaměstnanosti, opětovné zapojení osob dlouhodobě vyloučených z trhu práce, aktivizace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo již vyloučených, potlačení zdrojů nezaměstnanosti a marginalizace prostřednictvím opatření aktivní politiky zaměstnanosti, preventivními opatřeními v oblasti sociálního vyčleňování a rovných příležitostí a opatřeními na podporu zaměstnatelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením a rovněž preventivními opatřeními ve vztahu k veřejnému zdraví.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **posilování sociální soudržnosti** se priorita zaměří především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným ke zvyšování jejich zaměstnatelnosti a snižování dlouhodobé nezaměstnanosti a to jednak formou přímé podpory jednotlivců a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti zdravotních a sociálních služeb pro tyto osoby, včetně posilování místních partnerství. V rámci této oblasti budou podporovány také aktivity zaměřené na prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce a opatření směřující k lepší slučitelnosti rodinného a profesního života, včetně intervencí usnadňujících problematické začlenění na trh práce po návratu z rodičovské dovolené. V této souvislosti bude v systémové oblasti zohledněna podpora vyššího začleňování mužů v rámci povinností v domácím a rodinném životě. Zvláštní pozornost bude věnována příslušníkům romských komunit a migrantům a dalším skupinám z odlišného sociokulturního prostředí. Sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatelstva bude podpořeno také prostřednictvím podpory subjektů poskytujících sociální služby vedoucí k integraci do trhu práce a do společnosti. Důraz bude také kladen na rozvoj systému sociálních služeb zejména cestou dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků působících v sociálních službách a v oblasti zdravotnictví. Opatření v oblasti předcházení sociálnímu vyloučením budou zaměřena zejména na snižování závislosti na sociálním a důchodovém systému a optimalizaci dopadů na veřejné prostředky zdravotního fondu a fondu sociálního zajištění.

V rámci priority bude problematika zaměstnanosti některých skupin na trhu práce řešena prostřednictvím podpory a rozvoje sociální ekonomiky. Mezi specifické takto podporované skupiny budou patřit zejména senioři čelící věkové diskriminaci. Podpora bude specifikována tak, aby se snížila ekonomická závislost těchto osob a posílilo se jejich začlenění, resp. setrvání ve společnosti.

Problematika rozvoje lidských zdrojů překračuje hranice regionů a států a tudíž je potřeba navázat intenzivní mezinárodní spolupráci zaměřenou na výměnu zkušeností a „best practices“, což umožňuje zvýšit dopad a efektivitu projektů na místní, regionální a národní úrovni a provádět mezinárodní srovnávání.

Implementace: Priorita Posilování sociální soudržnosti je implementována prostřednictvím prioritní osy Sociální integrace a rovné příležitosti **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost** s tím, že hmotné investice do zařízení regionálního a místního významu jsou realizovány **Regionálními operačními programy**. Ostatní podpůrné hmotné investice budou financovány prostřednictvím prioritní osy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu**.

Prostřednictvím prioritní osy počáteční vzdělávání **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost** bude podpořen rovný přístup ke vzdělávání a speciální důraz bude položen na studenty a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Prostřednictvím prioritní osy Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost** bude podpořeno terciární vzdělávání a výzkumné aktivity v regionech se strukturálními problémy, především v regionu Severozápad.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Podpora vstupu na trh práce **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

D) Priorita Rozvoj informační společnosti

Cíl priority: Posílení dostupnosti služeb informační společnosti, informační společnost pro všechny.

Kontext: Aktivním využíváním ICT zvýšit efektivitu hospodářských aktivit a stimulovat hospodářský růst ČR.

Zaměření klíčových intervencí: Priorita přispívá k dosažení strategického cíle Otevřená, flexibilní a soudržná společnost prostřednictvím podpory rovného přístupu v oblasti **informačních a komunikačních technologií**.

ČR si dala za cíl dosáhnout do roku 2010 využití vysokorychlostního přístupu na internet pro cca 50 % populace. Podpora se proto soustředí na rozvoj a efektivní využívání ICT a zvýšení nabídky speciálních aplikací a služeb – zejména ve veřejných službách (ve vazbě na prioritu Smart Administration), pro posílení konkurenceschopnosti MSP, pro jejich široké využívání domácnostmi a pro umožnění šíření rozmanitého digitálního obsahu. Důraz bude kladen na zlepšení přístupu sociálně znevýhodněných skupin k ICT, který zlepší integraci těchto skupin na trh práce a do společnosti. Stěžejní oblastí podpory bude zvýšení informační vzdělanosti získáváním a zvyšováním dovedností v oblasti ICT nejširšími vrstvami obyvatelstva a odstranění rizika tzv. „digital divide“.

Intervence se dále zaměří na dobudování konzistentní celorepublikové vysokorychlostní ICT infrastruktury, zvláště v periferních oblastech, která je nezbytným předpokladem dostupnosti elektronických služeb a dalšího rozvoje informační společnosti, a na zajištění konvergence elektronických sítí a služeb, včetně digitálního rozhlasového a televizního vysílání. Pozornost bude věnována i zajištění bezpečnosti sítí a informací a interoperabilitě ICT služeb pro zvýšení důvěry občanů a subjektů komerční i nekomerční sféry v informační společnost. Vzhledem k dynamickému vývoji odvětví ICT je dále nezbytné prosazovat využívání otevřených norem a specifikací při realizaci ICT řešení.

Implementace: Priorita Rozvoj informační společnosti je implementována v oblastech podporovaných ERDF prostřednictvím prioritní osy Modernizace veřejné správy **Integrovaného operačního programu**. V případě zvyšování dovedností v oblasti ICT (ESF) bude tato priorita naplňována prostřednictvím intervencí prioritní osy Další vzdělávání **Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, případně prioritní osy Veřejná správa a veřejné služby **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**.

Problematika rozvoje informační společnosti bude s ohledem na dosažení synergických efektů částečně implementována v přímé vazbě na věcnou podporu hlavních věcných témat např. formou rozvoje aplikací (eGovernment, eTax, eBusiness, eHealth, eCulture apod.). Rozvoj informační společnosti pro MSP je řešen prostřednictvím prioritních os Prostředí pro podnikání a inovace a Služby pro rozvoj podnikání **Operačního programu Podnikání a inovace**. ICT je rovněž horizontálním tématem **Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace**. V oblasti podpory modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a rozvoje trhu práce bude naplňována prostřednictvím prioritní osy Aktivní politiky trhu práce **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost**.

Na území hlavního města Prahy je podpora komplementárně doplňována prostřednictvím prioritní osy Podpora rozvoje znalostní ekonomiky **Operačního programu Praha Adaptabilita**.

E) Priorita Smart Administration

Cíl priority: *Cílem reformy veřejné správy je prostřednictvím zkvalitnění a profesionalizace lidských zdrojů, modernizace metod a nástrojů řízení a využíváním moderních technologií zefektivnit veřejnou správu a veřejné služby a tím podpořit socioekonomický růst ČR a zvýšit kvalitu života občanů.*

Kontext: Rozvoj Smart Administration, posilování efektivního způsobu správy veřejných záležitostí na ústřední, regionální a místní úrovni s využitím moderních metod řízení a moderních technologií. Veřejná správa se stává aktivním poskytovatelem kvalitních veřejných služeb občanům a podnikatelům, je schopna reagovat na jejich potřeby a pružně nabízet řešení. Pozornost se zaměří na tvorbu účinných politik a programů pro změnu prostředí v hospodářské oblasti, zaměstnanosti, sociální oblasti, vzdělávání, zdravotnictví a práva, regionálního rozvoje. Posílí budování a rozvoj systémů sběru dat, vyhodnocování účinnosti politiky, rozvoj meziinstitucionální spolupráce včetně účinnější spolupráce obcí a dialogu mezi veřejnou správou a soukromými společenskými institucemi (partnerství).

Zaměření klíčových intervencí: Podpora v oblasti modernizace veřejné správy se zaměří na zvýšení administrativní kapacity, kvality, efektivnosti, transparentnosti a dostupnosti veřejné správy a veřejných služeb. Intervence do oblasti Smart Administration budou vycházet ze strategických materiálů pro reformu veřejné správy. Prvním z nich je soubor základních tezí pro strategii modernizace veřejné správy ČR, který obsahuje materiál „Základní cíle Strategie efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby (Smart Administration) v období 2007 - 2015“, který schválila vláda společně s IOP dne 28. února 2007. Druhým materiálem je „Strategie realizace Smart Administration v období 2007 - 2015“³¹ (dále „Strategie realizace Smart Administration“), která dále rozpracovává materiál „Základní cíle Strategie Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby (Smart Administration) v období 2007 - 2015“. Cílem této Strategie realizace Smart Administration, připravované MV, je vytvořit a zajistit koordinovaný a efektivní způsob zlepšování veřejné správy a veřejných služeb s využitím prostředků ze strukturálních fondů v programovém období 2007-2013. Strategie realizace Smart Administration představuje komplexní, reformně orientovanou „cestovní mapu“, jejíž realizace přinese významnou kvalitativní změnu v systému veřejné správy a veřejných služeb. Mezi hlavní priority strategie realizace Smart Administration patří především:

- zkvalitnění tvorby a implementace politik;
- zlepšení a zjednodušení regulatorního prostředí a vytvoření atraktivního prostředí pro podnikatele, domácí i zahraniční investory;

³¹ Tento materiál byl v dubnu 2007 zaslán do připomínkového řízení a bude předložen vládě ke schválení. Strategie realizace Smart Administration bude rovněž promítnuta a patřičně zohledněna v relevantních programových dokumentech tj. zejména v OP LZZ a IOP.

- zefektivnění činnosti úřadů veřejné správy, snížení finančních nároků na chod administrativy a zajištění transparentního výkonu veřejné správy;
- zkvalitnění činnosti justice;
- přiblížení veřejných služeb občanovi, zajištění jejich maximální dostupnosti a kvality.

V souladu s výsledky sektorové analýzy a koncepčními materiály MV a MPSV budou intervence soustředěny na podporu následujících zásadních směrů modernizace jak orgánů ústřední státní správy, tak i územní veřejné správy:

Podporováno bude zavádění progresivních metod řízení a moderního informačního managementu ve veřejné správě.

Neuspokojivé výsledky činnosti veřejné správy souvisejí rovněž s nízkou dostupností a neefektivním využíváním progresivních informačních a komunikačních technologií, neprovázaností jednotlivých dílčích segmentů ICT, dublováním databází, nedostatečnou nabídkou speciálních aplikací vytvořených na míru potřebám konkrétních orgánů veřejné správy a jejich klientů (včetně klientů se speciálními potřebami) a nedostatečným sběrem, využíváním a řízením informací. Tento problém by měl být řešen urychleným rozvojem eGovernmentu, a to jak v oblasti technické infrastruktury, tak i v oblastech neinvestičních, resp. „měkkých“. Podpora projektů neinvestiční povahy bude zaměřena především na podporu uplatnění moderních koncepčních metod, včetně strategického plánování, s jejichž pomocí bude zajištěna větší efektivnost a adekvátnost veřejných politik, vytvořeny potřebné vazby mezi jednotlivými politikami tak, aby bylo dosaženo požadovaných synergických efektů.

Zvláštní pozornost bude věnována provázání národních a evropských politik realizovaných na území ČR tak, aby se maximalizovaly jejich potenciální účinky, hospodárně využívaly prostředky určené k jejich realizaci a efektivně využívalo jednotného systému administrace (standardizace postupů, využití jednoho administrativního systému, včetně modelu „one stop shop“). Tímto způsobem dojde k odstranění stávajících byrokratických bariér, dvojkolejnosti administrace, ke snížení administrativní náročnosti na straně pracovníků veřejné správy i na straně jejich klientů. Uplatnění strategického přístupu v oblasti poskytování veřejných služeb umožní také zlepšit jejich dostupnost po celém území státu (zvláště v periferních a venkovských oblastech). V případě územních orgánů veřejné správy se bude především jednat o posilování kapacity krajů a obcí (s důrazem na obce s rozšířenou působností) pro efektivní poskytování veřejných služeb, pro přípravu, realizaci a hodnocení strategií a projektů rozvoje území a vytváření adekvátní datové a informační základny.

Pro rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě a veřejném sektoru je nutné vytvořit a posílit výhody spojené s prací ve veřejné správě, vytvořit systém, který přiláká nové talenty. Pro zaměstnance veřejné správy budou připraveny motivační programy. Systematická péče o profesní a osobnostní rozvoj pracovníků, vytváření kariérních řádů a postupů, rozvinutý systém dalšího profesního vzdělávání, včetně prohlubování jazykových a komunikačních znalostí a dovedností při práci s ICT jsou důležitými nástroji. U vedoucích pracovníků – úředníků i volených zástupců bude vzdělávání zaměřeno na prohlubování manažerských schopností a dovedností, na osvojení si progresivních stylů řízení. K efektivitě i atraktivitě práce ve veřejném sektoru přispěje i zlepšení materiálního vybavení jednotlivých pracovišť tak, aby odpovídalo potřebám veřejné správy pro 21. století, včetně efektivního využívání progresivních ICT.

Posilování transparentnosti veřejné správy je spojeno s jejím otevřením širší veřejnosti. Zvláště na regionální a místní úrovni je možné posílit přímou participaci občanů na rozhodovacím procesu, aktivizovat jejich zapojení do přípravy, realizace a sledování účinku (monitoringu) programů či politik. Územní partnerství při řešení problémů místního rozvoje realizovaná představiteli územní samosprávy a zástupci občanské společnosti výrazně přispějí k aktivizaci zdrojů a aktérů v území, k

překonání institucionálních a byrokratických bariér, k lepšímu zacílení rozvojových politik a tím povedou i ke zvýšení jejich efektivity. Příznivé podmínky pro vznik územních partnerství jsou především na úrovni krajů, obcí s rozšířenou působností a mikroregionů vytvořených svazky obcí. Větší otevřenost veřejné správy rovněž umožní posílit roli vnější kontroly a přispěje k dodržování etických kodexů a standardů.

V návaznosti na NPR bude podpořeno zpracování podrobných analýz s cílem identifikovat oblasti veřejné správy, ve kterých je podpora administrativní kapacity nejvíce žádoucí z hlediska pozitivního dopadu na hospodářský růst a zaměstnanost.

Implementace: Věcná zodpovědnost za realizaci reformy veřejné správy v ČR je delegována na MV, které zabezpečuje integrovaný přístup k implementaci aktivit podporovaných v rámci této priority jak z ESF - systémové aktivity, rozvoj lidských zdrojů, tak i hmotných intervencí podporovaných ERDF.

Podpora modernizace veřejné správy bude realizována prostřednictvím dvou tematických operačních programů - prostřednictvím prioritní osy Veřejná správa a veřejné služby **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost** a prioritních os Modernizace veřejné správy a Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu** (obě prioritní osy mají dále úzkou vazbu na priority B,C,D strategického cíle II).

Ministerstvo vnitra bude působit jako **zprostředkující subjekt** jak v IOP, tak v OP LZZ, tj. rozhodování o projektech IOP se bude odehrávat na místě, kde probíhá rozhodování o systémových projektech. Za tímto účelem byl v rámci MV nově vytvořen speciální útvar, který bude plnit úlohu zprostředkujícího subjektu pro OP LZZ a IOP a bude v rámci svých kompetencí dohlížet na konzistentnost projektů a jejich příspěvků k naplňování cílů strategie. Splňování této podmínky bude jedním z klíčových hodnotících kritérií pro výběr projektů.

Vzhledem k tomu, že priorita Smart Administration je primárně vnímána jako aktivita směřující za podporou z ESF, budou aktivity financované z ESF určující a investice z ERDF budou tyto aktivity doplňovat. Vazby investic by měly mít synergické efekty a podpořit proces modernizace veřejné správy.

Na tuto prioritu rovněž reagují intervence prioritní osy Národní podpora územního rozvoje v oblasti intervence Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik **Integrovaného operačního programu**.

III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí

Zajištění kvalitní fyzické základny pro hospodářský a sociální rozvoj prostřednictvím investic do zlepšení kvality životního prostředí a dostupnosti dopravních sítí.

Vazba na SOZS

Atraktivita prostředí je důležitým faktorem konkurenceschopnosti. Strategický cíl Atraktivní prostředí v oblasti životního prostředí primárně implementuje závazky ČR v oblasti ochrany životního prostředí uvedené v přístupové smlouvě³². Pouze částečně tedy reaguje na SOZS, kde je problematika zohledněna v kapitole Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující, a to podporou investic do environmentální infrastruktury a udržitelným využíváním energií (snížení energetické náročnosti a využití obnovitelných zdrojů energie).

³² Přístupová smlouva obsahuje přechodné období nakládání s odpady (pro dosažení cílových hodnot u recyklace a opětovného využití obalu, do 2005), na kvalitu vody (pro praktickou implementaci na výstavbu a rekonstrukce kanalizačních sítí a čištění odpadních vod pro zajištění vyššího stupně čištění (2010), na plnění stanovených emisních limitů pro SO₂ pro 2 teplárny Přerov a Novou Huť, a.s. Dále jde o přechodná období po podpisu Přístupové smlouvy na dosažení cílů týkajících se recyklace a využití odpadů z obalů (do 2012), na hospodaření s odpady z elektrických a elektronických zařízení (do 2008) a na podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie.

Vazba na NPR

Strategický cíl Atraktivní prostředí prostřednictvím obou svých priorit reaguje na témata NPR. Implementuje pět priorit NPR.

Tab. 4 *Strategický cíl Atraktivní prostředí a vazba na NPR*

Strategický cíl/priorita NSRR	Opatření NPR
Atraktivní prostředí	
<ul style="list-style-type: none"> - Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí - Zlepšení dostupnosti dopravou 	<ul style="list-style-type: none"> - Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů - Podporovat environmentální technologie - Modernizovat a rozvíjet dopravní sítě - Zavádět inteligentní systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu - Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet kombinovanou dopravu

V NPR je zdůrazněno, že v ČR není dosud dobudována základní síť dálnic a rychlostních silnic a že neproběhla modernizace železničních koridorů. Řada projektů, které jsou součástí sítě TEN-T, je ve stádiu přípravy a modernizace či výstavby. NPR podporuje zavádění inteligentních systémů a služeb, které napomohou zvýšení bezpečnosti provozu, a to varováním před nebezpečnou situací nebo zabráněním jejímu vzniku.

Na české železniční síti, která je součástí transevropské železniční sítě, je prioritou dálkové řízení železniční dopravy na hlavních tratích a zavedení evropského zabezpečovacího systému. V oblasti silniční dopravy je třeba postupně vybudovat řídicí a informační systémy dopravy, především na dálniční síti. NPR rovněž podporuje zvyšování podílu železniční dopravy na přepravním trhu a rozvoj kombinované dopravy prostřednictvím vzniku intermodálních terminálů otevřených všem provozovatelům i operátorům. Česká republika bude dále spolupracovat na mezinárodních projektech zaměřených na využívání kombinované dopravy.

Klíčové vazby na další strategické cíle:

Dosažení strategického cíle **Atraktivní prostředí** je podmíněno klíčovými vazbami s dalšími strategickými cíli:

- se strategickým cílem *Konkurenceschopná česká ekonomika* prostřednictvím využívání nových objevů a technologií při vytváření fyzického prostředí a podporou úspor energií v průmyslu,
- se strategickým cílem *Otevřená, flexibilní a soudržná společnost* prostřednictvím poskytování vzdělávání a zvyšování povědomí o environmentálních souvislostech,
- se strategickým cílem *Vyvážený rozvoj území* prostřednictvím snahy rozvinout klíčovou dopravní infrastrukturu regionálního a místního významu (regionální letiště, silnice II. a III. třídy - bezprostředně navázané na komunikace vyššího řádu, místní komunikace, cyklostezky, rozvoj dopravních systémů, podpora veřejné dopravy), odstranit místní nedostatky v dostupnosti technické infrastruktury a realizovat aktivity v oblasti ochrany životního prostředí ve městech a napomoci péči o přírodu a krajinu na venkově, regenerovat brownfields.

Strategický cíl **Atraktivní prostředí** bude realizován prostřednictvím následujících priorit:

A) Priorita Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí

Cíl priority: Zlepšení dostupnosti environmentální infrastruktury, obnovení a zvýšení kvality životního prostředí a podpora úspor energií.

Kontext: Nastavení systému a provádění stálé péče o životní prostředí a jeho jednotlivé složky s cílem zlepšení stavu životního prostředí, zabránění vzniku nových rizik a odstranění starých ekologických zátěží je bezprostředně spojeno s udržitelným rozvojem společnosti a růstem ekonomiky. Investice mají přímý vliv na kvalitu života obyvatelstva v území, ovlivňují jeho zdraví, přispívají ke zvýšení atraktivity prostředí pro investory snížením externích nákladů (záporných externalit), přispívají k využívání progresivních, environmentálně a energeticky úsporných technologií.

Zaměření klíčových intervencí: V oblasti **životního prostředí** se podpora zaměří na zlepšování kvality ovzduší, především snížení expozice obyvatelstva imisemi a hlukem, dále na uplatnění k přírodě šetrného vodní hospodářství, zvláště na výstavbu čistíren odpadních vod, vodovodů a kanalizace a protipovodňovou ochranu.

Vzhledem k vysoké energetické náročnosti české ekonomiky bude podpora zaměřena na zavádění opatření, která významným způsobem sníží spotřebu energie (včetně využívání progresivních technologií), zvýší povědomí o potřebnosti energetického managementu a umožní jeho zavádění. Podpora bude poskytována v souladu s místními a krajskými energetickými koncepcemi a zaměří na jednotlivé segmenty ekonomiky. Kromě průmyslu a komunální sféry je zvláště v sektoru bydlení vysoký potenciál pro nákladově efektivní řešení.

Implementace: Priorita Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí je implementována prostřednictvím prioritních os Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, Udržitelné využívání zdrojů energie, Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik, Zlepšování stavu přírody a krajiny, Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu **Operačního programu Životní prostředí**.

Úspory energií v průmyslu jsou řešeny v prioritní ose Efektivní energie **Operačního programu Podnikání a inovace**. Problematika předcházení a řízení rizik je implementována prostřednictvím prioritní osy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb **Integrovaného operačního programu**, a to v oblastech souvisejících s rozvojem záchranného systému pro zvýšení bezpečnosti a prevenci rizik.

ČR předpokládá zapojení soukromých zdrojů prostřednictvím PPP do větších infrastrukturních projektů v oblasti životního prostředí a regenerace území v souladu s Politikou využívání PPP schválenou vládou ČR. ČR bude participovat na **iniciativě JASPERS**.

B) Priorita Zlepšení dostupnosti dopravy

Cíl priority: Posílení dostupnosti dopravou a dopravní obslužnosti, rozvoj environmentálně šetrné dopravy.

Kontext: Dobudování základní sítě kapacitních komunikací, klíčových spojnic v oblasti dopravy a silničních a dálničních obchvatů měst a obcí, budování napojení a technických přístupů, včetně rozvoje dopravních systémů snižuje dopravní náklady a zlepšuje dostupnost území, což se odrazí ve zvýšení kvality života obyvatelstva v území, posílení atraktivity prostředí pro investory a zvýšení jejich produktivity; je předpokladem posílení dostupnosti služeb veřejného zájmu.

Zaměření klíčových intervencí: Celý rámcový kontext dopravy v NSRR i OP Doprava vychází z platné národní dopravní politiky pro roky 2005 – 2013 a Bílé knihy Evropská dopravní politika

pro rok 2010 – čas rozhodnout. Oblast dopravy je v rámci NSRR řešena v OP Doprava a RO Pech. Rozdělení gescí je jasně vymezeno a odpovídá zodpovědnostem jednotlivých institucí v národním procesu. OP Doprava je soustředěn na síť dálnic, silnic I. třídy, železniční síť a síť vnitrozemské vodní dopravy. ROPy řeší především silnice II. a III. třídy a dopravní obslužnost.

Dopravní politika vychází z globálního cíle, který je rozvinut v pěti vertikálních a čtyřech průřezových prioritách. Průřezové priority mají obecnou platnost a jsou obsaženy ve všech vertikálních prioritách. Vertikální priority jsou rozpracovány do jednotlivých problémových okruhů – specifických cílů, jejichž naplnění bude zajištěno pomocí jednotlivých opatření, která z nich vycházejí.

V rámci podpory EK bude rozvíjena přednostně prioritní Zajištění kvalitní dopravní infrastruktury, resp. její specifický cíl Výstavba a modernizace dopravní infrastruktury.

Z hlediska mezinárodních závazků je hlavním cílem v oblasti výstavby dopravní infrastruktury postupná výstavba a modernizace transevropské sítě TEN-T s preferencí tří prioritních projektů dle přílohy III „Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 884/2004/ES ze dne 29. dubna 2004, kterým se mění rozhodnutí č. 1692/96/ES o hlavních směrech Společenství pro rozvoj transevropské dopravní sítě“. Rozvoj dopravních sítí jednotlivých druhů dopravy musí probíhat v rámci koncepce celé dopravní sítě, aby byl harmonizovaný, tzn. že úroveň rozvoje dopravní infrastruktury musí být harmonizována v rámci jednotlivých druhů dopravy. Jako ekonomicky výhodné se jeví podporovat projekty propojování regionů a měst obdobného hospodářského významu, které budou stimulem regionálního rozvoje.

V oblasti zlepšení **dostupnosti dopravou** bude realizována výstavba a modernizace dopravní infrastruktury, která má rozhodující význam pro ekonomiku ČR a přispívá k dosažení cílů dopravní politiky EU. Důraz bude kladen na zprůchodnění evropských dopravních koridorů jak silničních, tak železničních, a napojení hlavních hospodářských center státu na evropskou dopravní síť³³. Všechny projekty páteřových sítí dodržují koncept TEN – T. Veškeré významné dopravní tahy jsou v případě přeshraničních spojení plánovány společně s relevantním sousedním státem. Kromě toho koncept TEN-T je do jisté míry předurčující a zavazuje členské státy EU k realizaci vymezených dopravních tahů. Soustředění na prioritní projekty TEN-T je patrné z alokací na první dva strategické cíle – prioritní osy OP Doprava. Tyto prioritní osy se v souladu se závazky ČR zaměřují na budování sítě TEN-T. Projekty (22, 23, 25) ČR považuje za priority.

Dále bude pozornost věnována podpoře rozvoje druhů dopravy šetrnějších k životnímu prostředí, tj. zejména dopravy železniční, jedná se o budování a modernizaci v oblasti železniční dopravy mimo transevropské sítě, s cílem zvýšit podíl železniční dopravy na přepravě cestujících a zboží.

Budou modernizovány klíčové národní a regionální tratě tak, aby byla vytvořena konkurenceschopná alternativa silniční dopravě a byl tak stimulován rozvoj multimodální, zvláště kombinované dopravy, příp. i ve vazbě na vodní dopravu, avšak s ohledem na podmínky ochrany přírody. Podpora se zaměří na uplatňování moderních způsobů řízení a formování progresivních dopravních strategií s cílem zvýšit efektivitu dopravních systémů a přepravní komfort. Dále bude podporována na území hl. m. Prahy další výstavba metra jako environmentálně šetrného druhu dopravy, uplatnění systémů pro řízení silniční dopravy v hl. m. Praze a budování pražského dopravního okruhu.

Podpora bude směřovat také na opatření k omezení negativních dopadů dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel (ekodukty a biokoridory, protihlukové bariéry atd.).

³³ Národními úseky prioritních projektů TEN-T jsou projekty železniční osa Atény – Sofie – Budapešť – Vídeň – Praha - Norimberk/Drážďany + Praha - Linec, železniční osa Gdaňsk – Varšava - Brno/Bratislava - Vídeň a dálniční osa Gdaňsk - Brno/Bratislava - Vídeň.

Implementace: Priorita Zlepšení dostupnosti dopravou je realizována prostřednictvím prioritních os Modernizace železniční sítě TEN-T, Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T, Modernizace železniční sítě mimo TEN-T, Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T a Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy **Operačního programu Doprava**.

ČR schválila postup využívání PPP v roce 2004 a analyzovala kombinaci využití PPP a evropských fondů ve dvou studiích³⁴. ČR předpokládá zapojení soukromých zdrojů prostřednictvím PPP do větších infrastrukturních projektů v oblasti dopravy v souladu s platným zněním dokumentu Politika využívání PPP, schváleného vládou ČR.

ČR participuje v oblasti velkých infrastrukturních dopravních projektů na **iniciativě JASPERS**.

Diskuze s partnery v rámci **principu partnerství** při přípravě OP Doprava významně přispěla ke konečné podobě OP Doprava. Právě v rámci široké diskuze byl OP Doprava rozšířen o oblasti financování jako např. metro v hl.m. Praze. Zároveň byly vyslyšeny požadavky NNO a program nepředurčuje realizaci konkrétních staveb. Integrovanou součástí textu programu je závazek MD, že mapy a přehledy projektů uvedené v přílohách OP Doprava je nutno považovat za indikativní. Údaje mohou být zpřesňovány a měněny v průběhu programového období v souladu se schvalovacími procesy v rámci ČR a to jak co se týče jednotlivých projektů, včetně jejich celkových nákladů, tak i variant vedení dopravních tahů. Přípomínky vedoucí ke konkrétním akcím budou vypořádávány v rámci standardních procedur při přípravě projektů (EIA).

V únoru 2006 byl na MD ustanoven Přípravný výbor OP Doprava, který se sešel několikrát během roku 2006. Výboru se účastnili členové věcně příslušných odborů MD a zástupci následujících institucí: Ředitelství silnic a dálnic, Státní fond dopravní infrastruktury, Správa železniční a dopravní cesty, Ředitelství vodních cest, MF, MMR, MŽP, MPO, MI, Asociace krajů ČR, MHMP, Svaz dopravy ČR, zástupce delegovaný NNO, Svaz měst a obcí ČR, MZd, Vládní výbor pro zdravotně postižené. Výbor se podílel na přípravě OP Doprava, na kterém byla nutná spolupráce mezi jednotlivými odbory MD jakož i partnery a příjemci.

Zástupce NNO byl z Ateliéru pro životní prostředí, občanského sdružení, které se specializuje na účast ve správních řízeních a rozhodovacích procesech, jimiž mohou být dotčeny ochrana přírody, krajiny, veřejného zdraví a památek. Tento zástupce zprostředkovává informace pro NNO po celou dobu trvání výboru. Konzultace též probíhaly i v rámci procesu SEA (kulatý stůl s veřejností a veřejné projednání).

Operační program byl dále připomínkován pracovní skupinou speciálně ustavenou a vedenou MMR, ve které byly rovněž průřezově zastoupeny všechny relevantní subjekty.

IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území

Vyvážený a harmonický rozvoj celého území ČR, dosažený prostřednictvím zmírňování disparit mezi regiony i uvnitř regionů. Bude posílen ekonomický růst a růst zaměstnanosti využitím přírodních, ekonomických a sociokulturních odlišností regionů a jejich diferencovaného vnitřního potenciálu. Zároveň bude posílena územní a sociální soudržnost respektováním variability prostorových struktur (sídlní struktura, hierarchie měst, typy venkovských oblastí).

Vazba na SOZS

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území v souladu s SOZS bere v potaz nutnost koordinovat intervence z různých zdrojů. Intervence v tomto Cíli mají výrazný regionální dopad.

³⁴ Aplikace principu PPP v politice hospodářské a sociální soudržnosti, MMR, květen 2006. Aplikace PPP v dopravních projektech financovaných z fondů EU, MD, listopad 2005.

Opatření zaměřená na podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce doplňují intervence realizované v rámci cíle Konvergence. Speciální pozornost věnovaná územní spolupráci odráží potřebu užší spolupráce mezi regiony EU k urychlení hospodářského rozvoje a k dosažení vyššího růstu.

Vazba na NPR

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území je chápán jako nepřímá podpora, resp. podmínka realizace NPR. Zaměření strategického cíle Vyvážený rozvoj území však neznamená jednostrannou orientaci všech relevantních priorit tematických i regionálních operačních programů jen na podporu tradičního pojetí ekonomické, sociální a územní soudržnosti, neboť jsou připraveny i priority, jejichž cílem je v souladu s Lisabonskou strategií podpora konkurenceschopnosti regionů s největším růstovým potenciálem, jejichž stimulace přispěje ke konvergenci ČR k evropskému průměru. Intervence plánované na území hl. m. Prahy budou přímo přispívat k naplňování Lisabonského procesu, především v oblasti vzdělávání, trhu práce, podpory V&V, jakož i v případě intervencí do velkých infrastrukturních projektů.

Tab. 5 *Strategický cíl Vyvážený rozvoj území a vazba na NPR*

Strategický cíl/priorita NSRR	Opatření NPR
Vyvážený rozvoj území	
<ul style="list-style-type: none"> - Vyvážený rozvoj regionů - Rozvoj městských oblastí - Rozvoj venkovských oblastí 	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizovat a rozvíjet dopravní síť - Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu - Zvýšit územní mobilitu

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území zohledňuje územní rozměr politiky soudržnosti a různorodé podmínky jednotlivých regionů. Jeho priority koordinují intervence tematických a regionálních operačních programů a diferencují jejich věcné zaměření a intenzitu působení v souladu se stupněm vyspělosti a problémovosti regionů. V jeho rámci dochází k propojení a komplementaritě intervencí politiky soudržnosti se zásahy vnitřní regionální politiky ČR. Vedle zaostávajících regionů a regionů se strukturálními problémy akcentuje rozvojovou strategii a směry podpory rozvoje městských oblastí, měst jako pólů rozvoje a území v rozvojových osách, kterými se šíří jejich rozvojové impulsy do okolí a určuje rámce opatření vedoucích k hospodářské diversifikaci a k zlepšování dostupnosti venkovských oblastí. Problematiku periferních, odlehlých regionů pak propojuje s aktivitami v rámci přeshraniční spolupráce.

Realizace tohoto cíle vyžaduje koordinaci a spolupráci širokého spektra regionálních aktérů. Při tvorbě regionálních strategií, integrovaných plánů rozvoje měst či koncepcí pro rozvoj venkova a jejich následného naplňování a vyhodnocování je nezbytné široké uplatnění principu územního partnerství. Územní partnerství zahrnuje všechny klíčové aktéry, kteří ovlivňují rozvoj území³⁵.

Vazba na Strategii regionálního rozvoje a Politiku územního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje na základě analýzy regionálního vývoje definuje priority české regionální politiky a vymezuje regiony se soustředěnou podporou státu, a to jak pro potřeby podpory ze samotné regionální politiky, tak i pro koncepci regionální dimenze vybraných sektorových politik s výraznými regionálními dopady. Politika územního rozvoje stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území, vymezuje oblasti

³⁵ Při nastavení partnerství se bude postupovat analogicky s čl. 11 obecného nařízení.

se zvýšenými požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje. Ve vymezených oblastech, plochách a koridorech stanovuje kriteria a podmínky pro rozhodování o možných variantách změn v území. Oba tyto dokumenty jsou základem jak pro koncepci regionálních intervencí, tak i pro koordinaci relevantních priorit v rámci tematických operačních programů.

Klíčové vazby na další strategické cíle:

Dosažení strategického cíle **Vyvážený rozvoj území** je podmíněno klíčovými vazbami s ostatními strategickými cíli prostřednictvím regionální dimenze příslušných tematických programů:

- se strategickým cílem **Konkurenceschopná česká ekonomika** prostřednictvím vytvoření příležitostí k podnikání v podnikatelsky méně exponovaných regionech i mimo centra regionů, a prostřednictvím zintenzivnění vazeb mezi podnikateli, a regiony a municipalitami,
- se strategickým cílem **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** prostřednictvím rozvoje místních společenství, stabilizace osídlení mimo hlavní růstová centra, důrazu na zlepšení vzdělanosti a zaměstnatelnosti obyvatel ve znevýhodněných regionech,
- se strategickým cílem **Atraktivní prostředí** prostřednictvím zlepšení životních podmínek a dostupnosti ve znevýhodněných regionech.
- mezi klíčové vazby strategických cílů je nezbytné zahrnout i vazbu na strategický cíl **Obnova venkova** (financovaný z EAFRD), přičemž je zabezpečeno jasné rozhraní intervencí.

Strategický cíl **Vyvážený rozvoj území** bude realizován prostřednictvím následujících priorit:

Cíl Konvergence

A. Vyvážený rozvoj regionů

Cíl priority: *Vyvážený a harmonický rozvoj regionů vedoucí ke snižování disparit v socio-ekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů ČR.*

Kontext: Snižování disparit mezi regiony a uvnitř regionů, zacílení a provázání intervencí jednotlivých typů OP dle stupně vyspělosti a potřeb regionů.

Zaměření klíčových intervencí: Intervence budou zaměřeny na snižování disparit v socioekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů soudržnosti při respektování a využívání jejich sociálních, ekonomických a kulturních specifík, jak jsou specifikovány v krajských strategiích rozvoje. V rámci tohoto cíle budou realizovány:

- intervence s regionální dimenzí, které jsou speciální částí tematických intervencí, zejména podpora podnikání včetně prostorového aspektu vybraných odvětvových politik, dále rozvoj lidských zdrojů a vzdělání a rozvoj dopravní sítě,
- intervence explicitně regionálního významu, které však budou komplementární k tematickým intervencím realizovaným na národní úrovni (zejména podnikání, vzdělávání, dopravní infrastruktura), a to ve dvojím smyslu; buďto podle principu subsidiarity budou řešeny přímo na regionální úrovni (např. brownfields, dopravní obslužnost, cestovní ruch), nebo v zájmu synergie budou místně provázány intervence financované z ESF (zejména u priorit vzdělání a veřejná správa).

Implementace: Cíle priority bude dosaženo pomocí synergického působení intervencí realizovaných prostřednictvím tematických operačních programů a ROPů. Koordinace mezi těmito operačními programy bude zajištěna spoluprací mezi relevantními řídicími orgány a/nebo

monitorovacími výbory. Za efektivnost této spolupráce je zodpovědný NOK, který bude za tímto účelem organizovat setkání Koordinačního výboru “Vyvážený rozvoj území” zahrnující všechny relevantní orgány. Podrobný koordinační mechanismus je popsán v operačních programech. Synergie na úrovni akcí příjemců podpory financovaných z IOP a ROP bude zajištěna aplikací integrovaného přístupu (např. Integrované plány rozvoje měst). Mechanismus synergie a vzájemné koordinace bude podrobněji dojednáán na úrovni řídicích orgánů.

Synergické působení má dvě důležité dimenze: 1) provázání vybraných intervencí tematických OP v území cestou koordinace aktivit různých OP a vhodnou formou preference konkrétních regionů, 2) vytvoření integrovaných plánů rozvoje území (měst) a podmínění podpory z vybraných prioritních os ROP a vybraných intervencí tematických operačních programů schválením těchto plánů. K dosažení cíle přispějí v různé míře všechny tematické OP, jejichž vybrané intervence budou specificky zaměřeny podle potřeb jednotlivých regionů.

V případě **OP Doprava** se především jedná o výstavbu páteřních komunikací, které jsou zařazeny mezi TEN-T. Významnou prioritou s výrazným regionálním dopadem je úsilí o urychlené napojování krajských měst na dálniční síť, což povede k posílení integrity regionálního a sídelního systému a dále úsilí o kvalitní propojení se zahraničím.

Implicitní regionální dimenzi obsahuje i **OP Životní prostředí**, který v souladu s přijatými závazky do roku 2010 zajistí dobudování chybějící vodohospodářské infrastruktury, což povede ke zlepšení kvality ŽP zejména v oblastech s nejvíce narušeným prostředím. Prioritní osa Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí bude mít pozitivní dopad zejména na regiony, ve kterých je dosud silně poškozeno životní prostředí, což představuje pro některé české regiony jednu z nejvýraznějších bariér pro jejich rozvoj, mj. i z důvodu jejich špatného „image“ mezi obyvatelstvem i investory.

Výraznou **regionální a urbánní dimenzi** obsahuje **OP Výzkum a vývoj pro inovace**, který se dominantně zaměří na podporu omezeného počtu velkých projektů (evropská centra excelence) v souladu se sedmi prioritními oblastmi vymezenými Národním programem výzkumu. Tím se napomůže posílení role těchto center jako pólů růstu. V návaznosti na tyto intervence bude poskytována podpora z programu **OP Podnikání a inovace**, se záměrem přímo i nepřímo rozšířit efekty intervencí OP VaVpI do podnikatelské praxe. OP VaVpI také podpoří rozvoj kapacit cíleného výzkumu v regionech, stejně jako kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání.

OP PI přispěje ke splnění cíle i koncentrací podpory v rámci prioritní osy Rozvoj firem do strukturálně postižených regionů Severozápad a Moravskoslezsko. Naopak, prioritní osa Inovace implicitně dále posílí konkurenceschopnost regionů s významnou podnikatelskou a inovační tradicí a potenciálem.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost podpoří naplnění strategického cíle dílčím způsobem prostřednictvím všech prioritních os především podporou rovných příležitostí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání v podnikatelském sektoru ve vazbě na specifické podmínky v konkrétních regionech. Modernizací vyššího odborného vzdělávání napomůže sladit nabídku s poptávkou na trhu práce a v souladu se současnými přístupy k podpoře konkurenceschopnosti podpoří rozvoj partnerství a sítí.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost k naplnění cíle přispěje jednak samotnou koncepcí operačního programu, tj. zaměřením na podporu integrace skupin nejvíce ohrožených sociálním vyloučením (dlouhodobě nezaměstnaní a další skupiny, které jsou obvykle územně výrazně koncentrovány), a dále skutečností, že většina prioritních os bude zaměřena na podporu regionů, trpících nejvyšší nezaměstnaností a oblastí s největší koncentrací sociálních problémů (regiony Severozápad a Moravskoslezsko).

Příspěvek ke splnění cíle je výrazně akcentován i v rámci **IOP**. Jedná se zejména o prioritní osu Národní podpora územního rozvoje, zaměřenou na modernizaci a rozvoj systémů tvorby územních

politik, včetně rozvinutí a aplikace metodologie „Territorial Impact Assessment“ na významné státní politiky a programy. Významným cílem IOP je zlepšení výkonu veřejné správy/veřejných služeb, a to včetně rozvoje eGovernmentu.

Velmi výrazný přínos ke splnění cíle je očekáván od **regionálních operačních programů**, které se zaměřují především na rozvoj relevantní dopravní infrastruktury (tj. modernizaci a výstavbu silnic II.a III. třídy, především těch, které představují napojení na TEN-T) a na vytváření či posilování integrovaných metropolitních či regionálních systémů veřejné dopravy. Dále ROPy podpoří rozvoj cestovního ruchu, pro který existuje výrazný potenciál i ve venkovských a periferních oblastech. V rámci této priority bude podporována obnova a záchrana kulturních památek, které mají zásadní vliv na rozvoj cestovního ruchu.

V rámci prioritních os ROPů je plánováno i zařazení inovativních akcí, jejichž charakter bude záviset na potřebách jednotlivých regionů. Tyto inovativní akce budou zaměřeny především na podporu realizace (či dopracování stávajících) regionálních inovačních strategií s cílem provázat jejich realizaci s ostatními strategickými dokumenty na úrovni měst nebo krajů. Cílem podpory z ROPů však bude důraz na implementaci těchto strategií, tj. na koordinaci regionálních aktérů a reálné prosazení cílů strategie. V případě těchto inovativních akcí se počítá s významným využitím metody networkingu na evropské úrovni.

B. Rozvoj městských oblastí

Cíl priority: *Posilování role měst jako akceleratorů růstu a rozvoje regionů a podpora revitalizací čtvrtí procházejících úpadkem.*

Kontext: Zvyšování konkurenceschopnosti měst posílením progresivních odvětví v jejich ekonomice, překonání jejich nedostatečné kritické váhy prostřednictvím síťování a přeměnou (revitalizací) městského prostředí.

Zaměření klíčových intervencí:

I. Města nad 50 000 obyvatel

Intervence zaměřené na posilování měst a jejich seskupení jako tahounů růstu a center rozvoje regionů budou podporovat vytváření urbánních sítí schopných přenášet rozvojové a inovační impulsy.

Podpora bude v souladu s místními podmínkami zaměřena na regionální centra (zpravidla krajská města a města nad 50 000 obyvatel doplněná o Mladou Boleslav) a jejich funkční seskupení s cílem posílit jejich význam v regionální, národní a evropské prostorové ekonomice coby tahounů růstu.

Pozornost se soustředí na rozvoj inovačního potenciálu, stimulaci podnikání a rozvoj služeb, včetně speciálních služeb poskytovaných výrobci. Aktivity budou zaměřeny na přilákání talentů a vysoce kvalifikovaných pracovníků a na jejich motivaci setrvat v urbanizovaném území, což je klíčovým zdrojem konkurenceschopnosti měst. S tím bezprostředně souvisí řada opatření zvyšující nabídku a posilujících dostupnost kulturních a sociálních služeb.

Propojení hospodářsky nejsilnějších měst (coby motorů růstu) a středně velkých center prostřednictvím infrastrukturních sítí a dopravy (tradiční i ICT) a uzavření spolupráce mezi městy umožní distribuci rozvojových a inovačních impulsů v prostoru, integraci území a dosažení vyrovnanějšího, polycentrického rozvoje regionů, ČR a Evropy.

Dále budou podporovány integrované projekty zaměřené na revitalizaci a změnu funkčního využití vybraných městských částí, na celkové řešení dopravy (infrastruktura, obslužnost, dopravní systémy, veřejná doprava), na péči o životní prostředí ve městech a na podporu zdravého způsobu života. Rovněž budou zaměřeny na podporu sociální soudržnosti městských komunit (prevence

vzniku sociálně nepříznivého prostředí - kapsy chudoby v městských a příměstských lokalitách, především v panelových sídlištích).

Rozvoj a obnova měst či jejich částí budou realizovány prostřednictvím komplexních (víceoborových) Integrovaných plánů rozvoje měst, které budou vycházet z programů rozvoje měst (obcí) a územních plánů. Prostřednictvím těchto dokumentů, které budou vytvořeny na základě široce uplatněného principu územního partnerství, budou koordinovány aktivity jednotlivých aktérů, včetně aktivit veřejného a soukromého sektoru³⁶. V oblasti bydlení mohou být podporována také města nad 20 000 obyvatel, pokud budou mít zpracovaný IPRM.

Z důvodu zabránění rozmělnění poskytované podpory budou prostředky poskytovány pouze nejlepším projektům, které budou v rámci soutěže mezi jednotlivými městy, resp. integrovanými plány rozvoje měst, předloženy.

II. Města od 5 000 do 50 000 obyvatel

Podpora bude v souladu s místními podmínkami zaměřena na města od 5 000 do 50 000 obyvatel. Pro posílení územní soudržnosti uvnitř měst se podpora zaměří zejména na tři problémové typy městských území: revitalizace a humanizace obytných čtvrtí, obnova a revitalizace již jednou urbanizovaných území (brownfields³⁷) a revitalizace středů měst. V rámci prioritní osy ROPů bude podporováno široké spektrum relevantních a způsobilých sfér - veřejná infrastruktura (veřejná doprava, úprava parteru města, včetně veřejného osvětlení), sociální infrastruktura (školství, zdravotnictví, sociální služby, infrastruktura pro volnočasové, kulturní a sportovní aktivity), a místní služby.

V oblasti revitalizace a humanizace problémových sídlišť bude soutěž realizovaná na národní úrovni a pomoc bude poskytnuta nejlepším projektům. V souvislosti s úsilím o začlenění skupin osob ohrožených sociálním vyloučením bude podpořeno několik pilotních projektů pro zapojení Romů.

Implementace: Explicitní urbánní dimenzi mají prioritní osy ROPů zaměřené na řešení problémů měst. Bude posilována jak konkurenceschopnost měst s potenciálem stát se póly růstu (či posílit tuto jejich roli), tak i soudržnost podporou městských čtvrtí procházejících úpadkem. Pozornost se zaměří na podporu nových přístupů k rozvoji měst, jako je tematická či územní koncentrace intervencí realizovaná podle integrovaných plánů rozvoje měst, s nimiž v ČR dosud nejsou zkušenosti.

Zřejmou urbánní dimenzi má výše uvedený **OP VaVpI**, který je v oblasti rozvoje inovačního potenciálu ve městech komplementární s ROPy. K rozvoji podnikání a podpůrných podnikatelských služeb ve městech bude přispívat **OP PI**.

Příspěvek ke splnění cíle je výrazně akcentován i v rámci **IOP**. Jedná se zejména o prioritní osu Národní podpora územního rozvoje, zaměřenou na zlepšení fyzického prostředí pro bydlení, především formou podpory revitalizace problémových sídlišť i jednotlivých domů s cílem předejít výrazné sociální segregaci a polarizaci. Podpora bude poskytována na základě celostátně platných kritérií s cílem zaměřit podporu na nejproblémovější části měst. Jedná se o doplňkovou, ale důležitou aktivitu vzhledem k prioritě řešení problémů měst ROP, proto bude podpora na revitalizaci sídlišť poskytována pouze v případě, že bude provázána s podporou poskytovanou

³⁶ Integrovaným plánem rozvoje města („IPRM“) se rozumí soubor vzájemně obsahově i časově provázaných akcí, které jsou realizovány ve vymezeném území anebo v rámci tematického přístupu ve městech.

³⁷ Brownfield je nemovitost (pozemek, stavba, objekt, areál), která je opuštěná nebo nedostatečně využitá, je zanedbaná a může být případně i kontaminována. Vzniká jako pozůstatek průmyslových, těžebních, zemědělských, armádních, rezidenčních, dopravních či jiných aktivit nebo občanské vybavenosti.

prostřednictvím priority Rozvoj městských oblastí realizovanou v ROPech na základě zpracovaných integrovaných plánů rozvoje měst a plánů rozvoje jednotlivých čtvrtí.

OP VK bude přispívat k přeměně urbánních oblastí rozvojem a adaptací počátečního vzdělávání (nastavení dle místních potřeb) a posilováním lidského kapitálu ve V&V. **OP LZZ** se zaměří na přilákání a udržení talentů a vysoce kvalifikovaných pracovníků v urbanizovaných oblastech a na řešení problémů v oblasti sociální integrace ve městech, zvláště v deprimovaných čtvrtích.

ČR uvažuje o využití **iniciativy JESSICA** na podporu alternativního financování projektů městského rozvoje, a to v rámci prioritních os operačních programů zaměřených na městský rozvoj a obnovu měst.

C. Rozvoj venkovských oblastí

Cíl priority: *Udržitelný rozvoj venkovských oblastí.*

Kontext: Stabilizace osídlení venkovských periferních regionů, posilování mikroregionálních center, harmonizace vztahů mezi městem a jeho zázemím prostřednictvím posílení partnerství města a venkova. Udržení a zlepšení kvality života na venkově prostřednictvím jeho zatraktivnění (pokles nákladů, zlepšení dostupnosti statků a služeb veřejného zájmu).

Zaměření klíčových intervencí: Vzhledem ke skutečnosti, že v ČR je možné vymezit tři typy venkovských oblastí s odlišnými socioekonomickými trendy, budou při implementaci uplatněny diferencované formy podpory. Prvním typem jsou periferní venkovské oblasti s nutností stabilizovat osídlení těchto regionů, a to udržením a zvyšováním kvality života venkovské populace, zlepšením dostupnosti veřejných statků a služeb a posílením tradičních vazeb na přírodní hodnoty území. Naproti tomu venkovské oblasti v zázemí velkých měst jsou ovlivněny suburbanizací, vykazují významnou dynamiku rozvoje s požadavky na zvýšení kapacity technické i sociální infrastruktury a posílení dopravní dostupnosti. Dobře dostupné venkovské regiony mají potenciál úspěšně diversifikovat svou ekonomiku, stát se rekreačním zázemím městských oblastí, se specifickými požadavky na kvalitu intervence (např. pro specializaci v oblasti cestovního ruchu, či rozvoj kulturně historického potenciálu).

Oporou rozvoje venkovských oblastí s důležitou vazbou na hlavní motory rozvoje regionu jsou mikroregionální centra (jedná se především o města se statutem obce s rozšířenou působností případně přirozená centra svazků obcí), která poskytují široké spektrum služeb svému okolí. Podpora rozvoje těchto center umožní posílit přirozenou územní soudržnost, funkčně integrovat území ve vazbě na hlavní rozvojová centra podpořit partnerství města a venkova a dosáhnout vyváženého polycentrického rozvoje.

V rámci ROPů bude v souladu s místními podmínkami poskytována komplexní podpora venkovským obcím od 500 (v některých případech od 2 000 ve vazbě na program rozvoje venkova v rámci EAFRD) do 5 000 obyvatel.

Komplexní podporou se rozumí fyzická revitalizace území, veřejná infrastruktura, sociální infrastruktura (školství, infrastruktura pro zdravotní péči a sociální služby, infrastruktura pro volnočasové, kulturní a sportovní aktivity), a místní služby.

Podpora bude poskytována rovněž územním partnerstvím a místním akčním skupinám, které usilují o rozvoj místního ekonomického potenciálu rozšířením spektra ekonomických aktivit ve venkovských oblastech a rozvojem nezemědělských aktivit.

Implementace: Významným těžištěm regionálních intervencí je snížení vnitroregionálních rozdílů zlepšováním životních podmínek a ekonomických příležitostí v periferních a venkovských oblastech (dobudování a rozvoj technické a sociální infrastruktury, diverzifikace místní ekonomiky, zlepšení kvality životního prostředí) a posilováním jejich přirozených center. Tato priorita vykrývá

mezeru mezi podporou měst a podporou poskytovanou prostřednictvím politiky rozvoje venkova evropské zemědělské politiky. V ČR bude podpora poskytovaná prostřednictvím Programu rozvoje venkova (EAFRD) zaměřená na rozvoj nezemědělských aktivit na venkově velmi omezená, neboť strategický cíl programu je zaměřen především na konkurenceschopnost zemědělských a potravinářských struktur.

Rozhraní vůči OP PI je rovněž vymezeno populační velikostí - EAFRD bude podporovat mikrofirmy a živnosti zemědělských podnikatelů v obcích do 2 000 obyvatel.

V rámci prioritní osy Informační společnost IOP, zaměřené především na podporu národních strategií v gesci resortů, bude podporován i rozvoj ICT **ve venkovských oblastech**, které dosud nedisponují potenciálem dostatečným pro efektivní poskytování těchto moderních služeb na komerční bázi.

Prostřednictvím OP LZZ budou ve venkovských oblastech podporovány místní iniciativy zaměřené na aktivizaci sociálních parterů a posílení sociálního dialogu pro řešení místních problémů trhu práce, dále rovněž vytváření regionálních sítí pro přenos a sdílení poznatků a zkušeností. Pozornost bude věnována i podpoře administrativní a absorpční kapacity obcí s rozšířenou působností a posílena jejich role mikroregionálních center. OP LZZ se dále zaměří na odstranění systémových nedostatků v dostupnosti a kvalitě veřejných služeb.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

D. Region soudržnosti hl. m. Praha

Cíl priority: *Udržitelný rozvoj hl. m. Prahy jako významného centra socioekonomických, kulturních, vzdělávacích, výzkumných a inovačních aktivit.*

Kontext: Důvodem existence samostatných operačních programů pro území hl. m. Prahy je specifické postavení hlavního města v rámci ČR, jakož i zařazení hl. m. Prahy mezi ekonomicky nejvyspělejší regiony EU (zařazení do cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost). V úrovni HDP a míry nezaměstnanosti se hl. m. Praha řadí mezi 15 nejlepších regionů v EU. V rámci ČR Praha vytváří téměř 1/4 HDP s dominantní složkou služeb a představuje pól růstu ČR s významnými „spill-over“ efektem do ostatních regionů. V Praze jsou lokalizovány zhruba 2/3 veřejných institucí výzkumu a vývoje a 1/3 kapacit soukromého výzkumu a vývoje a směřuje do ní 37,9 % celkových výdajů na výzkum a vývoj a více než 63 % výdajů veřejného sektoru. Vzhledem k dosaženému stupni socioekonomického rozvoje, urbánnímu charakteru a roli Prahy se na jejím území odlišným způsobem či jinou intenzitou projevují ovlivňované socioekonomické jevy. Na druhé straně se prosazují negativní faktory související s koncentrací sociálně patologických jevů do metropole, problémy spojené s anonymitou a nedostatečnou identifikací s prostředím a komunitou. Tato situace vyžaduje specifické zaměření podpory ve formě samostatných operačních programů financovaných z ESF a ERDF. Řízení obou operačních programů hl. m. Prahou zajistí synergické efekty při implementaci prostřednictvím jednotného přístupu k příjemcům (princip jedné dveří) a efektivní koordinací všech intervencí prostřednictvím společného monitorovacího výboru obou programů.

Zaměření klíčových intervencí: Prostřednictvím strategického cíle Vyvážený rozvoj území budou problémy hl. m. Prahy řešeny v souladu s cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Jedná se o podporu aktivit v oblasti rozvoje ekologicky příznivé veřejné dopravy, zlepšení dostupnosti sítí TEN-T a zkvalitnění důležitých dopravních vazeb a rozvoje a dostupnosti ICT služeb. Důležitou oblastí bude dále revitalizace opuštěných, znehodnocených nebo sociálně problémových území a ploch, prevence a řešení přírodních nebo technologických rizik, úsporné a udržitelné využívání energií a přírodních zdrojů. V oblasti posilování konkurenceschopnosti ekonomiky se aktivity zaměří na rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu

a vývoje a praxí, na rozvoj znalostní ekonomiky, podporu příznivého podnikatelského prostředí a rozvoj udržitelného cestovního ruchu.

Z prostředků ESF bude pomoc přednostně směřována na zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů, které povedou ke zvýšení kvality a produktivity práce, na podporu a poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí, na zvýšení efektivity veřejné správy hl. m. Prahy, na podporu přístupu znevýhodněných skupin na trh práce, dále na zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy lidí, které odpovídají požadavkům trhu práce.

Implementace: Zřejmou regionální dimenzi mají operační programy pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – zaměřené na území hlavního města Prahy.

Intervence podporované z ESF budou realizovány prostřednictvím **Operačního programu Praha – Adaptabilita**. Strategie oproti ostatnímu území ČR podstatnějším způsobem akcentuje aktivity spojené s rozvojem znalostní ekonomiky (prioritní osa Podpora rozvoje znalostní ekonomiky zaměřená na zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů, vzdělávání pro využívání ICT, zlepšení spolupráce mezi pracovišti výzkumu a vývoje, vzdělávacími institucemi a podnikatelskou sférou apod.), podporu vstupu na trh práce (absolventi, osoby ohrožené sociálním vyloučením, jejich dlouhodobé začleňování, prevence dlouhodobé nezaměstnanosti prostřednictvím prioritní osy Podpora vstupu na trh práce) a rozvoj celoživotního učení (formální a neformální vzdělávání – celoživotní učení, rozvoj oborů, vzdělávání pedagogických pracovníků a navazování spolupráce mezi vzdělávacími (školskými) zařízeními a podnikatelskou sférou).

Dalším programem, podporovaným však z ERDF, je **Operační program Praha – Konkurenceschopnost** s prioritními osami Dostupnost a prostředí (dopravní infrastruktura, environmentálně šetrná veřejná doprava, dostupnost a využívání ICT, regenerace území) a Inovace a podnikání (informační infrastruktura, vytváření partnerských vazeb mezi výzkumnými ústavami, vysokými školami a podniky, podporu podnikavosti).

Vzhledem ke specifickému postavení Prahy je problematika rozvoje kapacitní infrastruktury, modernizace a rozvoj ekologické dopravy a systémů řízení silniční dopravy na území hl. m. Prahy řešena v samostatné prioritě **Operačního programu Doprava** (financováno prostřednictvím Fondu soudržnosti).

Cíl Evropská územní spolupráce

E. Evropská územní spolupráce

Cíl priority: *Plnohodnotné zapojení regionů ČR do socioekonomických procesů probíhajících v prostoru EU, a to jak na úrovni přeshraniční, tak i nadnárodní a meziregionální spolupráce.*

Kontext: Odstranění stávajících bariér ekonomického rozvoje, posílení sociální a územní soudržnosti území. Přenos a sdílení zkušeností.

Zaměření klíčových intervencí: Strategický cíl Vyvážený rozvoj území reaguje také na podporu **spolupráce na přeshraniční, meziregionální a nadnárodní úrovni** podle cíle Evropská územní spolupráce, v jejímž rámci budou podporována společná řešení společných problémů mezi sousedními zeměmi a regiony, jako je:

- rozvoj měst a venkova,
- rozvoj hospodářských vztahů - zejména cestovního ruchu, poskytování služeb pro posílení konkurenceschopnosti malých a středních podniků a podpora jejich spolupráce, integrace rozdrobených trhů, posilování vazeb mezi podniky a mezi vzdělávacími a V&V institucemi,
- budování infrastruktury, technického propojení a posilování dostupnosti (doprava, životní prostředí, ICT),
- zajištění spolupráce v oblasti bezpečnosti,

- integrace trhů práce, podpora vzdělávání, rozvoj sociokulturních aktivit.

Vzhledem k velikosti ČR bude do přeshraniční spolupráce zapojena většina regionů. Společná řešení společných problémů budou podporována také v rámci nadnárodní a meziregionální spolupráce, do které se mohou zapojit subjekty ze všech regionů a která umožňuje i spolupráci regionů nesousedících. V oblasti meziregionální spolupráce se intervence zaměří na problematiku udržitelného růstu a tvorby pracovních příležitostí prostřednictvím posílení vytváření inovací, posilování konkurenceschopnosti MSP a rozvoj podnikání, na ochranu životního prostředí a prevence a řešení rizik. Dále bude podporována výměna zkušeností a osvědčených postupů týkajících se rozvoje měst, poskytování veřejných služeb (např. využívání ICT ve zdravotnictví a veřejné správě), realizace programů spolupráce, zpracování koncepčních studií a sběru údajů.

V oblasti nadnárodní spolupráce bude ČR spolupracovat s dalšími členskými státy EU v záležitostech strategického významu. Podpora bude zaměřena na strategické aktivity umožňující fyzické propojení území, posílení dopravní dostupnosti, péči o životní prostředí, prevenci a řešení rizik a integrované hospodaření s vodou, dále rozvoj nehmotných vazeb, jako jsou inovační sítě v oblasti V&V, rozvoj informační společnosti, sítě pro výměnu zkušeností mezi zúčastněnými stranami a mezi regiony.

Implementace: Zřejmou územní, v případě přeshraniční spolupráce pak regionální, dimenzi mají operační programy priority Evropská územní spolupráce. Zaměřují se na odstranění překážek, které brání plnému využití potenciálu území a na posilování konkurenceschopnosti území. Operační programy se soustředí na realizaci společných projektů v oblasti dopravy, vodohospodářství a ochrany životního prostředí, dále pak rozvoje podnikatelského prostředí, cestovního ruchu a kultury, jež umožní rozvinout přirozené vazby, posílit územní integritu a soudržnost. Zaměří se na podporu projektů, které by byly bez vzájemné spolupráce stěží realizovatelné.

7.2.5. Indikátory NSRR

Důležitým předpokladem pro posouzení účinnosti řízení využití finančních prostředků strukturálních fondů je použití systému (soustavy) indikátorů, který umožňuje hodnotit dopady a efektivnost intervencí operačních programů a NSRR.

Správně nastavený systém umožní posoudit, jak jednotlivé programy a projekty dosahují očekávané výsledky. Ve fázích okamžitého rozhodování se sledují dosažené hodnoty indikátorů výstupů, výsledků a dopadu, kde je to opodstatněné. Pro rozhodnutí dlouhodobého charakteru jsou však relevantní indikátory dopadu. Časový odstup od poskytnutí pomoci a složitost při zajištění synergie přínosu (dopadu) pomoci s činností přímých beneficiantů ztěžují získání údajů indikátorů dopadu na rozdíl od jejich snadného a spolehlivého pořízení v případě indikátorů výstupů a výsledků.

Tvorba struktury indikátorového systému pro programové období 2007-2013 byla symbiózou dvou postupů:

1. **postupu shora dolů** (top-down) využívaného při výběru indikátorů NSRR
2. **postupu zdola nahoru** (bottom-up) realizovaného při tvorbě indikátorů na úrovni OP, které s využitím zdrojů evropských fondů produkují výstupy realizovaných intervencí. Jsou důležitým prvkem monitoringu z hlediska sledování směru konkrétního použití uskutečněných výdajů.

Tyto výstupy přinášejí přímým příjemcům financovaných akcí určité výsledky. Je nutno sledovat, jaké efekty přinesly finančně podpořené a realizované aktivity např. jednotlivým osobám či organizacím (počet nově vzniklých pracovních míst, počet proškolených osob, apod.).

Na vyšším stupni se kumulativní účinky výsledků projevují v dopadech, které překračují rámec bezprostředních měřitelných účinků pomoci na přímé příjemce a z kterých lze odvodit míru úspěšnosti nebo selhání příslušné podpory.

Vedle indikátorů kontextu je soustava indikátorů NSRR sestavena z dopadových indikátorů. Indikátory dopadu informují o souvislostech, které překračují rámec okamžitých účinků. Pomocí indikátorů dopadu se měří plnění rozhodujících cílů NSRR/operačního programu. Tato skupina indikátorů je rovněž důležitá pro přijímání strategických rozhodnutí (např. revize operačního programu). U každého indikátoru NSRR, kromě indikátorů kontextu, je uveden zdroj dat. Převážně se jedná o evropské statistické databáze (Eurostat, WEF, EIS, World Bank) a národní statistické databáze (ČSÚ), popř. monitorovací systém příslušného ministerstva - ŘO (uvedeno ve sloupci „Zdroj“).

Významným cílem při tvorbě systému indikátorů bylo dosažení proporcionality, tj. přiměřeného a rovnovážného pokrytí mezi strategickými cíli NSRR. Upřednostňována byla také kvalita indikátorů před jejich počtem a také další významné vlastnosti indikátorů, jako je např. logická spojitost, míra pokrytí a užitečnost.

Sledování naplňování indikátorů:

Prostřednictvím centrálního monitorovacího systému budou sledovány indikátory výstupu a výsledku, popř. dopadu OP pro potřeby tvorby pravidelných zpráv (reportingu). MMR také zajistí pomocí monitorovacího systému sběr hodnot Core indikátorů (agregaci na národní úroveň) zvláště důležitých z pohledu EK, které jsou uvedené v Annex 1 Working Dokument No.2.

U jednotlivých indikátorů NSRR (kromě indikátorů kontextu) je uvedena vazba na globální cíl a na priority strategických cílů NSRR, u kterých se předpokládá, že podstatně přispějí k naplnění uvedené cílové hodnoty každého indikátoru (viz tabulka 8). Sledovány budou také kontextové indikátory, aby mohly být identifikovány hlavní vlivy na plnění cílů NSRR a způsob, jakým se realizace jeho intervencí projevuje v širších souvislostech.

Tab. 6 Indikátory kontextu

Kontext		
Indikátor	Vymezení a měrná jednotka	Výchozí hodnota
Růst reálného HDP	Průměrný roční přírůstek v %, 2001 -2005	3,7
Míra inflace	Průměrný roční přírůstek spotřebitelských cen v %, 2001 - 2005	2,3
Souhrnná produktivita práce	Průměrný roční přírůstek v %, 2001 -2005	3,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	Průměrné % podílu tvorby hrubého fixního kapitálu k HDP 2001 -2005	26,7
Saldo státního rozpočtu k HDP	Průměrné % podílu salda státních rozpočtů k HDP 2001 - 2005	- 2,86
Saldo vládního deficitu k HDP	Průměrné % podílu salda k HDP 2001 - 2005	- 5,14
Objem vývozu	Průměrné % podílu ročního objemu vývozu k HDP 2001 - 2005	66,1
HDP v PPS na obyvatele	EU-25 = 100, 2005	73,7
Produktivita práce v PPS na hodinu	EU-25 = 100, 2004	52,1

Energetická náročnost hospodářství	EU-25 = 100, 2004	416
Míra zaměstnanosti (ve věkových skupinách 15-64)	EU-25 = 100, 2004 EU-15 = 100, 2004	101,6 99,4
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	EU-25 = 100, 2004	107,7
Výdaje na výzkum a vývoj v % HDP	EU-25 = 100, 2003	68,3
Celkové veřejné výdaje na vzdělávání v % HDP	EU-25 = 100, 2004	84,6
Regionální diferenciace HDP na obyvatele v PPS	HDP v PPS za regiony NUTS II (EU-25 = 100)	CB: 68,4 SW: 68,0 NW: 59,0 NE: 62,1 SE: 66,1 CM: 58,2 MS: 60,2

Tab. 7 Indikátory globálního cíle NSRR

Globální cíl					
Indikátor	Druh	Vymezení a měrná jednotka	zdroj	hodnota 2005 ¹	cílová hodnota (2015)
HDP v PPS na obyvatele	Dopad	(EU-25 = 100)	ČSÚ Eurostat	73,7	průměr EU-25
Index růstu konkurenceschopnosti	Dopad	index	WEF	4,74 (29 místo)	5,0 (cca 26 místo)
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (ve věkové skupině 15 – 64) - z toho: ženy	Dopad	Podíl osob nezaměstnaných více jak 12 měsíců v %	ČSÚ Eurostat	3,9 4,9	snížení o 20%

Tab. 8 Indikátory strategických cílů NSRR

I. Strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika					
Indikátor	Typ	Vymezení a měrná jednotka	Zdroj	hodnota 2005 ¹	cílová hodnota (2015)
Přidaná hodnota na 1 zaměstnance v MSP (bez finančního sektoru) vazba na 1.A	Dopad	Přírůstek v %	ČSÚ	-	+60%
Celkové hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (Gross domestic expenditure on R&D GERD) (ind. Lisabon) vazba na 1.B, (4.D)	Dopad	v % HDP	ČSÚ	1,42	2,2
Souhrnný index inovativnosti (SII) vazba na 1.A, (4.D)	Dopad	European Innovation Scoreboard	Databáze EIS	0,26	0,36
Podíl výdajů na V&V v podnikatelském sektoru na HDP (ind. Lisabon) vazba na 1.B (4.D)	Dopad	v % HDP	ČSÚ	0,77	1,5
Zaměstnanost ve výzkumu a vývoji na 1000 zaměstnaných celkem vazba na 1.B (4.D)	Dopad	Zaměstnanci ve V & V z toho výzkumní pracovníci	ČSÚ	9,1 z toho 5,1 ženy	10,8 z toho 6,3 ženy
Přidaná hodnota v sektoru ubytování a stravování	Dopad	v mld Kč	ČSÚ	33 846	+60%

vazba na 1.C

II. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

Indikátor	Typ	Vymezení a měrná jednotka	Zdroj	hodnota 2005 ¹	cílová hodnota (2015)
Míra nezaměstnanosti mladistvých (věková skupina 15-24 let) - z toho ženy vazba na 2.B (2.C)	Dopad	%	ČSÚ	14,9 11,8 (2006)	snížení o 20%
Míra zaměstnanosti (ve věkových skupinách 15-64) vazba na 2.A, 2.C, 4.D	Dopad	%	ČSÚ	64,8 (2005) 65,3 (2006)	66,8
Podíl studujících v terciárním vzdělání (ve věkové skupině 19-22 let) vazba na 2.A	Dopad	%	ČSÚ	45	55
Podíl obyvatel ve věku 25-64 účastníků se dalšího vzdělávání a školení vazba na 2.A, 2.C, 4.D	Dopad	%	ČSÚ	5,6	6
Podíl odborníků v oblasti ICT na celkové zaměstnanosti vazba na 2.D, 4.D	Dopad	%	ČSÚ Eurostat	1,5	1,7
Indikátor vládní efektivity vazba na 2.C,D,E, 4.D	Dopad	index	Světová banka	76,6	88

III. Strategický cíl: Atraktivní prostředí

Indikátor	Typ	Vymezení a měrná jednotka	Zdroj	hodnota 2005 ¹	cílová hodnota (2015)
Hmotnost vypouštěného znečištění u zpoplatněných zdrojů CHSK _{Cr} (metodika 2005) vazba na 3.A	Výsledek	t/rok	MŽP	20 613 (2005)	18 000
Snížení skleníkových plynů podle ekvivalentu CO ₂ za určité časové období vazba na 3.A	Dopad	v tunách CO ₂ ekv. na obyvatele	MŽP ČSÚ	13,923 (2004)	13,505
Expozice obyvatelstva nadlimitním koncentracím PM ₁₀ vazba na 3.A	Dopad	% obyv.	MŽP	66	50
Zvýšení podílu železniční a vodní dopravy v nákladní dopravě vazba na 3.B	Výsledek	v %	MD	25,2	27
Přepravní náročnost v nákladní dopravě (Objem nákladní přepravy k HDP) vazba na 3.B	Dopad	(tkm/ HDP, mil. tkm/ mld. Kč)	MD	23,075	22,077

IV. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území

Indikátor	Typ	Vymezení a měrná jednotka	Zdroj	hodnota 2005 ¹	cílová hodnota (2015)
Regionální diference míry nezaměstnanosti vazba na 4.A, 4.B, 4.C, (4.E)	Dopad	Variační koeficient registrované míry nezaměstnanost za regiony NUTS II*)	ČSÚ	39,8	36

		kromě regionu Praha			
Regionální diferenciace míry zaměstnanosti <i>vazba na 4.A, 4.B, 4.C, (4.E)</i>	Dopad	Variační koeficient míry zaměstnanosti za regiony NUTS II*) kromě regionu Praha	ČSÚ	3,86	3,5
Regionální diferenciace HDP na obyvatele v PPS <i>vazba na 4.A, 4.B, 4.C</i>	Dopad	Variační koeficient za regiony NUTS II*) kromě Prahy (EU-25 = 100) (2005)	ČSÚ	6,3	5,9

¹ Pokud není uveden rok 2004 nebo 2003

*) Vzhledem k tomu, že v ČR jsou volené regionální orgány na úrovni krajů (NUTS III), provádí se výpočty variačního koeficientu také za úroveň NUTS III, případně – podle potřeby – i za menší územní celky.

Předpokládané hodnoty indikátorů byly určeny několika způsoby:

- Vycházelo se z nastavení cílů ve strategických dokumentech, či programech – např. Strategie hospodářského růstu, NPR, Národní inovační politika – poté expertně upravených.
- S využitím expertních odhadů při přípravě jednotlivých OP.
- S využitím benchmarkingu.

Cílové hodnoty indikátorů založených na kauzálním spojení s intervencemi OP vycházely z hodnot indikátorů pro dané intervence v OP. Např. při vyčíslování cílových hodnot u indikátoru zaměstnanost ve V&V se vycházelo z indikátoru OP počet vytvořených pracovních míst ve V&V. Odhadování cílových hodnot indikátorů je složitá problematika a u makroekonomických indikátorů typu zaměstnanost či HDP je jejich růst ovlivněn řadou faktorů včetně externích.

Dosažitelnost cílových hodnot indikátorů, ať již získaných jakýmkoli ze tří výše uvedených způsobů, bude posuzována pomocí evaluačních aktivit. Podobně cílové hodnoty indikátorů založené na mezinárodních a národních statistických databázích budou prověřovány pomocí evaluace. Tímto způsobem budou zhodnoceny skutečné vlivy intervencí SF na cílové hodnoty indikátorů.

Předpokládá se, že SF budou významnou měrou přispívat k dosažení cílových hodnot indikátorů.

V evaluačním plánu budou obsaženy evaluace zaměřené nejen na stanovení přínosu intervencí k naplňování strategických cílů NSRR, ale také tematické (věcné), které se budou zabývat průřezovými tématy napříč operačními programy. V rámci plánovaných evaluací je počítáno také s důkladným zhodnocením vazeb indikátorů NSRR a OP.

V rámci ex-ante hodnocení NSRR bylo poprvé v ČR využito také makroekonomického modelování dopadů intervencí spolufinancovaných SF. V návaznosti na výsledky tohoto hodnocení bude pro posuzování přímých vlivů SF využito zdokonaleného makroekonomického modelu Hermin, jehož databáze bude ve spolupráci s ekonomy a experty rozšiřována a doplňována za účelem ještě přesnějšího vyjádření dopadu intervencí SF.

8. OPERAČNÍ PROGRAMY

Cíl Konvergence

8.1. Operační program Podnikání a inovace

Globálním cílem OP Podnikání a inovace je zvýšit do konce programového období konkurenceschopnost ČR a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy. Toho by mělo být v OP PI dosaženo výraznou podporou inovací, úzkým propojením oblastí vývoje a výzkumu s podnikovou sférou. Důraz je kladen na zavádění výsledků z oblasti V&V do praxe. Stimulovány by proto měly být všechny formy kooperace směřující k dosažení těchto cílů. Nedílnou součástí je i podpora vytváření vhodného prostředí pro podnikání a inovace, které bude motivovat jak k vzniku nových, tak k rozvoji již existujících firem. Program se zaměří i na podporu podnikatelských aktivit v oblasti úspor energií a vyššího prosazování jejich obnovitelných zdrojů. Prostřednictvím technické asistence bude podporováno zpracování pilotních projektů pro posílení absorpční schopnosti, zvláště v oblasti inovativních intervencí.

Řídícím orgánem Operačního programu Podnikání a inovace je **MPO**.

Tab. 9 Indikativní prioritní osy OP Podnikání a inovace

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Vznik firem
Prioritní osa 2 – Rozvoj firem
Prioritní osa 3 – Efektivní energie
Prioritní osa 4 – Inovace
Prioritní osa 5 – Prostředí pro podnikání a inovace
Prioritní osa 6 – Služby pro rozvoj podnikání
Prioritní osa 7 – Technická pomoc

8.2. Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Globálním cílem OP Výzkum a vývoj pro inovace je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst v regionech³⁸ tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů.

Řídícím orgánem OP Výzkum a vývoj pro inovace je MŠMT.

V rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace budou podpořeny ty projekty, které budou mít jasně definován nejen návazný/souběžný projekt na získání a vyškolení lidských zdrojů v nových/inovovaných kapacitách, ale takové, které budou mít jasný plán využití kapacit i po skončení financování projektu z ERDF a budou mít jasně definovanou strategii udržitelnosti.

Tab. 10 Indikativní prioritní osy OP Výzkum a vývoj pro inovace

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 - Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje
Prioritní osa 2 – Rozvoj kapacit pro spolupráci veř. sektoru se soukromým ve V&V
Prioritní osa 3 – Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání
Prioritní osa 4 - Technická pomoc

³⁸ Regiony na úrovni NUTS II.

8.3. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Globálním cílem OP Lidské zdroje a zaměstnanost je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU. Tohoto cíle bude dosaženo prostřednictvím zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, m.j. prostřednictvím dalšího vzdělávání, zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti, posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených, posilování institucionální kapacity a efektivity veřejné správy a veřejných služeb a zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti lidských zdrojů a zaměstnanosti. Tento program je koncipován jako vícecílový. Tři věcné prioritní osy programu a prioritní osa Technická pomoc budou doplněny o příspěvek z obálky cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost tak, aby mohly být aktivity v těchto osách obsažené podporovány na celém území, tj. včetně hl. m. Prahy.

Řídícím orgánem Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost je **MPSV**.

Vícecílovost Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost se týká takových aktivit, které mají systémovou resp. národní povahu a je žádoucí, aby realizace těchto systémových/národních aktivit postihla celé území. Aktivity uvedeného systémového charakteru s národním dopadem jsou součástí prioritní osy zaměřené na Aktivní politiku zaměstnanosti, prioritní osy zaměřené na veřejnou správu a veřejné služby, mezinárodní spolupráci a v neposlední řadě rovněž na technickou pomoc. MPSV zabezpečí prostřednictvím koordinačních mechanismů ESF programů (blíže popsáno v kapitole 11 NSRR), že prostředky alokované pro Cíl Konvergence nebudou využity na financování intervencí v území Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Zároveň Řídící orgán OP LZZ ve spolupráci s Řídícím orgánem OP PA garantuje, že aktivity realizované v rámci OP LZZ nebudou duplicitní k aktivitám OP PA, tj. stejný typ aktivit nebude realizován pro stejnou cílovou skupinu. Řídící orgán zároveň zajistí dostatečnou finanční alokaci na aktivity systémového/národního charakteru.

Tab. 11 Indikativní prioritní osy OP Lidské zdroje a zaměstnanost

Prioritní osy OP	
Prioritní osa 1	– Adaptabilita
Prioritní osa 2 a	- Aktivní politiky trhu práce (Konvergence)
Prioritní osa 2 b	- Aktivní politiky trhu práce (RKaZ)
Prioritní osa 3	- Sociální integrace a rovné příležitosti
Prioritní osa 4 a	- Veřejná správa a veřejné služby (Konvergence)
Prioritní osa 4 b	- Veřejná správa a veřejné služby (RKaZ)
Prioritní osa 5 a	- Mezinárodní spolupráce (Konvergence)
Prioritní osa 5 b	- Mezinárodní spolupráce (RKaZ)
Prioritní osa 6 a	- Technická pomoc (Konvergence)
Prioritní osa 6 b	- Technická pomoc (RKaZ)

8.4. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Globálním cílem OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost 2007-2013 je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti a posílení konkurenceschopnosti ekonomiky ČR prostřednictvím partnerské spolupráce vedoucí ke zkvalitnění a modernizaci systémů vzdělávání v rámci komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji. Tento program je koncipován jako vícecílový.

Řídícím orgánem Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost je **MŠMT**. Při realizaci programu se počítá se zapojením dalších partnerů.

Projekty Operačního programu Vzdělávání pro Konkurenceschopnost v oblasti výzkumu a vývoje, které budou navazovat na budování kapacit, budou při výběru posuzovány z hlediska naplnění cílů souvztažného projektu Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Víceúčelovost Operačního programu Vzdělávání pro Konkurenceschopnost se týká takových aktivit, které mají systémovou resp. národní povahu a je žádoucí, aby realizace těchto systémových/národních aktivit postihla celé území. Aktivity uvedeného systémového charakteru s národním dopadem jsou součástí prioritní osy Systémový rámec celoživotního učení, které zahrnují systémové projekty na národní úrovni, které jdou napříč počátečním, terciárním i dalším vzděláváním. Víceúčelovost rovněž zahrnuje prioritní osu technická pomoc. Řídící orgán OP VK zabezpečí prostřednictvím koordinačních mechanismů ESF programů (blíže popsáno v kapitole 11 NSRR), že prostředky alokované pro Cíl Konvergence nebudou využity na financování intervencí v území Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, zároveň Řídící orgán OP VK ve spolupráci s Řídícím orgánem OP PA garantuje, že aktivity realizované v rámci OP VK nebudou duplicitní k aktivitám OP PA, tj. stejný typ aktivit nebude realizován pro stejnou cílovou skupinu. Řídící orgán zároveň zajistí dostatečnou finanční alokaci na aktivity systémového/národního charakteru.

Tab. 12 Indikativní prioritní osy OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Prioritní osy OP	
Prioritní osa 1	- Počáteční vzdělávání
Prioritní osa 2	- Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj
Prioritní osa 3	- Další vzdělávání
Prioritní osa 4 a	- Systémový rámec celoživotního učení (Konvergence)
Prioritní osa 4 b	- Systémový rámec celoživotního učení (RKaZ)
Prioritní osa 5 a	- Technická pomoc (Konvergence)
Prioritní osa 5 b	- Technická pomoc (RKaZ)

8.5. Operační program Životní prostředí

Globálním cílem Operačního programu Životní prostředí je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje. Kvalitní životní prostředí je základem zdraví obyvatel státu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice. Důsledkem investiční atraktivity je zvyšování nejen zaměstnanosti, ale zejména konkurenceschopného udržitelného hospodářského růstu v regionech.

Řídícím orgánem operačního programu je **MŽP**.

Tab. 13 Indikativní prioritní osy OP Životní prostředí

Prioritní osy OP	
Prioritní osa 1	- Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
Prioritní osa 2	- Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
Prioritní osa 3	- Udržitelné využívání zdrojů energie
Prioritní osa 4	- Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
Prioritní osa 5	- Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik
Prioritní osa 6	- Zlepšování stavu přírody a krajiny
Prioritní osa 7	- Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
Prioritní osa 8	- Technická pomoc

8.6. Operační program Doprava

Globální cílem OP Doprava je zlepšení dostupnosti dopravou. Bude naplňován v těchto druzích dopravy: železniční, silniční (v majetku státu, tj. dálnice a silnice I. třídy – rychlostní silnice a

ostatní silnice I. třídy), vnitrozemské vodní, multimodální a investicemi do ekologické městské dopravy.

Řídícím orgánem Operačního programu Doprava je **MD**.

Tab. 14 Indikativní prioritní osy OP Doprava

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Modernizace železniční sítě TEN-T
Prioritní osa 2 – Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T
Prioritní osa 3 – Modernizace železniční sítě mimo síť TEN-T
Prioritní osa 4 – Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T
Prioritní osa 5 – Modernizace a rozvoj praž. metra a syst. řízení sil. dopravy v hl. m. Praze
Prioritní osa 6 – Podpora multimodální nákl. přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy
Prioritní osa 7 – Technická pomoc

8.7. Integrovaný operační program

Globálním cílem Integrovaného operačního programu je zefektivnění činností a procesů v oblasti veřejné správy, veřejných služeb a územního rozvoje prostřednictvím modernizace technického zázemí, jako předpokladu pro vytvoření moderní občanské společnosti a zvýšení konkurenceschopnosti regionů a ČR jako celku. V rámci IOP se integruje podpora několika tematických oblastí jejichž společným jmenovatelem je posílení veřejné správy a veřejných služeb zejména prostřednictvím rozvoje informační a sociální infrastruktury. Tento program je koncipován jako víceúčelový, vybrané prioritní osy programu budou doplněny o příspěvek z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost tak, aby mohly být aktivity v těchto osách obsažené podporovány na celém území státu, to je včetně hl.města Prahy.

Řídícím orgánem IOP je **MMR**.

Víceúčelovost Integrovaného operačního programu se týká vybraných aktivit programu, které mají systémovou resp. národní povahu a u nichž je žádoucí, aby jejich realizace postihla celé území státu, to je včetně hlavního města Prahy. Aktivity uvedeného systémového charakteru s národním dopadem jsou součástí aktivit zaměřených na modernizaci ústřední veřejné správy prostřednictvím využití ICT, na národní podporu cestovního ruchu a v neposlední řadě jsou rovněž součástí technické pomoci.

Koordinace - Řídící orgán IOP zabezpečí prostřednictvím schvalování spolufinancovaných projektů, že prostředky alokované na Cíl Konvergence nebudou využity na financování intervencí v území Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Zároveň řídící orgán IOP zabezpečí ve spolupráci s řídicími orgány Regionálních operačních programů, že aktivity realizované v rámci IOP nebudou duplicitní k aktivitám těchto programů, to je stejný typ aktivit nebude realizován pro stejnou cílovou skupinu.

Tab. 15 Indikativní prioritní osy Integrovaného operačního programu

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1a – Modernizace veřejné správy (Konvergence)
Prioritní osa 1b – Modernizace veřejné správy (RKaZ)
Prioritní osa 2 - Zavádění ICT v územní veřejné správě (Konvergence)
Prioritní osa 3 – Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb
Prioritní osa 4a – Národní podpora cestovního ruchu (Konvergence)
Prioritní osa 4b - Národní podpora cestovního ruchu (RKaZ)
Prioritní osa 5 – Národní podpora územního rozvoje

Prioritní osa 6a – Technická pomoc (Konvergence)

Prioritní osa 6b – Technická pomoc (RKaZ)

8.8. Regionální operační programy

Globální cíl regionálních operačních programů se zaměřuje na urychlení rozvoje regionů ČR, na zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a na posílení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu.

Řídícími orgány jsou regionální rady jednotlivých regionů soudržnosti.

Tab. 15 Přehled Operačních programů regionů soudržnosti

Operační program	Kraj	Sídlo řídicího orgánu
Jihozápad	Plzeňský a Jihočeský	České Budějovice
Jihovýchod	Vysočina a Jihomoravský	Brno
Střední Morava	Olomoucký a Zlínský	Olomouc
Severozápad	Ústecký a Karlovarský	Ústí nad Labem
Severovýchod	Liberecký, Královéhradecký a Pardubický	Hradec Králové
Moravskoslezsko	Moravskoslezský	Ostrava
Střední Čechy	Středočeský	Praha

Tab. 16 Indikativní prioritní osy ROPů

ROPy	Prioritní osy
ROP NUTS II Jihozápad	Prioritní osa 1 - Dostupnost center
	Prioritní osa 2 - Stabilizace a rozvoj měst a obcí
	Prioritní osa 3 – Rozvoj cestovního ruchu
	Prioritní osa 4 – Technická pomoc
ROP NUTS II Jihovýchod	Prioritní osa 1 – Dostupnost dopravy
	Prioritní osa 2 – Rozvoj udržitelného cest. ruchu
	Prioritní osa 3 – Udržitelný rozvoj měst a venk. sídel
	Prioritní osa 4 – Technická pomoc
ROP NUTS II Střední Morava	Prioritní osa 1 – Doprava
	Prioritní osa 2 – Integrovaný rozvoj a obnova regionu
	Prioritní osa 3 – Cestovní ruch
	Prioritní osa 4 – Technická pomoc
ROP NUTS II Severozápad	Prioritní osa 1 – Regenerace a rozvoj měst
	Prioritní osa 2 – Integrovaná podpora míst. rozvoje
	Prioritní osa 3 – Dostupnost a dopravní obslužnost
	Prioritní osa 4 – Udržitelný rozvoj cestovního ruchu
	Prioritní osa 5 – Technická asistence
ROP NUTS II Severovýchod	Prioritní osa 1 - Rozvoj dopravní infrastruktury
	Prioritní osa 2 - Rozvoj městských a venk. oblastí
	Prioritní osa 3 - Cestovní ruch
	Prioritní osa 4 - Rozvoj podnikatelského prostředí
	Prioritní osa 5 - Technická pomoc
ROP NUTS II Moravskoslezsko	Prioritní osa 1 – Reg. infrastruktura a dostupnost
	Prioritní osa 2 – Podpora prosperity regionu
	Prioritní osa 3 – Rozvoj měst
	Prioritní osa 4 – Rozvoj venkova
	Prioritní osa 5 - Technická pomoc
ROP NUTS II Střední Čechy	Prioritní osa 1 – Doprava
	Prioritní osa 2 - Cestovní ruch

Prioritní osa 3 - Integrovaný rozvoj území
Prioritní osa 4 - Technická pomoc

8.9. Operační program Technická pomoc

Operační program Technická asistence bude zajišťovat aktivity, které podporují efektivitu řízení NSRR jeho kontrolu, monitorování a evaluaci realizace NSRR. Zahrnuty budou aktivity hospodářské politiky a politiky sociální koheze v České republice a aktivity, které jsou spojeny s využitím prostředků SF a FS, což vyžaduje jednotný přístup na národní úrovni.

Finanční alokace OP TA je určena na zajištění koordinace a řízení NSRR, včetně řešení horizontálních témat. Prostřednictvím OP TA bude zajištěna realizace NSRR popsána v kapitole 11 NSRR. Prioritní osy OP TA jsou: řízení NSRR; monitorování NSRR na všech úrovních (projekt – prioritní osa – program); administrativní kapacita implementační struktury NSRR a OP, jmenovitě NOK a AO; vzdělávání pracovníků implementační struktury (NOK, AO, ŘO a jejich ZS), včetně vzdělávání zaměstnanců veřejného správy podílejících se na realizaci OP, publicita a informovanost veřejnosti na úrovni NSRR a financování společných aktivit řídicích orgánů, které vycházejí z Komunikačního plánu.

Tento program je koncipován jako víceřadový.

Aktivity OP TA budou rovněž podporovány v rámci technické pomoci ostatních OP pod koordinací NOK.

Řídícím orgánem operačního programu Technická pomoc je NOK - MMR. Do implementace bude zapojeno také MF.

Tab. 17 Indikativní prioritní osy OP Technická pomoc

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1a – Řízení NSRR (Konvergence)
Prioritní osa 1b – Řízení NSRR (RKaZ)
Prioritní osa 2a – Monitorování NSRR (Konvergence)
Prioritní osa 2b – Monitorování NSRR (RKaZ)
Prioritní osa 3a – Administrativní kapacita (Konvergence)
Prioritní osa 3b – Administrativní kapacita (RKaZ)
Prioritní osa 4a – Publicita a informovanost (Konvergence)
Prioritní osa 4b – Publicita a informovanost (RKaZ)

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Část alokace Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost bude využita prostřednictvím operačních programů Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Integrovaný operační program a Technická pomoc na podporu celonárodních systémových intervencí. Objem převáděných prostředků je založen na jednoduchém transparentním způsobu výpočtu³⁹, který reflektuje administrativní a socioekonomickou situaci ČR a zároveň zohledňuje logiku předpokládaných intervencí.

³⁹ Výpočet finanční alokace je podrobně popsán v příslušných operačních programech, tj. OP LZZ, OP VK a IOP.

8.10. Operační program Praha – Konkurenceschopnost

Operační program Praha – Konkurenceschopnost pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost regionu NUTS II, hlavní město Praha (financováno z ERDF).

Globálním cílem OP Praha – Konkurenceschopnost je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako dynamické metropole členské země EU prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zkvalitněním městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutím inovačního potenciálu města.

Řídícím orgánem operačního programu je **hl. m. Praha**.

Tab. 18 Indikativní prioritní osy OP Praha – Konkurenceschopnost

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Dostupnost a prostředí
Prioritní osa 2 – Inovace a podnikání
Prioritní osa 3 – Technická pomoc

8.11. Operační program Praha – Adaptabilita

Operační program Praha – Adaptabilita pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost regionu NUTS II, hlavní město Praha (financováno z ESF).

Globálním cílem OP Praha – Adaptabilita je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. Naplnění cíle přispěje k posílení udržitelného socioekonomického rozvoje regionu a zvýšení významu Prahy ve středoevropském prostoru v porovnání s ostatními metropolemi členských států.

Řídícím orgánem operačního programu je **hl. m. Praha**.

Tab. 19 Indikativní prioritní osy OP Praha – Adaptabilita

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
Prioritní osa 2 – Podpora vstupu na trh práce
Prioritní osa 3 – Modernizace počátečního vzdělávání
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

Cíl Evropská územní spolupráce

Přeshraniční spolupráce

V rámci cíle Evropská územní spolupráce bude v programovém období 2007-2013 realizováno pět bilaterálních operačních programů přeshraniční spolupráce a to **česko-bavorský, česko-saský, česko-rakouský, česko-slovenský a česko-polský program**.

8.12. OP Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013

Globálním cílem OP je další rozvoj česko-bavorského příhraničí jako společného a perspektivního životního, přírodního a hospodářského prostoru, posílení konkurenceschopnosti česko-bavorské příhraniční oblasti a zlepšení udržitelnosti životních podmínek pro její obyvatele.

Řídícím orgánem česko-bavorského operačního programu je Bavorské státní ministerstvo hospodářství, infrastruktury, dopravy a technologie. **Národním orgánem** pro koordinaci aktivit operačního programu je **MMR**.

Tab. 20 Indikativní prioritní osy přeshraniční spolupráce ČR- Bavorsko

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě
Prioritní osa 2 – Rozvoj území a životního prostředí

8.13. OP Svobodný stát Sasko – Česká republika 2007-2013

Globálním cílem OP je realizace přeshraničních hospodářských, sociálních a ekologických aktivit prostřednictvím společných strategií podporujících udržitelný teritoriální rozvoj.

Řídícím orgánem česko-saského operačního programu je Saské státní ministerstvo hospodářství a práce. Národním orgánem pro koordinaci aktivit operačního programu je **MMR**.

Tab. 21 Indikativní prioritní osy OP přeshraniční spolupráce Sasko -ČR

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Rozvoj společenských rámcových podmínek v dotačním území
Prioritní osa 2 – Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu
Prioritní osa 3 – Zlepšení situace přírody a životního prostředí
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

8.14. OP Rakousko – Česká republika 2007-2013

Globálním cílem OP je rozšíření a prohloubení spolupráce v přeshraničním regionu a podpora udržitelného ekonomického rozvoje přeshraničního regionu formou odstraňování existujících bariér a posilování celkového rozvojového potenciálu území.

Řídícím orgánem česko-rakouského operačního programu je Úřad spolkové vlády Dolního Rakouska. Národním orgánem pro koordinaci aktivit operačního programu je **MMR**.

Tab. 22 Indikativní prioritní osy OP přeshraniční spolupráce Rakousko -ČR

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Socioekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer know-how
Prioritní osa 2 – Regionální dostupnost a udržitelný rozvoj
Prioritní osa 3 – Technická pomoc

8.15. OP Slovenská republika – Česká republika 2007-2013

Globálním cílem OP je růst koheze a konvergence přeshraničního regionu. Vytvářet funkční síť spolupracujících autorit s cílem podporovat udržitelný, integrovaný ekonomický, environmentální, sociální a kulturní integrovaný rozvoj přeshraničního regionu prostřednictvím zlepšení dostupnosti, rozvoje informatizace, turismu, zachování a rozvojem kulturních tradic.

Řídícím orgánem česko-slovenského operačního programu je Ministerstvo výstavby a regionálního rozvoje Slovenské republiky. Národním orgánem pro koordinaci aktivit operačního programu je **MMR**.

Tab. 23 Indikativní prioritní osy OP přeshraniční spolupráce Slovensko -ČR

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Podpora sociokulturního a hosp. rozvoje přesut. regionu a spolupráce
Prioritní osa 2 – Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí
Prioritní osa 3 – Technická pomoc

8.16. OP Česká republika – Polská republika 2007-2013

Globálním cílem OP je podpora socioekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel.

Řídícím orgánem česko-polského operačního programu je **MMR**.

Tab. 24 Indikativní prioritní osy OP přeshraniční spolupráce ČR-Polsko

Prioritní osy OP
Prioritní osa 1 – Posilování dopravní dostupnosti, ochrana ŽP a prevence rizik
Prioritní osa 2 – Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu
Prioritní osa 3 – Podpora spolupráce místních společenství
Prioritní osa 4 – Technická pomoc

Nadnárodní spolupráce

8.17. Operační program nadnárodní spolupráce

Česká republika bude ve spolupráci s Rakouskem, Polskem, Německem (část), Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, Itálií (část) a z nečlenských zemí EU s Ukrajinou participovat na další generaci mezinárodních programů nadnárodní spolupráce ve středoevropském prostoru.

Operační program se zaměří na zlepšení konkurenceschopnosti střední Evropy prostřednictvím vytvoření a posílení stávajících opatření a struktur v oblasti inovace a dostupnosti, dále na zlepšení sociální a environmentální udržitelnosti díky zlepšení kvality životního prostředí a rozvoji atraktivních měst ve střední Evropě.

Řídící orgán pro nadnárodní spolupráci bude umístěn mimo území ČR. **Národním koordinátorem** nadnárodní spolupráce v ČR je **MMR**.

Meziregionální spolupráce

8.18. Operační program meziregionální spolupráce

ČR bude participovat na další generaci meziregionálních programů, včetně programů ESPON II, INTERACT II a Interreg IV C.

Globálním cílem programu je **zlepšit efektivitu politiky regionálního rozvoje v oblastech inovace, znalostní ekonomiky, životního prostředí a ochrany před riziky prostředky meziregionální spolupráce**. Zaměřuje se tedy na spolupráci v oblasti inovace a znalostní ekonomiky se zaměřením na regionální kapacity pro výzkum a technologický rozvoj, na podporu malých a středních podniků, podporu rozvoje obchodu a inovačních iniciativ a propagací využití ICT, na oblast životního prostředí a ochrany před riziky s větším zaměřením na vodní hospodářství včetně přímořských oblastí, odpadové hospodářství, na problematiku biodiverzity, efektivitu využití zdrojů a obnovitelných zdrojů, udržitelnou veřejnou dopravu, prevenci a řízení přírodních a technologických rizik a na přírodní a kulturní dědictví. Cílem je umožnit aktérům na regionální a místní úrovni z různých zemí EU výměnu jejich zkušeností a znalostí a rozvíjet a zlepšovat nástroje a přístupy regionální politiky.

Řídící orgán pro meziregionální spolupráci bude umístěn mimo území ČR. **Národním koordinátorem** meziregionální spolupráce v ČR je **MMR**.

8.19. Nastavení technických rozhraní operačních programů

Brownfileds

Prostřednictvím OP PI bude podporována regenerace brownfields s převládajícím budoucím využitím pro podnikání (pozn: budoucí využití nemovitosti bude spadat do OKEČ: 15-37 nebo se bude jednat o strategické služby či technologická centra).

Prostřednictvím ROPů budou podporovány regenerace všech ostatních brownfields s výjimkou budoucího zemědělského využití.

Sanace závažných starých ekologických zátěží (SEZ) budou řešeny v rámci OP ŽP. Méně závažné kontaminace bude možné řešit v rámci OP PI a ROPů na základě stanoviska MŽP.

Inovace

Rozdělení programů OP PI a OP VaVpI má věcnou oporu v rozdílných režimech ve vztahu k veřejné podpoře. Program VaVpI podporuje využití výsledků V&V především v oblasti veřejných výzkumných institucí a vysokých škol. Podpora končí v okamžiku, kdy je výsledek V&V připraven ke komercializaci. Od okamžiku vzniku podnikatelského subjektu nebo vzniku komerčně zakotvené spolupráce je podpora realizována prostřednictvím OP PI.

Energetická účinnost

OP PI se zaměří na podporu podnikatelských subjektů v oblasti využívání obnovitelných zdrojů energie, v oblasti úspor energií a případně u podpor systému centrálního zásobování teplem; v ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím OP ŽP.

Ochrana ovzduší

U opatření zaměřených na zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí bude prostřednictvím OP PI zaměřena podpora na nepřímá opatření pro vyšší energetickou účinnost resp. Nižší energetickou náročnost; prostřednictvím OP ŽP budou podporována přímá opatření vedoucí ke snížení emisí resp. S cílem ochrany životního prostředí.

Celoživotní učení

OP LZZ bude podporovat pouze vzdělávání v podnicích a organizacích. V ostatních případech bude pomoc poskytována prostřednictvím OP VK.

Zdravotnictví

ICT ve zdravotnictví bude podporováno pouze přes IOP.

Veřejná zeleň

ROPy budou řešit problematiku veřejné zeleně ve městech a na venkově. Ostatní aspekty životního prostředí jsou řešeny v OP ŽP.

Tab. 25 Vazby Priorit NSRR na Prioritní osy OP

STRATEGICKÝ CÍL	PRIORITA NSRR	PRIORITNÍ OSA OP
Konkurenceschopná česká ekonomika		
	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	OP PI <ul style="list-style-type: none"> • Vznik firem • Rozvoj firem • Prostředí pro podnikání a inovace • Služby pro rozvoj podnikání OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> • Adaptabilita OP PA <ul style="list-style-type: none"> • Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
	Podpora kapacit VaV	OP VaVpI <ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje • Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji • Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání OP PI <ul style="list-style-type: none"> • Inovace OP VK <ul style="list-style-type: none"> • Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj OP PA <ul style="list-style-type: none"> • Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	ROPy <ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj CR IOP <ul style="list-style-type: none"> • Národní podpora cestovního ruchu
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost		
	Vzdělávání	OP VK <ul style="list-style-type: none"> • Počáteční vzdělávání • Další vzdělávání • Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj OP VaVpI <ul style="list-style-type: none"> • Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání OP PA <ul style="list-style-type: none"> • Modernizace počátečního vzdělávání OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> • PO Adaptabilita ROPy (podpora fyzické infrastruktury do vzdělávání v regionech)
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> • Adaptabilita • Aktivní politiky trhu práce • Mezinárodní spolupráce IOP <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb OP PA <ul style="list-style-type: none"> • Podpora rozvoje znalostní ekonomiky OP VK

		<ul style="list-style-type: none"> Počáteční vzdělávání Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj
	Posilování sociální soudržnosti	OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> Sociální integrace a rovné příležitosti IOP <ul style="list-style-type: none"> Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb OP PA <ul style="list-style-type: none"> Podpora vstupu na trh práce
	Rozvoj informační společnosti	IOP <ul style="list-style-type: none"> Modernizace veřejné správy OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> Veřejná správa a veřejné služby PO Aktivní politiky trhu práce OP VK <ul style="list-style-type: none"> Další vzdělávání OP PI <ul style="list-style-type: none"> Prostředí pro podnikání a inovace Služby pro rozvoj podnikání OP VaVpI OP PA <ul style="list-style-type: none"> Podpora rozvoje znalostní ekonomiky
	Smart Administration	OP LZZ <ul style="list-style-type: none"> Veřejná správa a veřejné služby IOP <ul style="list-style-type: none"> Modernizace veřejné správy Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb Národní podpora územního rozvoje
Atraktivní prostředí		
	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	OP ŽP <ul style="list-style-type: none"> Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí Udržitelné využívání zdrojů energie Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik Zlepšování stavu přírody a krajiny Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu OP PI <ul style="list-style-type: none"> Efektivní energie
	Zlepšení dostupnost dopravou	OP D <ul style="list-style-type: none"> Modernizace železniční sítě TEN-T Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T Modernizace železniční sítě mimo TEN-T Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy
Vyvážený rozvoj území		
	Vyvážený rozvoj	ROPy (podpora integrovaného rozvoje území)

	regionů	<ul style="list-style-type: none"> • Doprava, Dopravní infrastruktura, Dostupnost, Dopravní obslužnost • Veřejná doprava (obnova vozového parku) IOP <ul style="list-style-type: none"> • Národní podpora územního rozvoje
	Rozvoj městských oblastí	ROPy IOP <ul style="list-style-type: none"> • Národní podpora územního rozvoje
	Rozvoj venkovských oblastí	ROPy IOP <ul style="list-style-type: none"> • Národní podpora územního rozvoje
	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – hl.m. Praha	OP D <ul style="list-style-type: none"> • Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze OP PK <ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost a prostředí • Inovace a podnikání OP PA <ul style="list-style-type: none"> • Podpora rozvoje znalostní ekonomiky • Podpora vstupu na trh práce • PO Modernizace počátečního vzdělávání
	Územní spolupráce	OP ČR – Polsko OP ČR – Slovenská republika OP ČR – Svobodný stát Sasko OP ČR – Rakousko OP ČR – Svobodný stát Bavorsko OP meziregionální spolupráce OP nadnárodní spolupráce

Tab. 26 Indikativní roční alokace podle fondů a programů (EUR, běžné ceny)

Finanční tabulka NSRR – indikativní roční alokace podle fondů a programů (EUR, běžné ceny)

Operační program	Fond	Celkem	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cíl Konvergence		Příspěvek Společenství							
ERDF a CF									
OP Podnikání a inovace	ERDF	3 041 312 546	377 345 254	395 906 354	414 548 594	434 062 564	453 585 440	473 037 352	492 826 988
OP Výzkum a vývoj pro inovace	ERDF	2 070 680 884	256 915 918	269 553 263	282 245 851	295 531 959	308 824 129	322 067 985	335 541 779
OP Životní prostředí		4 917 867 098	610 175 305	640 188 999	670 333 897	701 888 402	733 457 306	764 911 464	796 911 725
	ERDF	702 482 212	86 205 245	90 804 359	95 419 735	100 257 642	105 092 757	109 904 133	114 798 341
	CF	4 215 384 886	523 970 060	549 384 640	574 914 162	601 630 760	628 364 549	655 007 331	682 113 384
OP Doprava		5 774 081 203	716 408 494	751 647 653	787 040 861	824 089 092	861 154 228	898 084 641	935 656 234
	ERDF	1 170 443 650	144 178 837	151 662 639	159 174 961	167 045 895	174 914 962	182 748 693	190 717 663
	CF	4 603 637 553	572 229 657	599 985 014	627 865 900	657 043 197	686 239 266	715 335 948	744 938 571
Integrovaný operační program	ERDF	1 553 010 664	192 686 939	202 164 946	211 684 389	221 648 970	231 618 096	241 550 989	251 656 335
Regionální operační programy		4 659 031 986	578 060 815	606 494 841	635 053 166	664 946 907	694 854 290	724 652 965	754 969 002
<i>Střední Čechy</i>	<i>ERDF</i>	<i>559 083 839</i>	<i>69 367 298</i>	<i>72 779 381</i>	<i>76 206 380</i>	<i>79 793 628</i>	<i>83 382 515</i>	<i>86 958 356</i>	<i>90 596 281</i>
<i>Jihozápad</i>	<i>ERDF</i>	<i>619 651 254</i>	<i>76 882 089</i>	<i>80 663 814</i>	<i>84 462 070</i>	<i>88 437 939</i>	<i>92 415 621</i>	<i>96 378 844</i>	<i>100 410 877</i>
<i>Severozápad</i>	<i>ERDF</i>	<i>745 911 021</i>	<i>92 547 536</i>	<i>97 099 824</i>	<i>101 672 012</i>	<i>106 458 000</i>	<i>111 246 172</i>	<i>116 016 940</i>	<i>120 870 537</i>
<i>Jihovýchod</i>	<i>ERDF</i>	<i>704 445 636</i>	<i>87 402 795</i>	<i>91 702 020</i>	<i>96 020 039</i>	<i>100 539 972</i>	<i>105 061 969</i>	<i>109 567 528</i>	<i>114 151 313</i>
<i>Severovýchod</i>	<i>ERDF</i>	<i>656 457 606</i>	<i>81 448 769</i>	<i>85 455 123</i>	<i>89 478 991</i>	<i>93 691 019</i>	<i>97 904 969</i>	<i>102 103 603</i>	<i>106 375 132</i>
<i>Moravskoslezsko</i>	<i>ERDF</i>	<i>716 093 217</i>	<i>88 847 947</i>	<i>93 218 257</i>	<i>97 607 672</i>	<i>102 202 340</i>	<i>106 799 104</i>	<i>111 379 161</i>	<i>116 038 736</i>
<i>Střední Morava</i>	<i>ERDF</i>	<i>657 389 413</i>	<i>81 564 381</i>	<i>85 576 422</i>	<i>89 606 002</i>	<i>93 824 009</i>	<i>98 043 940</i>	<i>102 248 533</i>	<i>106 526 126</i>
OP Technická pomoc	ERDF	243 835 110	30 253 392	31 741 516	33 236 144	34 800 663	36 365 896	37 925 439	39 512 060
ESF									
OP Zaměstnanost a lidské zdroje	ESF	1 811 845 772	224 801 428	235 859 105	246 965 120	258 590 464	270 221 113	281 809 486	293 599 056
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	1 811 845 772	224 801 428	235 859 105	246 965 120	258 590 464	270 221 113	281 809 486	293 599 056
Celkem cíl Konvergence		25 883 511 035	3 211 448 973	3 369 415 782	3 528 073 142	3 694 149 485	3 860 301 611	4 025 849 807	4 194 272 235
<i>z toho: Regionální konvergence</i>		<i>17 064 488 596</i>	<i>2 120 958 567</i>	<i>2 225 869 627</i>	<i>2 331 233 048</i>	<i>2 441 534 295</i>	<i>2 551 877 740</i>	<i>2 661 810 069</i>	<i>2 773 649 892</i>
Celkem ERDF		13 440 797 052	1 665 646 400	1 748 327 918	1 831 362 840	1 918 294 600	2 005 255 570	2 091 887 556	2 180 022 168
Celkem ESF		3 623 691 544	455 312 167	477 541 709	499 870 208	523 239 695	546 622 170	569 922 513	593 627 724
Fond soudržnosti		8 819 022 439	1 096 199 717	1 149 369 654	1 202 780 062	1 258 673 957	1 314 603 815	1 370 343 279	1 427 051 955

Cíl Konkurenceschopnost		Příspěvek Společenství							
ERDF									
OP Praha Konkurenceschopnost	ERDF	234 936 005	31 601 702	32 233 735	32 878 410	33 535 979	34 206 698	34 890 832	35 588 649
Integrovaný operační program	ERDF	29 379 498	3 951 894	4 030 931	4 111 551	4 193 781	4 277 657	4 363 210	4 450 474
OP Technická pomoc	ERDF	3 948 062	531 062	541 683	552 516	563 567	574 837	586 335	598 062
ESF									
OP Praha Adaptabilita	ESF	108 385 242	14 579 111	14 870 693	15 168 107	15 471 469	15 780 898	16 096 517	16 418 447
OP Zaměstnanost a lidské zdroje	ESF	25 575 633	3 440 228	3 509 033	3 579 214	3 650 798	3 723 814	3 798 290	3 874 256
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	16 869 009	2 269 083	2 314 466	2 360 754	2 407 969	2 456 130	2 505 251	2 555 356
Celkem cíl Konkurenceschopnost		419 093 449	56 373 080	57 500 541	58 650 552	59 823 563	61 020 034	62 240 435	63 485 244
Celkem ERDF		268 263 565	36 084 658	36 806 349	37 542 477	38 293 327	39 059 192	39 840 377	40 637 185
Celkem ESF		150 829 884	20 288 422	20 694 192	21 108 075	21 530 236	21 960 842	22 400 058	22 848 059
Alokace na EAFRD a EFF		Příspěvek Společenství							
EAFRD		2 815 506 354	396 623 321	392 638 892	388 036 387	400 932 774	406 640 636	412 672 094	417 962 250
EFF		27 106 675	3 360 014	3 526 490	3 693 682	3 868 715	4 043 811	4 218 249	4 395 714

Zdroj: MF

9. ZAMĚŘENÍ POLITIKY HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI A JEJÍ VAZBA NA ROZVOJ VENKOVA A RYBÁŘSKOU POLITIKU

V souladu s ustanovením příslušných nařízení musí být provedeno jednoznačné vymezení podpor mezi politikou hospodářské a sociální soudržnosti a zásahy financovanými z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropského rybářského fondu (EFF) tak, aby bylo dosaženo synergických efektů, zabráněno překryvům a odstraněna nepokrytá místa.

9.1 Zemědělská politika rozvoje venkova

Celkový objem prostředků, který bude alokován prostřednictvím EAFRD - Program rozvoje venkova je 10,5 mld. Kč za rok (celkem cca 73 mld. Kč), z čehož alokace na 3. osu, která je přímo zaměřena na rozvoj venkova, představuje téměř 17 % těchto prostředků. K tomuto objemu je potřeba přičíst alokaci na LEADER ve výši 0,5 mld. Kč.

Cíl Konvergence

Při zpracování strategie politiky hospodářské a sociální soudržnosti a zemědělské politiky rozvoje venkova byly vymezeny následující oblasti potenciálních překryvů:

9.1.1. Rozvoj podnikání ve třech dimenzích

- posilování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu,
- zpracování biomasy a obnovitelné zdroje energií,
- rozvoj MSP na venkově – služby, řemesla, problematika mikropodniků.

Ve vztahu k potravinářskému průmyslu se bude postupovat dle Přílohy I k Smlouvě o ES. Zemědělské tzv. „anexové“ položky budou podporovány z úrovně Programu rozvoje venkova, tzv. „neanexové“ položky prostřednictvím intervencí politiky soudržnosti - OP PI – MPO. Program rozvoje venkova bude podporovat fyzické a právnické osoby podnikající v zemědělské výrobě dle zákona o zemědělství, MPO bude prostřednictvím OP PI podporovat podnikatelské subjekty jiné než definované zákonem o zemědělství a rovněž obce (resp. svazky obcí, příp. sdružení obcí).

V oblasti podpory podnikání při zakládání a rozvoji existujících nezemědělských podniků nejmenší velikosti – mikropodniků, včetně nových živností v oblasti výroby, zpracování a služeb bez omezení sektorů, zejména v oblasti řemesel a služeb pro hospodářství a obyvatelstvo, s cílem vytváření pracovních míst a rozvoje bohaté hospodářské struktury nezemědělských aktivit ve venkovských oblastech bude v obcích do 2 000 obyvatel podpora poskytována prostřednictvím Programu rozvoje venkova.

9.1.2. Obnovitelné zdroje energie

Program rozvoje venkova bude prostřednictvím svých opatření podporovat investice spojené se zpracováním biomasy zemědělskými podnikateli. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

9.1.3. Brownfields

Politika hospodářské a sociální soudržnosti nebude řešit problematiku regenerace brownfields s budoucím zemědělským využitím a zpracovatelským využitím v rámci Přílohy I ke smlouvě o ES.

9.1.4. Místní komunikace, technická infrastruktura

Program rozvoje venkova se zaměří na podporu projektů do 5 mil Kč v obcích do 500 obyvatel. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

9.1.5. Ostatní aktivity spojené s rozvojem venkovských obcí včetně rozvoje občanské vybavenosti a služeb

- obnova, rekonstrukce, modernizace a estetické zlepšení venkovských sídel, veřejných budov, zástavby, veřejných prostranství a zeleně vesnic a ostatních důležitých prvků venkovského dědictví,
- základní občanské vybavení ve venkovských obcích (školské, zdravotnické, sociální) a služby,
- rozvoj zájmových činností a spolků,
- využití ICT.

Program rozvoje venkova se zaměří na podporu projektů v obcích do 500 obyvatel. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

- Rozvoj partnerství a spolupráce, občanských iniciativ, podíl obyvatel na přípravě a realizaci strategií rozvoje území, lokální rozhodování a demokracie – místní akční skupiny Leader – v územích s 10 000 -100 000 obyvatel.

Rozvoj ostatních partnerství může být podporován prostřednictvím politiky soudržnosti.

9.1.6. Rozvoj kulturního dědictví na venkově

- Studie, projekty a programy identifikace a zhodnocení kulturního dědictví, včetně památkových území,
- obnova, rekonstrukce, modernizace a estetické zlepšení venkovských památek,
- zachování a rozvoj identity venkovských oblastí,
- rozvoj etnografických zvláštností a tradic,
- rozvoj kulturních spolkových aktivit.

Program rozvoje venkova se zaměří na podporu projektů v obcích do 500 obyvatel. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti.

9.1.7. Rozvoj cestovního ruchu

Program rozvoje venkova se zaměří na podporu zemědělských podnikatelů a dále začínajících podnikatelů v oblasti cestovního ruchu v obcích do 2 000 obyvatel. Prostřednictvím ROPů budou podporováni podnikatelé v cestovním ruchu s doloženým dvouletým účetním obdobím a podnikatelé v obcích nad 2 000 obyvatel.

9.1.8. Vodohospodářská infrastruktura, budování čistíren odpadních vod, pro sídla do 2 000 ekvivalentních obyvatel (EO)

V oblasti financování ČOV a kanalizací bude OP ŽP financovat stavby v aglomeracích nad 2 000 EO a ve zvláště chráněných územích podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, včetně území Natura 2000 a Novomlýnských nádrží. Program rozvoje venkova bude financovat stavby ČOV a kanalizací v aglomeracích pod 2 000 EO.

9.1.9. Vodohospodářská opatření v krajině

Program rozvoje venkova bude financovat pouze pozemkové úpravy (např. v případě suchých poldrů), kdy příjemcem podpory jsou Pozemkové úřady. V ostatních případech bude podpora poskytována prostřednictvím politiky soudržnosti – OP ŽP.

9.1.10. Lesní hospodářství

Program rozvoje venkova stanoví jako své příjemce podpory subjekty hospodařící v lesích soukromých osob a obcí, MŽP podpoří jiné příjemce – právnické osoby, jimž je svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu.

9.1.11. Lidské zdroje

Program rozvoje venkova podpoří poradenskou činnost a šíření informací pro zemědělské subjekty a subjekty lesního hospodářství v oblastech působnosti EAFRD, a pro jiné subjekty na venkově. Šířeny budou rovněž informace v zájmu rozvoje podnikání. Veškeré ostatní školení, vzdělávání a výzkum v oblasti zemědělství, lesnictví a rozvoje venkova budou podpořeny z politiky soudržnosti.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

V ČR je oprávněn čerpat prostředky z uvedeného cíle politiky soudržnosti pouze hl. m. Praha. Vzhledem k urbánnímu charakteru území nebude docházet k věcnému překryvu mezi podporou poskytovanou prostřednictvím politiky hospodářské a sociální soudržnosti a zemědělské politiky rozvoje venkova.

Cíl Evropská územní spolupráce

Podpora poskytovaná prostřednictvím tohoto cíle je zaměřena na realizaci společných projektů v přeshraničním, meziregionálním a nadnárodním kontextu, což vyžaduje prokázání dopadů podpory i na území mimo ČR. Vzhledem k tomu, že intervence Programu rozvoje venkova neobsahují tuto dimenzi, nedochází ke skutečným překryvům mezi podporou poskytovanou oběma politikami.

Dále na rozdíl od Programu rozvoje venkova nebudou podporovány aktivity, jejichž příjemci budou zemědělci, nebudou finančně podporována školení pro zemědělce, osoby zaměstnané v zemědělství a lesnictví nebo skupiny výrobců, a dále se projekty nebudou týkat modernizace zemědělských statků, zemědělské činnosti, staveb apod.

9.2 Aktivity Evropského rybářského fondu

V ČR bude poskytována podpora z EFF v oblasti akvakultury a v opatřeních ve společném zájmu.

9.2.1. Rybníční hospodářství

V případě vodních nádrží s chovem ryb bude podpora poskytována prostřednictvím EFF v souladu s článkem 29 nařízení o EFF. V ostatních případech (např. protipovodňová opatření) budou intervence realizovány prostřednictvím politiky soudržnosti – OP ŽP.

9.2.2. Rybí migrační trasy

Podpora v oblasti zajištění migračních tras pro stěhovavé druhy ryb bude poskytnuta z prostředků EFF s ohledem na čl. 38, odst. 2 (Rybí migrační trasy). V souladu s odst. 3 stejného článku určí ČR v OP Rybářství 2007-2013 pro tento účel oprávněné příjemce. Jiní než zde uvedení příjemci budou pro intervence v této oblasti čerpat prostředky z OP ŽP.

9.2.3. Třecí místa pro ryby

Podpora v oblasti třecích míst pro ryby bude poskytnuta z prostředků EFF fondu do výše maximálně 1 mil. Kč způsobilých výdajů na jednotlivou operaci. Intervence budou realizovány v souladu s čl. 38, odst. 2 (třecí místa). S ohledem na odst. 3 stejného článku určí ČR v OP Rybářství 2007-2013 pro tento účel oprávněné příjemce. Řídící orgány zajistí vzájemnou informovanost a budou spolupracovat při rozhodování o využití prostředků, aby vyloučily riziko dvojího financování. Ostatní operace budou pro intervence v této oblasti čerpat prostředky z OP ŽP.

9.3. Koordinace a spolupráce řídicích orgánů

- Je zajištěna koordinace a spolupráce řídicích orgánů Programu rozvoje venkova, EFF a operačních programů politiky soudržnosti – pracovní skupinou na regionální úrovni (složenou ze zástupců regionálního pracoviště Státního zemědělského intervenčního fondu, MZe, MMR a Regionální rady příslušného ROPu – k dohledu nad překryvy).
- Je zajištěna koordinace a spolupráce řídicích orgánů Programu rozvoje venkova, EFF a operačních programů politiky soudržnosti – resortní koordinační skupinou MMR na centrální úrovni. Tato skupina poskytne k dispozici všem řídicím orgánům databázi všech projektů v jednotlivých programech.
- Je zajištěna koordinace a spolupráce řídicích orgánů národních operačních programů ESF, tj. OP LZZ a OP VK, především v oblasti vzdělávání popř. rekvalifikací pracovníků.

10. MAKROEKONOMICKÝ MODEL

Dopad využívání SF a FS na ČR v období 2007-2013 může být rozčleněn do dvou – časově na sebe navazujících – období; prvním je dopad v průběhu období implementace, druhou je pak fáze, kdy již výlučně funguje mechanismus vyplývající z podpory nabídkové strany ekonomiky.

Během sedmiletého období implementace (2007-2013) může být dopad na českou ekonomiku tvořen dvěma v zásadě nezávislými prvky:

- dominantním prvkem na poptávkové straně ekonomiky, který je především ovlivněn výdaji SF a FS ve prospěch veřejných a doprovodných soukromých investic;
- dominantním prvkem na straně nabídky, který vzniká postupným zvyšováním „zásob“ v infrastruktuře, lidském kapitálu, výzkumu a vývoji, ale rovněž i vlivem prospěšných vedlejších efektů, které budou generovány jak v průběhu realizace NSRR, tak po něm.

Pokud by došlo k ohrazení dopadové analýzy NSRR na období 2007-2013 (tedy na období implementace), tyto dva oddělené efekty by bylo velmi obtížné identifikovat na základě jednoduchého pozorování aktuálního ekonomického vývoje. Výkonnost ekonomiky ČR byla ovlivňována řadou faktorů, s nimiž NSRR nepracuje a toto ovlivnění bude pokračovat i v budoucnu (Jednotným vnitřním trhem, přímými zahraničními investicemi, výkonností hlavních obchodních partnerů ČR apod.)

Komplexní analýza dopadů politiky hospodářské a sociální soudržnosti vychází ze vzájemného propojení těchto dvou oddělených procesů. Makro-sektorový model umožní identifikovat a kvantifikovat tyto oddělené řetězce poptávkových a nabídkových kauzalit. Aby došlo k identifikaci oddělených dopadů na nabídkové straně, které budou pokračovat po ukončení realizace NSRR, je nutné simulovat model přes horizont roku 2013. V modelu jsou simulace završeny v roce 2020, tedy pět let po ukončení NSRR. Analýza založená na modelu ukazuje, že ačkoliv implementační dopady jsou rozsáhlé, téměř zcela vymizí po roce 2013. Dopady na straně nabídky jsou sice skromnější, ale díky přínosům vedlejších účinků zlepšených „zásob“ fyzické infrastruktury, lidského kapitálu a výzkumu a vývoje přetrvávají po mnoho let.

Český model HCZ 5 HERMIN umožňuje identifikovat a kvantifikovat tyto oddělené řetězce poptávkových a nabídkových kauzalit. Tento model byl připraven v rámci evaluačního projektu a publikován ve Zprávě 2: Analýza vlivu NSRR založená na novém českém modelu HERMIN, Muenster, 12. listopadu 2006. Zpracoval John Bradley, Vitězslav Píša, Gerhard Untiedt, David Vávra. Počátky modelu HERMIN lze nalézt v komplexním multi-sektorálním modelu HERMIN, který byl rozvinut Evropskou komisí.

Výsledky dopadů NSRR jsou vykázány na agregovaný HDP, agregovanou zaměstnanost a agregovanou produktivitu. V případě dopadů na agregovaný HDP je třeba učinit velmi zřetelné rozlišení mezi dopady NSRR na míru růstu (jež jsou přechodné) a dopady na hladinu HDP (jež mají trvalejší charakter).

S ohledem na dopad NSRR na míru růstu agregovaného HDP, nejvíce hodný pozornosti je postřeh, že NSRR pravděpodobně způsobí ostrý nárůst míry růstu již v roce 2007, prvním roce implementace. V roce 2007 dosahuje míra růstu „s NSRR“ 4,7 %, zatímco míra růstu referenčního scénáře „bez NSRR“ dosahuje 4,3 %, tj. přírůstek o 0,4 procenta v důsledku NSRR. Po roce 2007 dojde k dalším významným zvýšením míry růstu v porovnání s referenční úrovní „bez NSRR“.

Dalším významným rysem je značný negativní šok míry růstu (v porovnání s referenční úrovní míry růstu „bez NSRR“), ke kterému dojde v roce 2016 (o minus 2,2 procenta) v důsledku předpokládaného úplného ukončení financování NSRR po 31. prosinci 2015. Po roce 2015 jsou míry růstu „s NSRR“ a „bez NSRR“ téměř totožné.

Identičnost scénářů však předpokládá zjednodušený modelový fakt, že po roce 2013 zde již žádné financování z fondů EU nebude. V realitě je však nutné respektovat a předpokládat:

- (a) období, které vyplývá z uplatnění principu N+2, v jehož průběhu budou finanční prostředky stále dobíhat;
- (b) fakt, že i po roce 2013 nějaká podoba pokračování strukturální a kohezní politiky EU (v prozatím neurčitelné výši) bude existovat.

Z toho vyplývá, že ve skutečnosti bude modelový předpoklad výrazného propadu míry růstu HDP v roce 2014 výrazným způsobem změkčen a minimalizován.

Je možné rovněž vymezit dopad realizace NSRR na hladinu HDP. V tomto případě i zde je kalkulováno s ostrým růstem hladiny HDP v úvodním roce 2007 (nárůst 0,4 %, v porovnání s referenční úrovní „bez NSRR“). Poté dochází k nárůstu hladiny HDP až do ukončení NSRR v roce 2015; tehdy by hladina HDP měla být o 4,6 % vyšší než v případě „bez NSRR“. Po ukončení financování z NSRR v prosinci 2015 dojde k úpravě HDP směrem dolů a v roce 2020 bude úroveň HDP stále ještě o 1,6 % vyšší než v případě „bez NSRR“.

Dopad NSRR na trh práce je obvykle vykazován veličinou čistého přírůstku počtu zaměstnaných. Počáteční efekt má zvýšit celkovou zaměstnanost o více než 20 000 pracovních míst. V roce 2015 tento přírůstek ještě činí 180 000 pracovních míst, a v roce 2016 dojde ke strmé úpravě nárůstu zaměstnanosti směrem dolů (ze 180 000 na 56 000), po skončení financování z NSRR a dochází k přímému a nepřímému rušení pracovních míst. Do roku 2020, tj. pět let po ukončení NSRR, zůstává celková zaměstnanost o 29 000 pracovních míst vyšší než při referenční úrovni bez NSRR.

Jedním z nejdůležitějších efektů NSRR je dopad na úroveň produktivity práce (vypočítané jako agregovaný HDP na pracovníka). To je rozhodující měřítko, jak dobře by mohly investiční programy NSRR oživit prosperitu prostřednictvím zvýšení produktivity a konkurenceschopnosti hospodářství. Celkový obraz je postupně vzrůstající úroveň produktivity měřené v porovnání s referenční úrovní „bez NSRR“. Poměrně nízký vývoj v letech 2007, 2008 a 2009 souvisí s předpokladem značného zvyšování stavebních prací, u nichž produktivita v letech 1995 – 2004 mírně klesala.

Tyto dopady předpokládají, že míra tzv. vedlejších účinků zkvalitněné infrastruktury, lidského kapitálu, výzkumu a vývoje, se budou pohybovat ve středním rozpětí efektů, popsanych v mezinárodní literatuře. Při absenci podrobného předchozího ex-ante mikroekonomického hodnocení NSRR jde o přiměřený předpoklad. Pokud by tato mikroekonomická evaluace ukázala, že jednotlivá opatření NSRR byla nastavena tak, aby optimalizovala dopady na ekonomiku, pak by byly oprávněné vyšší hodnoty makroekonomických parametrů a byly by pravděpodobné vyšší makroekonomické dopady.

11. ŘÍZENÍ A KOORDINACE POLITIKY HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI

11.1 Instituce koordinace

V souladu s obecným nařízením ČR definovala základní instituce pro řízení a koordinaci NSRR:

- Národní orgán pro koordinaci
- Monitorovací výbor - Řídící a koordinační výbor
- Platební a certifikační orgán – Národní Fond
- Auditní orgán – Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu

Národním orgánem pro koordinaci (NOK) NSRR bylo usnesením vlády ČR č. 198 ze dne 22. února 2006 pověřeno MMR, jehož kompetence je založena rovněž zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. V rámci MMR je zřízen odborný útvar, který zajišťuje funkci Národního orgánu pro koordinaci pro NSRR. NOK zodpovídá za celkovou koordinaci NSRR a je oficiálním partnerem vůči EK pro NSRR. Odpovědnosti NOK v rámci NSRR jsou uvedeny níže..

Roli **Monitorovacího výboru pro NSRR** zajišťuje Řídící a koordinační výbor (ŘKV), zřízený MMR na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Role ŘKV pro období 2007-2013 byla upřesněna usnesením vlády č. 245 ze dne 2. března 2005.

Pro implementaci pomoci ze SF a FS byl ustaven Českou republikou jediný **Platební a certifikační orgán (PCO)**, kterým je odbor Národní fond MF. Platební a certifikační orgán funguje v úzké součinnosti s NOK.

Auditní orgán (AO) se zřizuje ve smyslu čl. 59 obecného nařízení. Usnesením vlády ČR č. 198 ze dne 22. února 2006 je výkonem funkce AO pro SF a FS pověřeno MF - útvar Centrální harmonizační jednotky pro finanční kontrolu. Útvar Centrální harmonizační jednotky je funkčně nezávislý na řídicích orgánech a na PCO. Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu fungující v rámci MF centrálně odpovídá za provádění auditů k ověření účinného fungování řídicího a kontrolního systému implementace podpory ze SF a FS.

11.2 Koordinační mechanismy

Koordinace na úrovni ČR

Koordinaci všech aspektů implementačního systému celkově zastřešuje MMR - NOK a ve spolupráci s MF - PCO a AO v oblasti metodického řízení finančních toků a finanční kontroly, MPSV zajišťuje koordinaci pro oblast ESF.

ŘKV je mechanismem na národní úrovni pro zajištění nejširší koordinace za účasti nejen orgánů zapojených do implementace, ale také hospodářských a sociálních partnerů. Podrobnosti týkající se složení, působnosti, organizace a činnosti ŘKV stanoví jeho statut a jednací řád, který schvaluje vláda.

NOK podporuje činnost ŘKV a zajišťuje roli sekretariátu.

V souladu se statutem ŘKV zejména:

- projednává a doporučuje finanční a věcné změny schválených operačních programů;
- projednává a schvaluje návrhy a změny procedurálních postupů a pravidel pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti;
- schvaluje a předkládá vládě opatření ke zlepšení účinnosti implementace NSRR a OP;
- projednává a schvaluje návrhy na finanční a věcné změny NSRR vyplývající z rozhodnutí Komise.⁴⁰

S ohledem na zajištění koordinace programování a realizace operačních programů a realizace souvisejících politik, programování a realizace spolufinancovaných akcí a jiných finančních nástrojů, organizuje NOK v průběhu programování a realizace operačních programů pravidelná jednání představitelů řídicích orgánů⁴¹, která se konají nejméně jedenkrát za čtvrt roku. Zástupci jiných institucí se mohou, pokud je to žádoucí, jednání účastnit.

Vzhledem k tomu, že koordinace mezi operačními programy často zahrnuje specifické sektory jako jsou V&V, životní prostředí, doprava, urbánní problematika, místní rozvoj, organizuje koordinační orgán NSRR vedle pravidelných jednání Monitorovacího výboru NSRR rovněž jednání zaměřená na čtyři strategické cíle NSRR. Z tohoto důvodu byly pod ŘKV ustaveny následující koordinační výbory:

- Konkurenceschopná česká ekonomika,
- Otevřená, flexibilní a soudržná společnost,
- Atraktivní prostředí,
- Vyvážený rozvoj území.

Koordinace mezi jednotlivých operačních programů je, pokud je to nutné, realizována prostřednictvím operativních konzultací příslušných řídicích orgánů a/nebo monitorovacích výborů. Podrobnější informace o této spolupráce (mechanismy a procedury) jsou uvedeny v příslušných operačních programech. NOK organizuje a dohlíží na tuto koordinaci a odpovídá za její efektivní fungování.

Koordinace na úrovni regionů NUTS II

Pro zajištění koordinace a realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti byly zřízeny na úrovni NUTS II regiony soudržnosti, ve kterých působí regionální rady. Regionální rady jsou řídicími orgány ROPů a koordinačními činiteli mezi jednotlivými kraji spojenými v regionu soudržnosti.

Koordinace v rámci ESF a v návaznosti na ostatní evropské politiky

Kromě MMR jako centrálního koordinátora pro podporu ze SF a FS, je díky specifické povaze implementace programů ESF základní koordinační rolí pro ESF pověřeno MPSV, v souladu s Usnesením vlády č. 159/1998. Členem Výboru pro ESF za ČR bude, vzhledem k působnosti resortu MPSV, zástupce řídicího orgánu OP LZZ. Alternátem v příštím funkčním období bude zástupce řídicího výboru OP VK.

Komplementaritu intervencí politiky hospodářské a sociální soudržnosti s aktivitami SZP EU financovanými prostřednictvím EAFRD a EFF je zajištěna spoluprací řídicího orgánu PRV a řídicího orgánu EFF s NOK.

⁴⁰ Všechny schvalovací procesy musí být v souladu s českou legislativou.

⁴¹ Pokračování současné organizace jednání Poradního výboru RPS.

Koordinace mezi OP a příspěvky EIB a ostatními finančními nástroji

Využívání nástrojů Evropské investiční banky jako jsou JEREMIE, JASPERS a JESSICA je připravováno po dohodě příslušných řídicích orgánů s MMR a MF. Česká republika jedná s Evropskou investiční bankou o možnosti využití úvěrových zdrojů EIB pro zajištění národního spolufinancování.

Ostatní finanční nástroje Společenství byly zohledněny při přípravě jednotlivých operačních programů. Jde například o tyto nástroje: LIFE+ nebo komunitární programy Konkurenceschopnost a inovace či 7. Rámcový program pro vědu a výzkum.

11.3 Činnost institucí*Funkce NOK*

NOK jako centrální koordinátor vytváří jednotný rámec pro implementaci OP řídicími orgány. Vede řídicí orgány za účelem zajištění efektivity a právní platnosti při řízení operačních programů. Národní orgán pro koordinaci NSRR vykonává následující kompetence:

- vydává pokyny a metodiky v oblastech řízení, provádění evaluací, sběru dat a jejich elektronické výměny, zakládání a činnosti monitorovacích výborů, kontroluje a dohlíží na všechny aktivity, které spadají mezi úkoly řídicích orgánů operačních programů;
- monitoruje implementaci NSRR a operačních programů a navrhuje systémová řešení v případech pomalé implementace programů, objektivních překážek omezujících implementaci či v případě porušení povinností vyplývajících z nařízení;
- zajišťuje kompatibilitu implementace NSRR a OP s národními politikami a prioritami EU a soulad intervencí s národní a komunitární legislativou zejména v oblasti hospodářské soutěže, veřejných zakázek, ochrany životního prostředí, snižování disparit, rovných příležitostí a principu nediskriminace a navrhuje vhodné nástroje pro jejich účinnou implementaci;
- zajišťuje stanovení rámce pro fungování monitorovacího výboru NSRR;
- vypracovává ve spolupráci s PCO pravidla způsobilosti výdajů;
- koordinuje a připravuje zpráv předkládaných EK;
- zajišťuje vypracování dalších zpráv, včetně NPR, týkající se dofinancování Lisabonské strategie ze SF a FS;
- předkládá strategické zprávy o pokroku vzhledem k čl. 29 obecného nařízení;
- zajišťuje také stanovení základních kritérií pro výběr projektů pro naplňování čtyř strategických cílů NSRR;
- zakládá a zajišťuje fungování integrovaného monitorovacího informačního systému, který bude používán řídicími orgány všech OP, platebním a certifikačním orgánem a auditorem a zajišťuje elektronickou výměnu dokumentů a dat;
- naplňuje úkoly spojené s všeobecnou informovaností a propagací naplňování politik ekonomické a sociální soudržnosti, zajišťuje plánování, realizaci a koordinaci aktivit na podporu všeobecné informovanosti a koordinuje aktivity řídicích orgánů v této oblasti;
- vytváří komunikační strategii na národní úrovni k zajištění transparentnosti a plné informovanosti o přidělování pomoci ze SF a z FS, s ohledem na cíle Lisabonské strategie;
- zabezpečuje činnost pracovní skupiny pro evaluaci, jejíž členy jsou kromě národního koordinátora také pracovníci řídicích orgánů operačních programů;
- garantuje tok informací z EK všem řídicím orgánům a zpět;
- vytváří podmínky pro vyhodnocování účinnosti kontrolních mechanismů;
- dohlíží na respektování pravidel veřejné podpory (a regionální podpory), upravených příslušnými evropskými a národními předpisy;
- vytváří metodiku pro stanovení indikátorů a sledování jejich plnění;

- sleduje naplňování závazků adicionality a poskytuje Komisi informace umožňující ověření, jak je uvedeno v čl. 15 obecného nařízení;
- účastní se výročních jednání řídicích orgánů operačních programů a Komise tak, jak to vyplývá z článku 68 obecného nařízení;
- zajišťuje, že priority v odstavci 3 článku 9 obecného nařízení 1083/2006 budou reflektovány při realizaci operačních programů NSRR a sleduje pokrok při jejich naplňování.

Jednotlivé řídicí orgány jsou povinny spolupracovat s NOK při naplňování jeho koordinační role.

Funkce PCO

Pro implementaci pomoci ze SF a FS dle čl. 61 obecného nařízení zajišťuje PCO následující činnosti:

- řídí a koordinuje toky finančních prostředků poskytnutých z rozpočtu EU a zabezpečuje plynulost toku finančních prostředků od PCO příjemcům;
- vytváří a aktualizuje metodické pokyny pro provádění certifikace výdajů SF a FS;
- zabezpečuje, aby příjemci pomoci obdrželi příspěvek z EU bez zbytečného odkladu;
- vypracovává a předkládá EK ověřené výkazy výdajů a žádosti o platby (průběžné i konečné) pro všechny programy na základě výkazů výdajů předložených řídicími orgány;
- ověřuje, že výkaz výdajů je přesný, vychází ze spolehlivého účetního systému a je založen na ověřitelných podkladech, certifikuje tyto výkazy a schvaluje žádosti o platby z EU;
- monitoruje manuály pracovních postupů užívané subjekty zapojenými do implementace SF a FS a ověřuje dodržování těchto postupů;
- průběžně monitoruje a ověřuje soulad činností a postupů řídicích orgánů a zprostředkujících subjektů s právními předpisy ČR a EU;
- ověřuje aplikaci procesů řízení a systému kontroly řídicích orgánů a zprostředkujících subjektů (včetně provádění kontrol na místě);
- vyhodnocuje čerpání alokací;
- přijímá platby z rozpočtu EU a zabezpečuje převody prostředků do kapitol rozpočtu;
- metodicky řídí vypracovávání odhadů čerpání prostředků poskytnutých z rozpočtu EU a předává tyto odhady EK;
- zajišťuje koncepci, metodiku, tvorbu, rozvoj a činnost účetního systému využívaného pro administraci SF a FS;
- zajišťuje metodické řízení v oblasti účtování o prostředcích SF a FS;
- spolupracuje s EK při ověřování adicionality mid-term a ex-post;
- zajišťuje vrácení neoprávněně vyplacených prostředků.

Funkce AO

V souladu s čl. 62 obecného nařízení provádí AO zejména následující činnosti:

- zajišťuje audit připravenosti řídicích a kontrolních systémů programů, na jehož základě předkládá EK zprávu posuzující nastavení řídicích a kontrolních systémů OP;
- předkládá Evropské komisi před podáním první žádosti o průběžnou platbu a nejpozději do 12 měsíců od schválení příslušného programu zprávu posuzující nastavení řídicích a kontrolních systémů programu včetně stanoviska k jejich souladu s příslušnými ustanoveními právních předpisů ES, jak je požadováno v čl. 71 obecného nařízení;
- předkládá EK do 9 měsíců po schválení příslušného OP strategii auditu zahrnující subjekty, které budou audity provádět, tuto strategii pravidelně aktualizuje;
- zajišťuje provádění auditu za účelem ověření účinného fungování řídicích a kontrolních systémů programů a na vzorku i ověření vykázaných výdajů;

- předkládá každoročně EK konsolidovaný plán auditů prostředků poskytovaných ze SF a FS, který průběžně vyhodnocuje;
- zajišťuje, že PCO obdrží pro účely certifikace výsledky všech auditů provedených AO nebo z jeho pověření;
- zajišťuje metodické vedení dalších auditních subjektů zapojených do auditů u všech OP;
- dohlíží na kvalitu auditů prováděných dalšími auditními subjekty u projektů spolufinancovaných z SF a FS;
- podílí se na tvorbě a aktualizaci metodických pokynů pro provádění auditu prostředků jednotlivých programů;
- předkládá každoročně EK výroční kontrolní zprávu;
- vydává každoročně pro EK stanovisko k tomu, zda fungování řídicího a kontrolního systému poskytuje přiměřenou záruku, že výkazy výdajů předložené EK jsou správné a že související transakce jsou zákonné a řádné;
- účastní se auditních misí EK na prověřování aspektů řídicího a kontrolního systému, které vyplynuly z výroční kontrolní zprávy;
- předloží EK prohlášení o uzavření (popř. o částečném uzavření), ve kterém vyhodnotí platnost žádosti o závěrečnou platbu a zákonnost a řádnost souvisejících transakcí zahrnutých do závěrečného výkazu výdajů;
- spolupracuje s EK při koordinaci plánů auditů a auditorských metod a vyměňuje si s ní výsledky z provedených auditů;
- zajišťuje, aby byly při auditorské činnosti uplatňovány mezinárodně uznávané auditorské standardy;
- provádí analýzu nahlášených nesrovnalostí pro účely zpracovávání prohlášení o uzavření nebo částečném uzavření;
- zpracovává každoročně zprávu o výsledcích finančních kontrol za OP pro vládu.

11.4. Monitorování a výměna dat

Centrální jednotný informační systém

Základním prostředkem zajištění jednotnosti monitorovacího systému je stanovení rozsahu závazných dat a závazných postupů pro jejich pořizování a předávání.

Poskytování srovnatelných, věcně správných a aktuálních dat pro podporu řízení, monitorování a hodnocení je zajišťováno **závaznou Metodikou monitorování SF a FS 2007-2013**. Tato Metodika monitorování definuje centrálně závazný datový rozsah, závazné postupy a lhůty pro monitorování operačních programů a projektů na všech úrovních implementace. Spolu se stanovením jednotných a závazných postupů pro předávání dat je tak zajištěn **plně integrovaný jednotný monitorovací systém** na všech úrovních implementace, který zajistí potřebná data pro řízení, monitorování a hodnocení programů a projektů včetně pravidelného sběru dat od příjemců pomoci pro účely sledování pokroku realizace projektů prostřednictvím webového účtu příjemce.

Datová komunikace mezi účetním systémem PCO IS VIOLA jako základním nástrojem pro podporu funkce PCO a MSC2007 jako nástrojem centrálního monitorování fondů EU, je zajištěna.

Z IS MSC2007 do IS VIOLA jsou předávány Souhrnné žádosti. Z IS VIOLA se do MSC2007 zpětně předává Souhrnná skutečnost.

Sběr dat a jejich elektronická výměna

MMR vytváří především pro účely sledování finanční pomoci informační systém, který je jedním z nezbytných předpokladů pro přijetí pomoci ze SF a FS. Dle usnesení vlády č. 198/2006 zabezpečuje MMR jednotný centrální informační systém pro řízení, monitorování a hodnocení programů a

projektů na všech úrovních administrace programů financovaných ze SF a FS. Systém je závazný pro všechny subjekty implementace v programovém období let 2007-2013.

MMR řídí nastavení informačního systému v oblasti řízení, sběru dat, monitorování a komunikace s EK. Zajistilo připravenost centrálního monitorovacího systému, který je také **důležitým nástrojem řízení implementace všech OP**.

Řídící orgány mají povinnost dodávat data v požadovaném rozsahu, struktuře a v požadovaných termínech z úrovně příjemce pomoci na základě postupů definovaných v operačních manuálech.

Elektronická výměna dat

ČR zvolila variantu předávání dat do systému EK SFC2007 prostřednictvím technického rozhraní a služeb internetu. Elektronická výměna dat zahrnuje přenos dat z české databáze MSC2007 do databáze EK SFC2007. Znamená to přípravu požadovaných dat a následný přenos potřebných dat z české databáze MSC2007. V této databázi byl vytvořen speciální modul, který slouží k autorizaci dat řídicími orgány odpovědnými za řízení a koordinaci programů fondů EU. Tento modul zajišťuje tvorbu a export validovaných dat řídicích orgánů, PCO a přes služby internetu do databáze Evropské komise SFC2007. Modul splňuje požadavek EK na eGovernment.

Parametry informačního systému

Systém bude primárním nástrojem pro komunikaci s MF a EK, tak aby zajistil plnou administraci programů a projektů. Informační systém pro monitorování pomoci programového období 2007-2013 musí zajistit integritu dat obsažených v systému, tak aby byla zajištěna srovnatelná, věcně správná a včasná data pro řízení, monitoring a hodnocení na centrální úrovni.

Systém je koncipován jako tříúrovňový celek vzájemně komunikujících informačních systémů – centrální úroveň, výkonná úroveň a webový účet příjemce.

Příprava a zajištění informačního systému

Pro monitorování programovacího období 2007-2013 je od 1. ledna 2007 zajištěna plná funkcionalita integrovaného systému, který zajistí monitorování na všech úrovních implementace (centrální, výkonné, žadatele/příjemce). Systém zajišťuje plnou podporu pro řízení, monitorování, hodnocení a administraci programů a projektů. Respektuje požadavky EK a zajišťuje požadovanou funkci sběru dat a předávání těchto dat EK a PCO.

Přístup k monitorování a evaluaci horizontálních témat

Rovné příležitosti. Monitoring tohoto horizontálního tohoto tématu je integrální součástí centrálního monitorovacího systému, který zohledňuje rovné příležitosti podle pohlaví (věkově a podle typů sociálního znevýhodnění) členěných indikátorů výstupů, výsledků i dopadů od strategické úrovně NSRR až po monitoring relevantních priorit jednotlivých operačních programů. Při monitoringu a evaluaci rovných příležitostí podporovaných pomocí fondů je kladen důraz na relevantní intervence spolufinancované z ESF, které mají přímý vliv na rovné příležitosti cílových skupin. Jsou programovány tak, aby kvalitativně přispěly k úspěšné implementaci relevantních národních politik a dále politik koordinovaných na evropské úrovni (v ČR blíže určených v Národní zprávě o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 - 2008 a NPR na léta 2005 - 2008). Sledování a vyhodnocování účinnosti implementace opatření z fondů z hlediska stanovených cílů i vlivu na rovné příležitosti cílových skupin na centrální úrovni zajišťuje MMR – útvar zajišťující národní koordinaci pomoci ve spolupráci s řídicími orgány operačních programů. Spolupráce s Řídicími orgány OP a transfer informací probíhá v rámci Pracovní skupiny pro evaluaci a horizontální témata. Při evaluaci dopadu implementace opatření financovaných z ESF na zlepšení sociální situace a rovné příležitosti sociálně znevýhodněných skupin lze mj. vycházet z dat

monitorovacího systému výše zmíněné Národní zprávy o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování.

Udržitelný rozvoj. Sledování environmentálních dopadů je součástí IS monitoringu, a to sadou indikátorů navržených zpracovatelem SEA NSRR. Expertní vyhodnocování dopadů bude prováděno pod dohledem pracovní skupiny, v níž budou zastoupeni představitelé všech řídicích orgánů a jejímž prostřednictvím bude proces sledování dopadů koordinován a metodicky řízen.

11.5 Administrativní kapacita 2007-2013

Pro implementaci prostředků programového období 2007-2013 je významným rizikem nedostatečná absorpční kapacita. Jednou z hlavních složek absorpční kapacity je kapacita veřejné správy (počet a kvalita úředníků, nastavené postupy). Potřeba navýšení administrativních kapacit je umocněna i těmito faktory:

- souběžná implementace dvou programových období;
- nárůst objemu alokovaných finančních prostředků;
- nárůst počtu operačních programů;
- důraz nové legislativy na kontrolní postupy, monitorování a hodnocení.

Nedostatečná administrativní kapacita může vážně ohrozit čerpání SF a FS, proto je nutné jejímu posílení věnovat trvalou a systematickou pozornost. Systematickou a dlouhodobou podporou institucionálního rozvoje a absorpční kapacity je pověřeno MMR, které podporuje rozvoj institucionálních a administrativních kapacit, znalostí a dovedností. Využívá přitom dokumentu Rámcové parametry nastavení modelu implementační struktury operačních programů, vypracovaného v rámci technické pomoci. Základem systému je:

- analýza potřeb jednotlivých řídicích orgánů pro implementaci OP;
- definice funkcí a procesů;
- vypracování profilů pracovníků, popis pracovních pozic a pracovních náplní;
- kvalitní výběr a přijímání nových pracovníků.

Kvalitní výkon všech funkcí systému využívání prostředků EU úzce souvisí s profilem a stabilizací zaměstnanců, kteří se na přípravách a zajištění tohoto systému podílejí. Zaměstnanci veřejné správy se musí na řádný a kvalitní výkon těchto činností soustavně připravovat až několik let, včetně jazykového vzdělávání. Nezbytnou podmínkou kvalitního systému řízení lidských zdrojů je zajištění kvalitního a nezávislého nábory pracovníků, který zohlední „best practice“ a bude aplikován na všech úrovních implementačního systému. Hlavním cílem zlepšování systému řízení lidských zdrojů je omezení nežádoucího odlivu těchto vzdělaných a zkušených zaměstnanců do soukromé sféry, a to především prostřednictvím nastavení takových podmínek, které z práce ve veřejné správě vytvoří konkurenční volbu k soukromé sféře.

Za tímto účelem ČR připravuje komplexní systém stabilizace a motivace zaměstnanců veřejné správy zapojených do systému využívání prostředků z rozpočtu EU.

V rámci tohoto systému se předpokládají následující opatření:

- využívání finanční i nefinanční motivace;
- vzdělávání zaměstnanců, vybavení technikou, školení vedoucích pracovníků v řízení lidských zdrojů a věcné problematice;
- přehodnocení nastavení systemizace, zejména platových tříd na jednotlivých institucích či zařazení do katalogu prací;

- zvýšení osobních příplatků v souvislosti s podílem na přípravách a výkonu činností při řízení a kontrole prostředků EU;
- odměny vyplácené v souvislosti se správou prostředků EU;
- další pracovněprávní opatření.

Dalším, velmi důležitým úkolem je podpora absorpční kapacity příjemců podpory a vstřícný přístup administrativy k příjemcům pomoci.

Důležitým nástrojem pro MMR při posilování administrativní kapacity pro implementaci NSRR bude podpora absorpční kapacity v OP Technická pomoc. Bude pokrývat potřeby koordinace a podpory strategického a metodického řízení rozvoje absorpční kapacity. Na základě výsledků analýz budou vypracovány návrhy opatření k jejímu zvýšení. MMR jako centrální koordinátor bude podporovat absorpční kapacitu u průřezových intervencí a provázanost ROPů s tematickými operačními programy.

Podpora rozvoje lidských zdrojů a posilování administrativní kapacity úzce souvisí s prioritou Smart Administration ve Strategickém cíli Otevřená, flexibilní a soudržná společnost.

11.6 Implementační soustava operačních programů

Implementační systém jednotlivých operačních programů, včetně určení zprostředkujících subjektů a konkrétní specifikace funkcí, které na ně budou řídicími orgány delegovány, je podrobně popsán v operačních programech a v popisu řídicích a kontrolních systémů dle čl. 71 obecného nařízení.

Pověření řídicích orgánů

Usnesením vlády č. 175/2006 byly pověřeni jednotliví členové vlády zajistit funkci řídicích orgánů operačních programů. Pověřenými řídicími orgány pro přípravu operačních programů jsou: **MMR, MPO, MPSV, MŠMT, MŽP, MD, Hl. m. Praha a regionální rady regiony soudržnosti NUTS II.**

Řízení operačních programů

MMR nastavuje jednotný metodický rámec pro horizontální oblasti implementace pro řídicí orgány operačních programů. Řídicí orgán operačního programu odpovídá za řízení a provádění operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení a v souladu s pravidly pro implementaci operačních programů definovaných centrálním koordinačním orgánem.

Řídicí orgán odpovídá za nastavení systémů pro oblasti:

Řízení a kontrola

- nastavuje řídicí a kontrolní systémy v souladu s platnou legislativou ČR a EU a odpovídá za efektivní a správné fungování těchto systémů;
- předchází nesrovnalostem, odhaluje nesrovnalosti a navrhuje opravy financování v případě zjištění porušení povinností vyplývajících z právních předpisů;
- ověřuje dodání spolufinancovaných produktů a služeb a skutečné vynaložení výdajů na operace vykázané příjemci a jejich soulad s předpisy Společenství a s vnitrostátními předpisy;
- zajišťuje shodu podporovaných akcí s politikami Společenství;
- zajišťuje soulad s požadavky na poskytování a zveřejňování informací (dle čl. 69 obecného nařízení);

- zajišťuje udržitelnost operací po dobu 5 let⁴² ze strany řídicích orgánů OP a informování EK, pokud operace prošly podstatnou změnou;
- stanovuje postupy k zajištění toho, aby všechny dokumenty týkající se výdajů a auditů nezbytné pro zajištění odpovídajícího prověřovacího záznamu byly uchovávány v souladu s požadavky čl. 90 obecného nařízení.

Realizace

- zpracovává výběrová a hodnotící kritéria pro výběr projektů a předkládá je ke schválení monitorovacímu výboru;
- zajišťuje, aby operace byly pro financování vybírány podle kritérií schválených monitorovacím výborem pro operační program a aby po celou dobu provádění byly v souladu s příslušnými předpisy Společenství a vnitrostátními předpisy;
- poskytuje EK informace, které jí umožní provést hodnocení velkých projektů.

Finanční toky

- zajišťuje, že příjemci a jiné subjekty zapojené do provádění operací vedou buď nezávislý účetní systém nebo odpovídající účetní kód pro všechny transakce související s operací, aniž jsou dotčeny vnitrostátní účetní předpisy.

Monitoring

- ustavuje monitorovací výbor v souladu s čl. 63 – 66 obecného nařízení;
- shromažďuje spolehlivá finanční a statistická data umožňující monitorování provádění pomoci a předává tato data MMR - NOK, resp. EK, a to zpravidla v elektronické podobě;
- zajišťuje záznam a uchovávání účetních záznamů v elektronické podobě pro každou operaci v rámci operačního programu a shromažďování údajů o provádění nezbytných pro finanční řízení, sledování, ověřování, audit a hodnocení;
- zpracovává výroční a závěrečné zprávy o provádění pomoci a po schválení monitorovacím výborem je předkládá EK;
- řídí činnost monitorovacího výboru a poskytuje mu dokumenty umožňující sledovat kvalitu provádění operačního programu s ohledem na jeho konkrétní cíle.

Evaluace

- zajišťuje, aby se hodnocení operačních programů realizovalo v souladu s evropskými předpisy (čl. 47 a 48 obecného nařízení).

Certifikace

- předává veškeré potřebné informace o postupech a ověřeních prováděných v souvislosti s výdaji PCO pro účely certifikace.

Provádění auditů

- odpovídá za zabezpečení podmínek pro provádění auditů na všech úrovních implementace.

Delegování činností

Rozhodnutí o míře delegování výkonu některých funkcí na zprostředkující subjekt je v kompetenci každého řídicího orgánu, který určuje, jaké úkoly může zprostředkující subjekt vykonávat. Tyto úkoly a funkce budou stanoveny v písemné dohodě mezi řídicím orgánem a zprostředkujícím subjektem. Řídicí orgán operačního programu konzultuje svěřeni některých svých funkcí zprostředkujícímu subjektu s MMR – NOK.

⁴² Tři roky v případě investic nebo pracovních míst vytvořených MSP.

12. SYSTÉM FINANČNÍCH TOKŮ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ A FONDU SOUDRŽNOSTI

Od data vstupu ČR do EU dne 1. května 2004 byl systém finančních toků SF a FS nastaven tak, že příjemcům byly prostředky SF a FS zpětně propláceny Platebním orgánem prostřednictvím platebních jednotek. Na základě zkušeností s realizací projektů a průběhem čerpání prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v rámci programového období 2004 – 2006 a ve snaze o zrychlení toku prostředků SF a FS směrem k příjemci, jako nejdůležitějšímu článku implementace projektů spolufinancovaných ze SF a FS, došlo ke změně systému finančních toků prostředků SF a FS. Pro nové programové období schválila vláda Metodiku finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007-2013.

Veškeré prostředky SF a FS jsou integrovány do státního rozpočtu. Příjemcům jsou prostředky SF a FS předfinancovány ze zdrojů státního rozpočtu. PCO následně převádí prostředky SF a FS do státního rozpočtu. Tímto systémem bude zajištěn jednotný tok národních i evropských prostředků k příjemcům a dojde k jeho zrychlení.

Národní spolufinancování

ČR se rozhodla, že bude vztahovat míru spolufinancování pouze k veřejným výdajům (podle čl. 63(1b) obecného nařízení). Soukromé zdroje budou tedy v tabulkách uváděny pouze indikativně a jen pro informaci.

Veřejné rozpočty ČR budou tedy muset v letech 2007 - 2015 vydat minimálně 4,7 mld. EUR, aby mohla ČR vyčerpat maximální alokaci, kterou bude mít k dispozici pro programové období 2007 - 2013.

MF pravidelně analyzuje schopnost veřejných rozpočtů zajistit dostatek prostředků na spolufinancování SF a FS. Na základě takové analýzy rozhodla vláda dne 14. prosince 2005 (usnesení vlády č. 1618), že spolufinancování je prioritou při přípravě rozpočtů.

Analýza byla aktualizována na podzim roku 2006, kdy už jsou známy jednak přesné alokace pro ČR na jednotlivé roky, ale i přesnější rozdělení na operační programy i na jejich prioritní osy. Přestože současná analýza předpokládá, že bude nutné vynaložit podstatě nižší objem prostředků z veřejných rozpočtů než ta předchozí (především dosažení nižší povinné míry spolufinancování z národních zdrojů), dospěla ke stejným závěrům:

- nutnost prohloubit reformu veřejných financí a změnit trend nárůstu mandatorních výdajů,
- přesun priorit v rámci výdajů na hospodářskou a sociální soudržnost na oblasti spolufinancované ze SF a FS, to bude podporovat koordinované plánování evropských i národních programů a národní programy budou podporovat jen ty oblasti, které nelze spolufinancovat z evropských zdrojů.

Aktualizovaná analýza byla usnesením č. 1348 schválena vládou ČR dne 30. listopadu 2006.

13. ADICIONALITA PRO CÍL KONVERGENCE V OBDOBÍ 2007-2013

ČR na základě čl. 27 a v souladu s čl. 15 obecného nařízení zpracovala ex-ante ověření adicionality – tj. výchozí úroveň výdajů veřejných prostředků vynakládaných do oblasti hospodářské a sociální soudržnosti, jež bude dodržována v finančním období 2007-2013. Východiskem pro stanovení tohoto limitu byly skutečné výdaje veřejných rozpočtů do uvedené oblasti v letech 2004 a 2005, z kterých byl stanoven průměr za oba roky. Ověřování adicionality je prováděno pro regiony NUTS II spadající pod cíl Konvergence, tj. za celou ČR bez regionu soudržnosti NUTS II Praha.

Výdaje započítávané do limitu adicionality je možno definovat jako výdaje veřejných rozpočtů (státní rozpočet, rozpočty municipalit, rozpočty regionálních rad, krajů a vybrané státní fondy) do oblastí zaměřených nebo souvisejících s oblastmi intervencí SF a FS. Jejich účelové určení je v zásadě totožné s určením zahrnovaným do výpočtu adicionality pro období 2004-2006, vyjma podpory rozvoje zemědělství a venkova, na které se již intervence ze strukturálních fondů v období 2007-2013 nebudou vztahovat. Naopak nově se zahrnují výdaje na podporu bydlení.

Úroveň adicionality pro období 2007-2013 se stanovuje ve výši **2 548,9 mil. EUR** (v cenách roku 2006) a je rovna průměrnému objemu výdajů do oblasti hospodářské a sociální soudržnosti v letech 2004 a 2005.

Stanovení ex-ante úrovně adicionality pro roky 2007-2013 na stejné úrovni, jaká je skutečnost průměru let 2004 a 2005, respektuje ustanovení čl. 15 (3) obecného nařízení a představuje výrazný nárůst oproti úrovni adicionality pro programové období 2004-2006.

Pro srovnání oproti limitu adicionality pro období 2004-2006 došlo k nárůstu relevantních výdajů a tedy limitu pro ex-ante hodnocení adicionality pro období 2007-2013 zhruba o 62 %.

Takto výrazný objem výdajů v letech 2004 a 2005 je dán více vlivy. Hlavním důvodem tohoto vývoje byl výrazný nárůst výdajů do oblasti dopravní infrastruktury především prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury. Ten zahájil svoji činnost v roce 2000 a jeho výdaje postupně výrazně narůstaly. Tak velké objemy prostředků mohl Fond vydávat zejména díky mimořádným příjmům finančních zdrojů plynoucích z výnosů privatizace státního majetku. Tyto výdaje je nutno chápat jako mimořádné ve smyslu požadavků MF (nikoliv ve smyslu obecného nařízení⁴³), vyplývající ze specifické situace v ČR. Navíc právě v letech 2004 a 2005, které jsou východiskem pro ex-ante hodnocení, využití zdrojů z privatizovaného majetku kulminovalo.

Dalším důvodem tohoto zvýšení je zapojení krajských rozpočtů od roku 2001, které vedle toho, že převzaly část finanční působnosti od státního rozpočtu, financují činnosti spadající do oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Vliv na zvýšení limitu adicionality má i zařazení výdajů na rozvoj bydlení, které převyšují objem prostředků započítávaných v předchozím období v oblasti zemědělství a rozvoje venkova.

Zdroje dat a metodika výpočtu

Výchozími informacemi pro zjištění rozsahu adicionality byly údaje z databází MF o finančních výkazech o výdajích ze státního rozpočtu, místních rozpočtů a Státního fondu životního prostředí, Státního fondu dopravní infrastruktury a Státního fondu pro rozvoj bydlení za roky 2004 a 2005 (*Automatizovaný rozpočtový informační systém*). Do propočtů byly zahrnuty pouze výdaje klasifikované jako výdaje náležející do hospodářské a sociální soudržnosti. Stejně jako v předešlém finančním období bylo třeba po vyloučení výdajů vykázaných regionem soudržnosti Praha pro jeho nezpůsobilost v rámci cíle Konvergence část vyloučených výdajů znovu začlenit, protože ve skutečnosti byly spotřebovány v ostatních regionech ČR. Tímto způsobem byl vyřešen problém

⁴³ Vztahuje se k výnosům z privatizace státního majetku na základě požadavků MF.

sídla centrálních orgánů veřejné správy v Praze, které prostředky přerozdělují, ale nespotřebovávají. Z tohoto důvodu bylo třeba při výpočtu postupovat i s využitím dalších informačních zdrojů. Konkrétně v případě kapitálových výdajů šlo o využití evidence z Informačního systému k financování reprodukce majetku státu (ISPROFIN). U běžných výdajů byly využity informace z Centrálního registru dotací (CEDR). V několika případech byly pro zpřesnění odpočtu výdajů za region Praha z výkazů za celou ČR použity odhady. Stejně se postupovalo i pro stanovení limitu pro ex-ante ověřování adicionality pro období 2004-2006.

Pro přepočty výdajů veřejných rozpočtů ČR let 2004 a 2005 do cen roku 2006 byly využity deflátoři HDP (viz Makroekonomická predikce MF z října 2006). Pro jejich přepočet do EUR byl použit průměrný kurz ČNB za rok 2005 (29,784 Kč/EUR). Údaje pro roky 2007-2013 jsou počítány v eurech. Pro přepočet do cen roku 2006 byl použit deflátor v roční výši 2 % podle odstavce 16 Interinstitucionální dohody⁴⁴.

Pro stanovení financování programů a projektů ze SF v rámci NSRR v letech 2007-2013 se vychází ze souhrnné částky 17 064,5 mil. EUR (tj. 15 721,6 mil. EUR v cenách 2006), kterou má ČR na toto období obdržet na financování v rámci cíle Konvergence. Pro odhad průměrného ročního čerpání prostředků v letech 2007-2013 byl využit model MF pro náběh čerpání a souvisejícího spolufinancování. V rámci výdajů na spolufinancování je zahrnuto i předpokládané spolufinancování FS.

Proces, ekonomická situace a detailní metodika pro ex-ante ověření adicionality pro programové období 2007-2013 jsou prezentovány v Additionality Report z 27. dubna 2007, vypracované MoF.

⁴⁴ Interinstitucionální dohoda mezi Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí o rozpočtové disciplíně a řádném finančním řízení ze 17. května 2006 (2006/C 139/01).

Tab. 27 Ověření adicionality pro období 2007-2013: Financování strukturálních výdajů v regionech cíle Konvergence z veřejných zdrojů (v mil. EUR, ceny 2006):

EUR ceny 2006	Roční průměr 2007-13 NSRR (ex- ante)						Roční průměr 2004-2005 NSRF (skutečnost)					
	Celkem	z toho: státní podniky	NSRR		Nespolufi- nancováno EU	Celkem	Celkem	z toho: státní podniky	NSRR		Nespolufi- nancováno EU	Celkem
			Nár.+EU	Nár.+EU					EU	Nár.		
1	2	3	4	5	6	7 = 5 + 6 = 2 - 4	8	9	10	11	12	13 = 11+12 = 8 - 10
1. Základní infrastruktura	2 259 803 748		588 438 563	287 180 475	1 384 184 710	1 671 365 185	1 675 092 282		3 727 097	38 892 683	1 632 472 502	1 671 365 185
- Doprava	1 570 520 082		322 634 206	150 113 824	1 097 772 052	1 247 885 876	1 276 588 306		402 762	25 312 993	1 250 872 551	1 276 185 544
- Telekomunikace a informační společnost	111 047 546		92 716 579	18 330 967		18 330 967	462 169		71 746	63 097	327 326	390 423
- Energie	28 873 863		12 600 844	16 273 019		16 273 019	5 934 942		21 047	7 016	5 906 879	5 913 895
- Život. prostředí a voda	502 937 462		124 150 308	94 002 724	284 784 430	378 787 154	382 018 696		3 231 542	13 509 577	365 277 577	378 787 154
- Zdraví	46 424 795		36 336 626	8 459 941	1 628 228	10 088 169	10 088 169				10 088 169	10 088 169
2. Lidské zdroje	867 121 044		642 726 328	128 444 468	95 950 248	224 394 716	235 758 321		11 363 606	3 745 826	220 648 889	224 394 715
- Vzdělávání	345 503 877		207 214 144	42 339 485	95 950 248	138 289 733	206 416 364		4 591 178	1 527 821	200 297 365	201 825 186
- Výchova	269 867 207		225 319 380	44 547 827		44 547 827	18 288 747		6 772 428	2 218 005	9 298 314	11 516 319
- VaV	251 749 960		210 192 804	41 557 156		41 557 156	11 053 210				11 053 210	11 053 210
3. Výrobní prostředí	986 861 339		438 522 735	84 510 199	463 828 405	548 338 604	564 650 229		16 311 623	5 497 124	542 841 482	548 338 606
- Průmysl	652 670 239		222 245 482	43 940 087	386 484 670	430 424 757	453 601 239		15 448 238	5 149 385	433 003 616	438 153 001
- Služby	201 411 032		105 415 607	18 651 690	77 343 735	95 995 425	96 011 385		15 959	5 037	95 990 389	95 995 426
- Cestovní ruch	132 780 068		110 861 646	21 918 422		21 918 422	15 037 605		847 426	342 702	13 847 477	14 190 179
4. Ostatní	202 709 600		97 863 041	23 785 375	81 061 184	104 846 559	105 091 235		244 677	111 500	104 735 058	104 846 558
Celkem	4 316 495 731		1 767 550 667	523 920 517	2 025 024 547	2 548 945 064	2 580 592 067		31 647 003	48 247 133	2 500 697 931	2 548 945 064

Zdroj: MF

14. EX-ANTE HODNOCENÍ NSRR

NSRR představuje metodicky vyrovnaný, logicky strukturovaný dokument, který zahrnuje všechny podstatné problémové okruhy jak z hlediska potřeb ČR, tak z hlediska návaznosti na další dokumenty, zejména SOZS, Strategii hospodářského růstu a NPR.

14.1. Průběh zpracování NSRR a jeho ex-ante hodnocení

Příprava procesu ex-ante hodnocení NSRR byla zahájena souběžně s přípravou tvorby programového dokumentu v prvním čtvrtletí roku 2005. Jako zpracovatel byl v otevřeném řízení vybrán tým společnosti Berman Group – služby ekonomického rozvoje s.r.o.. Samotné ex-ante hodnocení bylo oficiálně zahájeno dne 10. srpna 2005, stanoviska a podklady ex-ante hodnotitele k NSRR však byly poskytovány již od června 2005.

Hodnocení bylo organizováno jako proces, který je paralelní ke zpracování NSRR. To znamená, že ex-ante hodnotitelé reagovali průběžně na dílčí výstupy zpracovatelů NSRR, konzultují tyto výstupy se zpracovatelem NSRR i se zadavatelem NSRR, účastnili se práce pracovních skupin ŘKV a jednání ŘKV samotného, poskytovali zpracovateli NSRR a zadavateli NSRR (jímž byl odbor RPS MMR, nyní odbor evropských fondů MMR) průběžné konzultace a „lehkou technickou asistenci“. Z tohoto důvodu byly vedle hodnotících zpráv a doporučení hodnotiteli zpracovávány podklady (převážně ve formě dílčích analýz, zpráv či pracovních podkladů), které měly sloužit zpracovatelům NSRR jako vodítko při zpracování NSRR.

Ex-ante hodnocení se soustředilo na několik základních aspektů:

- největší úsilí bylo věnováno metodicko-koncepčním problémům,
- hodnotitelé se soustředili na obsahové problémy částí,
- dále se hodnocení zabývalo formálně-technickými požadavky na NSRR.

Hodnotitelé mají za to, že v současnosti přetrvávají následující hlavní problémy v souvislosti s NSRR:

- regionální rozměr intervencí tematických operačních programů, který je požadován a předpokládán v NSRR není adekvátně zohledněn v tematických operačních programech;
- není jasný mechanismus pro koordinaci intervencí z různých OP a pro zajištění synergie mezi různými intervencemi z OP, s čímž souvisí také skutečnost, že NSRR nereaguje na nepřipravené (nebo nedostatečně připravené) implementační systémy OP.

Hodnotitelé zdůrazňují, že kromě nedostatků, které vyplývají z textu NSRR či z textu OP existuje také celá řada dílčích nedostatků či nepřipravených podmínek, které se nemusí přímo odrazit v textu programových dokumentů, které jsou však velice závažné pro budoucí implementaci programů. Jsou to např. (bez ohledu na významnost):

- nedostatečně připravené koordinační struktury a mechanismy pro zajištění synergie intervencí SF s domácími programy,
- nevhodná volba nástrojů pro realizaci intervencí v úrovni „realizačních dokumentů“ – příliš velké množství připravovaných grantových schémat, která mohou významně snižovat absorpční kapacitu,
- slabost či nepřipravenost realizačních mechanismů („delivery chains“) v případě zejména ESF programů, OP VaVpI, IOP, nejistá situace v ROP, a to buď proto, že nejsou budovány, nebo proto, že předpokládají pokračování již v současnosti nevyhovujících struktur a postupů implementace.

Zadavatel tato uvedená problémová témata bude řešit zejména při nastavování implementačních koordinačních mechanismů, které jsou předmětem podrobnějších programových dokumentů OP (implementační dokumenty a operační manuály). Jistý handicap dosud převažujícího resortního přístupu k realizaci intervencí politiky HSS, jehož si je zadavatel vědom, je záležitostí vyžadující dlouhodobější řešení v rámci státní správy ČR. Těžiště regionálního přístupu k implementaci tematických operačních programů proto bude spočívat ve větší účasti krajů a měst na koordinaci intervencí a podpoře absorpční kapacity pro tematické intervence, zejména při práci regionálních center asistence financovaných z OP TP (viz i 13.6.) a při přípravě a realizaci integrovaných plánů rozvoje měst.

14.2. Hodnocení konzultačního procesu při zpracování NRP a NSRR

Z pohledu ex-ante hodnocení jsou ŘKV a pracovní skupiny zcela dostačujícím reprezentantem různorodých zájmů aktérů zainteresovaných na politice hospodářské a sociální soudržnosti. Při projednávání NRP/NSRR splnily tyto orgány požadovanou konzultační roli velmi dobře. Jejich prostřednictvím se všichni významní aktéři účastnili všech podstatných rozhodování. Proces konzultací, projednávání a připomínkování NRP/NSRR a OP byl dostatečně rozsáhlý a intenzivní po celou dobu zpracování dokumentů. Zahrnutí relevantních sociálních partnerů je možné považovat za dostatečné.

Konzultace přispěly k vyjasnění obsahu intervencí NSRR a jejich začlenění do priorit a příslušných OP, čím napomohly k naplnění jednoho z důležitých cílů ex-ante hodnocení (a problémů při zpracování NSRR a OP). Na druhou stranu je možné konzultace označit za kontraproduktivní při snaze lépe zacílit programové dokumenty a konkretizovat jednotlivé oblasti intervencí. Konzultační proces vedl přes všechno úsilí spíše k přetrvávání širokého a málo specifického vymezení obsahu programových dokumentů a jejich aktivit/operací.

Konzultační proces při zpracování NSRR nepomohl nalezení synergií a nutných funkčních provázání mezi OP a tyto i nadále nejsou dostatečně definovány. Tím méně se pak podařilo navrhnout mechanismy pro společnou či účelově koordinovanou realizaci intervencí, u nichž je vzájemná provázanost nezbytná či vysoce žádoucí.

Nedostatky a obtíže, které se projeví v průběhu konzultací mezi partnery poukazují na šířeji existující problémy, které se budou projevovat v daleko závažnější míře při implementaci programů a některé druhy intervencí mohou významně zkomplikovat nebo mohou zásadně omezit dosahování výsledků intervencí.

14.3. Hodnocení socio-ekonomické analýzy a analýzy regionálního rozvoje.

Kapitola socioekonomická analýza prošla vůbec nejrozsáhlejším přepracováním při transformaci NRP do NSRR. Předchozí doporučení ex-ante hodnotitelů byla v NSRR rozsáhle zohledněna, nicméně některé nedostatky přetrvávají i 5. hodnocené verzi NSRR. Hlavním nedostatkem kapitoly SE analýza a kapitoly regionální rozvoj je nekonzistentní, logicky málo provázané představení hlavních problémů ČR, bez dostatečného vysvětlení příčinných vazeb. Doporučením ex-ante hodnotitele tedy byla úprava obou kapitol tak, aby:

- byla zdůrazněna vazba na témata Lisabonské strategie,
- identifikované problémy byly prezentovány ve vzájemných vazbách,
- identifikované problémy byly významově rozlišeny,
- byly dostatečně objasněny příčiny těchto problémů,
- byl popis jednotlivých dílčích témat syntetický a používal stejnou jednoznačnou strukturu.

Kapitola socio-ekonomická analýza v poslední verzi NSRR (říjen, 2006) doznala pouze dílčích, především formulačních změn. Hlavní doporučení ex-ante hodnotitele ke květnové verzi této kapitoly NSRR (viz výše) nebyla dostatečně zohledněna a naplněna. Ačkoliv socio-ekonomická analýza ve stávajícím znění představuje určité východisko pro strategickou část NSRR, je třeba vyzdvihnout absenci významového rozlišení mezi identifikovanými problémy. Stejně tak chybí adekvátní identifikace a vysvětlení příčin těchto problémů. Na mnoha místech socio-ekonomická analýza pouze dubluje analýzu SWOT.

Ex-ante hodnocení NSRR z června 2006 obsahovalo vedle shora uvedených doporučení také 4,5 strany naprosto konkrétních připomínek, doporučení či návrhů k jednotlivým odstavcům textu socio-ekonomické analýzy a analýzy regionálního rozvoje. Tato doporučení nebyla zohledněna. NSRR v přílohách neobsahuje tabulku srovnávající konkurenční faktory ČR a dalších zemí, kterou doporučoval ex-ante hodnotitel.

Oddělení tabulek a grafů do příloh je patrně možné přijmout, odkazy k nim jsou až na ojedinělé výjimky správné a dostatečné, tabulky a grafy se vztahují k analyzovaným a popisovaným skutečnostem.

Popis současné situace pokrývá všechny významné požadované skutečnosti a problémy, které vyplývají z analytických prací, provedených ex-ante hodnotitelem jak pro účely hodnocení NSRR (viz. pracovní dokument Analytická východiska pro hodnocení NSRR) tak jako vstupy pro zpracování NRP v roce 2005. Nicméně jednotlivé části analytických kapitol jsou velice nevyrovnané. S vědomím shora uvedených výhrad lze shrnout, že texty analytických kapitol mohou představovat dostatečné východisko k formulování dalších částí NSRR

Ze strany zadavatele a partnerů zúčastněných na přípravě NRP/NSRR byla analytická část NSRR po dlouhém konzultačním procesu konsensuálně shledána jako přijatelný podklad a vzhledem k potřebě udržet text NSRR v rozumném rozsahu a soustředit se především na kvalitu strategické části již nebylo shledáno nezbytným vracet se k dalším úpravám této části.

14.4. Hodnocení SWOT analýzy

SWOT analýza je, vzhledem ke komplikovanosti a komplexnosti problematiky NSRR, přijatelná a představuje použitelné východisko k následující strategii NSRR. SWOT v této podobě je kombinací návrhů řídicího orgánu a alternativních názorů hodnotitelů. Pro konečnou verzi NSRR hodnotitelé doporučovali zkrácení SWOT analýzy a uspořádání výroků SWOT podle významu, což bylo provedeno

Hodnotitelé doporučili upravit SWOT tak, aby se vnitřní analýza (SW) zabývala problematikou přímo ovlivnitelnou intervencemi SF a vnější analýza (OT) problematikou mimo rámec politiky soudržnosti. Toto doporučení zohledněno nebylo. Množství výroků vnější analýzy (OT) se týká oblastí přímo ovlivňovaných intervencemi SF a mají charakter tvrzení „když něco uděláme/podpoříme, je to příležitost“, „když něco neuděláme/nepodpoříme“ je to hrozba. Takové pojetí vnější analýzy považují hodnotitelé za metodické nepochopení jejího smyslu a účelu. Ve strategii NSRR však tento nedostatek přímé důsledky nemá.

14.5. Hodnocení realizace dosavadních programů SF

Hodnotitelé v předchozím hodnocení důrazně doporučili dopracování kapitoly „Hodnocení dosavadní realizace programů SF“ tak, aby zahrnovala závěry dosavadních evaluačních studií, které hodnotily čerpání prostředků SF a vysvětlovaly příčiny malých úspěchů ČR v této sféře. Toto

doporučení nebylo zohledněno s výjimkou doplnění odstavce o potřebě zvýšení administrativní kapacity a reformy veřejné správy. Takové doplnění považují hodnotitelé za nedostatečné.

Vzhledem k tomu, že závěry dosavadních evaluačních studií jsou poměrně obsáhlé, byl do této kapitoly zadavatelem zařazen odstavec k závěrům těchto studií pro období 2007-2013 s tím, že dané závěry samozřejmě jsou a budou brány v potaz pro zlepšení nastavení systému podpory z fondů EU v novém období.

Hodnotitelé poznatky a závěry kapitoly 5. NSRR „Zhodnocení dopadů realizace dosavadních rozvojových programů strukturálních fondů“ za neobyčejně a neopodstatněně optimistické, zvláště pak údaje uvedené v tabulce předpokladů naplnění specifických cílů.

Zadavatel nicméně trvá na zařazení tabulky s uvedenými údaji, které vycházejí ze shrnutí střednědobého hodnocení realizace RPS. Závěry tohoto hodnocení, dokončeného v polovině roku 2006 jsou stále považovány za směrodatné, také vzhledem k tomu, že vlastní realizace projektů OP není zdaleka u konce.

Za nejzávažnější považují hodnotitelé skutečnost, že slabiny systému implementace a slabiny externího prostředí implementace intervencí SF se v přípravě na programové období 2007-2013 neřeší. Systém implementace programů i realizace jejich intervencí (způsob podpory dílčích projektů, mechanismy realizace/“delivery mechanisms“) zůstávají pro budoucí období téměř nezměněny a zatím se neuvažuje o jejich zásadní změně. Tato skutečnost může závažným způsobem ohrozit realizaci intervencí v budoucím období, zvláště bude-li jejich charakter odlišný od intervencí stávajících, nebo budou-li zajišťovány novými subjekty/orgány.

S vědomím uvedených rizik a v rámci možností daných institucionálním prostředím ČR je zadavatel toho názoru, že nový systém implementace nemůže být zcela podstatnou měrou odlišný od systému v období 2004-2006. Především z toho důvodu, že zajištění kvalitativně nového přístupu k implementaci a podpoře realizace by vyžadovalo v blízké době širší změny ve fungování veřejné správy. Vzhledem k nereálnosti tohoto předpokladu by „skokové“ zavedení takovýchto změn mohlo vést i k horšímu fungování implementačních subjektů. Pro realizaci OP 2007-2013 se proto počítá se zlepšováním stávajících implementačních a koordinačních mechanismů na základě dosavadních zkušeností z období 2004-2006 a s využitím doporučení ex-ante evaluace.

14.6. Hodnocení strategie a priorit NSRR

Předchozí doporučení ex-ante hodnotitelů z června 2006 směřovala převážně do oblasti formulací a vysvětlení strategie NSRR, jakož i do oblasti formální struktury/řazení jednotlivých částí strategie a popisu priorit. Tyto požadavky byly v obecné rovině naplněny, kapitola strategie prošla mezi květnem a listopadem významnou změnou. Nicméně obsahově zůstává strategie NSRR velice podobná původní verzi z května 2006, což hodnotitelé považují za správné. Zaměření a struktura strategie a prioritních os jsou hodnotiteli považovány za relevantní ve vztahu k potřebám a problémům ČR ve sféře hospodářské a sociální soudržnosti.

Strategická rozhodování a alternativní strategie NRP/NSRR.

Strategie NSRR vychází z aktualizovaného NRP, který byl zpracován v roce 2005. Strategická rozhodnutí o zaměření intervencí, o jejich logice a vzájemné provázanosti byla součástí aktualizace NRP. Původní zaměření strategie vycházelo z představy, že dílčí oblasti intervence na úrovni strategických cílů mají význam samy o sobě, že jsou rovnocenné a do určité míry, z hlediska přispění ke globálnímu cíli, zaměnitelné. Tedy např. že ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR dojde intervencemi v oblasti dopravy a kvality života právě tak jako intervencemi v oblasti zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu. Současně byly původní strategické návrhy příliš sektorově

orientovány, s omezeným důrazem na vyrovnávání regionálních rozdílů. Konečně byla původně navrhovaná strategie příliš fragmentována, bez důkladného provázání jednotlivých intervencí.

Hodnotitel ex-ante zpracoval již pro jednu z prvních ucelených pracovních verzí NRP alternativní návrh strategie. Ten je založen na předpokladu, že hospodářského růstu země (globální cíl) je možné dosáhnout pouze růstem konkurenceschopnosti české ekonomiky v evropském a globálním měřítku, a že konkurenceschopnost ekonomiky je založena na konkurenceschopnosti soukromého sektoru. Jádrem navržené alternativní strategie byla tedy podpora konkurenceschopnosti soukromého sektoru v ČR s důrazem na růst produktivity v soukromém sektoru a na modernizaci (dokončení transformace) ekonomiky jako celku. V tomto kontextu jsou intervence v dalších oblastech (např. lidských zdrojů nebo infrastruktury) chápány jako podpůrné, ovšem pro zvýšení konkurenceschopnosti v soukromé sféře naprosto neopominutelné.

Jestliže původní návrh strategie NRP byl navrhován jako – poněkud neuspořádaná – kombinace prorůstových a stabilizačních opatření, výsledný návrh strategie NSRR je převážně prorůstově orientován. Stabilizační či vyrovnávací intervence se soustřeďují do oblasti sociální integrace, a do oblasti regionálního rozvoje. Velké regionální rozdíly totiž představují jeden z klíčových problémů ČR, který by navíc mohl být jednostranně prorůstovou strategií dále prohlouben. Určité vyrovnávací dopady budou mít také některé infrastrukturní investice, zejména v oblasti silniční sítě.

V důsledku přijetí prorůstově orientované strategie byly přeformulovány i strategické cíle, prioritní osy a jednotlivé dílčí priority. Prioritní osy NSRR byly nakonec vypuštěny jako nadbytečná úroveň a způsob dosažení jednotlivých strategických cílů je popsán přímo v dílčích prioritách. Zpřehlednění, vyjasnění a posílení logiky priorit a jejich návaznosti či vzájemné podmíněnosti je výsledkem přijetí shora popsané prorůstové strategie, s významnou regionální dimenzí.

Ex-ante hodnotitelé navrhovali od počátku strategických diskusí posílení regionálních intervencí, které by se mělo projevit dvěma způsoby: jednak v posílení regionálních operačních programů a jednak v explicitních formulacích regionálního zaměření tematických operačních programů. Role ROP, vyjádřená finančními alokacemi, v posledním návrhu NSRR odpovídá původním doporučením ex-ante hodnotitelů. Naopak regionální dimenze tematických operačních programů se na úrovni operačních programů neprojevuje, jakkoliv v některých případech je naprosto zřetelně formulována na nižších úrovních programových dokumentů (např. v programech MPO zaměřených na podporu MSP).

V posledních fázích směřovala doporučení ex-ante hodnotitelů převážně do oblasti formulací a vysvětlení strategie NSRR, jakož i do oblasti formální struktury/řazení jednotlivých částí strategie a popisu priorit. Tyto požadavky byly v obecné rovině naplněny, kapitola strategie prošla mezi květnem a listopadem významnou změnou. Nicméně obsahově zůstává strategie NSRR velice podobná původní verzi z května, což hodnotitelé považují za správné. Zaměření a struktura strategie a prioritních os jsou hodnotiteli považovány za relevantní ve vztahu k potřebám a problémům ČR ve sféře hospodářské a sociální soudržnosti.

Dílčí výhrady ke strategii a prioritám NSRR.

Přesto, že hodnotitelé nemají vážných výhrad k věcnému obsahu, zaměření a cílům strategie NSRR, měli a mají celou řadu dílčích připomínek k jejím jednotlivým částem.

Popis priorit v listopadové verzi NSRR je přehlednější, sjednotila se jeho formální struktura, dále se posílily vazby na Lisabonskou strategii (NPR). Uvedený přehled souvislostí mezi NPR a NSRR považují hodnotitelé za dostatečný.

Úvodní část strategie, subkapitola 6.1. Východiska pro formování strategie je přehledně a strukturovaně zaměřena na strategické komponenty konkurenceschopnosti ČR jako celku.

Výčet hodnotových hledisek strategie, který je vlastně výčtem široce chápaných společenských potřeb, k jejichž naplnění má NSRR a intervence politiky soudržnosti přispět, byl podle požadavků hodnotitelů NSRR změněn tak, aby pořadí hodnotových hledisek lépe reflektovalo jejich důležitost.

Hodnotitelé také doporučovali zjednodušit formulaci globálního cíle. Vzhledem k zásahům do formulace jednotlivých priorit i formálních popisů strategických cílů mají za to, že tato změna byla možná, přesto učiněna nebyla.

Globální cíl: je obsahově v zásadě správně navržen a je zřejmé, že strategické cíle jej podporují. Ale ex-ante hodnotitelé upozorňují již od prosince 2005, že globální cíl je příliš rozvláčně formulovaný, snaží se shrnout do jednoho prohlášení všechny myslitelné rozvojové aspekty. V důsledku toho je velice obtížně srozumitelný.

Hodnotitelé doporučují novou formulaci globálního cíle:

Globálním cílem NSRR je učinit z ČR přitažlivé místo pro investice, vytvořit zde vynikající podmínky pro zaměstnání a nabídnout lidem příležitost dalšího rozvoje, s využitím (využívaje) nadprůměrného ekonomického růstu v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Přes jednodušší a jasnější znění navrhované formulace již ze strany zadavatele do textu globálního cíle nebylo zasahováno především s ohledem na to, že jde o zásadní výsledek dosažené všestranné shody v rámci ČR.

Strategické cíle pro **Konkurenceschopnou ekonomiku** a pro **Atraktivní prostředí** jsou formulovány správně a jsou dostatečně a dobře měřitelné indikátory. Strategické cíle pro Otevřenou, flexibilní a soudržnou společnost a pro Vyvážený rozvoj území jsou formulovány příliš složitě, jako vícenásobné cíle.

Doporučení hodnotitele sjednotit formulaci cílů podle vzoru strategického cíle Konkurenceschopná česká ekonomika, a to nejen formulací textu vlastního cíle, ale i grafickou úpravou bylo akceptováno v ohledu úpravy a částečně též co se týče formulací cílů.

Vysvětlení strategických cílů – popisná část textu – bylo změněno podle požadavků ex-ante hodnotitelů, text je nyní kratší, jednodušší a soustředí se na vazby strategických cílů a vysvětlení, jak budou strategické cíle přispívat (společně) k naplnění globálního cíle.

Popis a vysvětlení priorit se rovněž změnilo podle požadavků ex-ante hodnotitelů. Každá priorita má nyní explicitně formulovaný cíl, stručné vysvětlení tohoto cíle v kontextu dalších intervencí a popis klíčových intervencí.

Popis klíčových intervencí je poměrně rozsáhlý, je uváděn podrobný výčet připravovaných aktivit či nástrojů intervence. Na jednu stranu tento přístup ukazuje, jakými konkrétními intervencemi bude priorita naplněna, na stranu druhou poněkud omezuje možnost zdůvodnění navrhovaných

intervencí, tedy vysvětlení, jak intervence příslušné priority budou přispívat k naplnění cíle priority a strategického cíle, jaké jsou očekávané výsledky intervencí a proč.

Přes další skutečně výrazné zlepšení této kapitoly v předkládané verzi NSRR doporučují hodnotitelé znovu zvážit redakci textu ve smyslu posílení vysvětlení provázanosti navrhovaných intervencí s očekávanými výsledky a jejich přispěním k naplnění cílů intervencí.

Zadavatel je v tomto ohledu přesvědčen, že odůvodnění navrhovaných intervencí je dostatečné a konkrétní očekávané výsledky jsou jasně popsány v operačních programech.

Strategický cíl Vyvážený rozvoj území – je neobyčejně významným cílem pro naplnění strategie NSRR, protože naplňuje jeho zásadu udržení či zvýšení územní soudržnosti. Protože se také zaměřuje se na rozvoj měst, je důležitou součástí NSRR pro naplnění cílů SOZS.

K tomuto strategickému cíli měli hodnotitelé v červnu rozsáhlé výhrady a doporučení. Vysvětlující text k tomuto cíli byl rozsáhle přepracován, takže je nyní srozumitelný a přehledný.

Priority naplňující cíl Vyvážený rozvoj území jsou zvoleny správně a jejich obsahové zaměření nyní odpovídá požadavkům, které vyplývají z ostatních částí strategie NSRR i z potřeb ČR jako celku.

Hodnotitelé nicméně nejsou přesvědčeni, že požadavky tohoto strategického cíle jsou dostatečně a správně zohledněny v tematických operačních programech, a to přesto, že v popisném textu je obecný příspěvek OP k tomu cíli uveden.

Postoj zadavatele k posílení regionální dimenze intervencí tematických OP je formulován v reakci na výčet přetrvávajících hlavních problémů v souvislosti s NSRR v úvodu této kapitoly.

Zaměření NSRR v kontextu SOZS a NPR

Souhrnně lze říci, že priority NSRR se dobře váží k prioritám SOZS a NPR, a tam, kde je to žádoucí a možné, představují dobré východisko pro naplňování cílů a záměrů SOZS a NPR. Na druhou stranu nelze úplně a jednoznačně říci, že priority NSRR povedou přímo k naplnění cílů SOZS a NPR, protože to záleží na celé řadě dílčích podmínek a detailních nástrojích příslušných intervencí, které je ovšem možné stanovit až v operačních programech či dokonce v jejich prováděcích dokumentech. Přidaná hodnota a příspěvek k prioritám Příspěvek k prioritám společenství a přidaná hodnota společenství intervencí NSRR byly posouzeny hodnotitelem v rámci zvláštní analýzy vztahů mezi prioritami NSRR, SOZS a NPR. V této analýze byly rovněž nastíněny podmínky potřebné pro realizaci příspěvku.

U většiny intervencí lze předpokládat zřetelný příspěvek k prioritám společenství, přičemž očekávání vysoké přidané hodnoty je na místě očekávat zejména např. v oblastech podpory klastrování, rozvoje produktů založených na ICT či vzdělávání pedagogických pracovníků, jejichž přínos může patrně kvalitativně přesáhnout zamýšlený rámec priorit.

U některých priorit je však realizace příspěvku podmíněna splněním určitých dalších předpokladů. Například v oblasti snižování energetické a materiálové náročnosti je nutné, aby toto hledisko bylo vzato dostatečně v potaz i u dalších intervencí. Dalším příkladem je oblast podpory cestovního ruchu, který se jen zprostředkovaně váže k SOZS a pro příspěvek k prioritám společenství je nezbytné, aby přidaná hodnota těchto intervencí byla i v oblastech mimo cestovní ruch. V oblasti modernizace a rozšíření aktivní politiky zaměstnanosti je pak podmínkou motivace k poptávce po

těchto službách, přičemž míra této motivace do značné míry závisí na nastavení systému sociální ochrany.

Hodnocení indikátorů NSRR a OP

System indikátorů byl ve verzi NSRR z května 2006 navržen poprvé jako ucelený. Na jeho návrhu se významně podíleli ex-ante hodnotitelé. Jejich návrhy byly zpracovatelé NSRR ve velké míře přijaty.

V listopadové verzi došlo k dílčím změnám v systému indikátorů. Byly doplněny indikátory kontextu, byly doplněny některé indikátory ke strategickým cílům, u všech indikátorů jsou nyní uváděny počáteční a cílové hodnoty.

Doporučení ex-ante hodnotitelů z června 2006 byla přijata pouze v některých případech. Nebyla přijata doporučení, která byla ve (vědomém) rozporu s návrhy indikátorů CORE a lisabonských indikátorů. Významně se posílila oblast indikátorů vázaných na výsledky výzkumu a vývoje.

Ve strategickém cíli nebyl doplněn hodnotiteli požadovaný indikátor podílu osob z populačního ročníku, vstupujících do terciárního vzdělávání, který se naprosto klíčovým způsobem váže k prioritě Vzdělávání. Hodnotitelé opakovaně požadovali jeho doplnění. Indikátor dopadu na úrovni globálního cíle, měřící podíl osob s terciárním vzděláním ve skupině 15 – 64 let, který hodnotitelé nepovažovali za dostatečný, byl nahrazen podílem studujících v terciárním vzdělání ve věkové skupině 19 - 22 let, který má obdobnou vypovídací schopnost jako indikátor navrhovaný hodnotitelem.

Ve strategickém cíli Atraktivní prostředí bylo požadováno doplnění indikátorů, sledujících výsledky a dopady intervencí v dopravě. Byl doplněn indikátor přepravních výkonů na železnici.

Nicméně nejdůležitější z hodnotiteli požadovaných indikátorů, vážící se k vůbec největším objemům finančních prostředků v oblasti dopravy, indikátor napojení krajských měst na dálniční síť, doplněn nebyl. Hodnotitelé důrazně doporučují takový indikátor doplnit, případně může být nahrazen indikátorem sledujícím, která konkrétní úplná dopravní spojení (dálniční a silnic první třídy) budou realizována. Např. rychlostní propojení Hradec Králové-Olomouc, či Ostrava-státní hranice ve směru Žilina apod.

Indikátory na úrovni NSRR musí sledovat smysl příslušných intervencí, a smyslem intervencí v dopravě je zlepšení dostupnosti příslušných území, jak je ostatně explicitně vyjádřeno ve formulaci a popisu příslušného cíle. Smyslem intervencí v dopravě není stavět silnice, jak zatím vyplývá z navrženého indikátoru. Hodnotitelé nemohou přijmou možnost, že by byly čerpány prostředky SF na stavbu dílčích úseků zejména rychlostních komunikací, které by nebyly ještě v průběhu programového období vzájemně propojeny. Tato možnost přitom z navržených indikátorů implicitně vyplývá.

Dle názoru zadavatele je účelem indikátoru určitým způsobem kvantifikovat plnění daných cílů, avšak konkrétní zaměření těchto cílů je v programových dokumentech vyjádřeno ve strategii a v popisu daných jednotlivých priorit, v tomto případě v programovém dokumentu OP Doprava v projektové dokumentaci daných projektů. Na úrovni NSRR mají být spíše podchyceny širší přínosy intervencí, které jsou vyjádřeny indikátorem hodnoty úspory času na dotčených úsecích silnic a dálnic.

Hodnocení dopadů intervencí NSRR

Hodnocení dopadů intervencí NSRR je provedeno pomocí makroekonomického modelování za pomoci modelu HERMIN. Toto modelování vychází z požadavků metodiky EK na hodnocení NSRR a je předmětem zvláštního projektu.

Ex-ante hodnotitelé nicméně mají za to, že hodnocení dopadů jednotlivých intervencí alespoň v kvalitativní rovině je vhodné provést ještě nad rámec makroekonomického modelu. Vzhledem k tomu, že NSRR je realizován pomocí jednotlivých OP, lze takové hodnocení provést jen s využitím hodnocení operačních programů, či alespoň se znalostí priorit operačních programů a jejich obsahu. Podrobný popis a vysvětlení výsledků hodnocení jsou uvedeny v plné verzi ex-ante hodnocení. Zde jsou uvedeny pouze nejvýznamnější závěry.

Strategický cíl NSRR Konkurenceschopná česká ekonomika.

Dopady intervencí v tomto cíli se velice pravděpodobně budou odehrávat s určitým, nezanedbatelným, časovým zpožděním; je na místě také obava, že výstupy a výsledky nepovedou k dopadům na úrovni NSRR v té míře, v níž jsou předpokládány, kvůli bariérám identifikovaným při hodnocení dopadů.

Strategický cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost.

Intervence, které jsou uvedeny v prioritních osách OP LZZ, povedou k úspěšnému naplnění priority NSRR za předpokladu, že dojde k odstranění bariér především institucionálního a legislativního charakteru. Samy o sobě jsou tedy v zásadě realizovatelné, i přes výhrady v oblasti kvality vzdělávacích a rekvalifikačních programů. Nicméně hodnotitelé jsou přesvědčeni, že nastavení českého sociálního systému může stávající zaměření APZ v podstatě blokovat. Je to možné doložit na zhoršující se struktuře nezaměstnaných z hlediska délky nezaměstnanosti, která není dána jen nedostatkem pracovních míst a nebo nedostatečnou kvalifikací nezaměstnaných. Šance na dosažení cílů v této oblasti je vzhledem k charakteru sociálního systému výrazně omezená.

Obecný a v OP neřešený problém programů ESF je ten, že jsou zaměřeny na dílčí problémy, a že řeší jen některé souvislosti (např. školky, péči o členy rodiny, aby se pečující mohl vzdělávat a hledat místo), nebo jen v omezené míře. Neřeší tedy ve všech případech vždy stranu nabídky i stranu poptávky, ale často jen jejich části. Navíc programy nenavazují na příslušné aktivity v oblasti reformy veřejné správy, které by mohly nepřímo vést i ke změně legislativy pro zvýšení motivace zaměstnanců.

Strategický cíl Atraktivní prostředí.

O skutečné realizovatelnosti dopravních staveb v rozsahu (délce), jak vyplývají z priorit 2 a 4 OP Doprava, měli ex-ante hodnotitelé pochybnost. Indikátory výstupu – tedy délku předpokládaných postavených dálnic a rychlostních komunikací, pokládali za několikanásobně nadhodnocené nebo náklady na stavbu těchto úseků za velmi podceněné. V opravené verzi (až po dokončení ex-ante evaluace) daného OP jsou již hodnoty výstupových indikátorů podstatně nižší.

Podobně v prioritních osách ROP (silnice II. a III. třídy a místní komunikace) Jihozápad, Severozápad, Severovýchod a Moravskoslezsko, jsou očekávané délky postavených či rekonstruovaných silnic pravděpodobně nadhodnoceny, vzhledem ke skutečným dosavadním nákladům v ČR ve srovnání s navrhovanými finančními alokacemi v příslušných prioritách. V těchto případech je proto dosažení cílů uvedených prioritních os, a zprostředkovaně dosažení cílů priority NSRR nejisté.

Strategický cíl vyvážený rozvoj území.

IOP stále obsahuje množství různorodých intervenčních oblastí, které nejsou příliš obsahově propojeny. IOP však obsahuje také dílčí části, které jsou navrženy dostatečně kvalitně a u kterých lze očekávat signifikantní dopad z hlediska naplnění vybraných priorit NSRR. Především prioritou 1 Modernizace veřejné zprávy a oblast podpory zaměřená na regeneraci panelových sídlišť mohou významně přispět k realizaci NSRR. Intervence zaměřené na infrastrukturu pro sociální služby jsou pro NSRR nezbytné, nicméně jejich dopady se projeví pouze v těsném provázání s ostatními programy, které jsou zaměřeny na způsob užívání těchto zařízení.

Intervence navrhované v ROP v prioritních osách regionální dopravní infrastruktura povedou k adekvátním výsledkům, které přispějí k naplnění příslušného specifického cíle jednotlivých ROP. Navržené intervence sice do určité míry vytvoří technické předpoklady pro snížení negativních dopadů dopravy na ŽP, nicméně tyto předpoklady k naplnění tohoto komplexně podmíněného povedou pouze za podmínky výrazného zatraktivnění veřejné dopravy a budování integrovaných dopravních systémů, pro což však v ČR nejsou vytvořeny podmínky.

V případě cestovního ruchu je kladen příliš velký důraz na zahraniční návštěvníky. Hodnotitelé se domnívají, že potenciál domácího cestovního ruchu není dostatečně reflektován, a to ve všech ROP. Tzv. měkké intervence v této oblasti jsou navrženy velmi obecně. Vzhledem k absenci jejich logického propojení lze očekávat omezený efekt realizace intervencí v této oblasti.

V oblasti integrovaného rozvoje území, lze konstatovat, že i přes očekávané zpoždění realizace integrovaných plánů rozvoje se snad podaří nastavit systém intervencí tak, že budou podporovány velké, územně či tematicky koncentrované akce. Z technického hlediska tomu nic nebrání, ROP obsahuje všechny potřebné aktivity k realizaci integrovaných plánů rozvoje v oblasti regenerace měst a rozvoje infrastruktury sociálních služeb ve městech.

Velkou výzvou však je připravenost a ochota zúčastněných aktérů a zejména připravenost obcí realizovat tyto akce skutečně integrovaným, územně či tematicky koncentrovaným způsobem. Zatím se zdá, že města a jejich představitelé budou připravovat integrované plány rozvoje jako sérii volně souvisejících intervencí, dodatečně svázaných vysvětlujícími strategiemi, nebo v lepším případě jako projektovou část dříve zpracovaných, poměrně široce zaměřených strategií rozvoje měst.

Zadavatel přijímá uvedené hodnotitelovy kritické odhady a závěry, vztahující se k realizaci OP, stejně jako i doporučení v následující části věnované operačním programům bere jako důležitý podklad pro přístup k věcným rizikům plnění cílů NSRR, jejichž prevence či odstranění je jedním z důležitých úkolů pro řízení realizace NSRR, pro doladování a zlepšování implementačních a koordinačních mechanismů OP a pro maximalizaci přidané hodnoty intervencí.

14.7. Operační programy: nástroj realizace NSRR

Operační programy se v době mezi červnem a listopadem 2006 významně změnily. Vlastní kapitola operační programy v NSRR je dostačující, přehledná a obsahuje informace, které jsou na této úrovni požadovány.

V době od srpna do listopadu byla odstraněna většina překryvů mezi operačními programy, byly finančně posíleny intervence, které budou realizovány v ROP a byl koncepčně zcela přepracován Integrovaný operační program.

Počet operačních programů, základní rozdělení intervencí mezi ně a jejich vztah k prioritám NSRR jsou z pohledu ex-ante hodnotitelů přijatelné a v zásadě odpovídají požadavkům a doporučením, která vzešla z předchozích ex-ante hodnocení, se dvěma výjimkami:

- priority strategického cíle NSRR Vyvážený rozvoj území musí být podporovány regionálními a urbánními specifikacemi (určením) intervencí v tematických operačních programech; přes trvalá doporučení ex-ante hodnocení tomu tak zatím není.
- Integrovaný operační program, přes zásadní zlepšení a zúžení svého zaměření, je zatím jen volně vázán na priority NSRR a k jejich cílům přispívají jen některé jeho intervence.

Strategické zdůvodnění všech operačních programů (s výjimkou Integrovaného operačního programu) vychází z obsahové logiky a požadavků priorit NSRR a současně do určité míry také bere v úvahu systém správy a dělby kompetencí, a to jak na úrovni státu/ministerstev, tak na úrovni regionální/místní.

Určitým přetrvávajícím problémem je, že oblasti intervencí/priority a jejich popis/operace navrhované v OP mají ve většině případů „**umožňovací**“ charakter, přestože v posledních verzích OP došlo k pozitivním změnám a situace je rozhodně lepší než v současném programovacím období. Vymezení intervenčních oblastí popisuje, kde všude bude možno (teoreticky) vynakládat prostředky SF, ale neříká se, jaké konkrétní intervence/operace se doopravdy budou realizovat a podporovat.

V souladu se zněním Všeobecného nařízení pro SF jsou všechny OP navrženy jako monofondové. Monofondovost programů, jejich široké zaměření a v některých případech souvislost intervencí (např. OP VaVaI a OP VK, OP ŽP a ROP) však nezbytně budou vyžadovat velice těsnou koordinaci mezi programy.

Tato situace je velice náročná na spolupráci a jednotný postup implementačních orgánů programů. Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že podmínky pro tento druh spolupráce nejsou v případě operačních programů vytvořeny.

Za užitečné považují ex-ante hodnotitelé doplnění podmínek pro koordinaci mezi intervencemi OP při popisu některých OP (např. OP VaVaI a OP VK). Nicméně zdaleka nebyly identifikovány všechny vazby. Hodnotitelé jsou dále přesvědčeni, že požadavky vyplývající z NSRR nejsou dostatečně či podrobněji rozpracovány v jednotlivých OP, a že tedy existuje riziko, že při implementaci OP nebudou vzaty v úvahu.

14.8. Hodnocení horizontálních politik Společenství v NSRR

Doporučením ex-ante hodnotitelů bylo začlenění nové subkapitoly do strategie NSRR, která by se přímo věnovala problematice horizontálních témat. Tato kapitola byla do NSRR začleněna. Její obsah a zaměření jsou pro text NSRR dostatečné.

Kromě zařazení subkapitoly horizontálních témat do strategie NSRR, je třeba tuto problematiku reflektovat také v jednotlivých operačních programech.

14.9. Ex-ante hodnocení kapitoly Řízení a koordinace politiky soudržnosti v ČR v období 2007-2013

Finální text NSRR obsahuje ucelený popis připravované institucionální struktury a mechanismů pro řízení a koordinaci politiky soudržnosti v příštím programovém období na celostátní úrovni.

Určitou přetrvávající slabinou této kapitoly je její přílišný důraz na poměrně detailní výčet kompetencí jednotlivých orgánů vrcholové části implementačního, finančního a kontrolního systému místo důrazu na strategické, resp. koncepční zásady, který umožní překonat současné

problémy, ke kterým při realizaci politiky HSS dochází. Oproti verzi z května 2006 byly nicméně rozpracovány klíčové komponenty, které přímo reagují na stávající problémy, a které byly také v předchozím hodnocení negativně komentovány – (i) změna systému finančních toků, (ii) oblast rozvoje personálních kapacit, resp. personální politiky ve sféře politiky HSS.

Text NSRR řeší i otázku administrativní a absorpční kapacity ve vztahu ke konečným příjemcům. Nicméně jisté pochybnosti vyvolává formulace: “Absorpční kapacita s dosahem na regionální úroveň *by měla být* zabezpečena vytvořením komplexní sítě kontaktních míst, jejichž úkolem bude zajišťovat informovanost a asistenci žadatelům v regionech průřezem všech operačních programů a typem podpor“ (str. 94). **Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že contact points – jako čistě technické opatření – rozhodně nejsou dostatečným nástrojem pro řešení problémů absorpční kapacity ČR.**

Zadavatel se rovněž nedomnívá, že síť contact points (center asistence) sama o sobě představuje řešení problému absorpční kapacity. Tento nástroj je koncipován jako silný základ pro systematickou územní podporu absorpční kapacity, která však samozřejmě vyžaduje součinné působení aktivit financovaných z technické pomoci jednotlivých OP.

Text kapitoly podle názoru ex-ante hodnotitelů přes dílčí přetrvávající nedostatky již vyhovuje požadavkům kladeným na tuto část NSRR.

14.10. Hodnocení kapitoly Systém finančních toků SF a FS prostřednictvím státního rozpočtu.

Kapitola „Systém finančních toků ...“ je velmi stručná; obsahuje nástin změn, jejichž cílem je velmi žádoucí urychlení toku finančních prostředků směrem ke konečným příjemcům.

Podstatným způsobem bylo zpřesněno chápání způsobu výpočtu národního spolufinancování, které již bude v příštím programovém období vztahováno nikoli k celkovým oprávněným nákladům, ale pouze k nákladům financovaným z veřejných zdrojů. Tento postup eliminuje vysokou míru nejistoty spojenou s odhadem případného možného spolufinancování ze strany konečných příjemců. Dalekosáhlé důsledky bude mít tvrzení na str. 103, že „národní programy budou podporovat jen ty oblasti, které nelze spolufinancovat z evropských zdrojů“. Jakkoli lze toto pravidlo obecně vítat, jeho aplikace může být v některých případech nevhodná.

Do finální verze NSRR byla nově doplněna kapitola věnovaná ex ante verifikaci adicionality. Z metodického hlediska analýza vychází z určení relevantních výdajů ve stejné struktuře jako při výpočtu adicionality pro období 2004–2006, s vyloučením podpory rozvoje zemědělství a venkova, na které se již intervence ze strukturálních fondů v období 2007-2013 nebudou vztahovat. Naopak nově byly zahrnuty výdaje na podporu bydlení.

Podtrhujeme skutečnost, že ve srovnání se stávajícím programovým obdobím došlo k prudkému zvýšení adicionality (o cca 62 %), a to zejména v důsledku zvýšených investic do dopravní infrastruktury, nárůstu způsobilých investic financovaných kraji a skutečností, že výdaje na sféru bydlení byly vyšší než výdaje na rozvoj zemědělství a venkova.

Podle stanoviska ex-ante hodnotitelů posuzované kapitoly vyhovují požadavkům na NSRR. Upozorňujeme však na nutnost vyjasnění způsobu provázání národních a evropských programů, resp. specifikaci způsobu zajištění jejich doplňkovosti při současném respektování principu adicionality, a to v jednotlivých konkrétních případech.

15. POSOUZENÍ VLIVŮ NSRR NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (dále také „SEA“) je v České republice upraveno zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění zákona č. 93/2004 Sb. (dále jen „zákon o posuzování“).

Zpracování NSRR předcházelo zpracování NRP. Pro účely SEA byl po konzultacích s MMR a MŽP (jako příslušným úřadem pro posuzování) brán NSRR jako dokument navazující na NRP a shrnující jeho hlavní výstupy. Vzhledem k tomu byla SEA zahájena pro NRP – nicméně celý proces posouzení zahrnoval i hodnocení NSRR.

Obsah a rozsah posouzení byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona o posuzování, který byl vydán odborem posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC (Intergovernmental Panel on Climate Change) MŽP.

Proces SEA byl zahájen téměř současně se zahájením prací na NRP a probíhal souběžně se zpracováním NRP a posléze NSRR. Základním rámcem pro hodnocení jednotlivých částí NRP a NSRR byla sada referenčních cílů ochrany životního prostředí. Podkladem pro stanovení sady referenčních cílů byly cíle a priority existujících relevantních mezinárodních a národních koncepčních dokumentů, analýza stavu životního prostředí a hlavní identifikované trendy a problémy v ochraně životního prostředí v ČR. Na základě vyhodnocení navrhl zpracovatel SEA úpravy a doplnění textu NRP a NSRR, systém a indikátory ke sledování vlivů implementace NRP/NSRR na životní prostředí a environmentální kritéria pro výběr projektů pro využití v rámci navazujících operačních programů. V rámci SEA bylo provedeno také hodnocení vlivů NRP/NSRR na veřejné zdraví a na lokality soustavy NATURA 2000.

Významnou součástí posouzení byla diskuse nad výstupy hodnocení a způsobem jejich zohlednění mezi zpracovatelem SEA, zadavatelem NRP a NSRR (MMR), zpracovatelem NRP a NSRR a zpracovatelem ex-ante hodnocení obou dokumentů.

Pro účely informování a zapojení veřejnosti do přípravy a posuzování NRP/NSRR byla zpracovatelem SEA zřízena internetová stránka, kde byly průběžně zveřejňovány pracovní verze NRP/NSRR, výstupy hodnocení a další relevantní dokumenty. Zájemci se také mohli zaregistrovat na emailovou konferenci pro SEA NRP/NSRR a průběžně zasílat zpracovateli SEA dotazy, připomínky či komentáře. V úvodní fázi SEA byl uspořádán veřejný seminář k SEA NRP.

V rámci SEA NRP/NSRR probíhala také koordinace jednotlivých SEA navazujících operačních programů. Ve spolupráci se zadavatelem byly uspořádány pracovní semináře s jednotlivými zpracovateli SEA, kde byly představeny výstupy SEA NRP/NSRR a diskutovány možnosti a způsoby jejich využití v rámci SEA operačních programů.

Závěrečnou fází SEA představuje stanovisko MŽP následující po veřejném projednání hodnocených dokumentů. Stanovisko je nezbytným podkladem pro schválení dokumentů vládou ČR (§ 10g odst. 4 zákona č. 100/2001 Sb.). Veřejné projednání NSRR v souladu s procesem SEA hodnocení proběhlo 27. listopadu 2006. Závěrečné stanovisko MŽP bylo vydáno dne 7. prosince 2006.

15.1. Postup a výstupy posouzení

V rámci SEA byly hodnoceny všechny části NRP/NSRR. Základním rámcem pro hodnocení jednotlivých částí byla sada referenčních cílů ochrany životního prostředí. Tyto cíle byly stanoveny

na základě analýzy relevantních existujících koncepčních dokumentů a zohledňují stávající problémy a témata v životním prostředí s vazbou na oblasti řešené v rámci NRP/NSRR. Finální výběr cílů bylo provedeno tak, aby zvolené cíle odpovídaly obsahu jednotlivých prioritních os a priorit NRP/NSRR.

Pomocí sady referenčních cílů byly hodnoceny jednotlivé kapitoly NRP/NSRR – zpracovatel SEA navrhnul mimo jiné:

- doplnění analytické části NRP/NSRR,
- doplnění a úpravy strategie NRP/NSRR,
- doplnění a úpravy priorit NRP/NSRR,
- návrhy na obsahové zaměření jednotlivých operačních programů.

Tato doporučení navrhnul zpracovatel SEA formou přímých úprav a doplnění textu pracovních verzí NRP/NSRR. Dalším významným výstupem hodnocení je návrh systému a indikátorů ke sledování vlivu implementace NSRR na životní prostředí a environmentálních kritérií pro hodnocení a výběr projektů předkládaných v rámci navazujících operačních programů. V rámci SEA bylo provedeno také hodnocení vlivu NRP/NSRR na veřejné zdraví a na evropsky významné lokality a ptáčích oblasti.

15.2. Zapojení veřejnosti do SEA

Nedílnou součástí procesu posouzení vlivu na životní prostředí je zapojení veřejnosti. V úvodní fázi přípravy NRP a posouzení jeho vlivu na životní prostředí byla uskutečněna veřejná setkání v podobě úvodního semináře a kulatých stolů. Vzhledem k charakteru posuzovaných dokumentů byla hlavní cílovou skupinou především veřejnost odborná včetně potenciálních příjemců podpory. V průběhu přípravy NSRR, respektive NRP a posouzení jeho vlivu na životní prostředí byl na zapojení veřejnosti v rámci procesu SEA kladen velký důraz. Cílem bylo efektivně zapojit veřejnost do připomínkování NSRR/NRP a posouzení jeho vlivu na životní prostředí již v počátečních fázích obou procesů, aby se veřejnost mohla účinně podílet na přípravě NRP/NSRR i vlastního posouzení vlivu na životní prostředí.

V počáteční fázi procesu posouzení vlivu NRP na období 2007-2013 na životní prostředí měla veřejnost příležitost se vyjádřit k oznámení koncepce, které bylo zveřejněno dne 12. srpna 2005 v informačním systému SEA na www.ceu.cz/EIA/SEA/Koncepce/. Připomínky bylo možno zasílat do 20 dnů ode dne zveřejnění. Na základě připomínek veřejnosti byl vydán MŽP dne 9. září 2005 závěr zjišťovacího řízení, který byl taktéž zveřejněn v Informačním systému SEA. Závěr zjišťovacího řízení stanovil, že je třeba dále podrobit NRP posouzení vlivu na životní prostředí a na co se má posouzení zaměřit.

Veřejnost byla informována o procesu SEA a o veřejných setkáních také prostřednictvím informací v médiích (tisk, rádia). Byly vydávány tiskové zprávy pro jednotlivé fáze přípravy NRP/NSRR a SEA, které byly distribuovány do národních i regionálních deníků, odborných časopisů a rádií. V procesu SEA byly také využívány připomínky získané v rámci projektu „Zapojení neziskových organizací do připomínkování v rámci přípravy NSRR (NRP) na léta 2007-2013“, zaměřeného na zapojení neziskových organizací do přípravy NRP/NSRR. V rámci projektu byly v úvodních fázích přípravy NRP uspořádány workshopy, jejichž cílem bylo seznámit účastníky s aktuální verzí NRP a diskutovat či připomínkovat návrhy prioritních os. Neziskové organizace byly dále informovány pomocí internetových stránek www.cpkp.cz/regiony a e-mailové konference. V každé pracovní skupině pro přípravu jednotlivých operačních programů měly neziskové organizace svého zástupce.

15.3. Závěry SEA NRP/NSRR

Zpracovatel SEA navrhnul na základě posouzení vlivů NRP/NSRR na životní prostředí souhlasné stanovisko za současného stanovení podmínek:

A. Podmínky souhlasného stanoviska

V rámci celkového systému sledování dopadů implementace NSRR sledovat dopady implementace NSRR na životní prostředí, tj. zejména:

- koordinovat zpracování environmentálních indikátorů, navržených v rámci SEA NRP/NSRR, do jednotlivých operačních programů a do jejich systému implementace (jako indikátory a jako kritéria pro hodnocení a výběr projektů),
- koordinovat v rámci jednotlivých operačních programů navázání systému monitoringu na systém hodnocení a výběru projektů s využitím environmentálních kritérií ,
- pravidelně zveřejňovat výsledky monitoringu,
- zajistit dostatečné personální a odborné kapacity pro oblasti životního prostředí v rámci celkového systému sledování dopadů NSRR a koordinovat odpovídající kapacity pro tuto problematiku v rámci navazujících operačních programů,
- projednat navržený celkový systém sledování dopadů implementace NSRR (a následně jednotlivých operačních programů) a zejména způsob začlenění problematiky životního prostředí do celkového systému před jeho zahájením s Ministerstvem životního prostředí,
- podporovat a koordinovat v rámci implementace NSRR a jednotlivých operačních programů zajištění dostatečné informovanosti o environmentální problematice a o možných vazbách operačních programů a předkládaných projektů na životní prostředí.

Koordinovat zohlednění problematiky životního prostředí v rámci celkového systému hodnocení a výběru projektů, tj. zejména:

- koordinovat výběr a zpracování navržených environmentálních kritérií do celkového systému hodnocení a výběru projektů v jednotlivých operačních programech,
- koordinovat navázání systému environmentálního hodnocení projektů v rámci jednotlivých operačních programů na monitoring dopadů implementace operačních programů a NSRR,
- koordinovat odpovídající kapacity pro environmentální hodnocení projektů v rámci navazujících operačních programů,
- doporučit projednání (ze strany řídicího orgánu daného operačního programu) navržených celkových systémů hodnocení a výběru projektů a zejména způsob začlenění problematiky životního prostředí do celkového systému před jeho zahájením s MŽP.

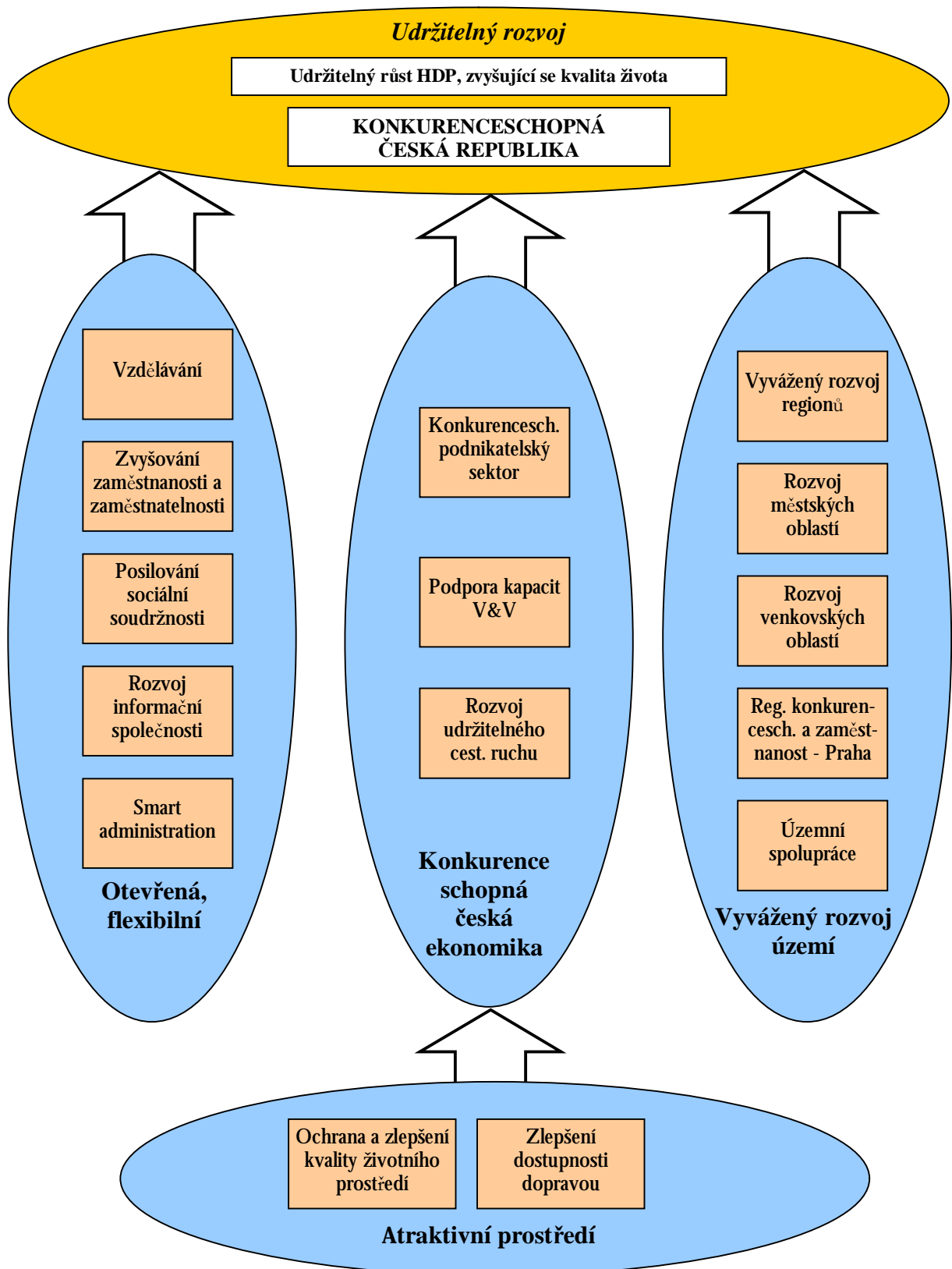
Všechny tyto podmínky souhlasného stanoviska byly splněny.

B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti.

NRP 2007-2013 včetně NSRR 2007-2013 nebude mít negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti za podmínky, že při provádění operačních programů, které jsou nástrojem realizace NRP/NSRR, bude respektována ochrana území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.

PŘÍLOHA

A. Deskripce strategie NSRR

LEGENDA

Globální cíl

Strategický cíl

Priorita

B. Popis vazby strategických cílů NSRR a opatření Národního programu reforem

Strategický cíl/priorita NSRR	Opatření NPR
Konkurenceschopná česká ekonomika	
<ul style="list-style-type: none"> - Konkurenceschopný podnikatelský sektor - Podpora kapacit V&V pro inovace 	<ul style="list-style-type: none"> - Zvyšovat meziročně veřejné výdaje na výzkum a vývoj - Podporovat investice do výzkumu - Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky - Rozvíjet inovační infrastrukturu - Zlepšit přístup inovačních firem k finančním zdrojům - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Podporovat další vzdělávání ve firmách - Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji⁴⁵
Otevřená, flexibilní a soudržná společnost	
<ul style="list-style-type: none"> - Vzdělávání - Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti - Rozvoj informační společnosti - Smart administration 	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu - Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT - Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací - Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb - Modernizovat politiku zaměstnanosti - Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let - Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce - Zvýšit participaci starších osob na trhu práce - Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací - Realizovat kurikulární reformu - Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání - Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí - Zlepšit propojení systémů počátečního a dalšího vzdělávání - Podporovat prostupnost mezi jednotlivými

⁴⁵ Opatření „Zajistit lidské zdroje ve výzkumu a vývoji“ bylo nově zařazeno v roce 2006.

	<p>stupni terciárního vzdělávání</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podporovat další vzdělávání ve firmách – Zvýšit informační vzdělanost – Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy – Snížení administrativní zátěže podnikatelů minimálně o 20 %
Atraktivní prostředí	
<ul style="list-style-type: none"> - Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí - Zlepšení dostupnosti dopravou 	<ul style="list-style-type: none"> – Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů – Podporovat environmentální technologie – Modernizovat a rozvíjet dopravní síť – Zavádět inteligentní systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu – Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet kombinovanou dopravu
Vyvážený rozvoj území	
<ul style="list-style-type: none"> - Vyvážený rozvoj regionů - Rozvoj venkovských oblastí - Rozvoj městských oblastí 	<ul style="list-style-type: none"> – Modernizovat a rozvíjet dopravní síť – Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu – Zvýšit územní mobilitu

C. Tabulky

Tabulka 1: Základní informace o území

Region soudržnosti	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (1.1.2006)	Hustota obyvatel (počet obyv./km ²)	Počet obcí	HDP na obyvatele v PPS EU-25=100
Praha	496,1	1 181 610	2 360	1	143,0
Střední Čechy	11 014,6	1 158 108	104	1 146	66,4
Jihozápad	17 618,4	1 179 294	67	1 124	64,3
Severozápad	8 649,4	1 127 447	130	486	59,0
Severovýchod	12 439,8	1 483 423	119	1 116	60,9
Jihovýchod	13 992,3	1 641 125	117	1 376	64,9
Střední Morava	9 122,7	1 229 303	134	701*	56,7
Moravskoslezsko	5 535,1	1 250 769	227	299*	58,2
Česká republika	78 868,4	10 251 079	130	6 249	70,9

Zdroj: ČSÚ, *Pozn.: k 1.1.2005

Tabulka 2: Dynamika HDP ve vybraných zemích EU, (čtvrtletně, meziroční změna, v procentech)

	IV. 2002	I. 2003	II. 2003	III. 2003	IV. 2003	I. 2004	II. 2004	III. 2004	IV. 2004	I. 2005	II. 2005	III. 2005
EU-25	1,2	1,5	0,7	1,0	1,6	2,4	2,9	2,2	2,3	0,8	1,7	1,9
Euro-zóna	1,2	1,1	0,1	0,6	1,1	2,0	2,6	1,8	1,9	0,6	1,7	1,4
Česká republika	1,2	2,4	3,1	3,6	3,6	4,1	4,5	4,6	4,6	4,7	5,1	:
Německo	0,0	0,3	-0,8	-0,5	0,3	2,0	2,1	1,2	1,3	-0,5	1,6	1,3
Maďarsko	3,9	2,7	2,5	2,9	3,6	4,5	4,5	3,9	4,1	2,9	4,1	:
Polsko	1,5	2,6	4,6	3,8	4,2	7,6	6,3	4,5	3,7	3,8	1,0	:
Slovensko	5,5	4,2	4,0	4,5	5,2	5,4	5,5	5,3	5,8	5,1	5,1	6,2
Velká Británie	1,3	2,9	2,3	1,9	3,0	2,9	3,2	3,0	3,5	0,4	1,3	:

Zdroj: Eurostat

Tabulka 3: Stav přímých investic v ČR (mil. CZK)

	2002	2003	2004	2005
Základní kapitál	798 050,8	767 018,3	809 908,2	908 842,5
Reinvestovaný zisk	215 042,1	242 373,5	303 915,9	407 259,3
Ostatní kapitál	152 426,2	152 391,8	162 672,0	175 462,2
Celkem	1 165 529,1	1 161 783,7	1 276 496,2	1 491 564,0

Pramen: ČNB

Tabulka 4: Soukromí podnikatelé v regionech soudržnosti ČR

Region soudržnosti	Počet soukromých podnikatelů*		Počet soukr. podnikatelů na 1000 obyv.	
	2004	2005	2004	2005
Praha	288 344	289 116	246	246
Střední Čechy	216 932	220 439	190	192
Jihozápad	218 161	218 994	186	186
Severozápad	193 592	194 686	172	173
Severovýchod	276 859	278 964	187	188
Jihovýchod	281 069	282 797	171	172
Střední Morava	218 864	217 750	179	177
Moravskoslezsko	192 463	192 488	153	154
Česká republika	1 886 284	1 895 234	185	185

* soukromí podnikatelé – podnikatelé fyzické osoby, samostatně hospodařící rolníci, svobodná povolání

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 5: Výdaje na V&V podle sektorů provádění a regionů soudržnosti v roce 2004 (v tis. Kč)

Region soudržnosti	sektor				celkem	% celk. výdajů v ČR
	podnikatelský	vládní	VŠ a VOŠ	soukr. nezisk.		
Praha	5 902 805	4 704 418	2 601 133	91 925	13 300 282	37,9
Střední Čechy	6 193 428	1 042 562	132	1 556	7 237 679	20,6
Jihozápad	1 228 244	352 909	378 398	22 279	1 981 830	5,6
Severozápad	526 512	33 147	45 542	1 388	606 589	1,7
Severovýchod	2 694 044	280 570	430 913	4 051	3 409 578	9,7
Jihovýchod	2 505 440	934 549	1 047 928	5 329	4 493 246	12,8
Střední Morava	1 532 176	11 562	293 700	3 906	1 841 344	5,2
Moravskoslezsko	1 761 673	65 153	383 447	2 217	2 212 490	6,3
ČR	22 344 323	7 424 871	5 181 193	132 652	35 083 039	100,0

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 6: Prognóza vývoje počtu obyvatel ČR podle vybraných věkových skupin (střední varianta)

věková skupina	kalendářní rok						
	2002	2005	2010	2020	2030	2040	2050
0-14	1 589 766	1 487 148	1 400 028	1 408 644	1 274 155	1 197 000	1 173 004
15-24	1 439 036	1 346 685	1 238 634	934 613	976 058	893 325	817 389
25-44	2 964 789	3 110 825	3 165 752	2 933 382	2 348 098	2 091 206	2 050 599
45-64	2 791 716	2 844 634	2 881 816	2 918 957	3 196 049	2 980 033	2 441 263
65+	1 417 962	1 446 681	1 596 812	2 088 333	2 308 073	2 633 554	2 956 079
Celkem	10 203 269	10 235 973	10 283 042	10 283 929	10 102 433	9 795 118	9 438 334

Zdroj: Projekce ČSÚ do roku 2050 (roky 2002 a 2005 obsahují reálné údaje).

Tabulka 7: Harmonizovaná míra nezaměstnanosti (v procentech)

	12. 2004	01. 2005	02. 2005	03. 2005	04. 2005	05. 2005	06. 2005	07. 2005	08. 2005	09. 2005	10. 2005	11. 2005
EU-25	8,9	8,9	8,9	8,9	8,8	8,8	8,7	8,6	8,6	8,5	8,5	:
Euro-zóna	8,8	8,8	8,8	8,8	8,7	8,6	8,6	8,5	8,4	8,3	8,3	:
Česká republika	8,2	8,1	8,1	8,0	8,0	8,0	7,9	7,8	7,8	7,9	7,9	7,9
Německo	9,6	9,7	9,7	9,8	9,9	9,5	9,5	9,3	9,8	8,6	9,1	:
Maďarsko	6,7	6,8	6,9	7,0	7,1	7,1	7,1	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3
Polsko	18,4	18,3	18,2	18,2	18,1	17,9	17,9	17,8	17,7	17,7	17,6	:
Slovensko	17,4	17,1	16,9	16,7	16,6	16,5	16,4	16,3	16,2	16,2	16,2	16,0
Velká Británie	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6	4,8	:	:
USA	5,4	5,2	5,4	5,2	5,2	5,1	5,0	5,0	4,9	5,1	5,0	5,0
Japonsko	4,4	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4	4,2	4,4	4,3	4,2	4,5	:

Pramen: Eurostat

Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti podle výběrového šetření pracovních sil

Region soudržnosti	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Praha	4,2	3,9	3,6	4,2	3,9	3,5
Střední Čechy	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,2
Jihozápad	6,0	5,7	4,8	5,2	5,8	5,1
Severozápad	13,8	11,7	11,3	11,2	13,1	13,5
Severovýchod	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7	5,6
Jihovýchod	7,8	7,8	6,8	7,2	7,9	7,7
Střední Morava	10,6	9,5	8,8	8,6	9,8	9,7
Moravskoslezsko	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,9
Česká republika	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	7,9

Zdroj: ČSÚ podle dat Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR

Tabulka 9: Technická infrastruktura v regionech soudržnosti, 2004

region soudržnosti	podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci	podíl čištěných odpad. vod	podíl bytů napoj. na plyn*
Praha	99,9	99,5	100	73,9
Střední Čechy	82,0	61,0	98,3	44,3
Jihozápad	86,5	81,6	88,6	47,7
Severozápad	96,6	83,8	93,7	68,2
Severovýchod	92,0	69,6	95,3	52,1
Jihovýchod	92,1	79,9	91,4	72,7
Střední Morava	87,4	75,4	95,4	71,0
Moravskoslezsko	95,6	73,7	93,1	79,7
Česká republika	91,6	77,9	94,4	64,1

zdroj: ČSÚ, *podle Sčítání lidu, bytů a domů 2001

Tabulka 10: Podíl regionů NUTS II na kapacitě hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu a návštěvnosti ČR v roce 2004, ČR = 100

Region soudržnosti	Podíl ubyt. zařízení	Podíl pokojů	Podíl lůžek	Příjezdy		Přenocování	
				Podíl dom. hostů	Podíl zahr. hostů	Podíl dom. hostů	Podíl zahr. hostů
Praha	7,7%	18,9%	15,8%	6,4%	57,3%	4,0%	51,6%
Střední Čechy	7,3%	6,6%	6,9%	9,5%	4,4%	8,7%	3,7%
Jihozápad	18,6%	15,1%	16,9%	17,9%	8,1%	18,3%	7,1%
Severozápad	10,9%	12,4%	10,8%	6,2%	8,8%	9,3%	16,2%
Severovýchod	29,0%	21,1%	23,2%	23,4%	9,9%	25,0%	12,3%
Jihovýchod	10,8%	10,9%	11,1%	16,3%	6,8%	11,9%	4,5%
Střední Morava	9,3%	9,0%	9,2%	12,4%	3,0%	14,4%	3,1%
Moravskoslezsko	6,5%	6,0%	6,1%	7,9%	1,8%	8,4%	1,5%

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 11: Obce a obyvatelstvo regionů soudržnosti

Region soudržnosti	Počet obyvatel	Počet obcí	Počet obyv./obec	Počet obcí se statutem města	Městské obyv. v %
Praha	1 170 571	1	1 170 571	1	100,0
Střední Čechy	1 144 071	1 146	998	74	54,6
Jihozápad	1 175 330	1 124	1 046	91	65,2
Severozápad	1 126 721	486	2 318	74	79,7
Severovýchod	1 480 144	1 116	1 326	11	68,5
Jihovýchod	1 640 354*	1 375*	1 193*	80	61,4
Střední Morava	1 230 129*	701*	1 755*	56	59,3
Moravskoslezsko	1 253 257*	299*	4 191*	40	76,7
ČR	10 220 577*	6 248*	1 636*	527	70,2

Zdroj: ČSÚ, *pozn.: promítnuty změny k 1. lednu 2005

Tabulka 12: Čerpání prostředků ze SF v rámci OP k 31. lednu 2007 v mil. Kč

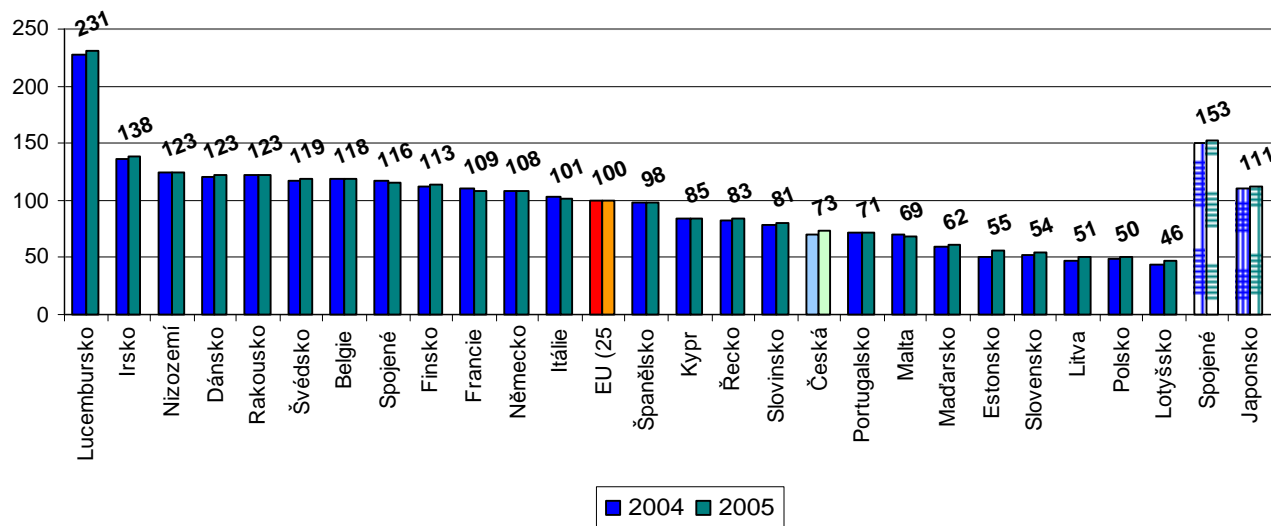
Program	Alokace 2004-2006	Alokace 2004 + 2005	Uzavřené smlouvy/ Rozhodnutí	Předpoklad - uskutečněné výdaje	Skutečnost - Uskutečněné výdaje	Žádáno od EK + záloha (v mil. Kč)
Cíl 1						
SROP	12 869,2	8 182,3	13 637,3	4 804,9	4 578,0	4 995,7
OP RLZ	9 029,1	5 603,1	9 193,2	1 024,2	1 029,4	2 249,3
OP PP	7 435,7	4 698,2	7 053,0	2 076,3	2 035,0	2 978,3
OP I	6 954,8	4 437,1	5 956,2	3 294,5	3 413,7	3 634,4
OP RVMZ	4 816,1	2 997,2	5 040,7	2 294,8	2 380,2	2 112,6
Celkem Cíl 1	41 104,9	25 917,9	40 880,4	13 494,7	13 436,3	15 970,2
CÍL 2 a 3						
JPD 2	2 010,3	1 428,9	1 631,0	712,6	749,3	737,9
JPD 3	1 660,9	1 179,9	1 621,5	288,7	294,0	544,4
Celkem Cíl 2 a 3	3 671,2	2 608,8	3 252,5	1 001,4	1 043,3	1 282,2
Iniciativy Společenství						
ČR-Polsko	467,6	330,9	475,3	100,4	100,4	175,5
EQUAL	865,0	576,0	919,4	254,9	218,9	271,7
Celkem SF	46 108,7	29 433,6	45 527,6	14 851,4	14 798,9	17 699,7
Fond soudržnosti	36 906,1		36 906,1	15 742,4	14 692,4	14 692,4

Zdroj: MMR, * nezahrnuje polské projekty navázané na grantové schéma CZ.04.4.85/PL Polské individuální projekty

D. Grafy

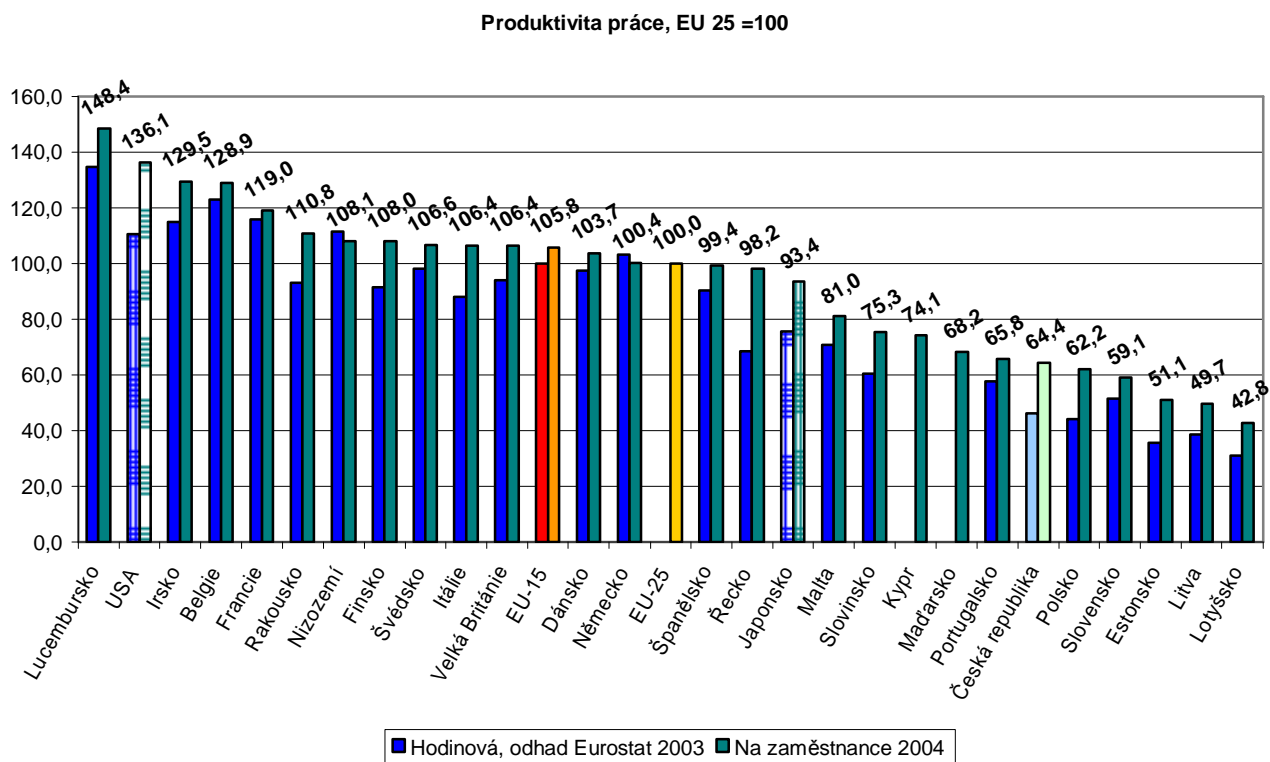
Graf 1: HDP na obyvatele v PPS, EU-25 = 100

Výkonnost ČR, HDP/osobu v PPS, EU 25=100

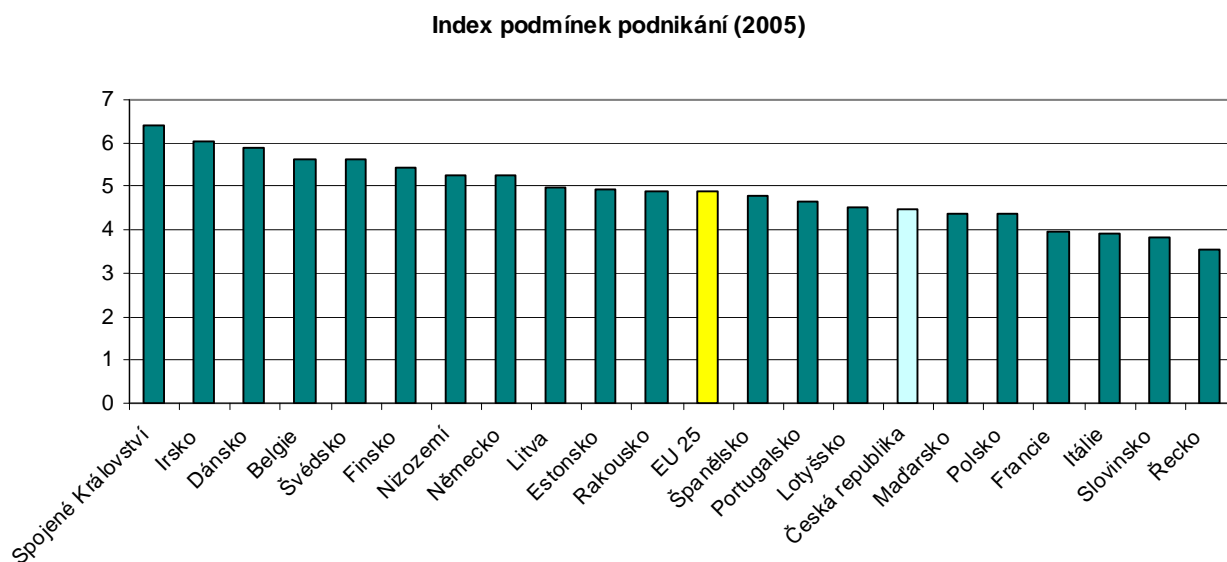
Zdroj: Eurostat

Graf 2: Produktivita práce

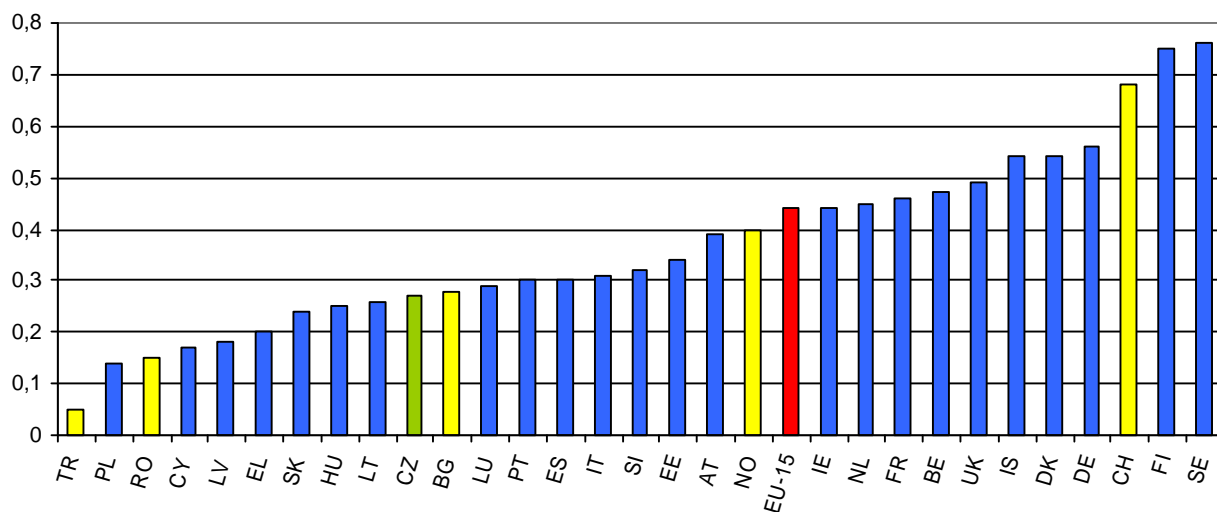
Zdroj: Eurostat

Graf 3: Index podmínek podnikání, 2005

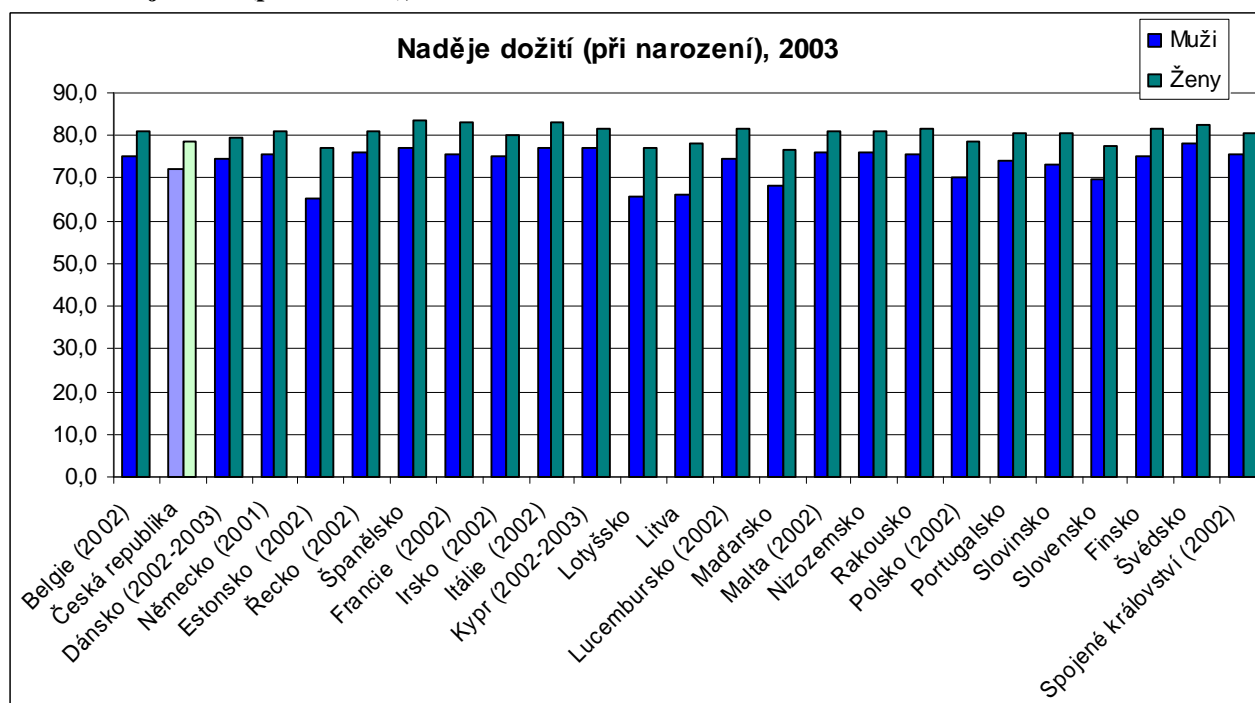
Zdroj: World Bank – Doing Business; index měří kvalitu prostředí pro podnikání (možnost zahájení podnikání, náročnost registrace, regulace trhu práce, dostupnost získání úvěru, ochrana vlastnických práv, využívání licencí, náročnost odvodu daní a uzavírání mezinárodních obchodních smluv).

Graf 4: Souhrnný inovační index (SII) a pozice jednotlivých států

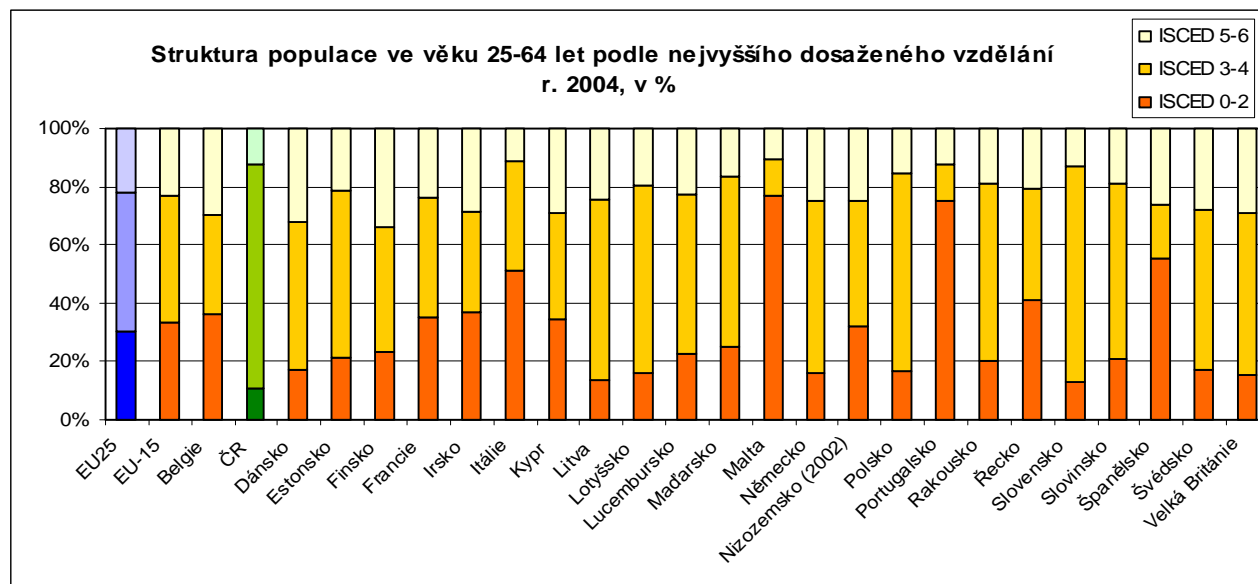

Zdroj: NIP 2005, příloha

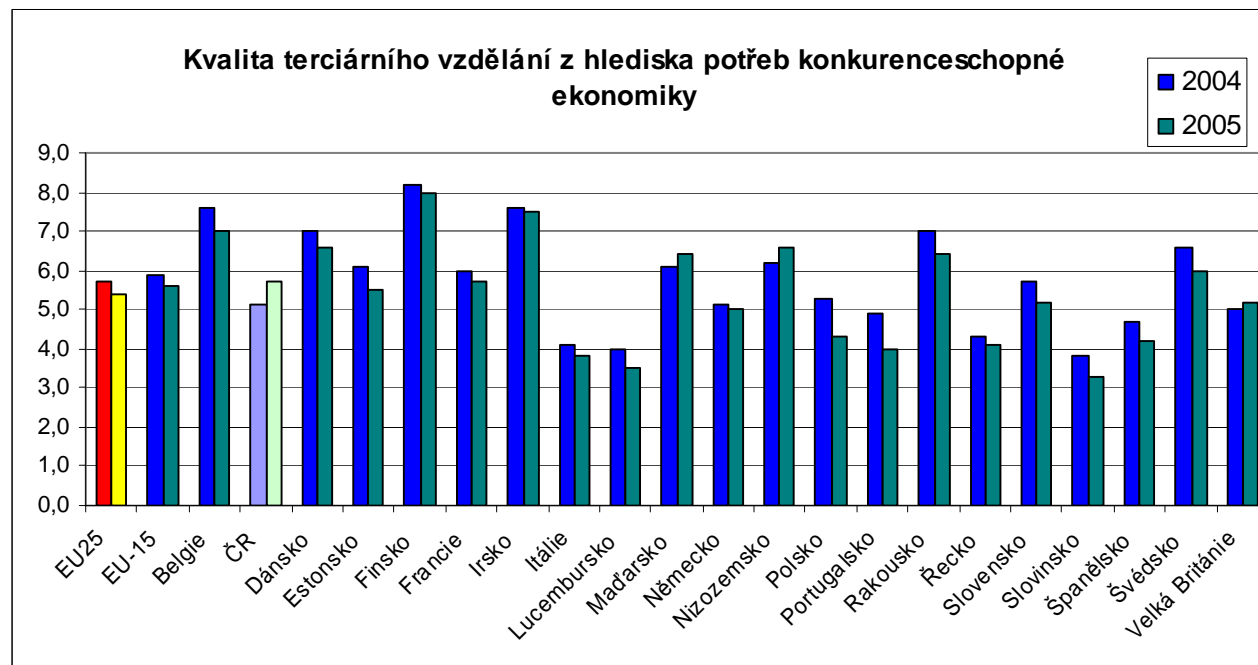
Graf 5: Naděje dožití (při narození), 2003

zdroj: ČSÚ, 2005

Graf 6: Struktura populace ve věku 25-64 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání (v %, rok 2004) – podle ISCED⁴⁶

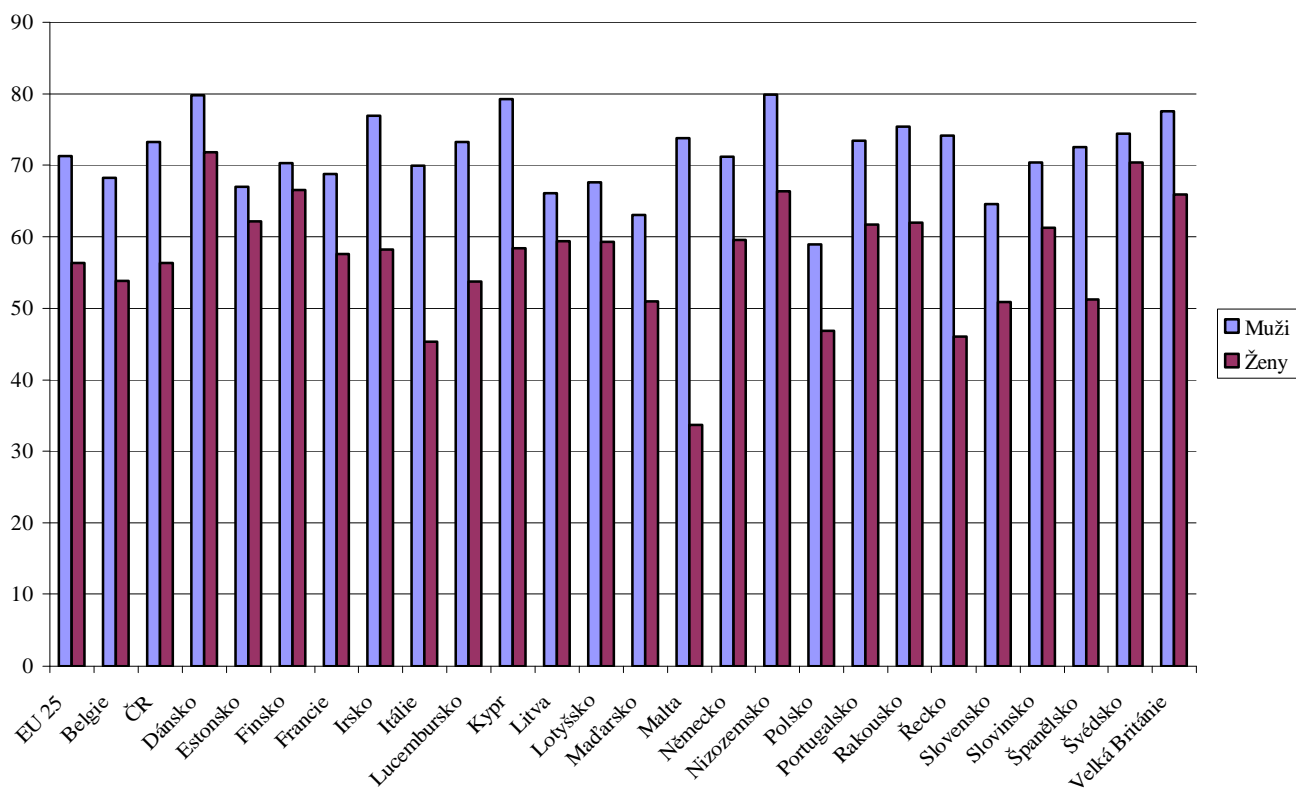
Zdroj: Czesaná, V., Kadeřábková, A., Spěváček, V. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti ČR, 2005.

Graf 7: Kvalita terciárního vzdělání z hlediska potřeb konkurenceschopné ekonomiky (2004, 2005)⁴⁷

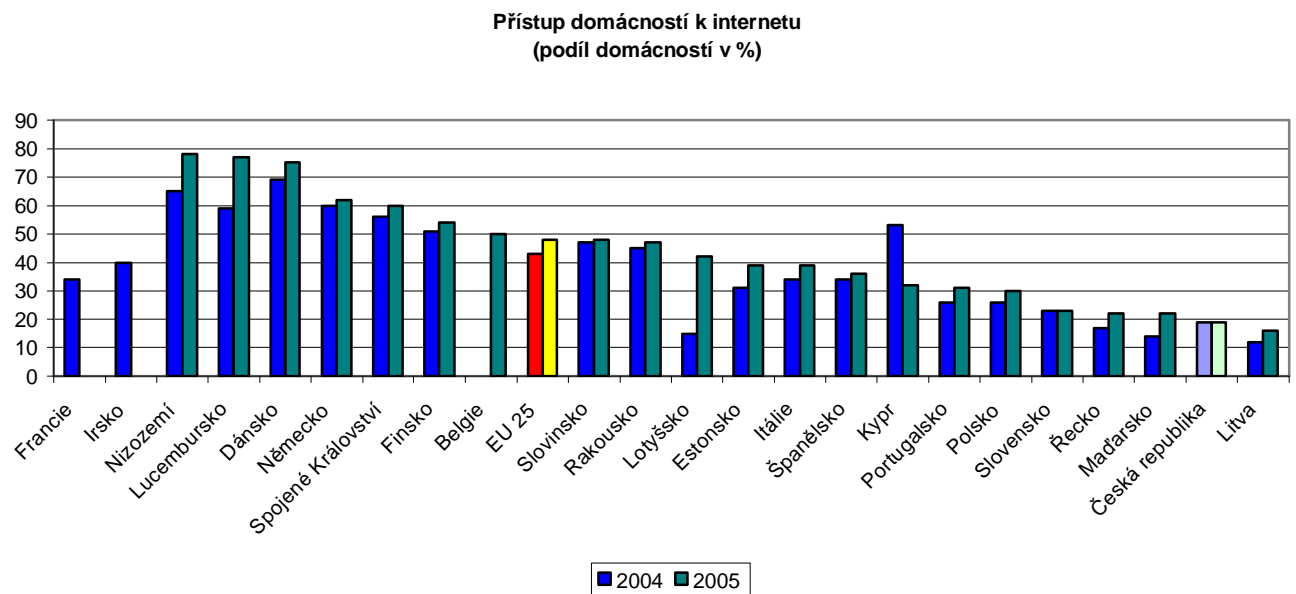
Zdroj: Czesaná, V., Kadeřábková, A., Spěváček, V. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti České republiky, 2005.

⁴⁶ ISCED 97 - mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání z roku 1997, kterou vypracovalo UNESCO a která rozlišuje 7 vzdělanostních úrovní (ISCED 0-6). ISCED 0-2, tj. obyvatelstvo bez vzdělání (ISCED 0) nebo pouze s primárním (ISCED 1) či nižším sekundárním vzděláním (ISCED 2). ISCED 3-4, tj. obyvatelstvo s vyšším sekundárním vzděláním (ISCED 3) nebo postsekundárním nástavbovým vzděláním (ISCED 4). ISCED 5-6, tj. obyvatel s ukončeným terciárním vzděláním.

⁴⁷ Otázkou kvality terciárního vzdělávání v jednotlivých zemích se zabývá Mezinárodní ročenka konkurenceschopnosti vydávaná švýcarským Mezinárodním institutem pro rozvoj managementu (International Institute for Management Development). Kvalita vysokoškolského vzdělávání je v této ročence vyhodnocována na základě dotazníkového šetření, kterého se účastní na čtyři tisíce respondentů, jež představují reprezentativní zástupce z každé z cca 60 hodnocených zemí.

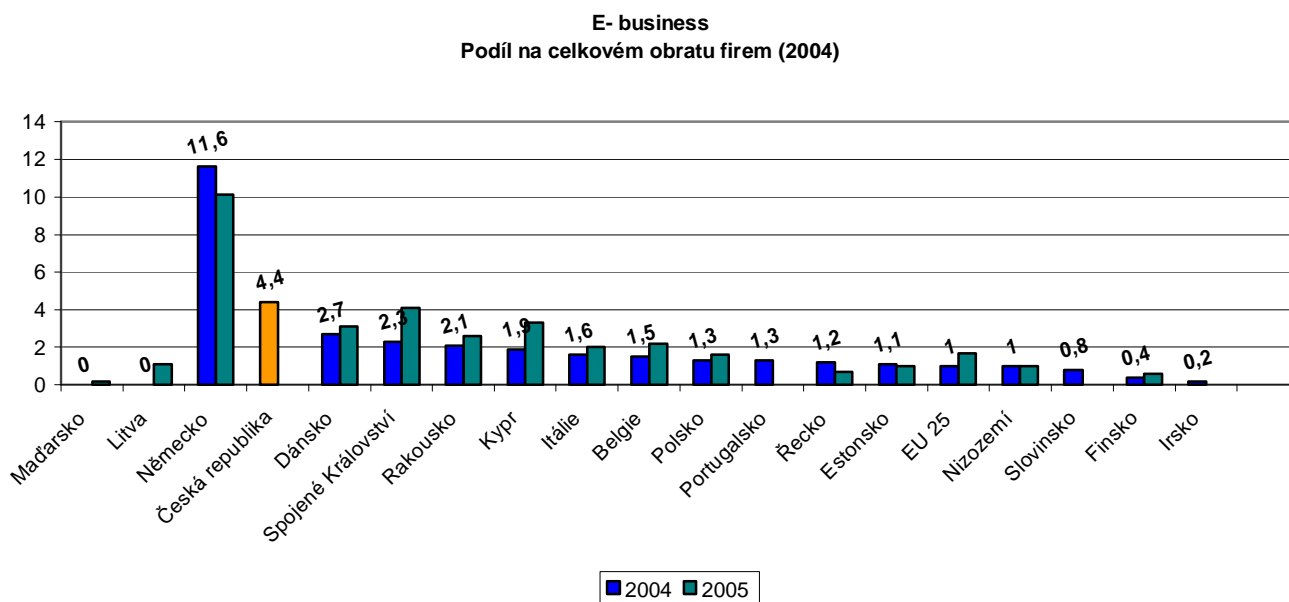
Graf 8: Míra ekonomická aktivity v zemích EU v % populace v produktivním věku, 2005

Zdroj: ČSÚ

Graf 9: Přístup domácností k internetu (podíl domácností v %)

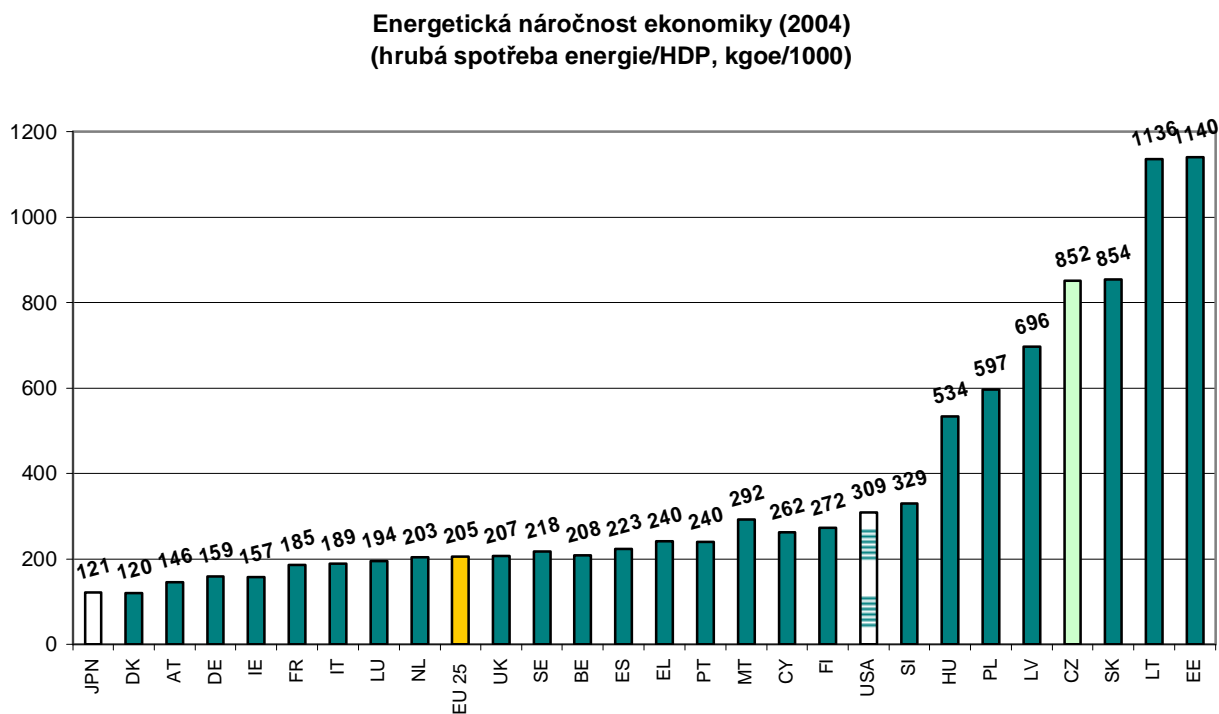
Zdroj: Eurostat

Graf 10: eBusiness, podíl na celkovém obrátu firem - 2004,2005

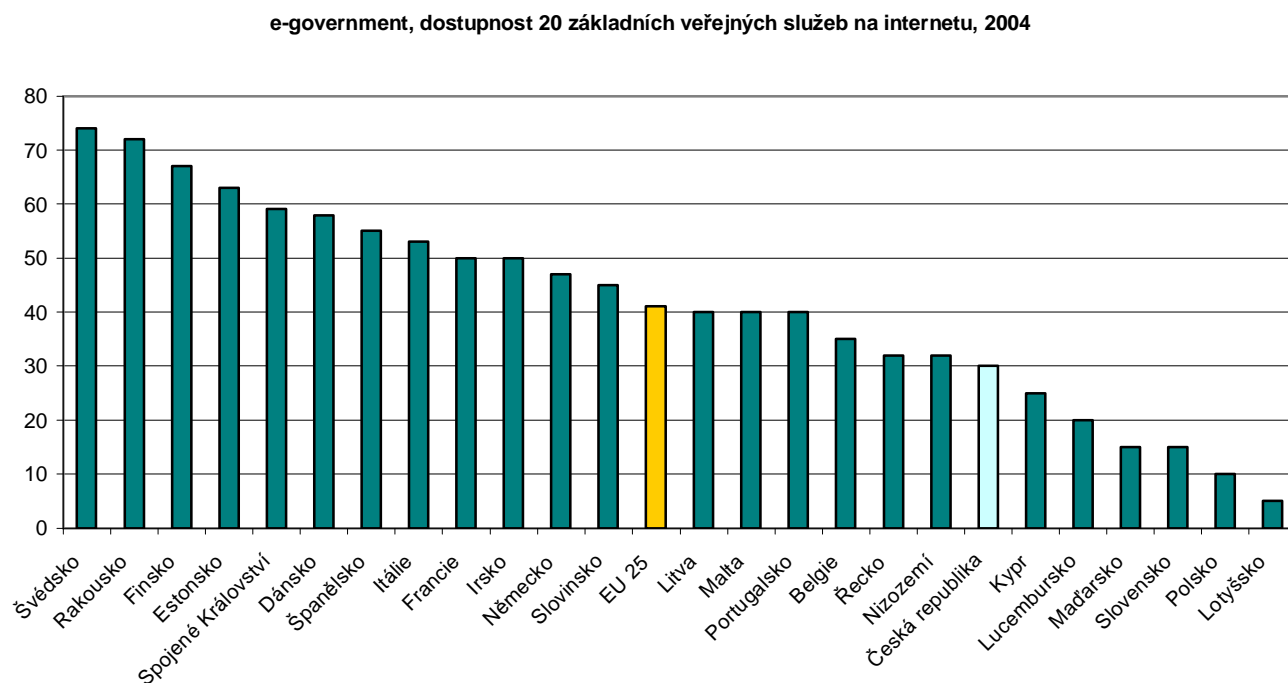
Zdroj: Eurostat

Graf 11: Energetická náročnost ekonomiky, 2004

Zdroj: Eurostat

Graf 12: eGovernment, dostupnost dvaceti základních služeb na internetu, 2004

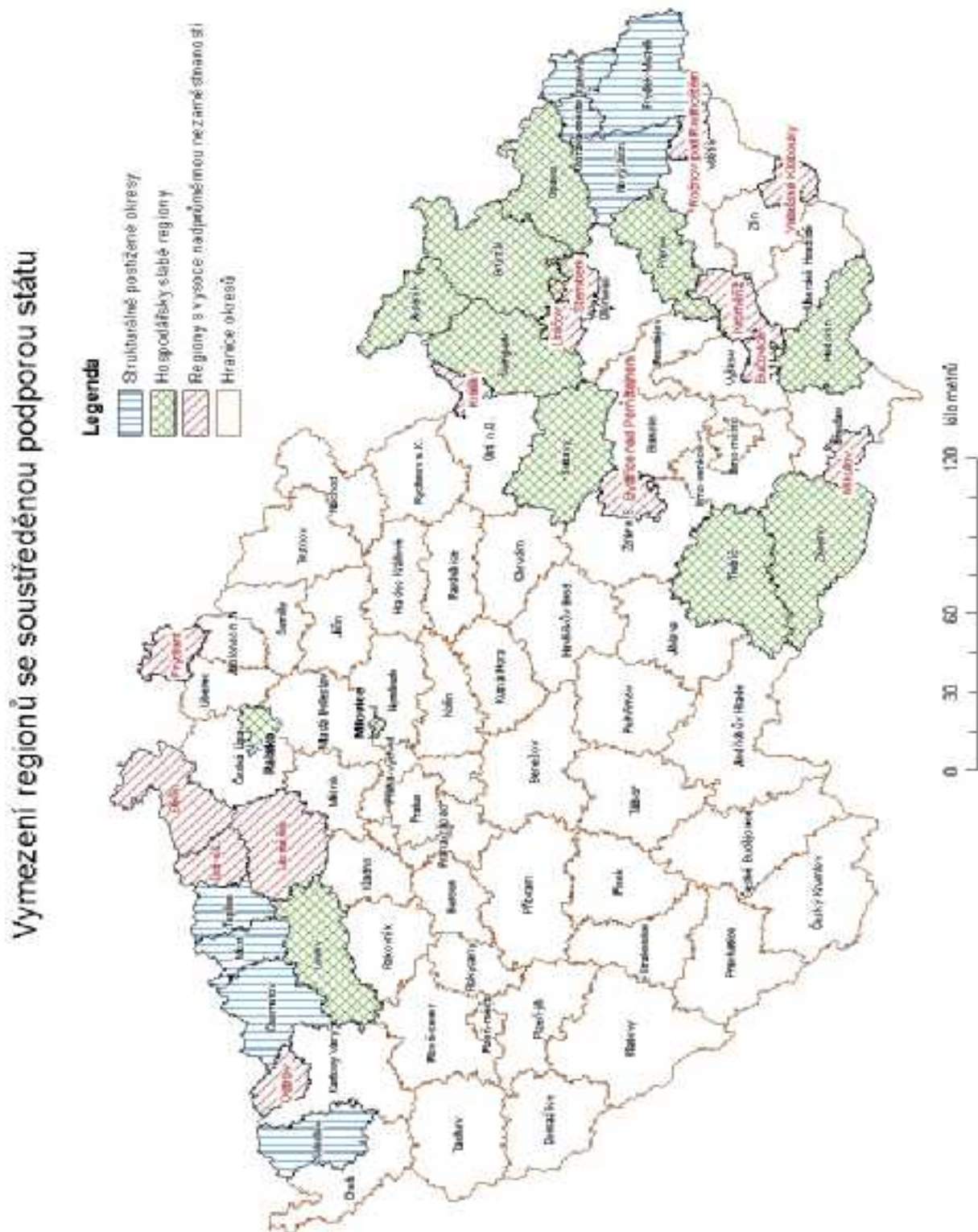
Zdroj: Eurostat

E. Mapy

Mapa 1: Síť dálnic a rychlostních silnic v ČR (2007)

Zdroj: www.rsd.cz

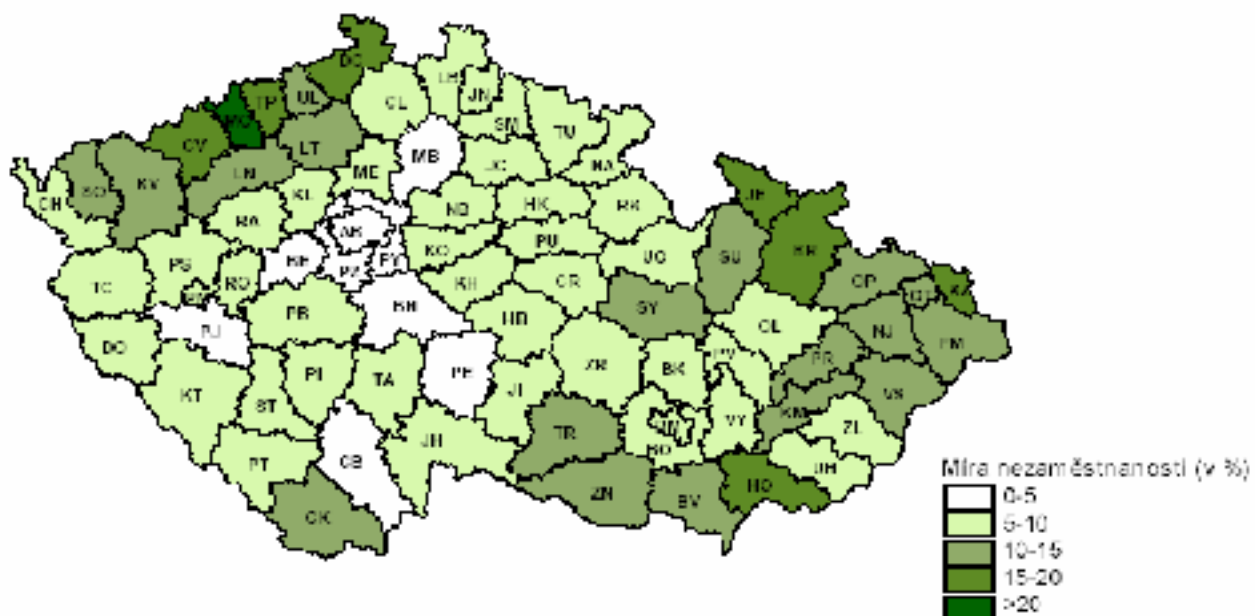
Mapa 2: Regiony se soustředěnou podporou státu

zdroj: MMR

Poznámka: Na základě usnesení vlády ze dne 3. července 2006 č. 829 o přechodné podpoře hospodářsky slabých regionů do roku 2008, které nebyly zařazeny mezi regiony se soustředěnou podporou státu na léta 2007 až 2013, je přechodná podpora poskytovaná regionům vymezeným územím okresů Český Krumlov, Tachov, Rakovník a Vyškov.

Mapa 3: Míra nezaměstnanosti v ČR podle okresů k 31.12.2005

Zdroj: MPSV

Seznam zkratk

AO – Auditní orgán
ČR – Česká republika
ČSÚ – Český statistický úřad
ČOV – čistička odpadních vod
EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EHS – Evropské hospodářské společenství
EFF – Evropský rybářský fond
EIB – Evropská investiční banka
EIF – Evropský investiční fond
EIS – European Innovation Scoreboard
EO – ekvivalentní obyvatelé
ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj
ES – Evropská Společenství
ESF – Evropský sociální fond
EU – Evropská unie
EUR – euro, €
FS – Fond soudržnosti
HDP – hrubý domácí produkt
ICT – informační a komunikační technologie
IOP – Integrovaný operační program
IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change
IPRM – Integrovaný plán rozvoje měst
ISCED 97 - mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání z roku 1997, UNESCO
MD – Ministerstvo dopravy
MF – Ministerstvo financí
MHD – městská hromadná doprava
MI – Ministerstvo informatiky
MK – Ministerstvo kultury
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP – malé a střední podniky (podnikatelé)
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZe – Ministerstvo zemědělství
MZd – Ministerstvo zdravotnictví
MŽP – Ministerstvo životního prostředí
NNO – Nevládní nezisková organizace
NOK – Národní orgán pro koordinaci
NPR – Národní program reforem
NRP – Národní rozvojový plán
NRPS – Národní rámec politiky soudržnosti
NSRR – Národní strategický referenční rámec
NUTS – klasifikace územních statistických jednotek
NUTS II – v ČR regiony soudržnosti
NUTS III – v ČR kraje
OP – operační program
OP PA – Operační program Praha Adaptabilita

OP PK – Operační program Praha Konkurenceschopnost
OP D – Operační program Doprava
OPI – Operační program Infrastruktura
OP PI - Operační program Podnikání a inovace
OP LZZ - Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PP – Operační program Průmysl a podnikání
OP RLZ – Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OP RVMZ – Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
OP VaVpI – Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VK – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP TA – Operační program Technická pomoc
OP ŽP – Operační program Životní prostředí
PCO – Platební a certifikační orgán
PPP – Public - Private Partnership
PPS – parita kupní síly
PZI – přímé zahraniční investice
ROP – regionální operační program
RPS – Rámec podpory Společenství
ŘKV – Řídící a koordinační výbor
SEA – posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí
SF – strukturální fondy
SII – souhrnný inovační index
SOZS – Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost
SROP – Společný regionální operační program
TEN-T – transevropské dopravní síť
V&V – výzkum a vývoj